

တရားရေးဂျာနယ်

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ (၁) အမှတ် (၈)၊ ဩဂုတ်လ ၂၀၀၀

25/2001

~~20~~ 162/2001

306/00

336/01

376/01

55/02

209/05

187/02

390/01

200/05

95/03

276/03

353/03

88/04

30/05

578/05

699/05

27/06

253/06

65/08

ပြည်သူ့

၇၇၂၅၄
၁၇၀၂၅၄

၁၁.၇.၂၀၀၀

ဒို့တာဝန် အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး

တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး

အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး

ဒို့အရေး

ဒို့အရေး

ဒို့အရေး

တပ်မတော် ဖြိုခွဲသူ

ဒို့ရန်သူ

တပ်မတော် ဖြိုခွဲမည်အကြံ

ဒို့လက်မခံ

ဘယ်သူခွဲခွဲ ဒို့မကွဲ

အမြဲစည်းလုံးမည်

တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း လေးစားပါ။

ချစ်ခင်ပါ။ တန်းတူရည်တူ ဆက်ဆံပါ။

တိကျမှန်ကန် စိတ်အားသန်

မြန်ဆန်ဆောင်ရွက် ပြည်သူ့တွက်

ပြည်ထောင်စု ဖြိုခွဲသူ

ပြည်သူ့ရန်သူ

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးသည်
ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ ပဓာနကျသော တာဝန်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့သဘောထား

* ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး၊ အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။

* နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။

* နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။

* ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

၁။ ဥပဒေတောင်အတွင်း

ဘေးကင်းရန်ကွာ

၂။ မကောင်းမှုဟူသည်

၃။ ရာဇဝတ်တေး

၄။ ရဲနှင့်ပြည်သူ

ဒုစရိုက်ဟူသမျှ

နေထိုင်ခြင်း။

ပြည်သာယာ။

ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိ။

ပြေးမလွှတ်။

လက်တွဲကူ

ဖော်ထုတ်ကြ။

အချုပ်အခြာ

၁

အချုပ်အခြာ

တရားရေးဗျူဟာနယ်

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လ၊ အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၈)

မာတိကာ

တရားရုံး သတင်းလွှာ

- ❖ တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်း တရားသူကြီးများ (၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေး (ပ-ဒ-တ) ကျင်းပ ပြုလုပ်ခြင်း ၅
- ❖ နိုင်ငံတော်တရားသူကြီးချုပ်ဦးအောင်တိုးအား ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ ၇
- ❖ ကနေဒါသံအမတ်ကြီး ဂါရဝပြုတွေ့ဆုံခြင်း ၇
- ❖ (၅၀) ကြိမ်မြောက် တရားရုံးများဆိုင်ရာ ဝါဆိုသင်္ကန်း ကပ်လှူခြင်း ၈
- ❖ တရားရုံးချုပ်၏ အားကစားလှုပ်ရှားမှု တစ်ခုဖြစ်သော စားပွဲတင်တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲ ၉

ထုတ်ပြန်သည့် ဥပဒေများ

- ❖ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီက ထုတ်ပြန်သော ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၀၀ ၁၃
- ❖ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီက ထုတ်ပြန်သော ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၀၀ ၁၇

- ❖ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်က ထုတ်ပြန်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာများ ၁၉

တရားစီရင်ရေးရာ

- ❖ ဒီကရီကို အတည်ပြုခြင်း မောင်ခင်မောင် (တရားရေး) ၅၅
- ❖ သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း ရေချမ်း (တရားရေး) ၇၀

ဥပဒေသုတ

- ❖ နိုင်ငံခြားရှိ မြန်မာသံအဖွဲ့များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် တရားရေးရာ ကိစ္စရပ်များ ဦးစိုးညွန့် (တရားရေး) ၃၂
- ❖ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့် အပေါင် မောင်တင်မင်း (ရှေ့နေ) ၇၇
- ❖ ၄၀၆ နှင့် ၄၂၀ ဦးမြင့်ဦး (မြို့တော်စည်ပင်) ၆၁
- ❖ သီးခြားသက်သာခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တင်ဝင်း (ပြစ်မှု၊ ရုံးချုပ်) ၄၁

စာအုပ်အမည်

၁၀၈၅၄
၁၁. ၇. ၂၀၀၀

သုတပဒေသာ

- ❖ အားလုံးတွင် တာဝန်ရှိကြပါသည်
မောင်ညွန့်စိန် ၈၂
- ❖ တရားမကျင့်ထုံးမှ သိမှတ်ဖွယ်ရာ
ဥပဒေပြဿနာများ
မောင်မောင်သောင်းမြင့် (တရားရေး) ၄၆

စာတမ်း

- ❖ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်း
အရ စွဲဆိုနေသည့် ပြဿနာများ ၈၆
- ❖ မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ အပြီးအပြတ်
ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right)နှင့်
မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ့လူမှုဘဝပြဿနာများ ၉၅

ကဗျာ

- ❖ ရွက်ဝါများအတွက် ဂုဏ်ပြုကဗျာ
ညိုလွင်ဦး (ပုသိမ်) ၂၉
- ❖ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း သားကောင်းများ
ကျော်ကျော် (တရားရေး) ၃၀

ကာတွန်း

- ❖ ရွှေကိုဦး ၃၁

ENGLISH SECTION

- ❖ THE STATE PEACE AND DEVELOPMENT COUNCIL LAW
NO. 5 / 2000 (27th, JUNE 2000) 2
- ❖ THE STATE PEACE AND DEVELOPMENT COUNCIL LAW
NO. 6 / 2000 (12th, July 2000) 8
- ❖ MYANMAR CUSTOMARY LAW AND CULTURE
Dr. TIN AUNG AYE 11
- ❖ THE UNION OF MYANMAR
THE SUPREME COURT PAPER READING 26
- ❖ THE DOCTRINE OF RES, JUDICATA
U BA KYAING 43
- ❖ THE EXISTENCE OF INTERNATIONAL LAW.
THA-BYAI- U LEIGH MAUNG ၄၇

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၆၀၇ / ၂၀၀၀ (၈)
စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၆၇ / ၂၀၀၀ (၈)
အုပ်ရေ - (၄၀၀၀)

ဆက်သွယ်ရန်
စာတည်းအဖွဲ့
တရားရေးဂျာနယ်
နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း-၂၈၃၆၈၁
ထုတ်ဝေသူ
ဦးစိုးညွန့်
ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တရားရုံးချုပ်
(ထုတ်ဝေခွင့် ယာယီ-၄၀၉)

ပြည်ထောင်စုပြန်စာအုပ်တော်
တရားရုံးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)

၁။ ဦးအောင်တိုး	B.A.; B.L.	တရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးသန်းဦး	B.A.	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၃။ ဦးခင်မြင့်	Master Mariner (F.G); H.G.P.; R.L.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၄။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး	B.Sc.; B.L.; LL.M.; LL.D.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၅။ ဦးမြင့်သိန်း	B.Sc., B.L.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၆။ ဦးချစ်လွင်	B.Sc.; B.L.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၇။ ဦးထွန်းရှင်	B.A.; R.L.; (Advocate); D.M.A.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး

တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)

၁။ ဦးခင်မောင်လတ်	B.A.; B.L.; (Advocate)	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးစန်းတင့်ရီ	B.A. (Law); LL.B.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၃။ ဦးမြင့်အောင်	B.A. (Law); LL.B.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၄။ ဦးစိန်လှိုင်	B.A. (Law); LL.B.; LL.M.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး

တရားရေးရာဌာနချုပ် တာဝန်ခံအဖွဲ့

၁။ ဦးတင်အေး	B.A.; H.G.P.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။ ဦးသက်ထွန်း	B.A.; B.L.; Dip in French; (Advocate)	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	အဖွဲ့ဝင်
၃။ ဦးကျော်ဝင်း	B.A. (Hons.); H.G.P.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှု)	အဖွဲ့ဝင်
၄။ ဦးစိုးညွန့်	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမ)	အဖွဲ့ဝင်
၅။ ဦးဆန်းထွန်း	B.A.; R.L. (Advocate)	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စစ်ဆေးရေး)	အဖွဲ့ဝင်
၆။ ဦးစောစံလင်း	B.A. (Law); LL.B.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စီမံ၊ လေ့ကျင့်)	အဖွဲ့ဝင်
၇။ ဦးတင်ဝင်း	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ထောက်ပံ့/ငွေစာရင်း)	အဖွဲ့ဝင်
၈။ ဦးစိုးမြင့်	B.Sc.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၉။ ဦးဘသန်း	B.A.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။ ဦးဘဟန်	B.A.; R.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၁။ ဦးအောင်ငွေ	B.A.	တိုင်းတရားသူကြီး	အဖွဲ့ဝင်
၁၂။ ဒေါ်သိန်းသိန်းညွန့်	B.A. (Law); LL.B.	(ရန်ကုန်တိုင်း တရားရုံး)	
		ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး	အတွင်းရေးမှူး
		(ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာနခွဲ)	

**တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ
(၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး ကျင်းပ ပြုလုပ်ခြင်း**

တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများနှင့် (၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးတွင် အမှာစကား ပြောကြားစဉ်

တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ၏ (၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး ပထမနေ့ အစီအစဉ်ကို ၂၃-၆-၂၀၀၀ ရက်နေ့ နံနက် ၀၈:၀၀ နာရီအချိန်တွင် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ပါသည်။

အစည်းအဝေးသို့ တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် ရုံးအဖွဲ့မှူးတို့လည်း တက်ရောက်ကြပါသည်။

အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အရ တရားသူကြီးချုပ်က အဖွင့်အမှာစကား ပြောကြားပါသည်။ ဆက်လက်၍ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ ဖြစ်ကြသော ဦးသန်းဦးနှင့် ဦးခင်မောင်လတ်တို့မှ အမှာစကား ပြောကြားပြီးနောက် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)နှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)တို့က ယခင်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးပွဲမှ ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များ အပေါ် တရားရုံးချုပ်မှ ဆောင်ရွက်ထားမှု အခြေအနေများကို ဆွေးနွေး တင်ပြကြပါသည်။ ၎င်းနောက် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီး အသီးသီးက တရားစီရင်ရေး အခြေအနေနှင့် တရားရုံးလုပ်ငန်း အခြေအနေများကို ရှင်းလင်းတင်ပြ ဆွေးနွေးကြပါသည်။

**တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ
(၁၆) ကြိမ်မြောက် လူပိခန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး
ဝုဏ်ဓလနေ့ ချောင်းပ မြို့လူပိခြင်း**

တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ၏ (၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်း ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး ဒုတိယနေ့ အစီအစဉ်ကို ၂၄-၆-၂၀၀၀ ရက်နေ့ နံနက် ၀၈:၀၀ နာရီအချိန် တွင် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ဆက်လက် ကျင်းပပြုလုပ်ပါသည်။

အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အရ တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးက တရားစီရင်ရေးရာနှင့် ဥပဒေရေးရာကိစ္စများကို ရှင်းလင်းပြီး ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမ တရားစီရင်ရေး) ဦးစိုးညွန့်နှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေး) ဦးကျော်ဝင်းတို့က ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြပါသည်။ တရား ရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)မှ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးတင်အေးနှင့် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)မှ ညွှန်ကြား ရေးမှူးချုပ် ဦးသက်ထွန်းတို့က ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ၏ တင်ပြချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြန်လည်ဆွေးနွေး မှာကြားသွားကြပါသည်။ ဆက်လက်ပြီး တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ ဖြစ်ကြသော ဦးခင်မြင့်၊ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး၊ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဦးချစ်လွင်နှင့် ဦးထွန်းရှင်တို့က အသီးသီး အမှာစကား ပြောကြားပြီး ဒုတိယနေ့ အစီအစဉ်ကို ညနေပိုင်းတွင် ရပ်နားလိုက်ပါသည်။

**တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ
(၁၆) ကြိမ်မြောက် လူပိခန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး
ဝုဏ်ဓလနေ့ ချောင်းပ မြို့လူပိခြင်း**

တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း တရားသူကြီးများ၏ (၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်း ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး တတိယနေ့ အစီအစဉ်ကို ၂၆-၆-၂၀၀၀ ရက်နေ့ နံနက် ၀၈:၀၀ နာရီအချိန် တွင် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ဆက်လက် ကျင်းပပြုလုပ်ပါသည်။

အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အရ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ ဖြစ်ကြသော ဦးခင်မောင်လတ်၊ ဦးသန်းဦးတို့မှ တရားစီရင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန်အမှာစကား အသီးသီး ပြောကြားပြီးနောက် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးက နိဂုံးချုပ် အမှာစကား ပြောကြားကာ တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ် / တိုင်းတရားသူကြီးများ၏ (၁၆) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး အခမ်းအနားကို မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ရပ်သိမ်းလိုက်ပါသည်။

နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ ကနေဒါနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး ဂါရဝမြ ဂွေဆုံခြင်း

နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ
ကနေဒါနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Bernard Giroux က တရားရုံးချုပ်၊
တရားသူကြီးချုပ်၏ ဧည့်ခန်းမသို့ လာရောက် ဂါရဝမြ ဂွေဆုံနှုတ်ဆက်စဉ်

တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား ဗန်ကောက်မြို့တွင် ရုံးစိုက်သည့် ပြည်ထောင်စု
မြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ ကနေဒါနိုင်ငံ သံရုံးမှ သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Bernard Giroux
သည် ၂၇-၄-၂၀၀၀ ရက်နေ့ မွန်းလွဲ ၁၅:၀၀ နာရီတွင် တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီးချုပ်၏
ဧည့်ခန်းမသို့ လာရောက် ဂါရဝမြ ဂွေဆုံပါသည်။

ထိုသို့ ဂွေဆုံရာတွင် တရားရုံးချုပ် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးတင်အေးလည်း တက်ရောက်
ပါသည်။

(၅၀) ကြိမ်မြောက် တရားရုံးများဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ဝါဆိုသင်္ကန်း နာမိဗျူဒြင်း

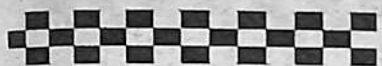

နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ တရားရုံးများဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း၏ (၅၀) ကြိမ်မြောက် ဝါဆိုသင်္ကန်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပွဲတွင် ဆရာတော်၊ သံဃာတော်များအား ဝါဆိုသင်္ကန်းနှင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းစဉ်

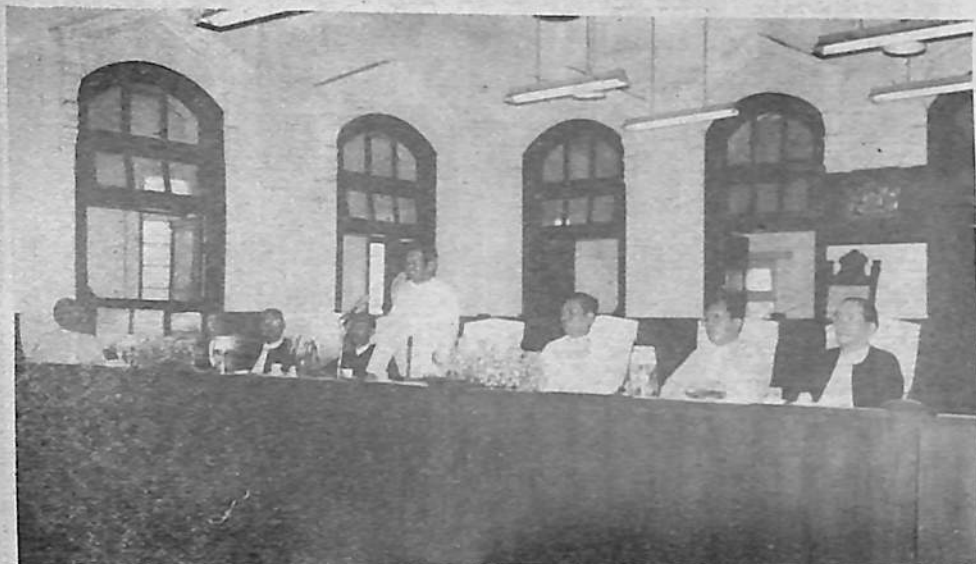
တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးနှင့် ဇနီးဒေါ်အေးကြည်တို့အား အမှုထား၍ တရားရုံးများ ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း၏ (၅၀) ကြိမ်မြောက် ဝါဆိုသင်္ကန်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပွဲ အခမ်း အနားကို ၁၂-၇-၂၀၀၀ ရက်နေ့၊ နံနက် ၆-နာရီတွင် ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ကြားတောရလမ်းရှိ တရားရုံးများဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ဓမ္မာရုံတွင် ကျင်းပသည်။

ရှေးဦးစွာ ဆူးခါး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက် ပဓာန နာယကဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တ ဇနိတထံမှ ပရိသတ် များက ငါးပါးသီလ ခံယူဆောက်တည်၍ သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်တို့က ပရိတ်တရားတော်များ ရွတ်ဖတ် ပူဇော်ကြပြီး တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးနှင့် ဇနီးဒေါ်အေးကြည်၊ ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦးနှင့် ဇနီးဒေါ်မြင့်သန်း၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများနှင့် ဇနီးများ၊ တရားရုံးချုပ် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ရုံးအဖွဲ့မှူးနှင့် ဝန်ထမ်းမိသားစုများက သံဃာတော် ၁၂-ပါးတို့အား ဝါဆိုသင်္ကန်းများနှင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ဆက်ကပ် လှူဒါန်းကြသည်။

ထို့နောက် ဆရာတော်ကြီးထံမှ အနုမောဒနာ တရားတော်ကို နာယူကြပြီး ရေစက်ချ အမျှ ဝေကာ ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံတိဌတ သုံးကြိမ်ရွတ်ဆို၍ အခမ်းအနားကို ရပ်သိမ်းပြီးနောက် ဆရာတော် ကြီးများအား ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းကြပါသည်။

တရားရုံးချုပ်၏ အားကစားလှူဒါန်းမှုတင်ပြခြင်းသော စားပွဲတင်တင်းမှုပြိုင်ပွဲ

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနှစ်ပြိုင်ပွဲနှင့် ဆုပေးပွဲအခမ်းအနားတွင်
ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး အမှာစကား ပြောကြားစဉ်

တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းများအား ကျန်းမာပျော်ရွှင်စေပြီး ဝန်ထမ်းများနှင့် သင့်လျော်စေမည့် အားကစားများကို အားပေးချီးမြှောက်လျက် ရှိပေသည်။ အားကစားအမျိုးမျိုးအနက် တရားရုံးအသီးသီးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသော ဝန်ထမ်းများအတွက် အသင့်လျော်ဆုံး အားကစားတစ်မျိုးဖြစ်သည့် စားပွဲတင်တင်းနှစ် ကစားခြင်းကို ဖန်တီးပေးရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ဖန်တီးပေးရန် စဉ်းစားလျက်ရှိစဉ် ထန်းသီးကြွေခိုက် ကျီးနင်းခိုက် ဆိုသကဲ့သို့ ဒလမြို့နယ် တရားရုံးတွင် အားကစားအတွက် အသုံးပြုခြင်း မရှိသော စားပွဲတင်တင်းနှစ်ခုံ အဟောင်းတစ်ခု အား တွေ့ရှိခဲ့သည်။ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ဦးခင်မြင့်၏ စီမံညွှန်ကြားမှုဖြင့် ယင်းခုံအဟောင်းအား တရားရုံးချုပ်သို့ လွှဲပြောင်း ရယူကာ ပြန်လည်ပြုပြင် မွမ်းမံခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စားပွဲတင်တင်းနှစ် ကစားခြင်းအတွက် ဘောလုံး၊ ဘက်တန်နှင့် ပိုက်တိုကို ဒလမြို့နယ် တရားသူကြီး ခေါ်ခင်ခင်ချိုမှ အားကစားစိတ်ဓာတ်အပြည့်ဖြင့် လှူဒါန်းခဲ့သည်။

စားပွဲတင်တင်းနှစ်ခုံအား တရားရုံးချုပ် မြေညီထပ်၏ အနောက်ဘက် ကျောက်လှေကား အနီးတွင် ကစားကွင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဧပြီလမှစ၍ ရုံးဝန်ထမ်းများ

အနေဖြင့် ရုံးမတက်မီနှင့် ရုံးဆင်းချိန်များတွင် စားပွဲတင်တင်းနှစ် အားကစားကို ကစားစေနိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့ ဝန်ထမ်းများ ကစားသည့်အရှိန် ရလာပြီးနောက် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ဦးခင်မြင့်မှ ရန်ကုန်တိုင်း တရားသူကြီးကတစ်ဆင့် ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်းရှိ တရားရုံးအသီးသီးသို့ တရားရုံးချုပ်တွင် စားပွဲတင်တင်းနှစ် လာရောက် ကစားနိုင်ကြောင်း၊ ပြိုင်ပွဲကျင်းပရန် ရှိကြောင်း၊ ပြိုင်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်လိုသူများ စာရင်းကို (၃၁-၅-၂၀၀၀)နေ့ နောက်ဆုံးထားပေးပို့ရန် ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ယင်းညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ တရားရုံးချုပ်မှ ရန်ကုန်တိုင်း တရားသူကြီးသို့ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ တရားရုံးချုပ်တွင်လည်း ကြော်ငြာသင်ပုန်း၌ ကြော်ငြာခဲ့သည်။

ယင်းနောက် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနှစ်ပြိုင်ပွဲ စီမံချက်ကို (၁၂-၆-၂၀၀၀)နေ့တွင် ရေးဆွဲ၍ အဆင့်ဆင့် လမ်းညွှန်မှုကို ခံယူကာ ပြိုင်ပွဲကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနှစ် ပြိုင်ပွဲသည် ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပ ပြုလုပ်ပေးသော အားကစားပြိုင်ပွဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနှစ်ပြိုင်ပွဲအတွက် ယှဉ်ပြိုင်လိုသူများစာရင်း တောင်းခေါ်ခဲ့ရာတွင် တရားရုံးချုပ်မှ အရာရှိ ၅-ဦး၊ အခြားအဆင့်ဝန်ထမ်း ၁၄-ဦး၊ ရန်ကုန်တိုင်း တရားသူကြီးမှတစ်ဆင့် ခရိုင်တရားရုံးများမှ တရားသူကြီး ၂-ဦး၊ (မူလက ၃-ဦး ရှိသော်လည်း ၁-ဦးမှာ ပင်စင်ယူသွားပါသည်။) စုစုပေါင်း ၂၁-ဦး လက်ခံ ရရှိခဲ့သည်။ ယင်းအခြေအနေအား အဆင့်ဆင့် တင်ပြခဲ့ရာ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ကြမည့် အားကစားသမားများ၏ အခြေအနေအရ သက်ကြီးတန်းနှင့် သက်ငယ်တန်း နှစ်မျိုးခွဲခြား သတ်မှတ်စေခဲ့သည်။ သက်ကြီးတန်းအား အသက် ၄၅-နှစ်နှင့် အထက်ရှိသူများအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သက်ငယ်တန်းအား အသက် ၄၅-နှစ်အောက်ရှိသူများအဖြစ်လည်းကောင်း သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ခွဲခြားသတ်မှတ်ချက်အရ သက်ကြီးတန်းတွင် အားကစားသမား ၇-ဦး ရှိပြီး သက်ငယ်တန်းတွင် ၁၄-ဦး ရှိခဲ့သည်။ ယင်းအားကစားသမားများတွင် အသက်အငယ်ဆုံးမှာ ၁၈-နှစ် ရှိပြီး အသက်အကြီးဆုံးမှာ ၅၉-နှစ်ထိ ပါဝင် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနှစ်ပြိုင်ပွဲကို ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၇-ရက်နေ့တွင် စတင် ကျင်းပခဲ့ရာ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ဦးခင်မြင့်ကိုယ်တိုင် တက်ရောက်ကြည့်ရှု အားပေးခဲ့သည်။ တရားရုံးချုပ် မြေညီထပ်တွင် ပွဲစဉ် (၃၃) ပွဲ ယှဉ်ပြိုင် ကစားခဲ့ကြပြီး အကြီးတန်း ဗိုလ်လုပွဲနှင့် အငယ်တန်း ဗိုလ်လုပွဲ နှစ်ပွဲကို (၅-၇-၂၀၀၀) နေ့တွင် တရားရုံးချုပ် တရားခွင် အမှတ် (၁) တွင် ဆုပေးပွဲနှင့်အတူ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနှစ်ပြိုင်ပွဲနှင့် ဆုပေးပွဲအခမ်းအနားသို့ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ရန်ကုန်တိုင်း တရားသူကြီးနှင့် ခရိုင်တရားသူကြီးများ၊ ဦးစီးအရာရှိများ၊ ရုံးဝန်ထမ်းများနှင့် အားကစားသမားများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းအခမ်းအနားသို့ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်မှ ပြိုင်ပွဲအဖွင့်အမှာစကား ပြောကြားရာတွင်-တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် အခြေအနေပေးပြီး ကျင်းပ ပြုလုပ်ပေးနိုင်သော အားကစားများကို မျက်ခြည်ပြတ် မခံဘဲ အားပေးချီးမြှောက်လျက် ရှိသည်မှာ အားလုံးအသိပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ “ယင်းသို့ အားပေးချီးမြှင့်နေခြင်းသည် ထူးချွန်သော အားကစားသမားများ ပေါ်ထွန်းလာပြီး “မြန်မာ့အားကစား ကမ္ဘာကို လွှမ်းမော်မည်”ဟူသော နိုင်ငံတော်၏ မြင့်မားသော ရည်မှန်းချက်ကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်၏ လူမှုရေးဦးတည်ချက်များမှ တစ်ချက်ဖြစ်သည့် “တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေး”ကိုလည်း ဖြည့်ဆည်း စွမ်းဆောင်ပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ အားကစားလုပ်ခြင်းသည် အသက်အရွယ်မရွေး၊ ကျား-မ မရွေး၊ တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း၊ တစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုး လိုက်စားသင့်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် တရားရုံးချုပ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် အထိုင်များ၍ ညောင်းညာ ကိုက်ခဲမှုကို ပြေပျောက်စေသော အားကစားနည်းများတွင် စားပွဲတင်တင်းနှစ် (ပင်ပေါင်) ကစားခြင်းသည် ထိရောက်သော အားကစားနည်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း၊ စားပွဲတင်တင်းနှစ် ကစားခြင်းသည် အချိန်သက်သာခြင်း၊ ငွေကြေးကုန်ကျမှု နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် တရားရုံးများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသူများအတွက် အထူးသင့်လျော်ကြောင်း၊ နောင်ပြိုင်ပွဲများတွင် ယခုထက် ကစားသူများ၊ ယှဉ်ပြိုင်သူများ ပိုမိုလာမည်ဟု မျှော်လင့်ကြောင်း၊ တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းအများအပြား ပါဝင်ကစားနိုင်သော အခြားအားကစားများကိုလည်း ဆက်လက် ကျင်းပပေးရန် စီစဉ်လျက်ရှိကြောင်း၊ အားကစားဝါသနာရှင်များအား မှာကြားလိုသည်မှာ အားကစား ခါးဆက်ပြတ် မသွားရေးအတွက် တာဝန်ရှိသူများနှင့် အားကစား နားလည်ကျွမ်းကျင်သူများမှ မျိုးဆက်သစ် အားကစားသမားများကို တွဲခေါ်ခြင်း၊ ချီးမြှင့်အားပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရန် လိုအပ်သလို မျိုးဆက်သစ် အားကစားသမားများအနေဖြင့်လည်း လေ့ကျင့်မှု အမြဲရှိနေရန် လိုအပ်ကြောင်း၊ တရားရုံးများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသော ဝန်ထမ်းများသည် တရားစီရင်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးများသာမက အားကစားပါ ကျွမ်းကျင်နေရန်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဘက်စုံထူးချွန်နေရန် လိုအပ်ကြောင်းဖြင့် ပြောကြားခဲ့သည်။

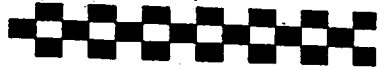
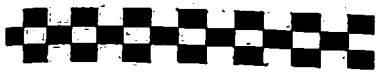
ထို့နောက် သက်ငယ်တန်း ဗိုလ်လုပွဲတွင် တရားရုံးချုပ်မှ မောင်လှဦးနှင့် မောင်အောင်မင်း တွင်တို့မှလည်းကောင်း၊ သက်ကြီးတန်း ဗိုလ်လုပွဲကို တရားရုံးချုပ်မှ လက်ထောက်

ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးကျောက်နှင့် အနောက်ပိုင်းခရိုင် တရားရုံးမှ ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး ဦးဝင်းဆွေတို့မှလည်းကောင်း ယှဉ်ပြိုင်ကစားကြသည်များကို အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက် လာကြသူများမှ ကြည့်ရှု အားပေးခဲ့ကြသည်။ ပြိုင်ပွဲများအပြီးတွင် ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်မှ သက်ကြီးတန်း၌ ပထမဆု ရရှိသော လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးကျောက်၊ ဒုတိယဆု ရရှိသော ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး ဦးဝင်းဆွေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သက်ငယ်တန်းတွင် ပထမဆု ရရှိသော ရုံးအကူစာရေး မောင်အောင်မင်းထွဋ်၊ ဒုတိယဆု ရရှိသော ယာဉ်စက်ပြင် မောင်လှဦး တို့ကိုလည်းကောင်း ဆုများအသီးသီး ပေးအပ်ချီးမြှင့်ခဲ့သည်။

ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပ ပြုလုပ်ခဲ့သော ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင် တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲကား အောင်မြင်စွာ ပြီးဆုံးခဲ့ပေပြီ။ တရားရုံးချုပ်၏ ဆန္ဒနှင့် စေတနာသည် မွန်မြတ်လှပေ၏။ တရားရုံးချုပ်သည် ဝန်ထမ်းများ၏ သက်သာချောင်ချိရေးကို အလေးပေး ဆောင်ရွက်နေသည့်နည်းတူ အားကစားခြင်းကိုလည်း အလေးပေး ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပေသည်။ စားပွဲတင်တင်းနစ် ပြိုင်ပွဲနှင့် ဆုပေးပွဲတွင် ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်၏ မိန့်ကြားချက်များသည် ဝန်ထမ်းတိုင်း ကျန်းမာပျော်ရွှင်စေပြီး အားကစားကို မြတ်နိုး လိုက်စားနေရန်၊ မျိုးဆက်သစ် အားကစားသမားများ ပေါ်ထွန်းလာစေရန်၊ ဘက်စုံထူးချွန်သော ဝန်ထမ်းများဖြစ်စေရန်တို့ကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပ ပြုလုပ်ခဲ့သော ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ် တရားရုံးချုပ် စားပွဲတင်တင်းနစ် ပြိုင်ပွဲမှသည် နောင်အားကစားပြိုင်ပွဲများတွင် တစ်ပြည်လုံး အတိုင်းအတာအထိ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ပေးရန် စီစဉ်နေပြီ ဖြစ်သဖြင့် မိမိတို့ ကျွမ်းကျင်သော အားကစားများကို အလုပ်ခွင် မထိခိုက်စေဘဲ အမြဲလေ့ကျင့်ထားကြစေရန် ဆန္ဒမွန်ဖြင့် ရေးသားလိုက်ရပေသည်။

မောင်ကျောက် (တရားရေး)

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ထုတ်ပြန်လော ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် တရားစီရင်ရေးဥပဒေ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ
(နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၀၀)
၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၁-ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၇-ရက်) ✓

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး
ကောင်စီသည် အောက်ပါဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အခန်း (၁)

အမည်နှင့် စတင်အာဏာတည်သည့်နေ့ရက်

- ၁။ (က) ဤဥပဒေကို ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရား
စီရင်ရေးဥပဒေဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။
(ခ) ဤဥပဒေပုဒ်မ ၃ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည်
✓ ၁၉၉၉-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၈-ရက်နေ့မှ
စတင် အာဏာတည်ရမည်။ ယင်းပုဒ်မ
၃ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်မှအပ ကျန်ပြဋ္ဌာန်းချက်
များသည် ဤဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသည့်နေ့မှ
စ၍ အာဏာတည်ရမည်။

အခန်း (၂)

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာမူများ

၂။ တရားစီရင်ရာတွင် အောက်ပါ မူများအပေါ်
အခြေခံ၍ စီရင်ရမည်-

- (က) ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်
ခြင်း၊
- (ခ) ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်
စောင့်ရှောက်၍ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊
နယ်မြေ အေးချမ်း သာယာရေး
တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူ
ဖြစ်စေခြင်း၊
- (ဂ) ဥပဒေကို ပြည်သူများက နားလည်လိုက်နာ
ကျင့်သုံးလာစေရန် ပညာပေးခြင်းနှင့်
ပြည်သူများက ဥပဒေကို လိုက်နာသော
အလေ့အကျင့် ပျိုးထောင်ပေးခြင်း၊
- (ဃ) အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေခွင့်ပြုချက်ဘောင်
အတွင်း၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ကျေအေး
ပြီးပြတ်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (င) ဥပဒေအရ တားမြစ်ထားချက်မှအပ
ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်တွင် တရားစီရင်ခြင်း၊
- (စ) အမှုတွင် ချေပခွင့်နှင့် ဥပဒေအရ အယူခံ
ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း။

(ဆ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူ အပြစ်ပေးရာတွင် အကျင့်စာရိတ္တ ပြုပြင်မှုကို ဦးတည်ခြင်း။

အခန်း (၃)

တရားရုံးချုပ် ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ရုံးထိုင်ခြင်း

၃။ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီသည် တရားရုံးချုပ်ကို တရားသူကြီးချုပ် ၁-ဦး၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ၂-ဦးနှင့် တရားသူကြီး အနည်းဆုံး ၇-ဦးမှ အများဆုံး ၁၂-ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။

၄။ တရားရုံးချုပ်သည် ရန်ကုန်မြို့နှင့် မန္တလေးမြို့တို့တွင် ရုံးထိုင်ရမည်။ သို့ရာတွင် လိုအပ်ပါက အခြားသင့်လျော်ရာ ဒေသတစ်ခုခုတွင် ရုံးထိုင်နိုင်သည်။

အခန်း (၄)

တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ

၅။ တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများသည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

- (က) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုနှင့် တရားမမှုလမှုများကို စီရင်ခြင်း၊
- (ခ) မိမိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လွှဲပြောင်း ရယူသော အမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (ဂ) တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (ဃ) ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အယူခံမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (င) တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်ခြင်း၊

(စ) ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးက ဖြစ်စေ၊ ခရိုင်တရားရုံးကဖြစ်စေ ချမှတ်သော သေဒဏ်အမိန့်ကို အတည်ပြုမှု၊ သေဒဏ်အမိန့်အပေါ် အယူခံမှုကို စီရင်ခြင်း၊

(ဆ) တရားရုံး တစ်ရုံးရုံး၏ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်း မရှိသော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် စစ်ဆေးစီရင်၍ လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊

(ဇ) နိုင်ငံသား တစ်ဦးဦး၏ ဥပဒေနှင့်အညီ ရရှိထိုက်သည့် အခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်း မရှိသော အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် စစ်ဆေးစီရင်၍ လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊

(ဈ) ပင်လယ်ရေကြောင်းအမှုကို စီရင်ခြင်း၊

(ည) တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အမှုများကို စီရင်ခြင်း။

အခန်း (၅)

တရားရုံးချုပ်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၆။ တရားရုံးချုပ်သည် တရားရုံး အသီးသီးကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။

၇။ တရားရုံးချုပ်က မူလစီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံး၍ အပြီးသတ် စီရင်ထားသော အမှုကိုဖြစ်စေ၊ တရားရုံး တစ်ရုံးရုံး၏ အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် တရားရုံးချုပ်က အပြီးသတ် စီရင်ထားသော အမှုကိုဖြစ်စေ အထူးခုံရုံးက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အညီ အထူးအယူခံခွင့် ပြုပြီးပါက တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၁-ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃-ဦး၊ သို့မဟုတ် တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၂-ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃-ဦး၊ သို့မဟုတ် ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ၂-ဦး စုစုပေါင်း ၃-ဦး

ပါဝင်သော အထူးအယူခံခံရခြင်း ပြန်လည်စစ်ဆေး စီရင်နိုင်သည်။

၈။ အထူးအယူခံခံရခြင်း စစ်ဆေး စီရင်ထားသည့် အမှုမှအပ တရားရုံးချုပ်က စစ်ဆေး စီရင်ထားသည့် မည်သည့်အမှုကိုမဆို အများပြည်သူအကျိုးငှာ အရေးယူလောက်သော ပြဿနာတစ်ရပ်ရပ် ပေါ်ပေါက်သည် ဟု တရားသူကြီးချုပ်က မိမိသဘောအရ ထင်မြင်ယူဆလျှင် ထိုပြဿနာကို အထူးအယူခံခံရခြင်း ပြန်လည် စစ်ဆေး စီရင်စေနိုင်သည်။

၉။ တရားရုံးချုပ်သည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားသူကြီးချုပ်က သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁-ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၁-ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်သည်။

၁၀။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများတွင် ရှိသော အမှုများကို တရားသူကြီး ၁-ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့် စစ်ဆေး စီရင်ရန် ညွှန်ကြားနိုင်သည်။

၁၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများက ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများနှင့် တရားမမှုများကို စစ်ဆေး စီရင်နိုင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို သင့်လျော်သလို သတ်မှတ်ပေးရမည်။

အခန်း (၆)

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊
ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများကို
ဖွဲ့စည်းခြင်း

၁၂။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများကို ဖွဲ့စည်းရမည်။

၁၃။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများတွင် တရားသူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် တရားရေးဝန်ထမ်း

များကို ခန့်အပ်၍ သင့်လျော်သော စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အရပ်ရပ်ကို အပ်နှင်းခြင်း၊ တာဝန်ဝတ္တရားများ သတ်မှတ်ပေးခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။

အခန်း (၇)

တရားရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်
လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၁၄။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများသည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

(က) တရားမမှုလမှုများကို စီရင်ခြင်း၊

(ခ) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုများကို စီရင်ခြင်း၊

(ဂ) ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ စီရင်ခြင်း။

၁၅။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသည် ခရိုင်တရားရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၁၆။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသည်-

(က) မိမိ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအတွင်း မိမိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လွှဲပြောင်းရယူသော အမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

(ခ) မိမိ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအတွင်း တရားရုံး တစ်ရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၁၇။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးက သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁-ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၁-ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့် ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်သည်။

၁၈။ ခရိုင်တရားရုံးသည် မြို့နယ်တရားရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၁၉။ ခရိုင်တရားရုံးသည်-

- (က) မိမိ၏ ခရိုင်အတွင်း မိမိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လွှဲပြောင်းရယူသော အမှုကို စီရင်နိုင်သည်။
- (ခ) မိမိ၏ ခရိုင်အတွင်း တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးသို့ အမှု လွှဲပြောင်းပေးမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၂၀။ ခရိုင်တရားရုံးသည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ ခရိုင်တရားသူကြီးက သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁-ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၁-ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်သည်။

၂၁။ မြို့နယ်တရားရုံးသည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ မြို့နယ်တရားသူကြီးက သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁-ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၁-ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်သည်။

အခန်း (၈)

အထွေထွေ

၂၂။ တရားရုံးချုပ် အထူးခုံရုံးက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အထူးအယူခံ ဝင်ခွင့်ပြုထားပြီးဖြစ်သည့် အမှုများကို ဤဥပဒေပုဒ်မ ၇ အရ ဖွဲ့စည်းသည့် အထူးအယူခံခုံရုံးက ဆက်လက်စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

၂၃။ ဤဥပဒေ အာဏာတည်ပြီးနောက်တွင် မူလမှု၊ အယူခံမှု၊ ပြင်ဆင်မှုနှင့် လျှောက်ထားမှုများကို ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများက စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

၂၄။ တရားသူကြီးများသည် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများရှိ မပြီးပြတ်သေးသော အမှုများကို ဆက်လက်စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

၂၅။ တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးနှင့် ခရိုင်တရားသူကြီးများသည် အကျဉ်းစခန်းများ၊ ရဲဘက်စခန်းများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့အချုပ်စခန်းများတွင် အပြစ်ကျများနှင့် အချုပ်ခံနေရသူများကို မှုခင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေနှင့်အညီ ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးများ စံစားနိုင်ရေး၊ အမှုများ စစ်ဆေးရာတွင် ကြန့်ကြာမှု မရှိစေရေးအတွက် လိုအပ်သလို စစ်ဆေးကြည့်ရှုနိုင်သည်။

၂၆။ တရားရုံးချုပ်သည် တရားရုံးချုပ်နှင့် တရားရုံးအသီးသီးအတွက် လိုအပ်သော ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

၂၇။ တရားရုံးချုပ်သည် လိုအပ်သော နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အမိန့်များ၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာများ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် လက်စွဲများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

၂၈။ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ဥပဒေအမှတ် ၂/၈၈) ကို ဤဥပဒေဖြင့် ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(ပုံ) သန်းရွှေ

ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး

ဥက္ကဋ္ဌ

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်

ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီက
ထုတ်ပြန်သော

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်လည်ဥပဒေ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ

(နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၀၀)

၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၁၂-ရက်

(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၂-ရက်)

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး
ကောင်စီသည် အောက်ပါဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

၅။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၀၊ ပုဒ်မခွဲ (၁)
တွင် ပါရှိသော-

၁။ ဤဥပဒေကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်
သည့် ဥပဒေဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။

(က) "any Court subordinate to the
High Court,"ဆိုသည့် စကားရပ်ကို
"the State or Divisional Court,"
ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

၂။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၊ ပုဒ်မခွဲ (၁)
တွင် ပါရှိသော "The High Court" ဆိုသည့်
စကားရပ်နောက်၌ "or the State or
Divisional Court" ဆိုသည့် စကားရပ်ကို
ဖြည့်စွက်ရမည်။

(ခ) "In a suit relating to immove-
able property or to any right or
interest in immoveable property
and in any other suit where
the amount or value of the
subject-matter of the original
suit exceeds 500 kyats," ဆိုသည့်
စကားရပ်ကို "in the suit where
the ammount or value of the
subject-matter of the original
suit exceeds 2,000,000 kyats,"
ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

၃။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ က၊ ပုဒ်မခွဲ
(၂) တွင် ပါရှိသော "one thousand kyats"
ဆိုသည့် စကားရပ်ကို "100,000 kyats"
ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

၄။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၅၆ ကို ပယ်ဖျက်
ရမည်။

၆။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၂ ကို အောက်ပါ အတိုင်း အစားထိုးရမည်-

"102. No second appeal shall lie from the decree passed in appeal where the amount or value of the subject-matter of the original suit does not exceed 2,000,000 kyats"

၇။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၆ တွင် ပါရှိသော "where such order is made by a Court (not being the High Court) in the exercise of appellate jurisdiction, then to the High Court" ဆိုသည့် စကားရပ်ကို "where such order is made by the District Court or the State or the Divisional Court in the exercise of appellate jurisdiction, then to the immediate higher Court." ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

၈။ (က) တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၅ တွင် ပါရှိသော "the High Court" ဆိုသည့် စကားရပ် အသီးသီးနောက်၌ "or the State or Divisional Court or the District Court" ဆိုသည့် စကားရပ်ကို ဖြည့်စွက်ရမည်။

-၁၃၀၈-

၁၀၂၈၂၁
(ခ)

တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၅ တွင် အောက်ပါ ခြင်းချက်ကို ဖြည့်စွက်ရမည်-
"Provided that this provision shall not apply to the second appeal if any case which has been decided by any Court in the exercise of its revisional jurisdiction or its appellate jurisdiction."

၉။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၈၊ နည်းဥပဒေ ၄ တွင် ပါရှိသော "The evidence of the witnesses in attendance" ဆိုသည့် စကားရပ် နောက်၌ "which the Judge thinks necessary" ဆိုသည့် စကားရပ်ကို ဖြည့်စွက်ရမည်။

၁၀။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၈၊ နည်းဥပဒေ ၅ တွင် ပါရှိသော "The Judge shall, if necessary, correct the deposition and sign it." ဆိုသည့် စကားရပ်ကို "The evidence so taken shall be read over to the witness, and, if he admits it to be correct, shall be signed by him on every page, and the Judge shall, if necessary, correct the same and sign it." ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

၁၁။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၈၊ နည်းဥပဒေ ၁၅ (၁) တွင် ပါရှိသော "may proceed" ဆိုသည့် စကားရပ်ကို "shall proceed" ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

၁၂။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၃၃၊ နည်းဥပဒေ ၁ တွင် ပါရှိသော "100 kyats" ဆိုသည့် စကားရပ် အသီးသီးကို "50,000 kyats" ဆိုသည့် စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးရမည်။

(ပုံ) သန်းရွှေ

ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး

ဥက္ကဋ္ဌ

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်

ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်

အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၅၄/၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်)

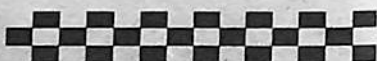
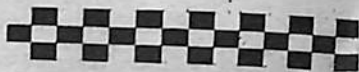
၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ အရ အောက်တွင် ဖော်ပြပါ တရားရုံးများကို ယင်းတို့အမည်နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြပါ တရားသူကြီးများနှင့် ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်-

တရားရုံးအမည်	တရားသူကြီးများ
(က) ပြည်နယ်တရားရုံး	ပြည်နယ်တရားသူကြီး တွဲဖက်ပြည်နယ်တရားသူကြီး
(ခ) တိုင်းတရားရုံး	တိုင်းတရားသူကြီး တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီး
(ဂ) ခရိုင်တရားရုံး	ခရိုင်တရားသူကြီး ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး
(ဃ) မြို့နယ်တရားရုံး	မြို့နယ်တရားသူကြီး တွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီး ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီး

၂။ တရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၈၈-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၉-ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၈၈ ကို ဤအမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှစ၍ ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)
တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၁၃၇၄/၁၄ (တရားမ) စု ၄-၂၂/၂၀၀၀
ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

တရားရုံးချုပ်

အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၅၅/၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်)

၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ အရ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများအား တည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ပါ ခရိုင်တရားမတရားသူကြီး၏ အာဏာများကို အပ်နှင်းလိုက်သည်။

၂။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁ အရ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများအား တန်ဖိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကန့်သတ်ခြင်း မရှိဘဲ တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းလိုက်သည်။

၃။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးရှိ အောက်ဖော်ပြပါ တရားသူကြီးများအား ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် တရားမ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အပ်နှင်းလိုက်သည်-

အ မှတ် စဉ်	စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခြင်းခံရသော တရားသူကြီး	အပ်နှင်းသည့် တရားမ အယူခံ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ
(က)	ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီး	တန်ဖိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကန့်သတ်ခြင်း မရှိဘဲ တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင် ခွင့် အာဏာ။
(ခ)	တွဲဖက်ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီး	တန်ဖိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကန့်သတ်ခြင်း မရှိဘဲ တရားမ မူလမှု သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင် ခွင့်အာဏာ။

၄။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးများအား အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြထားသည့် တရားမအယူခံ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အပ်နှင်းလိုက်သည်-

အမှတ်စဉ်	စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်းခြင်းခံရသော တရားသူကြီး	အပ်နှင်းသည့် တရားမ အယူခံ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ
(က)	ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီး	ခရိုင်တရားရုံးက မူလမှုတွင် ချမှတ်သော ဒီကရီ၊ သို့မဟုတ် အမိန့်အပေါ် အယူခံမှုကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ။
(ခ)	တွဲဖက်ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီး	ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးက လွှဲအပ်သည့် တရားမအယူခံမှုများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ။

၅။ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးသည် မိမိက လွှဲအပ်ထားသော အမှုကို ပြန်လည် တောင်းခေါ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် စီရင်ခြင်း၊ အခြားတွဲဖက်ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီးတစ်ဦးအား စီရင်ရန်အတွက် လွှဲအပ်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၆။ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီး၊ တွဲဖက်ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီးသည် ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းအတွင်း တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှု စီရင်နိုင်သည်။

၇။ တရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၉၈-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈-ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂၅/၉၈ ကို ဤအမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှစ၍ ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)

တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၁၃၇၅/၁၄ (တရားမ) စု ၄-၂၂/၂၀၀၀

ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်

အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၅၆/၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်)

၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ အရ ခရိုင်တရားရုံးများအား တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်ပါ ခရိုင်တရားမတရားသူကြီး၏ အာဏာများကို အပ်နှင်းလိုက်သည်။

၂။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ အရ ခရိုင်တရားရုံးများအား တန်ဖိုးကျပ်သိန်း ၃၀ ထက်မပိုသည့် တရားမမှုလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းလိုက်သည်။

၃။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ ခရိုင်တရားရုံးရှိ အောက်ဖော်ပြပါ တရားသူကြီးများအား ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် တရားမ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အပ်နှင်းလိုက်သည်-

အမှတ် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခြင်း

စဉ် ခံရသော တရားသူကြီး

(က) ခရိုင်တရားသူကြီး

(ခ) ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး

အပ်နှင်းသည့် တရားမအယူခံ

စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

တန်ဖိုးကျပ် သိန်း ၃၀ ထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ်မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ။

တန်ဖိုးကျပ်၁၅-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ။

၄။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ အရ ခရိုင်တရားသူကြီးများအား အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ယင်းတို့နှင့်ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြထားသည့်တရားမအယူခံစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများအပ်နှင်းလိုက်သည်-

အမှတ် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်း

စဉ် ခြင်းခံရသော တရားသူကြီး

(က) ခရိုင်တရားသူကြီး

(ခ) ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး

အပ်နှင်းသည့်တရားမ အယူခံ

စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

မြို့နယ်တရားရုံးက တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းတွင် ချမှတ်သော ဒီကရီ၊ သို့မဟုတ် အမိန့်အပေါ်အယူခံမှုကို စီရင်ရန်စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ။
ခရိုင်တရားသူကြီးက လွှဲအပ်သည့် တရားမအယူခံမှု များကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ။

၅။ ခရိုင်တရားသူကြီးသည် မိမိက လွှဲအပ်ထားသော အမှုကို ပြန်လည် တောင်းခေါ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် စီရင်ခြင်း၊ အခြားဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီးတစ်ဦးအား စီရင်ရန်အတွက် လွှဲအပ်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၆။ ခရိုင်တရားသူကြီး၊ ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီးသည် ခရိုင်အတွင်း တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှု စီရင်နိုင်သည်။

၇။ တရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၉၈-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈-ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂၅/၉၈ ကို ဤအမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှစ၍ ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)

တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၁၃၇၆/၁၄ (တရားမ) စု ၄-၂၂/၂၀၀၀

ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်

အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၅၇/၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်)

၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ အရ မြို့နယ်တရားရုံးများအား တန်ဖိုး ကျပ် ၅-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ အပ်နှင်းလိုက်သည်။

၂။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ မြို့နယ်တရားသူကြီးများအား သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်အတွင်း ၁၉၆၀-ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂ (၁) အရ တင်သွင်းသော လွှဲအပ်လွှာကို စီရင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းလိုက်သည်။

၃။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ မြို့နယ်တရားရုံးရှိ အောက်ဖော်ပြပါ တရားသူကြီးများအား ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ရန် တရားမ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အပ်နှင်းလိုက်သည်-

အမှတ် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်းခြင်း

အပ်နှင်းသည့်တရားမ အယူခံ

စဉ် ခံရသော တရားသူကြီး

စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

(က) မြို့နယ်တရားသူကြီး

တန်ဖိုးကျပ် ၅-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကိုစီရင်ရန်စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ။

(ခ) တွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီး

တန်ဖိုးကျပ် ၅-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကိုစီရင်ရန်စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ။

(ဂ) ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီး

တန်ဖိုးကျပ် ၃-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကိုစီရင်ရန်စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ။

၄။ မြို့နယ်တရားသူကြီးသည် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ မြို့နယ်တရားရုံးရှိ တရားသူကြီးများအား အမှုများကို စီရင်ရန် လွှဲအပ်ရမည်။

၅။ မြို့နယ်တရားသူကြီးသည် မိမိက လွှဲအပ်ထားသော အမှုကို ပြန်လည်တောင်းခေါ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် စီရင်ခြင်း၊ အခြားတွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီး၊ သို့မဟုတ် အခြားဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးတစ်ဦးအား စီရင်ရန်အတွက် လွှဲအပ်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၆။ တရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၉၈-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈-ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂၆/၉၈ ကို ဤအမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှစ၍ ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)

တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၁၃၇၇/၁၄ (တရားမ) စု ၄-၂၂/၂၀၀၀

ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်

အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၅၈/၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်)

၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ အောက်ပါတရားသူကြီးများအား ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်၊ တိုင်း၊ သို့မဟုတ် ခရိုင်အတွင်း ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် ရာဇဝတ်တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကို အပ်နှင်းလိုက်သည်။

တရားသူကြီး

အပ်နှင်းသည့် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

(က) ပြည်နယ်တရားသူကြီး

စက်ရှင်တရားသူကြီး အာဏာများ

သို့မဟုတ်

တိုင်းတရားသူကြီး

သို့မဟုတ်

တွဲဖက်ပြည်နယ်တရားသူကြီး

သို့မဟုတ်

တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီး

(ခ) ခရိုင်တရားသူကြီး

စက်ရှင်တရားသူကြီး အာဏာများ

သို့မဟုတ်

ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး

၂။ တွဲဖက်ပြည်နယ်တရားသူကြီးများနှင့် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီးများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်တရားသူကြီးနှင့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းတရားသူကြီးက လွှဲအပ်သော အမှုများကို ကြားနာစစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

၃။ ပြည်နယ်တရားသူကြီး၊ သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးသည် တွဲဖက်ပြည်နယ်တရားသူကြီး၊ သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီးထံ လွှဲအပ်ထားသော အမှုကို ပြန်လည်တောင်းခေါ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် စစ်ဆေး စီရင်ခြင်း၊ အခြားတွဲဖက်ပြည်နယ်တရားသူကြီး၊ သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီးက စစ်ဆေး စီရင်ရန်အတွက် အမှုများကို လွှဲအပ်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၄။ ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီးများသည် ခရိုင်တရားသူကြီးက လွှဲအပ်သော အမှုများကို ကြားနာစစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

၅။ ခရိုင်တရားသူကြီးသည် ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီးထံ လွှဲအပ်ထားသော အမှုကို ပြန်လည် တောင်းခေါ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် စစ်ဆေး စီရင်ခြင်း၊ အခြားဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီးက စစ်ဆေး စီရင်ရန်အတွက် အမှုများကို လွှဲအပ်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၆။ တရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၈၈-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၉-ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၃/၈၈ ကို ဤအမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှစ၍ ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)

တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၂၀၁၄၅/ပြစ်မှု /၂၀၀၀

ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၅၉/၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်
(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်)

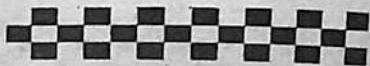
၁။ တရားရုံးချုပ်သည် မြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ တွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီးများနှင့် ဒုတိယ မြို့နယ်တရားသူကြီးများအား ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများကို စစ်ဆေး စီရင်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ၁၉၈၈-ခုနှစ် တရားစီရင်ရေး ဥပဒေ၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အပ်နှင်း၍ စစ်ဆေး စီရင်စေလျက် ရှိပါသည်။

၂။ ယင်းသို့ အပ်နှင်းစီရင်စေခဲ့သည့် အာဏာများကို သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်အတွင်း ဆက်လက် ကျင့်သုံးနိုင်ရန် တရားရုံးချုပ်သည် မြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ တွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီးများနှင့် ဒုတိယ မြို့နယ် တရားသူကြီးများအား ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ အရ အဆိုပါ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကို အပ်နှင်းလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)
တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၂၀၁၄၆ / ပြစ်မှု / ၂၀၀၀

ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်

ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၄ / ၂၀၀၀)

ရက်စွဲ။ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၂) ရက်

(၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၇-ရက်)

ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းလိုက်သည့် တရားရုံးတစ်ရပ်၏အမည်

တရားဦးစီးဌာန၊ ဝန်ကြီးရုံး၊ ဝန်ကြီးရုံး၊ ဝန်ကြီးရုံး

၁။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေနှင့် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ (နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၀၀)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈-ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်- ၃၅၄/၂၀၀၀ အရ ပြည်နယ်တရားရုံး၊ တိုင်းတရားရုံးများ၊ ခရိုင်တရားရုံးများနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ယင်းတရားရုံး အဆင့်ဆင့်အား အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်- ၃၅၅/၂၀၀၀၊ ၃၅၆/၂၀၀၀ နှင့် ၃၅၇/၂၀၀၀ တို့အရ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကိုလည်း အပ်နှင်းပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားရုံးအသီးသီးက တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ချောမွေ့စေရန် တရားရုံးချုပ်သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၂၇ အရ ဤညွှန်ကြား ချက်ကို ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများက တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ကျင့်သုံးခြင်း ၃။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေနှင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက်တွင် မူလမူ၊ အယူခံမှု၊ ပြင်ဆင်မှုနှင့် လျှောက်ထားမှုများကို ယင်းဥပဒေများပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများက အောက်တွင် ဖော်ပြပါအတိုင်း စစ်ဆေး စီရင်ရမည်-

(က) ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများ

(၁) မူလစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသည် တန်ဖိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကန့်သတ်ခြင်း မရှိဘဲ တရားမမှုများကို စီရင်နိုင်သည်။

(၂) အယူခံမှု စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

(ကက) ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသည် ခရိုင်တရားရုံးများက မူလစီရင်ပိုင် ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံး၍ ချမှတ်သော ဒီကရီ သို့မဟုတ် အမိန့်အပေါ် အယူခံမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

(ခခ) မြို့နယ်တရားရုံးများသည် တန်ဖိုး ကျပ် ၅-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှုများကိုသာ စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသဖြင့် မြို့နယ်တရားရုံးက မူလမှုတွင် ချမှတ် သော ဒီကရီအပေါ် ခရိုင်တရားရုံးများက အယူခံ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံး၍ အယူခံမှုတွင် ချမှတ်သော ဒီကရီအပေါ် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများ သို့ ထပ်မံ၍ ဒုတိယအယူခံ တင်သွင်းခွင့် မရှိပါ။ သို့ရာတွင် ခရိုင်တရားရုံး များက အယူခံ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံး၍ အယူခံမှုတွင် ချမှတ်သော အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည့် အမိန့်အပေါ် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၆ အရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသို့ အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည်။

(ဂဂ) ၂၈-၆-၂၀၀၀ ရက်နေ့ မတိုင်မီ ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာဒေသရှိ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများက ချမှတ်သော ဒီကရီအပေါ် တရားရုံးချုပ်သို့သာ အယူခံဝင်ရန်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန် ဖြစ်သည်။

(၃) ပြင်ဆင်မှု စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသည် ခရိုင်ထရားရုံးများက တရားမ မူလမှုတွင် ချမှတ်သည့် စီရင်ချက်၊ အမိန့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်နိုင်သည်။ ခရိုင်တရားရုံးများက အယူခံမှု စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံး၍ဖြစ်စေ၊ ပြင်ဆင်မှု စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံး၍ဖြစ်စေ ချမှတ်သည့် စီရင်ချက်၊ အမိန့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသို့ ထပ်မံ၍ ပြင်ဆင်မှုလျှောက်ထားခွင့် မရှိကြောင်း သတိပြုရန် ဖြစ်သည်။

(ခ) ခရိုင်တရားရုံးများ

(၁) မူလမှု စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ခရိုင်တရားရုံးများသည် တန်ဖိုး ကျပ် သိန်း ၃၀ ထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု များကို စီရင်နိုင်သည်။

(၂) အယူခံမှု စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ခရိုင်တရားရုံးများသည် မြို့နယ်တရားရုံးများက တရားမ မူလမှုတွင် ချမှတ်သော ဒီကရီ၊ သို့မဟုတ် အမိန့်အပေါ် အယူခံမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

(၃) ပြင်ဆင်မှု စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ခရိုင်တရားရုံးများသည် မြို့နယ်တရားရုံးများက တရားမ မူလမှုတွင် ချမှတ်သည့် စီရင်ချက်၊ အမိန့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်နိုင်သည်။

(ဂ) မြို့နယ်တရားရုံးများ

(၁) မူလစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ခရိုင်တရားရုံးများသည် တန်ဖိုး ကျပ် သိန်း ၃၀ ထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှု များကို စီရင်နိုင်သည်။

(ကက) မြို့နယ်တရားရုံးများသည် တန်ဖိုး ကျပ် ၅-သိန်းထက် မပိုသည့် တရားမ မူလမှုများကို စီရင်နိုင်သည်။

(ခခ) ၁၉၆၀-ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေအရ စွဲဆိုသည့် အမှုများကို မြို့နယ်တရားသူကြီး သို့မဟုတ် တွဲဖက်မြို့နယ်တရား သူကြီးများကသာ စီရင်နိုင်သည်ကို သတိပြုရန်ဖြစ်သည်။

ဦးဆို တင်ပို့လာသည့် အမှုများကို လက်ခံဆောင်ရွက်ခြင်း

၄။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေနှင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ အာဏာတည်ပြီးနောက်တွင် မူလမှု၊ အယူခံမှု၊ ပြင်ဆင်မှုနှင့် လျှောက်ထားမှုများကို ယင်းဥပဒေများပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများက စစ်ဆေး စီရင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းတရားရုံးများသည် တရားမမှုများကို တရားရုံးချုပ်က သီးခြားအမိန့် ကြော်ငြာစာဖြင့် အပ်နှင်းထားသည့် စီရင်ပိုင်ခွင့်များနှင့်အညီ စီရင်ရန် ဖြစ်သည်။ အထူးသတိချပ်ရန်မှာ မြို့နယ်တရားရုံးက ချမှတ်သည့် စီရင်ချက်၊ အမိန့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် တင်သွင်းသည့် အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုကို ခရိုင်တရားရုံးက လက်ခံ စစ်ဆေးရမည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးက လက်ခံ စစ်ဆေးနိုင်ခွင့် မရှိပါ။

၅။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသော တရားမ မူလမှု၊ တရားမအထွေထွေမှု၊ တရားမအယူခံမှုနှင့် တရားမပြင်ဆင်မှုများကို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသို့ စွဲဆိုတင်ပို့ လာသည့်အခါ လက်ခံ၍ သက်ဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်စာအုပ်တွင် ရေးသွင်းပြီး မိမိ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ တွဲဖက်ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီး တစ်ဦးဦးအား လွှဲအပ်၍ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်ရန် ဖြစ်သည်။

၆။ ခရိုင်တရားသူကြီးသည် ခရိုင်တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားမ မူလမှု၊ တရားမအထွေထွေမှု၊ တရားမအယူခံမှုနှင့် တရားမပြင်ဆင်မှုများကို ခရိုင်တရားရုံးသို့ စွဲဆိုတင်ပို့လာသည့်အခါ လက်ခံ၍ သက်ဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်စာအုပ်တွင် ရေးသွင်းပြီး မိမိကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ဒုတိယခရိုင်တရားသူကြီး တစ်ဦးဦးအား လွှဲအပ်၍ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်ရန် ဖြစ်သည်။

၇။ မြို့နယ်တရားသူကြီးသည် မြို့နယ်တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားမမှုလမှု၊ တရားမ အထွေထွေမှုများကို မြို့နယ်တရားရုံးသို့ စွဲဆို တင်ပို့လာသည့်အခါ လက်ခံ၍ သက်ဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်စာအုပ်တွင် ရေးသွင်းပြီး မိမိကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ တွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီး တစ်ဦးဦး၊ သို့မဟုတ် ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီး တစ်ဦးဦးအား လွှဲအပ်၍ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်ရန် ဖြစ်သည်။

ယခင်မပြီးပြတ်သေးသော အမှုများကို ဆက်လက်စစ်ဆေး စီရင်ခြင်း

၈။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄ တွင် “တရားသူကြီးများသည် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများရှိ မပြီးပြတ်သေးသော အမှုများကို ဆက်လက်စစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်ရမည်”ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားရာ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများရှိ မပြီးပြတ်သေးသော အမှုများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရား သူကြီးနှင့် ၎င်းက လွှဲအပ်ပေးထားသော တွဲဖက်ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တွဲဖက် တိုင်းတရားသူကြီးများကလည်းကောင်း၊ ယခင် ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာ ဒေသရှိ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများတွင် ခရိုင်အဆင့် တရားသူကြီးများက စစ်ဆေး စီရင်သည့် မပြီးပြတ်သေးသော အမှုများကို သက်ဆိုင်ရာ ခရိုင်တရားသူကြီးနှင့် ၎င်းက လွှဲအပ်ပေးထားသော ဒုတိယခရိုင် တရားသူကြီးများကလည်းကောင်း၊ မြို့နယ်တရားရုံးများရှိ မပြီးပြတ်သေးသောအမှုများကို သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်တရားသူကြီး နှင့် ၎င်းက လွှဲအပ်ပေးထားသော တွဲဖက်မြို့နယ်တရားသူကြီး၊ ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးကလည်းကောင်း ဆက်လက် စစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။

အထွေထွေ

၉။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေအရ ခရိုင်တရားရုံးများကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီး ဖြစ်သဖြင့် ခရိုင်တရားရုံးများရှိ မှတ်ပုံတင်စာအုပ်များနှင့် အမှုတွဲများတွင် အမှုအမှတ်ကို ခရိုင်တရားရုံးအမည်ဖြင့် ရေးမှတ်ကြရန် ဖြစ်သည်-

ဥပမာ။ မကွေးခရိုင် တရားရုံးက စစ်ဆေး စီရင်သောအမှုဖြစ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးမှတ်ရန် ဖြစ်သည်-

- (က) မကွေးခရိုင်တရားရုံး ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားမအယူခံမှုအမှတ်-၁၊
- (ခ) မကွေးခရိုင်တရားရုံး ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားမပြင်ဆင်မှုအမှတ်-၁၊
- (ဂ) မကွေးခရိုင်တရားရုံး ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားမကြီးမှုအမှတ်-၁။

၁၀။ ယခင် ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာ ဒေသရှိ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုမီကပင် ခရိုင်တရားရုံးများအနေဖြင့် သီးခြားမှတ်ပုံတင်စာအုပ်များ ဖွင့်လှစ်ပြီး ဖြစ်ပါက ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် ခရိုင်တရားရုံးများသို့ စွဲဆိုလာသည့် အမှုများကို ယင်းမှတ်ပုံတင်စာအုပ်တွင်ပင် ဆက်လက် စာရင်းရေးသွင်းကြရန် ဖြစ်သည်။

၁၁။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့်အခါ ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာဒေသတွင် ရုံးထိုင် စီရင်စေခဲ့သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးများသည် တရားရုံးများ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ခရိုင်တရားရုံးများအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားသော ကြောင့် မိမိတို့ရုံး၏ မူလအမှုတွဲ မျက်နှာဖုံးပေါ်တွင် ခရိုင်တရားရုံး အမှုတွဲမျက်နှာဖုံး ထပ်မံတပ်ရန် ဖြစ်သည်။

၁၂။ ဤညွှန်ကြားချက်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းလိုက်သည့် တရားရုံးအဆင့်ဆင့်အလိုက် တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းများ ချောမွေ့စွာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးများနှင့် ခရိုင်တရားသူကြီး များသည် တရားရုံးအသီးသီးအား ဤညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ စနစ်တကျ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခြင်းပြုစေရန်အတွက် အဆင့်ဆင့် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားလိုက်သည်။

(အောင်တိုး)

တရားသူကြီးချုပ်

စာအမှတ်။ ၁၅၀၂/၁၄ (တရားမ) စု ၄-၂၂/၂၀၀၀
ရက်စွဲ။ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၇-ရက်

ရွက်ဝါများအတွက်ဂုဏ်ပြုကဗျာ

မင်းမင်း (ပုသိမ်)

အို...ရွက်ဝါ
မနက်ဖြန်ဆို
ရိုးတံကို နှုတ်ဆက်
သင် စွန့်ခွာရပေတော့မယ်။

သင့်ဘဝ ကာလရှည်ခရီးမှာ
သည်သစ်ပင်သစ်ကိုင်း
ပွင့်တိုင်းလှ မြင်တိုင်းကြွအောင်
နွေနေပူ လေသရမ်းသော်လည်း
မညည်းညူ၊ မမောပန်း
တာဝန်ကျေထမ်းခဲ့။

စွန့်ခွာရမယ့်အခိုက်
ပင့်သက်ရှိက်ပြီး
ရီဝေဝေ မျှော်လို့ငေး
ဟိုရှေ့မနီးမဝေးက
ရွက်နုလေးတွေရဲ့ တေးသံကြားတော့
ချမ်းမြေ့ ပြုံးသည်ပေါ့။

အဆင့်ဆင့် စီအရီ
လွင့်လွင့်သွေဖည် ဝေးရင်ဖြင့်
နီရွှေရွှေ ရွက်ဝါအတွေးရယ်က
သည်ပင်စည်ပင်ကိုင်းအတွက်ကိုလ
ပင်ခြေမှာ မြေဇာသွေးဘဝနဲ့
အားဖြည့်လိုက်ဦးမှာဟုပါတကား။

(အငြိမ်းစား တရားရေးဝန်ထမ်းများသို့)

ညိုလွင်ဦး (ပုသိမ်)

နိုင်ငံဝန်ထမ်းသားကောင်းများ

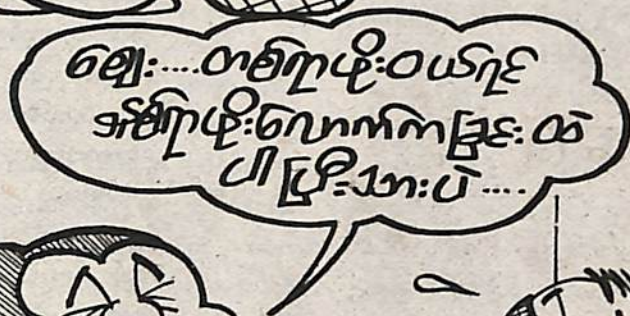
တော်တော်

(တရားရေး)

- ☐ အေးချမ်းသာယာ
ပြည်ရွာတစ်ခေတ်
နိုင်ငံသစ်ဆီ
ဦးတည်ကြိုးပမ်း
တို့ဝန်ထမ်း။
- ☐ လမ်းညွှန်ပြရာ
သွေမကွာဘဲ
ညီစွာလျှောက်လှမ်း
တို့ဝန်ထမ်း။
- ☐ လုပ်ထုံးညီညီ
ဦးတည်လိုက်နာ
မှန်စွာလျှောက်လှမ်း
တို့ဝန်ထမ်း။
- ☐ မျှတမှုဆီ
ဦးတည်ဖွေရှာ
မှန်ကန်ရာလမ်း
တို့ဝန်ထမ်း။
- ☐ ဝတ်စုံပြာပြာ
မှတ်သားနာဖို့
ဘယ်ညာလျှောက်လှမ်း
တို့ဝန်ထမ်း။
- ☐ ပြည်သူ့ဘဝ
လုံခြုံရအောင်
မျှတဖွေရှာ
မှန်ကန်ရာလမ်း
အစဉ်လှမ်းမည့်
နိုင်ငံဝန်ထမ်း
သားကောင်းများ။

တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁) သို့ ဂုဏ်ပြုပါသည်။

2000

နိုင်ငံခြားရှိ မြန်မာသံအဖွဲ့များနှင့် သက်ဆိုင်သည့်

တရားရေးရာ ကိစ္စရပ်များ

ဦးစိုးညွန့် (တရားရေး)

Vienna Convention on Diplomatic and Consular Relations

Vienna Convention on Consular Relations and Optional Protocols ခေါင်းစဉ် အောက်က Chapter 1, Article 5 မှာ ကောင်စစ်ဝန်များ၏ အလုပ်များကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီအထဲက တရားရေးရာကိစ္စရပ်များနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကတော့ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်-

အခန်း (၁)

အပိုဒ် (၅)

ကောင်စစ်အရာရှိ အလုပ်ဝတ္တရားများ

ကောင်စစ်အရာရှိ အလုပ်ဝတ္တရားများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်-

- (က) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
- (ခ) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
- (ဂ) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
- (ဃ) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
- (င) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

(စ) လက်ခံသည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများတွင် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲသည့်အချက် ပါရှိသည် မဟုတ်လျှင် စာချုပ်စာတမ်း ချုပ်ဆိုကြောင်း သက်သေခံ အရာရှိနှင့် အစိုးရမော်ကွန်းထိန်း အရာရှိ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလားတူ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် စီရင်အုပ်ချုပ်မှုသဘော သက်ဝင်သည့် အလုပ်ဝတ္တရားအချို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(ဆ) လက်ခံသည့် နိုင်ငံပိုင်နက်အတွင်း လူသေဆုံးခြင်းကြောင့် အမွေဆက်ခံသည့် ကိစ္စများတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် တရားဝင်အဖွဲ့များပါ နှစ်ရပ်လုံး အကျိုးဝင်သော စေလွှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးသက်ဆိုင်ခွင့်များကို လက်ခံသည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့်အညီ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း။

(ဇ) စေလွှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ ဖြစ်ကြသော အရွယ်မရောက်သေးသူများနှင့် တရားဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အရည်အချင်း မပြည့်မီသည့် အခြားသူများ၏ အကျိုးသက်ဆိုင်ခွင့်

များကို၊ အထူးသဖြင့် ထိုသူများနှင့် ပတ်သက်၍ အုပ်ထိန်းမှု၊ သို့မဟုတ် ယုံမှတ်အပ်နှံမှု လိုအပ်သည့် ကိစ္စများတွင် လက်ခံသည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများအရ သတ်မှတ်ထားသည့် အကန့်အသတ်အတွင်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း။

- (ဈ) လက်ခံသည့် နိုင်ငံ၏ ခုံရုံးများနှင့် အခြားအာဏာပိုင်များရှေ့တွင် စေလွှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ မလာရောက်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့်ဖြစ်စေ မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများ၊ အကျိုးသက်ဆိုင်ခွင့်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သင့်လျော်သည့် အချိန်၌ ခုခံကာကွယ်ခြင်း မပြုနိုင်သည့် ကိစ္စတွင် ယင်းအခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးသက်ဆိုင်ခွင့်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် လက်ခံသည့်နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့်အညီ ယာယီစီမံချက်များ ပြုလုပ်ပေးစေရန် အလိုငှာ လက်ခံသည့်နိုင်ငံတွင် တည်ဆဲဖြစ်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ ဆိုခဲ့သော လက်ခံသည့် နိုင်ငံ၏ ခုံရုံးများနှင့် အခြားအာဏာပိုင်များရှေ့တွင် အဆိုပါ စေလွှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများကို ကိုယ်စားပြုခြင်း။ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ကိုယ်စားသင့်လျော်သလို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခြင်း။

- (ည) တရားစီရင်မှုဆိုင်ရာ စာတမ်းအမှတ်အသားများနှင့် တရားစီရင်မှုတွင် အကျိုးမဝင်သော စာတမ်းအမှတ်အသားများကို တစ်ဆင့်ပေးပို့ခြင်း။ သို့မဟုတ် စေလွှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ တရားရုံးများအတွက်

သက်သေခံချက်များယူရန်ဖြစ်သည့် စုံစမ်းမေးမြန်းချက်အလွှာများနှင့် ကော်မရှင်အလွှာများကို အတည်ဖြစ်နေသည့် ပြည်ထောင်အချင်းချင်း သဘောတူစာချုပ်များနှင့်အညီသော်လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ ပြည်ထောင်အချင်းချင်း သဘောတူ စာချုပ်များ မရှိလျှင် လက်ခံသည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် ဆီလျော် ညီညွတ်သည့် အခြားနည်းလမ်းများဖြင့်သော် လည်းကောင်း အတည်ပြုခြင်း။

မြန်မာနိုင်ငံက ၁၉၅၄-ခုနှစ်မှာ သံအရာရှိများနှင့် ကောင်စစ်အရာရှိများ (ကျမ်းသစ္စာများနှင့် အခကြေးငွေများ) အက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဥပဒေအရ သံအရာရှိနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိများကို ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ခွင့်နဲ့ နိုတြီအရာရှိ ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ နိုတြီကိစ္စများ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်တို့ကို ပေးအပ်ထားပါတယ်။ ဒီလုပ်ပိုင်ခွင့်တွေဟာ Vienna Convention မှာ ပါတဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများထဲက ကောင်စစ်အရာရှိများ ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ နိုတြီပဗ္ဗလစ် အလုပ်များနဲ့ တူညီနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် သံအရာရှိများနှင့် ကောင်စစ်အရာရှိများ (ကျမ်းသစ္စာများနှင့် အခကြေးငွေများ) အက်ဥပဒေကို ပထမ လေ့လာသင့်ပါတယ်။

သံအရာရှိများနှင့် ကောင်စစ်အရာရှိများ (ကျမ်းသစ္စာများနှင့် အခကြေးငွေများ) အက်ဥပဒေ

သံအရာရှိများနှင့် ကောင်စစ်အရာရှိများ (ကျမ်းသစ္စာများနှင့် အခကြေးငွေများ) အက်ဥပဒေကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

ဒီဥပဒေမှာ ပုဒ်မပေါင်း ၇-ခုသာ ပါရှိပါတယ်။ ပုဒ်မ ၁ က ဥပဒေရဲ့ အမည်ဖြစ်ပြီး ပုဒ်မ ၂ မှာတော့ ကောင်စစ်အရာရှိ၊ သံအရာရှိဆိုတဲ့ စကားရပ်များ၏

အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ပုဒ်မ ၃ ဟာ ဒီဥပဒေရဲ့ အရေးကြီးဆုံးသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်မ ၃၊ ပုဒ်မခွဲ (၁) မှာ သံအရာရှိ၊ သို့မဟုတ် ကောင်စစ်အရာရှိ အသီးသီးသည် အလုပ်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရာမှာ ကျမ်းသစ္စာ၊ ကျမ်းကျိန်လွှာကို ပေးနိုင်ကြောင်း၊ နိတြိအရာရှိ ဆောင်ရွက်နိုင်သော နိတြိကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

ပုဒ်မ ၃၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) မှာတော့ ဤအက်ဥပဒေအရ ပြုလုပ်ပေးသည့် ကျမ်းကျိန်လွှာ၊ ဆောင်ရွက်ပေးသည့် နိတြိကိစ္စ ဖြစ်ကြောင်းကို သက်သေခံအဖြစ် ရေးထိုးတဲ့ လက်မှတ်၊ တံဆိပ်တို့ဟာ သက်သေခံဝင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

ပုဒ်မ ၄ ကတော့ မဟုတ်မမှန် ကျမ်းကျိန်သူကို အပြစ်ပေးနိုင်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်မ ၅ ကတော့ ကျမ်းကျိန်လွှာအတု ပြုသူကို အပြစ်ပေးနိုင်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်မ ၆ ကတော့ ဤအက်ဥပဒေအရ ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အပြစ်ကျူးလွန်သကဲ့သို့ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်မ ၇ က နည်းဥပဒေများ ပြုလုပ်နိုင်တဲ့ အာဏာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်မ ၄ မှ ၇ အထိ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေဟာ တရားရုံးဆိုင်ရာကိစ္စဖြစ်လို့ အသေးစိတ် မပြောတော့ပါဘူး။

အဓိကအားဖြင့် မှတ်သားထားဖို့ အချက်ကတော့ ပုဒ်မ ၃ အရ သံအရာရှိ (သို့မဟုတ်) ကောင်စစ်အရာရှိများဟာ-

- (၁) ကျမ်းကျိန်လွှာ လုပ်ပေးနိုင်တယ်၊
- (၂) နိတြိအရာရှိ လုပ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေကို လုပ်ပေးနိုင်တယ် ဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျမ်းကျိန်လွှာ

ဒါဖြင့်ရင် သံအရာရှိ၊ ကောင်စစ်အရာရှိများ လုပ်ပေးနိုင်တဲ့ ကျမ်းသစ္စာ၊ ကျမ်းကျိန်လွှာတွေဟာ ဘာတွေလဲဆိုတာ သိထားဖို့ လိုပါတယ်။ ကျမ်းကျိန်လွှာဆိုတာ စာဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားတဲ့ ကျမ်းကျိန်ဆိုချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုပြီး တိကျအောင် ပြောရရင် ဖော်ပြထားသည့် အကြောင်းအချက်များသည် မှန်ကန်ကြောင်းကို နိတြိပဗ္ဗလစ်၊ သို့မဟုတ် အလားတူ အရာရှိ ရှေ့မှောက်၌ ကျမ်းကျိန်ဆိုပြီး၊ သို့မဟုတ် သစ္စာပြုပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ပုံစံတကျ ရေးသားဖော်ပြချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျမ်းကျိန်လွှာပြုလုပ်တဲ့ အကြောင်းအရာအမျိုးမျိုး ရှိနိုင်ပါတယ်။ နိတြိအရာရှိ ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ နိတြိကိစ္စဟာလည်း ဒါတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အရေးအကြီးဆုံးနဲ့ သတိထားဖို့ အကောင်းဆုံး ပြဿနာတစ်ခုကို ဆွေးနွေး တင်ပြလိုပါတယ်။

ဒါကတော့ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး ၂-ဦးက ၎င်းတို့ဟာ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံကြပါမယ်လို့ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ကြတဲ့ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာအမျိုးသမီးတို့ တရားဝင် ထိမ်းမြား လက်ထပ်ရာမှာ မင်္ဂလာအခမ်းအနားများ ပြုလုပ်ပြီး ဆွေမျိုး မိတ်သဟာများနဲ့ ရပ်ရွာလူကြီးများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံယူကြသကဲ့သို့ တရားရုံးများသို့ သွားရောက်ပြီး အကြင်လင်မယားအဖြစ် နှစ်ဦးသဘောတူ ပေါင်းသင်းရန် ရည်ရွယ်ပြီး ထိမ်းမြားလက်ထပ်ကြပါမည်ဆိုကာ ကတိသစ္စာပြုလုပ်ခြင်းမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။

တရားရုံးမှာ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကတိသစ္စာပြုလုပ်ပြုလုပ်ကြခြင်းမှာ တရားသူကြီး ရှေ့မှောက်တွင် မိမိတို့၏ လွတ်လပ်သည့် ဆန္ဒအရ နှစ်ဦးသဘောတူ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်း နေထိုင်ကြပါမည်ဟု ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုအချိန်မှာ တရားရုံးမှာ နှစ်ဦးသဘောတူ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းကြပါမယ်လို့ ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်တဲ့ အလေ့အထဟာ များစွာ ခေတ်စားလာပါတယ်။

သံအရာရှိများနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိများဟာ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာတွေကို ပြုလုပ်ပေးနိုင် ပါတယ်။

တိတိကျကျ ပြောရရင် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကျမ်း ကျိန်လွှာ ပြုလုပ်တဲ့ ကိစ္စဟာ တရားစီရင်ရေးကိစ္စ Judicial matters မဟုတ်ပါဘူး။ သို့သော်လည်း ဒီကိစ္စဟာ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်မှာ သံအရာရှိများနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိများ အများဆုံး ဆောင်ရွက်ပေးနေ ရတဲ့ ကိစ္စဖြစ်ပြီး ဥပဒေအရလည်း ဆောင်ရွက်ပေး နိုင်တဲ့ကိစ္စ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိထားဖို့ လိုပါတယ်။

တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်

တရားရုံးမှာ လက်ထပ်မင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ကြတဲ့ နေရာမှာ နိုင်ငံခြားသားတွေ ပါဝင်လာ ပါတယ်။ ဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ မလိုလားအပ်တဲ့ ပြဿနာ တွေ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့အတွက် တရားရုံးချုပ်က ညွှန်ကြားချက်အမှတ်-၂/၉၈ ကို ၁-၇-၉၈ ရက်စွဲနဲ့ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီညွှန်ကြားချက်ရဲ့ ဆိုလိုရင်းကတော့ မြန်မာ နိုင်ငံကို ဝင်ရောက်လာကြတဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေဟာ မြန်မာအမျိုးသမီးတွေကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ပြီး တရားရုံးမှာ လင်မယား အဖြစ် လက်ထပ်ကြောင်း ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ကာ နိုင်ငံခြားသို့ ခေါ်ယူသွားကြောင်း၊ ယင်း မြန်မာအမျိုး သမီးတွေဟာ ပြည်ပ မရောက်မီမှာ မလိုလားအပ်သော ပြဿနာများနဲ့ တွေ့ကြုံရပြီး ပြည်ပရောက်သည့်အခါ မှာလည်း အတိဒုက္ခရောက်ကာ ဘဝဆုံးရှုံးကြမည့် အန္တရာယ်နဲ့ တွေ့ကြုံရကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တရားရေး

ဝန်ထမ်းအားလုံးဟာ မြန်မာအမျိုးသမီးတစ်ဦးအား မည်သည့်နိုင်ငံခြားသားနှင့်မျှ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေး ခြင်း မပြုလုပ်ရန် ညွှန်ကြားကြောင်း ပါရှိပါတယ်။

တရားရုံးချုပ်က နိတြိပဗ္ဗလစ်နဲ့ ရှေ့နေများဟာ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း ကတိသစ္စာပြုလွှာများတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပေးပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း၊ ၁၅-၁၀-၉၉ နေ့စွဲနဲ့ အမှာစာတစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ကျမ်း ကျိန်လွှာကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃၉ နဲ့ The Oath Act အရ ကျမ်းကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ပေးရန် အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခြင်းခံရသူများကသာ ပြုလုပ် ပေးခွင့်ရှိကြောင်း၊ နိတြိပဗ္ဗလစ်နဲ့ ရှေ့နေတို့ဟာ ဒီအခွင့် အာဏာကို အပ်နှင်းထားခြင်းခံရသူများ မဟုတ်လို့ ထိမ်းမြားခြင်း ကျမ်းကျိန်လွှာများပေါ်တွင် လက်မှတ် ရေးထိုးပေးပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

ဒါဖြင့်ရင် သံအရာရှိများနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိ များဟာ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာမှာ လက်မှတ် ရေးထိုးပေးပိုင်ခွင့် ရှိပါသလားလို့ မေးရင် ရှိပါတယ်လို့ ဖြေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သံအရာရှိများနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိများဟာ နိတြိပဗ္ဗလစ်အနေနဲ့ ရေးထိုးခွင့် မရှိသော်လည်း ကျမ်း ကျိန်လွှာ ပြုလုပ်ခွင့်အာဏာ ရရှိထားတဲ့အတွက် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာပေါ်မှာ လက်မှတ် ရေးထိုးနိုင်ပါတယ်။ တရားရုံးချုပ်က နိုင်ငံခြားသားနဲ့ မြန်မာအမျိုးသမီးများ ပြုလုပ်တဲ့ လက်ထပ်မင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာတွေပေါ်မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးပေးခြင်း မပြုရလို့ တားမြစ်ထားတာဟာ တရားရေးဝန်ထမ်းများ ကိုသာ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော်လည်း သံအရာရှိများနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိ များအနေနဲ့ တရားရုံးချုပ်က ဖော်ပြထားတဲ့ အချက် အလက်တွေကို ဂရုတစိုက် ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီးမှ ကျမ်းကျိန်လွှာတွေကို လက်မှတ်ရေးထိုးပေးသင့်ကြောင်း အကြံပြုလိုပါတယ်။ ကျမ်းကျိန်လွှာမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို ယုံကြည်မှု မရှိရင် လက်မှတ် ထိုးမပေးဘဲ ငြင်းပယ်ခွင့် ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံခြား သံရုံးများမှ မေးမြန်းချက်များ

ဆက်လက်ပြီး ဆွေးနွေးမယ့် အကြောင်းအရာကတော့ နိုင်ငံခြား သံရုံးများက မေးမြန်းလာတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံသားနဲ့ နိုင်ငံခြားသားတို့ အပြန်အလှန် လက်ထပ်ထိမ်းမြားကြတဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တရားရုံးချုပ်သို့ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှတစ်ဆင့် ဂျပန်နိုင်ငံ သံရုံးနဲ့ အီတလီနိုင်ငံ သံရုံးတို့က မေးမြန်းတဲ့စာများ ပေးပို့ခဲ့ပါတယ်။ တရားရုံးချုပ်က နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှတစ်ဆင့် ဒီမေးမြန်းစာ ၂-စောင်ကို ပြန်ကြားခဲ့ပါတယ်။ မေးမြန်းစာနှင့် ပြန်ကြားစာများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်-

"The Embassy of Japan presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Union of Myanmar and, in response to the growing request for the Embassy's advice regarding the procedure to legalize the inter-marriage between Myanmar and Japanese citizens, has the honour to send the following questionnaire to the Ministry. A copy of the Ministry's Note No.4401/2/8 dated 08 September 1997 (hereinafter to be referred as Ministry's Note) and the text of 1954 Buddhist Women Special Marriage Act (hereinafter to be referred as 1954 Act) are attached herewith as related documents.

1. According to the Section A (8) of the Paragraph 3 of the Ministry's Note, a marriage registrar, under the 1954 Act, has the right to marry a non-Buddhist man and a Buddhist woman after serving 14 days of prior notifications of the proposed marriage from them.

(a) How many marriage registrars are there in Yangon Division? Please also mention their respective jurisdictions.

(b) Does the marriage registrar also have the power to marry the Myanmar women of Buddhist faith and foreigners?

2. According to the 1954 Act, a marriage registrar should sign in the Marriage Registrar after the bridgroom, the bride and two witnesses have signed in the Register. On the other hand, with reference to Section 139 of the Code of Civil Procedure and the Oath Act, Magistrates or Courts, or any officer or other person whom the Supreme Court may appoint in this behalf, are empowered to administer the oath or the affidavit to the deponent.

(a) In the case of the oath or affidavit of marriage between a Myanmar citizen of any faith and a foreigner, who has the power to administer the oath or affidavit of marriage? A marriage registrar or a Magistrate or the Court?

(b) Please explain legal procedures for inter-marriage between a Myanmar woman of non-Buddhist faith and a foreigner, or a Myanmar man of Buddhist faith and a foreigner, or a Myanmar man of non-Buddhist faith and a foreigner.

The following are the answers to questions submitted by the Embassy of Japan.

1. (a) Under section 3 (1) of the Buddhist Women's Special Marriage and Succession Act, all Headmans (now Chairmen of Wards/Village Tracts Peace and Development Councils) are Registrars of Marriages. Their jurisdictions extend to their respective Wards/Village Tracts.

(b) A Registrar of Marriage has the authority, under the Buddhist Women's Special Marriage and Succession Act, to marry a Myanmar Buddhist Woman and a non-Buddhist man irrespective of his nationality.

2. (a) In the case of any affidavit under the Civil Procedure Code any Court or Magistrate or any officer or other person whom the Supreme Court may appoint in this behalf may administer the oath to the deponent. A marriage registrar is not empowered to administer the oath or the affidavit under the Civil Procedure Code.

(b) The legal procedure for inter-marriage between:—

(i) a Myanmar woman of non-Buddhist faith and a foreigner is if they are of the same faith, then, according to their customary laws or their relevant laws;

(ii) a Myanmar man of Buddhist faith and a foreigner is, if they are of the same faith, then, according to the Myanmar Customary Law;

(iii) a Myanmar man of non-Buddhist faith and a foreigner is, if they are of the same faith, then, according to their Customary Law;

(iv) parties who are not of the same faith is according to the Special Marriage Act, 1872.

The Embassy of the Republic of Italy presents its compliment to the Ministry of Foreign Affairs of the Union of Myanmar and has the honour to inform that the Italian Ministry of Foreign Affairs, in order to provide it's citizens with correct information regarding marriage between Italian citizens and various nationalities, has requested the Embassy to approach the competent Myanmar Authorities to obtain the following information:

- What are the required fulfilments and documents if a foreigner would like to get married with a Myanmar citizen?
- Do the Myanmar Authorities require a *no objection* for the marriage celebration?

- Is a marriage in an Embassy/Consulate between a foreigner and a Myanmar citizen allowed by the Myanmar Authorities and is it valid according to the legal system of Myanmar?
- Do the Myanmar Authorities issue a *no objection* to their citizen for the marriage?

The following are the information provided by the Supreme Court to the questions submitted by the Embassy of Italy.

1. The required fulfilments and documents for a foreigner to marry a Myanmar citizen depend upon the professed religion of the parties:—

- (a) If the bride-to-be is a Buddhist Myanmar woman, the provisions of the Buddhist Women's Special Marriage and Succession Act, 1954 will apply;
- (b) If the parties are of the same faith, the provisions of the relevant customary law will apply;
- (c) If the parties are not of the same faith, the provisions of the Special Marriage Act, 1872 will apply.

2. The Myanmar authorities do not require a *no objection* for the marriage celebration.

3. A marriage solemnized in an Embassy/Consulate between a foreigner and a Myanmar citizen is allowed and is also valid if it is performed in accordance with the relevant law (s).

4. Myanmar authorities do not issue *no objection* to their citizen for the purpose of marriage.

သက်ဆိုင်ရာ သံရုံးများက မြန်မာနိုင်ငံသားနဲ့ နိုင်ငံခြားသားတို့ အပြန်အလှန် ထိမ်းမြားကြရာမှာ လိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မေးမြန်းထားပါတယ်။ အဲဒီလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဟာ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ကြသူတို့ ကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာအပေါ် အခြေခံထားတာဖြစ်လို့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အသေးစိတ်ကို တရားရုံးချုပ်က ပြန်ကြားနိုင်ခြင်း မပြုနိုင်ပါဘူး။ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကိုပဲ ရည်ညွှန်း ဖော်ပြနိုင်ပါတယ်။

သံရုံးများက ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် ကိစ္စတစ်ရပ်

ဒီကိစ္စနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ သံရုံးတွေက လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ပေးနေရတဲ့ ကိစ္စတစ်ရပ်ကို တင်ပြလိုပါတယ်။ အဲဒါကတော့ အခြားနိုင်ငံ သံရုံးတွေက သူတို့ဆီ အကြောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ တင်ပြလာတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံး၊ တရားသူကြီးတွေရှေ့မှာ ချုပ်ဆိုထားတဲ့ လက်ထပ်စာချုပ်၊ ကွာရှင်းစာချုပ်တွေဟာ အစစ်အမှန် ဟုတ်၊ မဟုတ် မေးမြန်းကြတဲ့ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မေးမြန်းရာမှာ လက်ထပ်စာချုပ်၊ ကွာရှင်းစာချုပ် မိတ္တူတွေ ပူးတွဲပေးပို့ပါတယ်။ အဲဒီလို မေးမြန်းလာရင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနကတစ်ဆင့် - တရားရုံးချုပ်ကို မေးမြန်းပါတယ်။ တရားရုံးချုပ်က သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများကို မေးမြန်း စုံစမ်းပြီး ပူးတွဲပါ လက်ထပ်စာချုပ်၊ ကွာရှင်းစာချုပ်တွေဟာ မှန်ကန်မှု ရှိ၊ မရှိကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ပြန်ကြားပေးရပါတယ်။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက သက်ဆိုင်ရာ သံရုံးများသို့ ဆက်လက် ပြန်ကြားပါတယ်။

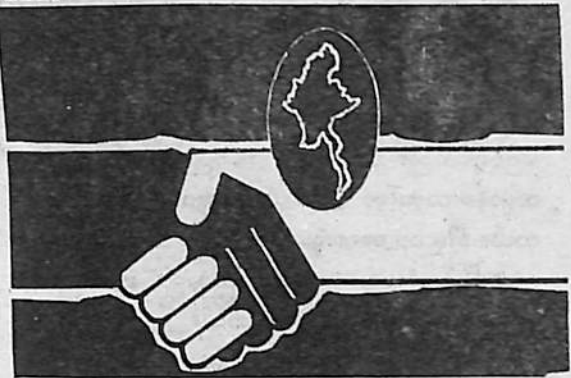
တရားရေးရာ ကိစ္စများ

ဒုတိယပိုင်းအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရှိ မြန်မာသံရုံးများက ဆောင်ရွက်နေတဲ့ တရားရေးရာ ကိစ္စများကို တင်ပြပါမယ်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဟာ စီးပွားရေးရည်မှန်းချက် ၄-ရပ် ချမှတ်ပြီး ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ဟာ စီးပွားရေး စနစ်သစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်တဲ့ နေရာမှာ ဥပဒေဟောင်းများကို ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ဥပဒေအသစ်များ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ပြုလုပ်ပါတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း နယ်ပယ်နဲ့ အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဥပဒေအသစ်တွေ ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့ပါတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေအရ အစိုးရ၊ နိုင်ငံသားနဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေဟာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေကို လက်တွဲ လုပ်ဆောင်လာကြတယ်။ သဘာဝအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေကို ဆောင်ရွက်ရင်း လုပ်ငန်းရှင်များအကြား အငြင်းပွားမှုတွေ ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အငြင်းပွားမှုတွေကို ပြေငြိမ်းအောင် မလုပ်နိုင်တဲ့အခါ အငြင်းပွားသူတွေဟာ တရားရုံးတွေဆီကို ရောက်လာကြတယ်။ တရားရုံးတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာ အရေးပါလာပါတယ်။ ယခုအခါမှာ နိုင်ငံသားနဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေအကြားမှာ ဖြစ်ပွားတဲ့ တရားမမှုခင်းတွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးတွေမှာ စွဲဆိုသကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားတရားရုံးတွေမှာ စွဲဆိုကြတာကို သတိပြုနိုင်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးများမှာ စွဲဆိုတဲ့ တရားမမှုတွေမှာ တရားပြိုင်တွေဟာ နိုင်ငံခြားမှာ နေထိုင်ရင် တရားရုံးများက သမ္မာန်စာတွေကို နိုင်ငံခြားသို့ ချအပ်ရပါတယ်။ ထို့အတူ နိုင်ငံခြား တရားရုံးမှာ စွဲဆိုတဲ့ တရားမမှုတွေမှာ တရားပြိုင်တွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရှိရင် နိုင်ငံခြား တရားရုံးက သမ္မာန်စာတွေကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ချအပ်ရပါတယ်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဟာ နိုင်ငံခြားက စာရွက်စာတမ်းတွေကို ချအပ်ပေးတာ၊ နိုင်ငံခြားမှာ သက်သေခံချက်တွေ ရယူတာ၊ တရားမ စီးပွားရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကရေးရာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နှစ်နိုင်ငံ သဘော

တူညီချက်တွေကို လက်မှတ်ရေးထိုး စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားတာ မရှိပါဘူး။ အဲဒီလို နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက် စာချုပ်တွေ မရှိသော်လည်း အဲဒီကိစ္စတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ အမိန့်နဲ့ နည်းဥပဒေတွေ ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံခြား တရားရုံးက ထုတ်ဆင့်တဲ့ သမ္မာန်စာတွေ ချအပ်တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၉၊ အမိန့် ၅၊ နည်းဥပဒေ ၂၃-က၊ ၂၅၊ ၂၅-က နဲ့ ၂၆ တို့မှာ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေ ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံခြားမှာ သက်သေခံချက်ယူတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၇၅၊ ၇၇ နဲ့ ၇၈ တို့မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေနဲ့ တရားရုံးလက်စွဲဥပဒေတို့မှာ ပါတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးများက နိုင်ငံခြားမှာ နေထိုင်တဲ့ တရားပြိုင်တွေအပေါ် သမ္မာန်စာ ချအပ်ရင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက တစ်ဆင့် ချအပ်ရပါတယ်။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ သံရုံးကတစ်ဆင့် အတည်ပြု ချအပ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရပ်ခြားမှာရှိတဲ့ သံအရာရှိများ ထမ်းဆောင်ရတဲ့ တရားရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စရပ်ထဲမှာ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးများက ထုတ်ဆင့်တဲ့ သမ္မာန်စာတွေကို နိုင်ငံခြားမှာ နေထိုင်တဲ့ တရားပြိုင်များအပေါ် ချအပ်ပေးရတဲ့ကိစ္စဟာ အများဆုံး ကြုံတွေ့ရမယ့်ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ တရား

ရုံးချုပ်အနေနဲ့ နှာကြား တင်ပြလိုတာကတော့ သမ္မာန်စာ ချအပ်ရာမှာ အတည်ဖြစ်ရင် ဖြစ်တဲ့အကြောင်း။ အတည် မဖြစ်ရင်လည်း ဘာကြောင့် အတည်မဖြစ်ကြောင်းကို သမ္မာန်စာအပေါ်မှာ ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ရေးသားပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ တရားရုံးက သမ္မာန်စာ အတည်ဖြစ်ရဲ့နဲ့ တရားပြိုင် ရုံးမလာရင် တစ်ဖက်သတ် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ထို့အတူ နိုင်ငံခြား တရားရုံးများက နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှတစ်ဆင့် ပေးပို့လာတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ နေထိုင်တဲ့ တရားပြိုင်ကို အကြောင်းကြားတဲ့ သမ္မာန်စာ များကို တရားရုံးချုပ်က အတည်ပြုပေးပြီး နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှတစ်ဆင့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ သံရုံးများကို ပြန်လည်ပေးပို့ရပါတယ်။

နောက်ဆောင်ရွက်ရမယ့် တာဝန်တစ်ရပ်ကတော့ ဗီယက်နာကွန်မင်းရှင်းမှာပါတဲ့ Consular functions ထဲက အပိုဒ် j မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ executing letters rogatory or commissions to take evidence for the courts of the sending State စေလွှတ်တဲ့ နိုင်ငံရှိ တရားရုံးက ကော်မရှင်ဖြင့် စစ်ဆေးဖို့ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးတဲ့အတိုင်း သက်သေခံ ချက်များ ရယူပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၇၄ နဲ့ ၇၇ တို့အရ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးများက တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို စစ်ဆေးဖို့အတွက် ကော်မရှင်စာ ထုတ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံခြားမှာနေတဲ့ သက်သေတစ်စုံတစ်ဦးကို စစ်ဆေးဖို့ အတွက် သက်ဆိုင်ရာ သံရုံးများကို ကော်မရှင်နာ ခန့်လေ့ ရှိပါတယ်။ ကော်မရှင်အမိန့်စာဖြင့် စစ်ဆေး ရမယ့် သက်သေနေထိုင်ရာ အရပ်မှာ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့

ကောင်စစ်ဝန်ဟာ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေ အရ သက်သေခံချက် ရယူနိုင်ခွင့်ရှိရင် ကော်မရှင် အမိန့်စာကို လမ်းစဉ်အတိုင်း ကောင်စစ်ဝန်က အတည် ပြုရန် ဆင့်ဆိုနိုင်တယ်လို့ တရားရုံးလက်စွဲမှာ ပြဋ္ဌာန်း ထားပါတယ်။

သမန်အားဖြင့်တော့ ဒီလို ကော်မရှင်နာ ခန့်အပ် ပြီး သက်သေခံချက် ယူစေတဲ့ ကိစ္စရပ်တွေဟာ ရှိခဲ့ပါ တယ်။ အကယ်၍များ ရှိခဲ့လျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ဆွေးနွေး တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ အချက်တွေကို ပြန်လည်စုစည်း တင်ပြရလျှင်-

(၁) မြန်မာနိုင်ငံက ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ သံအရာရှိ များနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိများ (ကျမ်းသစ္စာ များနှင့် အခကြေးငွေများ) အက်ဥပဒေမှာ ပါတဲ့ အရေးကြီးတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။

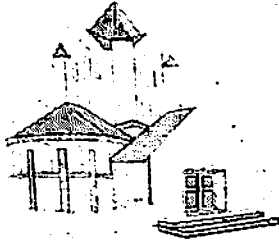
(၂) မြန်မာသံအရာရှိများနဲ့ ကောင်စစ်အရာရှိ များ နိုင်ငံရပ်ခြားမှာ တရားရေးနှင့် ဆက်စပ်ပြီး ဆောင်ရွက်ရမယ့် လုပ်ငန်း ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။

မြန်မာသံအဖွဲ့များ နိုင်ငံခြားမှာ လုပ်ငန်းတာဝန် ထမ်းဆောင်ရာမှာ ဒီဆွေးနွေးချက်များက များစွာ အထောက်အကူပြုနိုင်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

ဦးစိုးညွန့် (တရားရေး)

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သံတမန်ရေးရာသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၂) တွင် တရားရုံးချုပ်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးစိုးညွန့်၏ ဆွေးနွေးပို့ချချက် ဖြစ်ပါသည်။

သီးခြားသက်သာခွင့်နှင့် ပေါ်လွင်ချိ

တင်ဝင်း (ပြစ်မှု၊ ရုံးချုပ်)

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေကို အကြောင်းပြု၍ ၁၉၇၄-ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈-ခုနှစ်အတွင်း တရားရုံးချုပ် (ယခင်ဗဟိုတရားရုံး)က စီရင်ထုံးပေါင်း ၄၅-ခုဖြင့် ရှင်းလင်းမှု၊ လမ်းညွှန်မှုများ ပြုလုပ်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၈ အရ စွဲဆိုပါက မရွေ့မပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းတစ်ရပ်ကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူသည် မိမိပိုင်ဆိုင်မှုကို အကြောင်းပြု၍ အဆိုပါ ပစ္စည်းကို လက်ရောက် ရယူခွင့်ရှိသည်။ ပုဒ်မ ၉ အရ စွဲဆိုသော အမှုမှာ ပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်ခဲ့သူ တစ်ဦး၏ နစ်နာမှုကို အချိန်တိုအတွင်း သက်သာခွင့် ရစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ တရားရုံး၏ ယန္တရားအရ မဟုတ်ဘဲ မရွေ့မပြောင်းနိုင်သည့်ပစ္စည်းမှ ဖယ်ရှားခြင်း ခံရသူက စွဲဆိုသော အမှုကို ရည်ညွှန်းခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပုဒ်မ ၉ အရ စွဲဆိုလျှင် ပစ္စည်းကို လက်ရှိ ဖြစ်နေရာမှ ဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ လက်မဲ့ဖြစ်သွားရသည်ဆိုသည့် အချက်ကို တရားလိုဘက်မှ နိုင်မာစွာ သက်သေပြရန် လိုသည်။ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သက်သေပြရန် မလို။

အထက်အပိုဒ်ပါ ဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း ဟူသော စကားရပ်သည် ဥပဒေနှင့်အညီ(LEGALLY) ဟူသော စကားရပ်နှင့် အဓိပ္ပာယ်မတူ။ ပြဿနာတစ်ရပ်ကို တရားရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်ခံယူရန် တင်ပြလာသည့် အတိုင်း တရားရုံးက အဆုံးအဖြတ်ပေးခြင်းသည် ဥပဒေ

လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၉ အရ စွဲဆိုသူသည် ဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ဖယ်ရှားခံရမှသာ သက်သာခွင့်ရမည် ဖြစ်သည်။ ပူးတွဲ အိမ်ရှင်တစ်ဦး၏ စီစဉ်ချက်အရ အချင်းဖြစ် ဥပစာကို ရောက်ရှိလာသူသည် ကျန်ပူးတွဲအိမ်ရှင်အား သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၉ အရ ဖယ်ရှားရာ မရောက်သဖြင့် ကျန်ပူးတွဲအိမ်ရှင်၏ စွဲဆိုမှု မအောင်မြင်နိုင်။ ထို့အတူ ပုဒ်မ ၉ အရ နိုင်ငံတော်အပေါ် စွဲဆိုမှုမှာလည်း အောင်မြင်မည် မဟုတ်။ အမှုမအောင်မြင်သူများ သတိပြုရန်မှာ ပုဒ်မ ၉ အရ ချမှတ်သည့် ဒီကရီကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းဒီကရီကို အတည်ပြုရာ၌ ချမှတ်သော အမိန့်ကိုလည်းကောင်း အယူခံခံခွင့် မရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထူးခြားသော အခြေအနေတွင် တရားမျှတမှုအလိုငှာ တရားရုံးက အယူခံမှုကို ပြင်ဆင်မှုအဖြစ် ပြောင်းလဲ၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးသင့်သည်။

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ အရ ယာယီအရောင်းအဝယ်စာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ပေးစေရန် နှင့် အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အဆောက်အအုံကို လက်ရောက် ပေးစေရန် တရားစွဲဆိုခွင့် ရှိသည်။ ပဋိညာဉ်ကို အကျိုး သက်ရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် တောင်းဆိုသည့် ကိစ္စမှာ သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ အရ စွဲဆိုရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၁၂ ရှင်းလင်း

ချက်အရ ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်စေရန် သက်သာခွင့်ကို ရလိုကြောင်း တရားလိုက ရွေးချယ်ခွင့်ရှိသည်။^၆ ပစ္စည်းဝယ်သူသည် ရောင်းသူထံမှ လျော်ကြေးငွေကို တောင်းဆိုခြင်းမပြုဘဲ ပဋိညာဉ်အတိုင်း သီးခြားဆောင်ရွက်ပေးရန် သက်သာခွင့်ကို ရွေးချယ်ပါက တရားရုံးက ပုဒ်မ ၁၂ အရ ပဋိညာဉ်အတိုင်း သီးခြားအတည်ပြုလုပ်သည့် ဒီကရီ ချမှတ်ရန်သာ ရှိသည်။^၇

ရောင်းသူက ရောင်းရန် သဘောတူထားသည့် ပစ္စည်းတစ်ရပ်လုံးကို လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်ကိုစွဲတွင် ပဋိညာဉ်အရ ဆောင်ရွက်နိုင်သမျှ ဆောင်ရွက်ပေးရန် သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄ နှင့် ၁၅ တို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပုဒ်မတို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း မဆောင်ရွက်နိုင်လျှင် ပဋိညာဉ်တစ်ပိုင်းတစ်စုံကို သီးခြားဆောင်ရွက်စေရန် ဆင့်ဆိုခြင်း မပြုရဟု ပုဒ်မ ၁၇ တွင် တားမြစ်ထားသည်။^၈ ပုဒ်မ ၂၇ (ခ) တွင် မူလပဋိညာဉ် ပြုပြီးမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူတစ်ဦးအပေါ် မူလပဋိညာဉ်အတိုင်း သီးခြားအတည်ပြု ဆောင်ရွက်စေနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းချက် ရှိသည်။^၉

ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းတွင် လှူဒါန်းခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ လှူဒါန်းသည့် စာချုပ်ကြောင့် နစ်နာသူအနေဖြင့် စာချုပ်ပျက်ပြယ် အတည်မဖြစ်ကြောင်းနှင့် စာချုပ်ပယ်ဖျက်ပေးရန် သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၉ အရ တရားစွဲဆိုခွင့် ရှိသည်။^{၁၀} နစ်နာသူဆိုရာ၌ ပစ္စည်းတွင် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။^{၁၁}

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ အရ မြွက်ဟ ကြေညာပေးရန်သက်သက် စွဲဆိုနိုင်ရန် အောက်ပါအချက်များနှင့် ညီညွတ်ရန် လိုသည်-

- (၁) တရားလိုသည် အမှုစွဲဆိုချိန်တွင် တည်ရှိနေသော ၎င်း၏ တရားဝင်အခြေအနေ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်

အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စွဲဆိုခြင်း ဖြစ်ရမည်။

- (၂) အဆိုပါ တရားလို၏ တရားဝင် အခြေအနေ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို တရားပြိုင်က ငြင်းကွယ်ရမည်၊ သို့မဟုတ် ငြင်းကွယ်ရန် လိုလားနေသူ ဖြစ်ရမည်။
- (၃) တရားလို အနေဖြင့် နောက်ဆက်တွဲ သက်သာခွင့် တောင်းဆိုနိုင်သည့် အခြေအနေ မရှိစေရ။^{၁၂}

အချင်းဖြစ် ပစ္စည်းသည် တရားရုံးလက်တွင် ဖြစ်စေ၊ တရားရုံးက ခန့်ထားသော ပစ္စည်းထိန်းလက်တွင်ဖြစ်စေ ရှိနေလျှင် ပစ္စည်းပေးအပ်စေရန် မတောင်းဆိုဘဲ မြွက်ဟ ကြေညာပေးရန်သက်သက် စွဲဆိုနိုင်သည်။^{၁၃} သို့သော်လည်း တရားလိုသည် တရားစွဲဆိုချိန်တွင် မိမိ၏ အခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိဘဲ တရားပြိုင်၏ အခွင့်အရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြွက်ဟ ကြေညာပေးစေလိုမှု မစွဲနိုင်။^{၁၄} တစ်နည်းအားဖြင့် အခြားသူတစ်ဦး၏ ရထိုက်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စွဲဆိုခွင့် မရှိ။^{၁၅}

ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်သူတစ်ဦးသည် အခြားပူးတွဲ ပိုင်ဆိုင်သူများအပေါ် ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းမှာ မိမိပိုင်ဖြစ်ကြောင်း မြွက်ဟ ကြေညာပေးရန် မစွဲနိုင်။^{၁၆} ကာလစည်းကမ်းသတ် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၈ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အကြောင်းပြု၍ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း မြွက်ဟ ကြေညာပေးရန် စွဲဆိုခွင့်မရှိ။^{၁၇} ထို့အတူ နတ်နန်း၏ နတ်ထိန်းအရိုက်အရာကို မြွက်ဟကြေညာပေးရန် စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပေ။^{၁၈}

အမှန်မှာ သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ အရ မြွက်ဟ ဒီကရီကို အမှုသည်တစ်ဦးက အခွင့်အရေးတစ်ရပ်အနေဖြင့် တောင်းဆိုခြင်းမပြုနိုင်။ တရားရုံးက ယင်းဒီကရီကို ဆင်ခြင်တုံတရားအရ ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အမှုသည်တစ်ဦးအား အကျိုးရှိစေမည်

မဟုတ်သော မြွက်ဟဒီကရီကို ချမှတ်ပေးမည်မဟုတ်။^{၁၀} ထို့ကြောင့် တရားလိုသည် အမှုကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် အချိန်ကျရောက်သောအခါ အသက်ထင်ရှား မရှိတော့ပါက အချင်းဖြစ် ပစ္စည်းများကို သေသူပိုင် ဖြစ်သည်ဟု မြွက်ဟကြေညာပေးခြင်း မပြုနိုင်။^{၁၁} ထို့အတူ ဖျက်ဆီးလိုက်၍ မရှိတော့သည့် ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း မြွက်ဟကြေညာပေးရန် မလို။^{၁၂}

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရဆိုလျှင် တရားလို တစ်ဦးသည် တရားဥပဒေနှင့်အညီ ရရှိထားသော ဂုဏ်အင်္ဂါ (LEGAL CHARACTER) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ဖြစ်စေ ဂုဏ်အင်္ဂါ၊ သို့မဟုတ် အခွင့်အရေး မရှိကြောင်း ငြင်းဆိုသူအပေါ် တရားတစ်ထုံး စွဲဆိုနိုင်သည်။ ဇနီးသားမယား ဖြစ်ရခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပဋိသန္ဓေအား လွယ်ရခြင်းမှာ အဆိုပါ ပုဒ်မတွင် ရည်ညွှန်းသော ဂုဏ်အင်္ဂါမဟုတ်။^{၁၃} ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့် မရှိသူက စွဲဆိုသော အမှုမှာလည်း ပုဒ်မ ၄၂ တွင် အကျုံးမဝင်။^{၁၄} ပုဒ်မ ၄၂ တွင် အကျုံးဝင်သော စွဲဆိုမှုဖြစ်ရန် စွဲဆိုသူ၏ တရားဝင် ရပ်တည်မှု အနေအထား၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုကို တစ်ဦးတစ်ယောက်က ငြင်းဆန်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ငြင်းဆန်ရန် အကြောင်းသော်လည်းကောင်း ရှိရန်လိုသည်။^{၁၅}

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ ၏ ခြွင်းချက်အရမူ မိသားစုပင်စင်အကျိုး သက်သာခွင့် သက်သက်ကို စွဲတောင်းခွင့် ရှိသည်။^{၁၆} အလားတူပင် အစိုးရဌာန လက်ဝယ်ရှိ ပင်စင်ပေးရန်အတွက် စွဲဆိုနိုင်သည်။^{၁၇} ထိလက်မှတ် အငြင်းပွားမှုတွင် အချင်းဖြစ် ဆုငွေကို ရလိုကြောင်း၊ အကျိုးဆက်သက်သာခွင့်ကို တရားရုံးတွင် တောင်းဆိုခွင့် မရှိသည့်အလျောက် မြွက်ဟ ကြေညာသည့် ဒီကရီကိုသာ ချမှတ်ပေးလျှင် ပုဒ်မ ၄၂ ၏ ခြွင်းချက်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဖွယ်ရာ အကြောင်း မရှိ။^{၁၈} သို့သော်လည်း နိုင်ငံသားဖြစ်မှု

ပြုမှုတို့သည် နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာကိုစွဲဖြစ်၍ တရားရုံးက ဝင်ရောက် စွက်ဖက်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။^{၁၉}

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ သည် မြွက်ဟကြေညာသည့် ဒီကရီသက်သက် ချမှတ်ပေးခြင်း အတွက် အဓိကအားဖြင့် ရည်ရွယ်သည်။ အမှုပွားများခြင်းကို ပိတ်ပင်ရန်အလို့ငှာ မြွက်ဟကြေညာသည့် ဒီကရီ၏ နောက်ဆက်တွဲ သက်သာခွင့်ကို မြွက်ဟ ကြေညာသည့် ဒီကရီ တောင်းဆိုသည့် အမှုတွင် ထပ်ထည့် တောင်းဆိုရန် ခြွင်းချက်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် တရားလိုသည် ခပ်သိမ်းသောသူတို့ အပေါ် တောင်းဆိုနိုင်သည့် သက်သာခွင့် တစ်ရပ်ရပ်ကို တောင်းဆိုရမည်ဟု မဆိုလို။ အမှုတွင် ပါဝင်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သော တရားပြိုင်အပေါ် ရရန်ရှိသော သက်သာခွင့်ကို တောင်းဆိုရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။^{၂၀}

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ ၏ ခြွင်းချက်တွင် နောက်ဆက်တွဲ သက်သာခွင့် တောင်းဆိုရန် ဖြစ်သော်လည်း မတောင်းဆိုလျှင် တရားစွဲဆိုသည့် အမှု၌ ဒီကရီ ချမှတ်ပေးပေးရဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သက်သာခွင့် တောင်းဆိုရန် လိုပါလျက်နှင့် မတောင်းဆိုလျှင် ဒီကရီ ချမှတ်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။^{၂၁} ယင်း သက်သာခွင့်အတွက် ပြင်ဆင်ချက် အဆိုလွှာတင်ရန် တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၆ နည်း ၁၇ အရ ခွင့်ပြုပြီး တရားရုံးကပေးသည့် အချိန်ကာလအတွင်း မဆောင်ရွက်လျှင် အမှုကို ပလုပ်နိုင်သည်။^{၂၂} မြွက်ဟကြေညာသည့် ဒီကရီသက်သက် ချမှတ်ပေးပေးရပေ။^{၂၃}

တရားရုံးသည် နောက်ဆက်တွဲ သက်သာခွင့် လို၊ မလို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် တရားလိုက စွဲဆိုသည့် အမှု၏ အနှစ်သာရကို စိစစ်ရမည် ဖြစ်သည်။ မည်သည့် အချက်ကို ရည်ရွယ်၍ တရားလိုက တရားစွဲဆိုခြင်း ဖြစ်သည်ကို စိစစ်ရမည် ဖြစ်သည်။^{၂၄} စာချုပ်တစ်ခုသည် အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိဟု မြွက်ဟကြေညာပေးရန် သက်သက်သာ တောင်းဆိုရမည်၊ သို့မဟုတ် ပယ်ဖျက်

ပေးရန် တောင်းဆိုရမည်ဟု အငြင်းပွားမှု ရှိခဲ့သော် ယင်းစာချုပ်သည် ပျက်ပြယ်ကြောင်း သက်သေ အထောက်အထားပြရန် တာဝန်သည် တရားလိုအပေါ် ကျရောက်သလော၊ တရားပြိုင်အပေါ် ကျရောက်သလော ဟူသော အချက်ကို စိစစ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဤတာဝန် သည် တရားလိုအပေါ် ကျရောက်ပြီး တရားရုံးက ချမှတ်သည့် အမိန့်သည် စာချုပ်ကို ပယ်ဖျက်လိုက်သည့် သဘော သက်ရောက်လျှင် စာချုပ်ပယ်ဖျက်ပေးရန် အကျိုးသက်သာခွင့်ကိုပါ တောင်းဆိုရမည် ဖြစ်သည်။^{၁၄}

အကျိုးသက်သာခွင့်၊ သို့မဟုတ် နောက်ထပ် သက်သာခွင့်သည် မြွက်ဟဒိကရီနှင့် နီးစွယ်သော သက်သာခွင့် ဖြစ်သည့်အပြင် အရေးဆိုသည့် အခွင့် အရေးနှင့် ဆီလျော် အပ်စပ်သည့် အခွင့်အရေးမှ မလွဲ မသွေ ပေါ်ပေါက်သော အကျိုးဆက်သက်သာခွင့်ဖြစ်ရန် လိုသည်။^{၁၅} အခွင့်အမိန့်အရ နေထိုင်သူအား နှင်လိုမှုသည် မြွက်ဟကြေညာချက် ဒီကရီ၏ အကျိုးဆက်သက်သာ ခွင့်အဖြစ် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသော သက်သာခွင့်မျိုး မဟုတ်။^{၁၆} တောင်းဆိုနိုင်သော အမှုလည်းမဟုတ်။^{၁၇}

ပစ္စည်းလက်မှတ်ဖြစ်သူက စွဲဆိုသောအခါ ပိုင်ဆိုင် ကြောင်း မြွက်ဟကြေညာပေးစေလိုမှုအပြင် ပစ္စည်း လက်ရောက် ရလိုကြောင်း အကျိုးဆက် သက်သာခွင့် ကိုပါ တောင်းဆိုရန် လိုအပ်သည်။^{၁၈} သို့သော် ပစ္စည်း သည် တရားရုံးတွင် ရောက်ရှိနေသည့်အခါ တရားပြိုင် လက်ရှိမဟုတ်သဖြင့် အကျိုးဆက် သက်သာခွင့်အဖြစ် လက်ရောက် ရလိုမှု စွဲဆိုရန် အကြောင်းမပေါ်။^{၁၉} မြွက်ဟကြေညာသည့် ဒီကရီနှင့် အကျိုးဆက်သက်သာ ခွင့် တောင်းဆိုသည့်အမှု ပုံစံဖြင့် အမှန်ရလိုသော သီးခြားသက်သာခွင့်ကိုပါ ဥပယ်တံမျှဖြင့် စွဲဆိုသော အမှုဖြစ်သလားဆိုသည့်အချက်ကို စိစစ်ရာ၌ တရားရုံးက အဆိုလွှာ၏ အနှစ်သာရကို ကြည့်ရှုရမည်ဖြစ်သည်။^{၂၀}

အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရသော် သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေသည် တရားမျှတမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခြေခံသဘောတရားများပေါ်တွင် အခြေခံထားရာ

ထိုအခြေခံသဘောတရားများအရ တရားမျှတမှု၊ သက်သာခွင့်တို့ကို လိုလားသူတို့သည် မိမိကိုယ်တိုင် အပြစ်ကင်းမဲ့ သန့်ရှင်းမှုရှိရန်လိုကြောင်း ဖော်ပြလိုက် ပါသည်။^{၂၁}

တင်ဝင်း (ဥပဒေ၊ ရုံးချုပ်)

ကိုးကားသော စီရင်ထုံးများ

- ၁။ ဦးမောင်မောင်မြင့်နှင့်ဦးခင်မောင်ကြီး ပါ-၂ (၁၉၉၆-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၄၉။)
- ၂။ ဦးလှမောင်(ခ)ဦးဂနီနှင့်ဦးမောင်သွင် ပါ-၂ (၁၉၈၈-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင် ထုံးများ၊ စာ-၄၀)
- ၃။ ဒေါ်နှင်းမြနှင့် ဦးလှ ပါ-၄ (၁၉၉၃-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၄၂)
- ၄။ ဦးအုံးမောင်နှင့် ဒေါ်ဘိဘိ (၁၉၈၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၀၈) (စီစီ)
- ၅။ ဦးဂုဏ်နှင့် ဦးမင်းသူ (အတွင်းရေးမှူး၊ ဒဂုံ မြို့နယ် ပြည်သူ့ကောင်စီ)၊ (၁၉၇၈-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၆) (စီစီ)
- ၆။ ဦးစိန်လှ ပါ-၂ နှင့် ဒေါ်သန်းမြင့် (ခ) ဒေါ်သန်းမြ (၁၉၈၆-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၀၅) (စီစီ)
- ၇။ ဦးတင်ဦး ပါ-၃ နှင့် ဦးကြည်(ခ)ရှိတောင် (၁၉၉၆-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၃)
- ၈။ ဦးအောင်ခင်နှင့် ဒေါ်မြိုင် (ခ) အမေမြိုင် ပါ-၂ (ကွယ်လွန်သူ ဒေါ်မမခင်၏ တရားဝင် ကိုယ်စား လှယ်)၊ (၁၉၉၃-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး များ၊ စာ-၉၂)
- ၉။ ဦးအဘတစ်နှင့် ဦးအောင်ထိုက် (၁၉၉၆- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၈)
- ၁၀။ ဦးမြမောင်နှင့် ဦးဝမ်စွိ (ခ) တန်ဝမ်စွိ ပါ-၇ / ဦးတင်ဦး ပါ-၈ (၁၉၉၅-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၁၅)
- ၁၁။ ဒေါ်သန်းစိန်၊ ဒေါ်မြမြ (ခ) ဒေါ်မြမြချစ်နှင့် ဒေါ်အေးအေးကြည် ပါ-၃ (၁၉၉၈-ခုနှစ် မြန်မာ နိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၆၃)

- ၁၂။ ဦးဟန်ယွန်း ပါ-၄ နှင့် ဦးခဲမြ ပါ-၁၁ (၁၉၉၈-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၈၆)
- ၁၃။ မောင်သိန်းဝင်းနှင့် ကိုမင်းအောင် (၁၉၇၈-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၁၃) (စီစီ)
- ၁၄။ ဒေါ်စိန်ကြည်နှင့် ဦးသန်းစိန် (၁၉၉၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၃၄)
- ၁၅။ ဦးလင်းကြည်နှင့် ဒေါ်မေသကြိန် (၁၉၉၀- ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၉၉)
- ၁၆။ ဦးလှမြင့်နှင့် မနုနလွင် (၁၉၈၉-ခုနှစ်၊ မြန်မာ နိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၇၀)
- ၁၇။ ဒေါ်ခွဲကျောင်းမွန်နှင့် ဒေါ်နန်းပို့ ပါ-၃ (၁၉၈၉-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၃၅)
- ၁၈။ ဦးဘရှင်နှင့် ဦးမောင်စိန် (၁၉၉၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၈၈)
- ၁၉။ ဒေါ်တင်မျှနှင့် ဦးကြည်ဝင်း ပါ-၂ (၁၉၉၄- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၅)
- ၂၀။ ဒေါ်ကြင်ကြူးနှင့် မောင်ကြည်စိန် ပါ-၂ (ကွယ်လွန်သူ ဒေါ်တင်အေး၏ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မကြူ)၊ (၁၉၈၄- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၃၆) (စီစီ)
- ၂၁။ မနီ ပါ-၂ နှင့် ဒေါ်ခင်စန်းရီ (၁၉၈၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၆၂) (စီစီ)
- ၂၂။ မခင်ညွန့်နှင့် ဦးရွှေထွန်း ပါ-၉ (၁၉၇၅- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၀) (စီစီ)
- ၂၃။ မောင်တော(ခ)ခင်ဝင်းနှင့် မသိန်းချစ် (၁၉၈၃-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၉) (စီစီ)
- ၂၄။ ဒေါ်ငန့်လွယ် ပါ-၈ နှင့် ဒေါ်တွဲလှနီ ပါ-၃ (၁၉၈၃- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၉၂) (စီစီ)
- ၂၅။ သခင်ကြင်နှင့် ရှေ့နားအလီဘိုင်မဟာမက် (ခ) ဒေါ်မာမာ (၁၉၈၀-ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရား စီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၃) (စီစီ)
- ၂၆။ ဒေါ်စိန်မြင့်နှင့် ဒေါ်ညွန့်ရီ (၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၂၃) (စီစီ)
- ၂၇။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ဒေါ်မြမြ (ပြည်သူ့ဥပဒေ အကျိုးဆောင်အဖွဲ့)၊ (၁၉၈၁-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၆၀) (စီစီ)

- ၂၈။ မောင်စိန်မောင်နှင့်ညွန့်ကြားမေးမှူးလှပင်မှုကြီးကြပ် ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန (၁၉၇၇-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၈) (စီစီ)
- ၂၉။ ဒေါ်ခင်အေးနှင့် ဦးအေးကြည် ပါ-၁၀ (၎င်း၏ အထွေထွေကိုယ်စားလှယ်စာရသူ ဦးတင်ထွန်း(ခ) ဦးခင်လင်း)၊ (၁၉၉၈-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရား စီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၈၂)
- ၃၀။ ဒေါ်ဟဝါတီ ပါ-၁၀ ဦးနှင့် မာမက်မေဒင် ပါ-၈ (၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၀၉) (စီစီ)
- ၃၁။ ဒေါ်မေမေတင်နှင့် ဒေါ်စိန်နု (၁၉၈၁-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၇၇) (စီစီ)
- ၃၂။ ဒေါ်ခင်မိနှင့် ကိုပြည့်မောင် ပါ-၃ (၁၉၈၉- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၈)
- ၃၃။ ဒေါ်အေးတင် ပါ-၂ နှင့် ဦးစံဦး (၁၉၇၅- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၁၁) (စီစီ)
- ၃၄။ ဦးရွှေအောင်နှင့် ဒေါ်မွှေးအိမ် ပါ-၇ (၁၉၇၆-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၅၅) (စီစီ)
- ၃၅။ ဝိုင်အေမြား ပါ-၂ နှင့် ဒီအီးဘိုင်မြား (၁၉၈၇-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၈၃) (စီစီ)
- ၃၆။ ဦးစေးဘီးယား ပါ-၂ နှင့် ဒေါ်စုစု ပါ-၂/ ဒေါ်စုစု (၁၉၈၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၆) (စီစီ)
- ၃၇။ ဦးတင်အောင် ပါ-၂ နှင့် ဦးသိန်းမောင် ပါ-၆ (၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၃၂) (စီစီ)
- ၃၈။ မောင်ကိုဦး ပါ-၆နှင့် ဦးပြား ပါ-၃ (၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၃၂) (စီစီ)
- ၃၉။ ဒေါ်မြရင်နှင့် ဒေါ်ရှုကြည် (၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၆၀) (စီစီ)
- ၄၀။ ဦးမြင့်လွင်နှင့် ဒေါ်ကျင် (၁၉၈၇-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၇၁) (စီစီ)
- ၄၁။ ဦးချစ်မောင်(ခ)မုရ်ဂေဆန်းနှင့် အတွင်းဝန် (လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးနှင့် အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ရုံး) (၁၉၇၆- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၂၀) (စီစီ)

တရားမကျင့်ဝံ့ဦးဥပဇေမှ သိမှတ်ဖွယ်ရာ

ဥပဇေပြဿနာများ

မောင်မောင်သောင်းမြင့် (တရားရေး)

- မေး -** တရားမမှုကို စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အနိမ့်ဆုံး တရားရုံးတွင် စွဲဆိုရမည်။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ-၁၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားရာ မြို့နယ်တရားရုံးတွင် တန်ဖိုးမည်မျှရှိသည့် အမှုကို စွဲနိုင်ကြောင်း သိလိုပါသည်။
- ဖြေ -** တရားစီရင်ရေး ဥပဒေပုဒ်မ-၉ အရ တရားရုံးချုပ်သည် မြို့နယ်တရားရုံးများအား တန်ဖိုးကျပ်ငါးသိန်းထက် မပိုသည့် တရားမမှုလမှု၊ သို့မဟုတ် မူလမှုခင်းများကို စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ အပ်နှင်းပေးထားပါသည်။
- မေး -** အဆိုလွှာကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ ထမ်းဆောင်ထားသောရုံးခွန် လုံလောက်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ စွဲဆိုသော တရားရုံး၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်၊ ဒေသဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်း ဖျာဇောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ၊ ဖောလစည်းကမ်း သတ် ကျော်လွန်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စိစစ်ကြပါသည်။ ရုံးခွန်လုံလောက်မှု မရှိလျှင် အမှုကို ပယ်နိုင်ပါသလား။
- ဖြေ -** လိုသောရုံးခွန်ကို ဖြည့်စွက် ထမ်းဆောင်ရန် ရက်ချိန်းတစ်ချိန်း ပေးပါ။ သတ်မှတ်သည့် နေ့တွင် လိုသော ရုံးခွန်ကို ထမ်းဆောင်ခြင်း

- မပြုပါက အဆိုလွှာကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေ အမိန့် ၇၊ နည်း (၁၁) (ဂ) အရ ပယ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားလိုက ရုံးခွန်ထမ်းဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ရက်ချိန်း ထပ်တောင်းလျှင် ခိုင်လုံသောအကြောင်း ရှိပါက တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ-၁၄၈ အရ ရက်ချိန်း ထပ်မံပေးနိုင်ပါသည်။
- မေး -** အမှုတန်ဖိုးမှာ တန်ဖိုးငွေ ကျပ်ငါးသိန်း ပိုကြောင်း တွေ့ရပါက မည်သို့ဆောင်ရွက် ရပါမည်လဲ။
- ဖြေ -** အဆိုလွှာကို ပြည်နယ် / တိုင်းဟရားရုံးတွင် တင်သွင်းနိုင်ရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၇ နည်း ၁၀ (၁) အရ ပြန်ပေးပါ။ ယိုယွှံ့ ပြန်ပေးရာတွင် အဆိုလွှာ ကျောဘက်၌ (၁) အဆိုလွှာကို လက်ခံရရှိသည့်နေ့နှင့် ပြန်ပေးသည့်နေ့၊ (၂) အဆိုလွှာကို တင်သွင်း သူ အမည်နှင့် (၃) အဆိုလွှာကို ပြန်ပေး ရသည့် အကြောင်းများကို ရေးရမည်။
- မေး -** အမွေစိမ့်ခန့်ခွဲပေးလေ့ရှိမှုတွင် တရားလိုသည် အမှုတန်ဖိုးကို မိမိကြိုက်နှစ်သက်သလို သတ်မှတ်နိုင်ပါသလား။

- ဖြေ - မောင်ရနှင့် မောင်လူကျော်^(၁) အမှုတွင် ဤအတိုင်း ထုံးစွဲထားပါသည်။
- မေး - တရားလိုသည် အမှုတန်ဖိုးကို မြို့နယ် တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးတွင် စွဲဆိုခွင့်ရအောင် တမင် လျှောက်ပြထားပါက မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်လဲ။
- ဖြေ - နစ်နာသူ အမှုသည်က အမှုကို ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားရုံးသို့ ပြောင်းပေးရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၄ အရ လျှောက်ထားရန် ဖြစ်ကြောင်း မောင်ရ^(၂) စီရင်ထုံးတွင် လမ်းညွှန် ထားပါသည်။
- မေး - အဆိုလွှာကို စိစစ်ရာ၌ အထက်ပါ အချက် အလက်များအပြင် အခြားစိစစ်ရန် အချက်များ ရှိပါသလား။
- ဖြေ - အဆိုလွှာနှင့်အတူ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့်- ၅၊ နည်း ၂၀-က အရ လိုအပ်သော ဆင့်စာချရန် တရားလို၏ လွှဲစာကို ဖော်ပြသည့် စာတွဲ ပါ၊ မပါ စိစစ်ရန် လိုပါသည်။ မပါရှိပါက ယင်းစာတွဲကို တင်စေပါ။ မြို့ပြဒေသအတွင်း တည်ရှိသော ဥပစာအတွက် ငှားရမ်းခ ရလိုကြောင်း စွဲဆိုသော အမှုတွင် အဆိုလွှာနှင့်အတူ စံငှားရမ်းခ လက်မှတ် ပူးတွဲတင်ပြခြင်း ရှိ၊ မရှိ စိစစ်ပါ။ စံငှားရမ်းခ

လက်မှတ်မပါလျှင် အဆိုလွှာကို လက်ခံခြင်း မပြုရ။^(၂) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၇ နည်း ၁ (င) အရ တရားစွဲဆိုရန်အကြောင်း နှင့် ယင်းအကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည့်နေ့ကို ဖော်ပြရန် လိုသည်။ အဆိုလွှာတွင် တရားစွဲဆိုရန်အကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည်ဟု ပေါ်လွင်အောင် ရေးသားထားခြင်း မရှိလျှင် အဆိုလွှာကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၇၊ နည်း ၁၁ (က) အရ ပယ်ရမည်။

ဥပမာ-၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခ ကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ^၂ ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ) အရ အိမ်ငှားအား နှင်ထုတ်ပေးရန် စွဲဆိုသော အမှုတွင် တရားလိုသည် ၁-၅-၄၅ နေ့၌ ငှားရမ်းသည့် ဥပစာ၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ရမည်။ သို့မဟုတ် ထိုဥပစာကို ထိုနေ့တွင် ပိုင်ဆိုင်သူ ထံမှ အမွေဆက်ခံသူ၊ သို့မဟုတ် အဆင့်ဆင့် အမွေဆက်ခံရရှိသူ ဖြစ်ရပါမည်။ အဆိုလွှာတွင် ထိုအကြောင်းကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိလျှင် ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ) အရ တရားစွဲဆိုရန် အကြောင်းပေါ်ပေါက်ကြောင်း အဆိုလွှာက ထင်ရှား သိသာစေခြင်း မရှိ၍ အဆိုလွှာကို ပယ်ရန် ဖြစ်သည်။

မေး - အဆိုလွှာကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေ အမိန့် ၇၊ နည်း ၁၁ ပါ အကြောင်း တစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် ပယ်ရာတွင် တရားပြိုင်ဘက်ကို ကြားနာရန် လိုအပ်ပါသလား။

ဖြေ - မလိုပါ။

မေး - တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၅၊ နည်း ၅ တွင် ရုံးခေါ်စာနှစ်မျိုး ဖော်ပြထားပါသည်။ မည်သည့်အမှုမျိုးတွင် အမှုကို အပြီးသတ် ကြားနာရန် ရုံးခေါ်စာ ထုတ်ရပါသနည်း။

၁။ ၁၉၄၁ ရန်ကုန် ၅၁၂ (စုံညီ)

၂။ ၁၉၆၀-ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေ-၁၉

ဖြေ - စပေါက်ကော် အမှုများတွင် အဆိုပါ ရုံးခေါ်စာမျိုး ထုတ်ရပါသည်။ ယခုအခါ စပေါက်ကော် အမှုများ မရှိတော့၍ ငြင်းချက်ထုတ်ရန် ရုံးခေါ်စာသာ ထုတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

မေး - ရုံးခေါ်စာနှင့်အတူ အဆိုလွှာ မိတ္တူကို တစ်ပါးတည်း ပေးပို့သော်လည်း ရက်ချိန်းနေ့တွင် ချေလွှာတင်သွင်းခြင်း မပြု၍ အမှုကြန့်ကြာပါသည်။ တရားရုံးများက မည်သို့ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသလဲ။

ဖြေ - ချေလွှာကိစ္စကို မပြောမီ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၅၊ နည်း ၂၀-က (၂) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အကြောင်း ပထမ ဆွေးနွေးလိုပါသည်။ အမှုကို ဆိုင်ပြိုင်လိုသူ တရားပြိုင်သည် ရုံးခေါ်စာတွင် သတ်မှတ်ထားသည့်နေ့တွင်ဖြစ်စေ၊ ထိုနေ့ မတိုင်မီဖြစ်စေ ၎င်းအား ဆင့်ခေါ်ရန် လိပ်စာတင်သွင်းရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင် လိပ်စာတင်လေ့ မရှိပါ။ သို့ပါ၍ တရားပြိုင်လာရန် ချိန်းသည့်နေ့တွင် တရားပြိုင်သည် အမှုကို ဖြောင့်ဆို ဝန်ခံခြင်းမပြုလျှင် ၎င်းအား ဆင့်ခေါ်၍ လိပ်စာကို မပျက်မကွက် တင်စေပါ။

မေး - တရားပြိုင်သည် လိပ်စာတင်ရန် ပျက်ကွက်ပါက အမှုတွင် ထုချေခြင်း မပြုဟု မှတ်ယူနိုင်ကြောင်း နည်း ၂၀-က (၄) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းကြောင့် အမှုကို စစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲ တရားလို စွဲဆိုသည့်အတိုင်း ဒီကရီ ချမှတ်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ - မချမှတ်နိုင်ပါ။^(၁) တရားလိုဘက်ကို စစ်ဆေးပြီး အမှုကို ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။

မေး - တရားပြိုင်သည် ချေလွှာတင်သွင်းနိုင်ကြောင်း တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၈၊ နည်း ၁ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ချေလွှာတင်ရန် ပျက်ကွက်ပါက အမှုကို တစ်ဖက်သတ် စစ်ဆေးရန် ဖြစ်ပါသလား။

ဖြေ - အမှုကို ကြားနာရန် ချိန်းဆိုသည့်နေ့တွင် တရားပြိုင် ရုံးချိန်းပျက်ကွက်ပါက အမိန့် ၉၊ နည်း ၆ အရ အမှုကို တရားပြိုင် ပျက်ကွက်၍ တစ်ဖက်သတ် စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။ ချေလွှာတင်ရန် သတ်မှတ်ထားသော အမိန့်တွင် တရားပြိုင် ရုံးသို့ လာသော်လည်း ချေလွှာတင်သွင်းခြင်းမပြုလျှင် တရားပြိုင်သည် ရုံးချိန်းပျက်ကွက်သည်ဟု မဆိုနိုင်သဖြင့် အမှုကို တစ်ဖက်သတ် စစ်ဆေးခြင်း မပြုနိုင်ပါက ချေလွှာတင်ရန် ပျက်ကွက်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်၍ အမှုကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။^(၂)

မေး - အမှုကို တစ်ဖက်သတ် စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် ချေလွှာတင်ရန် ပျက်ကွက်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်၍ အမှုကို စစ်ဆေးခြင်းသည် သဘောချင်း တူပါသလား။

ဖြေ - အမှုကို တစ်ဖက်သတ် စစ်ဆေးရာတွင် တရားပြိုင် မရှိသဖြင့် တရားလိုနှင့် သက်သေများအား ပြန်လှန်စစ်ဆေးရန် အကြောင်းမရှိပါ။ ချေလွှာတင်ရန် ပျက်

၃။ ဒေါ်သန်းသန်းနှင့် ဦးထွန်း၊ ၁၉၈၁၊ ပထမ ၁၈၁
 ၄။ ဒေါ်သန်းတင် ဝါ-၂ နှင့် ဦးချန်ထွန်းရွှေငွေ ဝါ-၂ ၁၉၇၉၊ ပထမ၊ ၁၀၆

ကွက်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်၍ အမှု စစ်ဆေးရာတွင်မူ တရားပြိုင်သည် ရုံးရှေ့တွင် ရှိနေသဖြင့် တရားလိုနှင့် သက်သေများအား ပြန်လှန်စစ်မေးနိုင်ပါသည်။

မေး - ချေလွှာတင်ရန် ပျက်ကွက်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်၍ အမှုကို စစ်ဆေးရာတွင် တရားလိုဘက်ကို စစ်ဆေးပြီးနောက် တရားပြိုင်နှင့် သက်သေများကို စစ်ဆေးနိုင်ပါသလား။

ဖြေ - တရားပြိုင်သည် ထုချေခွင့် ဆုံးရှုံးသဖြင့် သက်သေပြခွင့် မရှိပါ။^(၅)

မေး - တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၈၊ နည်း ၁ အရ ချေလွှာတင်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် တရားလိုဘက်ကို ဆက်လက် စစ်ဆေးခြင်း မပြုတော့ဘဲ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၈၊ နည်း ၁၀ အရ တရားပြိုင်အပေါ် ဒီကရီချမှတ်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ - မချမှတ်နိုင်ပါ။^(၆) နည်း ၁၀ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် နည်း-၉ ၏ အဆက်ဖြစ်သည်။

မေး - အဆိုလွှာပါ အကြောင်းခြင်းရာ တစ်ရပ်ရပ် မမှန်ဟု အတိအလင်း ငြင်းဆိုခြင်း မပြုလျှင် ဖြစ်စေ၊ ငြင်းဆိုရာ ရောက်လောက်အောင် ပြတ်ပြတ်သားသား ငြင်းဆိုခြင်း မပြုလျှင် ဝန်ခံသည်ဟု တရားရုံးက မှတ်ယူနိုင်ကြောင်း၊ သို့မဟုတ် အဆိုပါ အကြောင်းခြင်းရာ သက်သေထင်ရှား ပြဆိုရန် ဆင့်ဆိုနိုင်ကြောင်း တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၈၊

နည်း ၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ မည်သည့်အခါ ထိုသို့ မှတ်ယူရမည်လဲ။ မည်သည့်အခါ သက်သေထင်ရှား ပြဆိုရန် ဆင့်ဆိုရမည်လဲ။

ဖြေ - အဆို အချေများကို ကြည့်၍ နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တရားရုံးအား လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-တရားလို၏ စွပ်စွဲချက်သည် မပြတ်မသားဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရလျှင် တရားပြိုင်က စွပ်စွဲချက်ကို အတိအလင်း ငြင်းဆိုခြင်း မပြုစေကာမူ ဝန်ခံသည်ဟု မှတ်ယူခြင်း မပြုဘဲ တရားလိုအား ယင်းစွပ်စွဲချက်ကို သက်သေထင်ရှား ပြစေရန် ဆင့်ဆိုနိုင်သည်။

မေး - ချေလွှာ တင်ပြီးနောက် တရားလိုဘက်မှ ပြန်ကြားလွှာတင်ရန် ရက်ချိန်းပေးနိုင်ပါသလား။

ဖြေ - တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၈၊ နည်း ၉ အရ တရားလိုဘက်မှ ပြန်ကြားလွှာကို တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်အရသာ တင်နိုင်ပါသည်။ အဆိုလွှာ မပါသည့် အကြောင်းခြင်းရာကို ချေလွှာတွင် ဖော်ထုတ် ထုချေလာရာ၌ ယင်းအကြောင်းခြင်းရာမှာ အမှုအနိုင်အရှုံးအတွက် အရေးပါပါက တရားလိုအား ယင်းထုချေချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြေကြားရန် တရားရုံးက နည်း ၉ အရ ဆင့်ဆိုသင့်ပါသည်။ ဥပမာ-၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် မြို့ပြဆိုင်ရာဌာနရုံးခကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ) အရ အိမ်ငှားအား

၅။ ဦးတင်ထွန်းနှင့် ဦးစိန်ဝင်း၊ ၁၉၈၆၊ ပထမ ၁၄၃

၆။ အေကေ၊ ပုပန် နှင့် အေ၊ ဂရုပန်းနား၊ ရန်ကုန်၊ အတွဲ-၆၊ စာ-၄၆၆

နှင်ထုတ်ပေးရန် စွဲဆိုသော အမှုတွင် အိမ်ငှားက အချင်းဖြစ်အိမ်ကို ၁၉၅၅-ခုနှစ် တွင် ဆောက်လုပ်သောအိမ် ဖြစ်၍ အိမ်ရှင် သည် ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ)၏ ခြွင်းချက်တွင် အကျုံးဝင်သော “ပိုင်ရှင်” မဟုတ်ဟု ထုချေ လာလျှင် ယင်းထုချေချက်ကို ဖြေကြားရန် တရားလိုအား ဆင့်ဆိုသင့်ပါသည်။

မေး - ငြင်းချက် မထုတ်မီ နှစ်ဖက်အမှုသည်များကို ဖြစ်စေ၊ သူတို့၏ ရှေ့နေများကိုဖြစ်စေ စစ်ဆေးနိုင်သည်ဟု တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၀ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ မည်သို့ စစ်ဆေးရပါသလဲ။

ဖြေ - သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် အဆို အချေများ အပေါ် အခြေခံ၍ ငြင်းချက်ထုတ်ရန် ဖြစ်သည်။ အဆို အချေများပါ စွပ်စွဲချက်များ၊ သို့မဟုတ် စွပ်စွဲချက်များအပေါ် ထုချေချက် များသည် မပြတ်မသား ဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ ရလျှင် ဆိုင်ရာအမှုသည်ကိုဖြစ်စေ၊ ၎င်း၏ ရှေ့နေကိုဖြစ်စေ ငြင်းချက် မထုတ်မီ စစ်ဆေး နိုင်သည်။ ထိုသို့ စစ်ဆေးခြင်း၏ ရည်ရွယ် ချက်မှာ အမှုသည်တို့အချင်းချင်း အငြင်းပွား သည့် အချက်များကို သေချာစွာ သိရှိနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ အမှုသည်များအား ကျမ်းနှင့် စစ်မေးခြင်း၊ ပြန်လှန်စစ်မေးခြင်း မပြုရ။ ထို့အပြင် ငြင်းချက် မထုတ်မီ စစ်မေးရာတွင် အမှုသည်တို့ ထွက်ဆိုသည့် ထွက်ချက်များကို အမှုတွင် သက်သေခံအဖြစ် အသုံးမပြုရ။^(၇) ထွက်ချက်များကို ငြင်းချက်ထုတ်သည့် ပုံစံ တွင် ရေးမှတ်ရန် ဖြစ်သည်။ မေးသည့် မေးခွန်းနှင့် အဖြေကို ရေးရန် ဖြစ်သည်။

မေး - တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၃၊ နည်း ၁ တွင် အမှုဦးစွာ ပထမ ကြားနာ စစ်ဆေး

သည့်အခါ (The just hearing) နှစ်ဖက် အမှုသည်များသည် စာရွက်စာတမ်းများ တင်သွင်းရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ထိုနေ့ သည် မည်သည့်နေ့ ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ - ငြင်းချက်ထုတ်သည့်နေ့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနေ့ တွင် စာရွက်စာတမ်းများ မတင်သည့်အတွက် ပြဿနာ မကြာခဏ ပေါ်ပေါက်ပါသည်။ ပြဿနာ မပေါ်ပေါက်စေရန် တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၅၉ တွင် ညွှန်ကြားထားသည့် အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပါ။ အမှုသည်များအား စာရွက်စာတမ်းများ တင်ပြစေရန် နှိုးဆော်ပြီး နှိုးဆော်ကြောင်းကို နေ့စဉ်မှတ်တမ်း၌ ရေးမှတ်ပါ။

မေး - ထိုကဲ့သို့ နှိုးဆော်ပါလျက် စာရွက်စာတမ်းကို မတင်ဘဲ နောက်ပိုင်းတွင် တင်လာလျှင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရပါမည်လဲ။

ဖြေ - နောက်ကျရခြင်းအတွက် ကောင်းသော အကြောင်း မပြနိုင်လျှင် စာရွက်စာတမ်းကို လက်မခံနိုင်ကြောင်း တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၃၊ နည်း ၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါ သည်။ သတိချပ်ရန် အချက်မှာ သင်္ကာမကင်း ဖြစ်စေသော စာရွက်စာတမ်းများကို နောက်ကျမှ တင်ပြခြင်းဖြင့် လိမ်လည် လှည့်ဖြားမှုများ ပေါ်ပေါက်နိုင်သည်ဖြစ်၍ လိမ်လည်လှည့်ဖြားမှုများကို တားဆီးနိုင်ရန် နည်း ၂ ကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ဖြစ်သည်။ တရား ရုံးက နောက်ကျမှ တင်ပြသော စာရွက် စာတမ်းသည် စစ်မှန်သော စာရွက်စာတမ်း ဖြစ်ကြောင်း ကျေနပ်လျှင် ယင်းစာရွက် စာတမ်းကို ဆင်ခြင်တုံတရားအရ လက်ခံ နိုင်သည်။^(၈) ဥပမာ-မှတ်ပုံတင်စာချုပ်တစ်ခု

၇။ တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၁၅၂

၈။ မောင်ထွန်းစိန်နှင့် ကိုတူ၊ ရန်ကုန်၊ အတွဲ-၆၊ စာ-၃၃၇ (၃၃၉)

ကို လိမ်လည်ပြုလုပ်ရန် လွယ်ကူမည် မဟုတ်၍ လက်ခံနိုင်သည်။

မေး - အဆိုနှင့် အချေအရ တရားလိုနှင့် တရားပြိုင် တို့အကြား အငြင်းပွားသည့် အကြောင်းအရာ တိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြင်းချက်ထုတ်ရပါ သလား။

ဖြေ - အမှုအနိုင် အရှုံးကို အဆုံးအဖြတ်ပြုရာတွင် အရေးပါသော ပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြင်းချက်ထုတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ- အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအား နှင်ထုတ်ပေးစေရန် စွဲဆိုသော အမှုတွင် အချင်းဖြစ် ဥပစာကို အိမ်ရှင်ဖြစ်သူ တရားလို ပိုင်၊ မပိုင် အငြင်း ပွားစေကာမူ ထိုပြဿနာ၏ အဖြေသည် အမှု အနိုင်အရှုံးကို အဆုံးအဖြတ် ပေးနိုင်သော ကိစ္စ မဟုတ်သဖြင့် ယင်းအငြင်းပွားမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြင်းချက်ထုတ်ရန် မလိုပါ။

မေး - မည်သည့်ငြင်းချက်မျိုးကို ပဏာမ ငြင်းချက် အဖြစ် သတ်မှတ်ရပါသလဲ။

ဖြေ - ပဏာမ ငြင်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ်ရမည့် ငြင်းချက်သည် ဥပဒေကြောင်းသက်သက် ငြင်းချက်ဖြစ်ရမည့်အပြင် ယင်းငြင်းချက်၏ အဖြေသည် အမှုတစ်ခုလုံးကိုဖြစ်စေ၊ အမှု၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုဖြစ်စေ အဆုံးအဖြတ် ပေးနိုင်ရပါမည်။ ဥပမာ-အိမ်ငှားထံ ပေးပို့ သော အကြောင်းကြားစာသည် ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်ပါက အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအပေါ်၌ စွဲဆိုသော နှင်လိုမှုမှာ အောင်မြင်ရန် အကြောင်းမရှိနိုင်သဖြင့် နို့တစ်စာ တရားဝင်၊ မဝင် ကိစ္စကို ပဏာမ ငြင်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ဆုံးဖြတ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။

မေး - အချို့အမှုများတွင် နို့တစ်စာ တရားမဝင် ကြောင်း တရားပြိုင်က ထုချေသဖြင့် “နို့တစ်စာ တရားဝင်ပါသလား” ဟူသော ငြင်းချက်ကို ထုတ်နုတ်ပြီး ကြားနာသောအခါ

ငှားရမ်းလ၏ စရက်နှင့် ဆုံးရက် အငြင်းပွား နေသောကြောင့် အဆုံးအဖြတ် မပေးနိုင် သဖြင့် သက်သေခံချက် ရယူပြီးမှ ဆုံးဖြတ် မည်ဟု အမိန့်ချရပါသည်။ ပဏာမငြင်းချက် အဖြစ် သတ်မှတ် ကြားနာရခြင်းကြောင့် အမှု ကြန့်ကြာသွားခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေပြဿနာတိုင်း ကို ပဏာမ ငြင်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ မရသလို ဖြစ်နေပါသည်။

ဖြေ - ဥပဒေနှင့် ပတ်သက်သော ငြင်းချက်ဖြစ်ရုံ မျှဖြင့် ပဏာမ ငြင်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ် ကြားနာရန် ဖြစ်သည်ဟု တရားသေ မဆို နိုင်ပါ။ အချို့သော ဥပဒေငြင်းချက်များမှာ အကြောင်းခြင်းရာနှင့် ဆက်နွှယ်နိုင်ပါသည်။ အငြင်းမပွားသော အကြောင်းခြင်းရာများ အပေါ် အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်သော ဥပဒေ ဆိုင်ရာ ငြင်းချက်ကိုသာ ပဏာမငြင်းချက် အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ အိမ်ငှား မှုခင်းများတွင် တရားပြိုင်ဘက်မှ နို့တစ်စာ တရားမဝင်ကြောင်း ထုချေလေ့ရှိပါသည်။ နို့တစ်စာ တရားမဝင်သော အကြောင်းများစွာ ရှိနိုင်ပါသည်။ ငှားရမ်းခြင်းကို ရက်မည်မျှ၊ လမည်မျှ ကြိုတင်၍ ရပ်စဲရန် အိမ်ရှင်၊ အိမ်ငှားတို့ သီးခြား ပဋိညာဉ်ပြုနိုင်သည်။ ထိုသို့ သီးခြား ပဋိညာဉ်ရှိခဲ့လျှင် ပဋိညာဉ် အရ သဘောတူထားသည့် ကာလအတိုင်း ကြိုတင်၍ ငှားရမ်းခြင်းကို ရပ်စဲခြင်း မပြု ပါက အကြောင်းကြားစာသည် ပဋိညာဉ်နှင့် ညီညွတ်မည် မဟုတ်၍ အတည်ဖြစ်မည် မဟုတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့သော ပဋိညာဉ်မရှိခဲ့လျှင် အကြောင်းကြားစာကို ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၆ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ရေးသားရန် ဖြစ်ပါသည်။ ငှားရမ်းခြင်း ရပ်စဲကြောင်း အကြောင်းကြားစာကို အိမ်ငှား ထံ ၁၅-ရက် ကြိုတင်၍ ရောက်အောင်

ပို့ရမည့်ပြင် ငှားရမ်းခြင်း ရပ်စဲသည့်နေ့သည် သက်ဆိုင်ရာ ငှားရမ်းလ၏ နောက်ဆုံးရက် နှင့်လည်း ကိုက်ညီရမည်။ အိမ်ငှားမှုခင်း အချို့တွင် ငှားရမ်းခြင်းဆိုင်ရာ သီးခြား ပဋိညာဉ် ရှိ၊ မရှိ၊ မည်သည့်စနစ်ဖြင့် ငှားရမ်း သည် စသည့် အချက်များကို အဆိုပြုခြင်း မရှိပါ။ တရားပြိုင်ဘက်မှလည်း ထိုအချက် များကို ဖော်ပြ ထုချေခြင်း မရှိဘဲ အိမ်ငှားထံ ပေးပို့သော အကြောင်းကြားစာသည် တရား မဝင်ပါဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ထုချေတတ် ပါသည်။ ထိုအမှုမျိုးတွင် အိမ်ငှားထံ ပေးပို့ သော အကြောင်းကြားစာ တရားဝင် မဝင် နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထုတ်သော ငြင်းချက်ကို ပဏာမ ငြင်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် မသင့်ပါ။

မေး - ပဏာမငြင်းချက်အဖြစ် သတ်မှတ်သင့် မသင့် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်သင့်ပါ သလဲ။

ဖြေ - သက်ဆိုင်ရာ ငြင်းချက်ကို အဆို အချေ အငြင်းပွားသည့် စာရွက်စာတမ်းများအပေါ် အခြေခံ၍ ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် စပ်ဟပ်ကာ အဖြေထုတ်နိုင် မနိုင် စိစစ်ကြည့်ပါ။ အဖြေ ထုတ်ရန် လုံလောက်သော အထောက်အထား မရှိပါလျှင် ပဏာမ ငြင်းချက်အဖြစ် မသတ် မှတ်ပါနှင့်။

မေး - တရားရုံးက ငြင်းချက်များ ဖြည့်စွက် ထုတ်နုတ်ပေးရန်ဖြစ်စေ၊ ထုတ်ထားသော ငြင်းချက်များကို ပယ်ဖျက်ပေးရန်ဖြစ်စေ လျှောက်ထားကြ၍ အမှုကြန့်ကြာတတ်ပါ သည်။ နှစ်ဖက်ကျေနပ်မှုရအောင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသလဲ။

ဖြေ - တရားလိုနှင့် တရားပြိုင်တို့အကြား အငြင်း ပွားချက်များကို ထုတ်ယူပါ။ ထိုအငြင်းပွား ချက်များအနက် အမှုအနိုင်အရှုံးကို အဆုံး

အဖြတ်ပြုရန်အတွက် အရေးပါသော ပြဿနာ အရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြင်းချက်ထုတ်ပါ။ ငြင်းချက်ကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထား လာသောအခါ ထိုငြင်းချက် ပေါ်ပေါက် ရသည့် အဆို အချေပါ အဆိုပြုချက်နှင့် ငြင်းဆိုချက်များ၊ အမှုအနိုင်အရှုံးကို အဆုံး အဖြတ်ပြုရန်အတွက် အရေးပါ မပါကို သုံးသပ်ပြီး ငြင်းချက်ကို ပယ်ဖျက်ပေးသင့် မသင့် ဆုံးဖြတ်ပါ။ ငြင်းချက်ကို ဖြည့်စွက် ပေးရန် လျှောက်ထားလာသောအခါ ဖြည့်စွက် ထုတ်လိုသော ငြင်းချက်ကို ထုတ်နုတ်ပေးရန် အမှုသည်များအကြား အငြင်းပွားမှု ရှိ၊ မရှိ ရှိလျှင် အမှုအနိုင်အရှုံးကို အဆုံးအဖြတ်ပြုရန် အတွက် အရေးပါ မပါ သုံးသပ်ပြီး ဆုံးဖြတ် ပါ။ ဖြည့်စွက်ထုတ်ပေးလိုသော ငြင်းချက်၏ အဖြေကို ထုတ်ပြပြီး ငြင်းချက်ထုတ်ရန် မလိုဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုရ။

မေး - နှစ်ဖက်အမှုသည်များနှင့် သက်သေများ စစ်ဆေးရာတွင် သိသင့်သိထိုက်သော အချက် အလက်များကို သိလိုပါသည်။

ဖြေ - ထိုကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေ အမိန့် ၁၈၊ နည်း-၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်း ထားပါသည်။ သာမန်အားဖြင့် တရားလို ဘက်ကို စတင် စစ်ဆေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားလို စွပ်စွဲထားသည့် အကြောင်းခြင်းရာများကို တရားပြိုင်က ဝန်ခံ ပြီး ဥပဒေကြောင်းအရသော်လည်းကောင်း၊ တရားပြိုင်က နောက်ထပ် စွပ်စွဲသည့် အကြောင်းခြင်းရာများအရသော်လည်းကောင်း တရားလိုသည် တောင်းဆိုသော သက်သာ ခွင့်၏ မည်သည့်တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုမျှ မရထိုက်ကြောင်း ချေပလျှင် တရားပြိုင်ကို စတင် စစ်ဆေးရန် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- တရားလိုက ငွေပေးကတိစာချုပ်အရ ရရန်

ရှိသော ငွေတစ်ထောင်ကျပ် ရလိုကြောင်း ခွဲဆိုရာတွင် တရားပြိုင်က အဆိုပါ စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုကြောင်း ဝန်ခံသော်လည်း ချေးငွေကို ဆပ်ပြီးကြောင်း ထုချေလျှင် တရားပြိုင်ကို စတင်စစ်ဆေးရမည်။ တရားလိုနှင့် တရားပြိုင် တို့သည် မိမိတို့၏ အမှုအကြောင်းကို အသီးသီး တင်ပြရန် ဖြစ်သည်။ သက်သေ တစ်ဦးကို မစစ်ဆေးမီ ၎င်းသည် မည်သည့် ငြင်းချက်၊ သို့မဟုတ် ငြင်းချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထွက်ဆိုရန်ရှိသည်ကို မေးမြန်းပြီး ထိုငြင်းချက်၊ သို့မဟုတ် ငြင်းချက်များကို ဦးတည်၍ စစ်ဆေးလျှင် မလိုသည့် အကြောင်းအရာများ မေးမြန်းခြင်းကို တားဆီးနိုင်မည် ဖြစ်သဖြင့် အချိန်ကုန် လူပန်းခြင်းကိစ္စ မပေါ်ပေါက်နိုင်ပါ။

မေး - တရားပြိုင်တစ်ဦးထက် ပိုသော အမှုတွင် တစ်ဦး သို့မဟုတ် တစ်စုက တရားလိုဘက် ကို ထောက်ခံလျှင် တရားပြိုင်ဘက်ကို မည်သို့ စစ်ဆေးရမည်လဲ။

ဖြေ - တရားလိုဘက်ကို ထောက်ခံသည့် တရားပြိုင်၊ သို့မဟုတ် တရားပြိုင်အုပ်စုနှင့် ၎င်း၏၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ သက်သေများကို ဦးစွာ စစ်ဆေးပါ။ ထို့နောက်မှ ကျန်တရားပြိုင်၊ သို့မဟုတ် ကျန်တရားပြိုင်များနှင့် ၎င်း၏၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ သက်သေများကို စစ်ဆေးပါ။

မေး - တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၁၈၊ နည်း ၁၃ တွင် ရည်ညွှန်းထားသော “အယူခံဝင်ခွင့် မရှိသည့် အမှုများ”သည် မည်သည့်အမှုမျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ - သီးခြားသက်သာခွင့် ဥပဒေပုဒ်မ ၉ အရ ခွဲဆိုသောအမှု ဖြစ်ပါသည်။ လူမွဲအဖြစ် တရားခွဲဆိုခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားသည့် အမှု

မျိုး၌ သက်သေထွက်ဆိုချက်၏ လိုရင်း ပါရှိ သော သက်သေခံချက် အကျဉ်းချုပ်ကို ရေးမှတ်ရန် အမိန့် ၃၃၊ နည်း ၄ (၃) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို သတိချပ်ရန် လိုသည်။ လက်တွေ့တွင် သက်သေထွက်ချက် များကို အကျယ်ရေးသားနေကြ၍ အချိန် မကုန်သင့်ဘဲ ကုန်စေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

မေး - တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၀၊ နည်း ၅ အရဆိုလျှင် အမှုတိုင်းတွင် စီရင်ချက်၌ ငြင်းချက်အားလုံးကို ဖြေကြားရန် မလိုသည့် သဘော သက်ရောက်ပါသည်။ မည်သည့် အခါ ငြင်းချက်အားလုံးကို မဖြေကြားဘဲ အမှုကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။

ဖြေ - မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းအား လက်ရောက်ရလို့မူတွင် ခွဲဆိုသော အမှုသည် ကာလစည်းကမ်းထက် ကျော်လွန်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်လျှင် ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃ အရ အမှုကို ပလပ်ရန်သာ ရှိတော့ သည်ဖြစ်၍ ကျန်ငြင်းချက်များကို အဆုံး အဖြတ်ပေးရန် မလိုတော့ပါ။ ထိုနည်းတူ အိမ်ငှားအား နှင်လိုမှုတွင် အိမ်ငှားထံ ပေးပို့ သော နှိပ်စက်စာ တရားမဝင်ကြောင်း ဆုံးဖြတ် လျှင် ကျန်ငြင်းချက်များကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြု တော့ဘဲ အမှုကို ပလပ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

မေး - အမှုအများအပြားတွင် “တရားလိုသည် မည်သည့်သက်သာခွင့် ရထိုက်သနည်း” ဟူသော ငြင်းချက်မှာ အပိုလိုလို ဖြစ်နေ ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ဖြေ - တရားရုံးများသည် အမှုများကို ဥပဒေနှင့် အညီ အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် တာဝန်ရှိပါ သည်။ အမှုသည်များက ဥပဒေပြဿနာများ ကို မတင်ပြစေကာမူ တရားရုံးများအနေဖြင့် ဖော်ထုတ် ဆုံးဖြတ်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။^(၉)

၉။ မောင်တက်နှင့် မောင်စိုး (၁၈၉၇-၈၁) အထက်မြန်မာပြည် စီရင်ထုံးများ၊ အတွဲ ၂ ပါ ၃၇၉ (၃၈၀)

ဥပမာ- မြို့ပြဒေသအတွင်း တည်ရှိသော ဥပစာများအတွက် ငှားရမ်းခများ ရလို့ကြောင်း စွဲဆိုသော အမှု၌ အဆိုလွှာနှင့်အတူ စံငှားရမ်းခ သက်သေခံလက်မှတ် ပူးတွဲ တင်ပြရပါမည်။ ထိုသို့ ပူးတွဲ တင်ပြခြင်း မရှိသည်ကို တရားရုံးက သတိမထားမိသည့် အပြင် ထိုကိစ္စကို တရားပြိုင်ဘက်မှ ဖော် ထုတ် ထုချေခြင်းမပြု၍ ငြင်းချက်လည်း မထုတ်မိတ် ရှိရာတွင် စီရင်ချက် ရေးသား သောအခါ ထိုပျက်ကွက်မှုကို တွေ့ရှိပါက ထိုအချက်ကို ထောက်ပြကာ တရားလိုသည် တောင်းဆိုသော သက်သာခွင့် မရလိုက်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီး အမှုကို ပလပ်ရန် ဖြစ်သည်။ အမှုတွင် ထုတ်ထားသော ငြင်းချက်အားလုံး ကို တရားလိုအား အသာပေး၍ ဆုံးဖြတ်ရုံ မျှဖြင့် တရားလိုသည် စွဲဆိုသော သက်သာ ခွင့်ကို ခွင့်မပြုရန် အတားအဆီး တစ်စုံ တစ်ရာ ရှိ မရှိ စိစစ် ဆုံးဖြတ်ရန်လည်း လိုပါသည်။

မေး - စီရင်ချက်များ ရေးသားရာတွင် သတိထား ရမည့် အချက်များကို သိလိုပါသည်။

ဖြေ - စီရင်ချက်များတွင် အမှုသည်များ အမည်ကို အပြည့်အစုံ ဖော်ပြရန် လိုပါသည်။ ဦးဖြူ ပါ-၆ ဦးဟု ရေးသားခြင်း မပြုပါနှင့်။ ကျန် ငါးဦး၏ အမည်ကို အပြည့်အစုံ ဖော်ပြရန် လိုသည်။ အထူးသဖြင့် အမှုအတောအတွင်း သေဆုံးသွားသော အမှုသည်၏ အမည်ကို စီရင်ချက်တွင် မဖော်ပြမီစေရန် အထူးဂရုပြု ရပါမည်။ ထိုသို့ မဖြစ်စေရန် သေဆုံးသွား သော အမှုသည်၏ နေရာတွင် တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ် ထည့်သွင်းကြောင်း အမိန့် ချလျှင် အမှုတွဲ၏ မျက်နှာပိုး၌ သေဆုံးသူ၏ အမည်ကို ဖျက်၍ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်

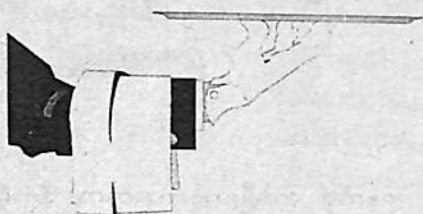
အမည်ကို မပျက်မကွက် ရေးပါ။ ထိုအခါ မင်နီကို သုံးပါ။

မေး - ဒီကရီရေးဆွဲရာတွင် သတိထားရမည့်အချက် များကို သိလိုပါသည်။

ဖြေ - ဒီကရီကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၀၊ နည်း ၆ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးပါ။ စီရင်ချက်ပါ အမိန့် တွင် “တရားလို စွဲဆိုသည့်အတိုင်း တရား စရိတ်နှင့်တကွ ဒီကရီ ချမှတ်လိုက်သည်” ဟု ရေးသားထားသည့်အတိုင်း ဒီကရီတွင် ရေးကူးခြင်း မပြုပါနှင့်။ ခွင့်ပြုသည့် သက်သာခွင့်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖော်ပြရန် လိုသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ခွင့်ပြုချက်အရ နေထိုင် သူအား နှင်လိုမှုတွင် “တရားပြိုင်ဦးနိသည် လမ်းမတော်မြို့..... လမ်း၊ တိုက် အမှတ်.....” မြေညီထပ် ညာဘက် အစွန်ဆုံးအခန်းမှ ဖယ်ရှား ထွက်ခွာသွားစေ” ဟူ၍ ထွက်ခွာသွားရမည့် ဥပစာကို ပြည့်ပြည့် စုံစုံ ဖော်ပြရန် ဖြစ်သည်။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၀၊ နည်း ၉ ကို ကြည့်ပါ။ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို လက်ရောက် ပေးအပ်ရန် ဒီကရီချမှတ်ရာတွင် လက်ရောက် မပေးအပ်နိုင်ပါက ပေးရမည့် ငွေပမာဏကို ဖော်ပြရန် ညွှန်ကြားထားသည့် အမိန့် ၉၊ နည်း ၁၀ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အထူးသတိ ချပ်ပါ။ ငွေရလို့မှုတွင် တောင်းဆိုထားသည့် ငွေပမာဏထက် လျော့၍ ဒီကရီ ချမှတ်လျှင် တရားစရိတ်ကို အချိုးကျ ခွင့်ပြုရန်ဖြစ်သည်။ တရားစရိတ် တွက်ချက်ပုံ တွက်ချက်နည်းကို တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၇၇ တွင် ဖော် ပြထားသည်။

မောင်မောင်သောင်းမြင့် (တရားရေး)

ဒီကရီကို အတည်ပြုခြင်း

မောင်ခင်မောင် (တရားရေး)

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသည့် ဥပဒေစာအုပ်များ ထဲတွင် Dinshah Fardunji Mulla ပြုစုသည့် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေစာအုပ်သည်လည်း ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေစာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်သည်။ ဤဆောင်းပါးသည် Mulla ၏ ၁၉၄၁-ခုနှစ်ထုတ် (၁၁) ကြိမ်မြောက် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေမှ အမိန့် ၂၁ အပိုင်းအောက်တွင် ဒီကရီ အတည်ပြုရာ၌ လိုက်နာ လုပ်ဆောင်ရမည့် အစီအစဉ်များကို ခေါင်းစဉ်ငယ်များအလိုက် ဆောင်းပါးသဘောမျိုးဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ပုဒ်မများ၊ သက်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများကို ကိုးကားပြီး အတိုချုံးကာ လိုရင်းကို ရေးသားထားသဖြင့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် တရားမမှုများကို ကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်ကြသည့် တရားသူကြီးများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရှေ့နေ၊ ရှေ့ရပ်များနှင့် ဥပဒေပညာကို လေ့လာ လိုက်စားသူများကလည်း ထိုဆောင်းပါးတွင် ရေးသားထားသည့် အစီအစဉ်များအတိုင်း လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ကြအောင် ရည်ရွယ်ပြီး ထိုဆောင်းပါးတွင် ပါရှိကြသည့် ခေါင်းစဉ်ငယ်များအလိုက် ဘာသာပြန်ပြီး ရေးသား ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

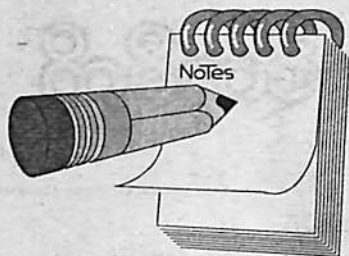

(က) ဒီကရီကို အတည်ပြုခြင်း၏ ယေဘုယျ သဘော

ဤအမိန့်သည် ဇယားထဲတွင် အရှည်ဆုံးသော အမိန့်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ နည်းဥပဒေ ၁၀၃-ခု ပါရှိပါသည်။ နည်းဥပဒေများနှင့် အကျဉ်းအားဖြင့် အကြံပြု ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဒီကရီ အတည်ပြုပုံပြုနည်း ကွဲပြားခြားနားပုံနှင့် လိုက်နာရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ရည်ညွှန်း ကိုးကားရာတွင် အမိန့်-၂၁ မှ နည်းဥပဒေများကိုသာ ရည်ညွှန်း ကိုးကားထားသည်။

A သည် B အပေါ်တွင် ငွေ ၅၀၀၀/- ကျပ် အနိုင်ဒီကရီရသည် ဆိုပါစို့။ ဤနေရာတွင် A သည် တရားနိုင်ငံဖြစ်ပြီး B သည် တရားရှုံး ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ B က ဒီကရီတွင် ဖော်ပြထားသည့် ငွေကို တရားနိုင် ကျေနပ်အောင် ပေးဆပ်ရန် မရှိဘဲ ပျက်ကွက်လျှင် A သည် B အပေါ်တွင် ဒီကရီကို အတည်ပြုပေးရန်ဖြစ်စေ၊ B ၏ ပစ္စည်းများအပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ နှစ်မျိုးစလုံးဖြစ်စေ ဒီကရီကို အတည်ပြုပေးရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၃၀) သို့ရာတွင် တရားရှုံးသည် တရားရှုံးအပေါ်နှင့် ၎င်းပစ္စည်းအပေါ်တွင် တစ်ပြိုင်နက်တည်း အတည်ပြုခြင်းကို မိမိ၏ သဘောအတိုင်း ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၂၁)၊ တရားရှုံးကို ဖမ်းဆီးပြီး အကျဉ်းချထား၍ဖြစ်စေ၊ တရားရှုံးပိုင် ပစ္စည်းများကို ဝရမ်းခွဲကပ် ရောင်းချ၍

ငွေပေးဆပ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ဒီကရီကို အတည်ပြုနိုင်သည်။

(ခ) ဒီကရီအတည်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း

အားလုံးသော ဒီကရီကို အတည်ပြုသော အမှုများသည် ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်းဖြင့် အစပြုကြသည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၀)။ ယင်းသို့ လျှောက်ထားသည့်အခါ စာဖြင့် ရေးသား လျှောက်ထားရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၁ (၂) လျှောက်လွှာတွင် နည်းဥပဒေ-၁၁ (၂) နှင့် နည်းဥပဒေ-၁၄ တွင် ဖော်ပြထားသော အချက်အလက်များ ပါရှိရမည်။ ငွေပေးဆပ်ရန် ဒီကရီတွင် ဒီကရီချမှတ်သည့်အချိန်၌ တရားရုံး ရုံးရှေ့၌ ရှိနေသည့်အခါ တရားနိုင်ငံက ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် နှုတ်ဖြင့် လျှောက်ထားသည်မှ တစ်ပါး၊ နည်းဥပဒေ-၁၁ (၂)တွင် ပါရှိသော အချက်အလက်များလည်း ပါရှိရမည်။ အကယ်၍ လျှောက်လွှာတွင် လိုအပ်ချက်များကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ထားလျှင် တရားရုံးသည် ဒီကရီအတည်ပြုရန်အတွက် အမိန့်ဆင့်စာထုတ်ရန် ညွှန်ကြားရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၂၄)။ အကယ်၍ လိုအပ်ချက်များ မပြည့်စုံလျှင် လျှောက်လွှာကို ပယ် (Reject)နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် လိုအပ်ချက်များကို ပြင်ဆင်ရန် ညွှန်ကြားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၇)။ အကယ်၍ တရားရုံးမှ ပယ်ချလျှင် တရားနိုင်သည် အခြားလျှောက်လွှာတစ်စောင်ကို သင့်တော်သလို ပြင်ဆင်ပြီး တင်သွင်းနိုင်သည်။

(ဂ) ဒီကရီအတည်ပြုရန်

ဘယ်သူ လျှောက်ထားနိုင်သလဲ

ဒီကရီအတည်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်းကို တရားနိုင်ငံက လျှောက်ထားရမည်။ အကယ်၍ ဟုများနိုင်ငံက ဒီကရီကို လွှဲပြောင်းပေးထားလျှင် ဒီကရီ လက်ခံရရှိသူက ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၆)။ အကယ်၍ ဒီကရီကို တစ်ဦးထက် ပိုသောသူများအပေါ် ချမှတ်ထားလျှင် ၎င်းတို့

အနက်မှ တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဒီကရီကို အကည်ပြုရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၅) အကယ်၍ ဒီကရီ ရထားသူ တရားနိုင်သည် သေဆုံးသွားလျှင် သေသူ၏ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်က ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၆)

(ဃ) ဒီကရီအတည်ပြုခြင်း ခံရမည့်သူ

အကယ်၍ တရားရုံးသည် အသက်ရှင်လျက်ရှိနေလျှင် တရားရုံးအပေါ်တွင် ဒီကရီကို အတည်ပြုရမည်။ အကယ်၍ တရားရုံး သေဆုံးသွားလျှင် တရားရုံး၏ တရားပင် ကိုယ်စားလှယ်အပေါ်တွင် ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ တရားရုံး၏ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်အပေါ် ဒီကရီကို အတည်ပြုလျှင် တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်၏ လက်ထဲသို့ ရောက်ရှိနေသည့် တရားရုံးပိုင် ပစ္စည်းများအထိသာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ပြီး တရားရုံး၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း မပြုနိုင်။ (ပုဒ်မ-၅၀)

(င) ဒီကရီကို အတည်ပြုသည့်အမိန့် မချမီ အကြောင်းကြားခြင်း

အောက်ဖော်ပြပါ အမှုများမှတစ်ပါး ဒီကရီကို အတည်ပြုရန်အတွက် ဟုများရုံးထံ အကြောင်းကြားစာ တစ်စုံတစ်ရာ ထုတ်ဆင့်ရန် မလို။

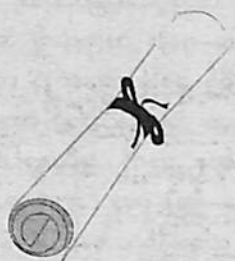

- (၁) ဒီကရီ ချသည့်နေ့မှ ၃-နှစ်ကျော် ကြန့်ကြာပြီး ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် ယခင်ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထား၍ နောက်ဆုံး အမိန့်ကို ချမှတ်ခဲ့သည့်နေ့မှ ၁-နှစ်ထက် ပို၍ ကြာပြီးမှ လျှောက်ထားခြင်းများ။
- (၂) တရားရုံး၏ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ် အပေါ် ဇာရီပြုလုပ်ရန် လျှောက်ထားခြင်း။
- (၃) ပုဒ်မ ၄၄ (က) အရ တင်သွင်းသော ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း။
- (၄) ဒီကရီမှာ ငွေပေးဆပ်ရန် ဒီကရီဖြစ်ပြီး နည်းဥပဒေ-၃၇ ခြွင်းချက်နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိဘဲ တရားရုံးအပေါ် အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း။

(စ) တရားရုံးအပေါ် အတည်ပြုခြင်း

(၁) ငွေပေးဆပ်ရန် ဒီကရီ

A က B အပေါ်တွင် ငွေဒီကရီတစ်ရပ်ကို စရိတ်နှင့်တကွ အနိုင်ဒီကရီ ရရှိထားစဉ် B က ထိုငွေကို ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် A သည် B အပေါ်တွင် ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၁၁ (၂))။ ဒီကရီမှာ ငွေဒီကရီဖြစ်လျှင် ဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်မည့်အစား တရားရုံး လာရောက်စေရန် အသိပေး အကြောင်းကြားစာ ထုတ်ဆင့်ပြီး မည်သည့် အတွက် တရားမကျဉ်းထောင်ချ၍ အတည်မပြုသင့်ကြောင်း အကြောင်းပြစေရမည် (နည်းဥပဒေ-၃၇ (၁))။ အကယ်၍ B က ရုံးရှေ့သို့ ရောက်ရှိပြီး ပေးဆပ်နိုင်မှု အခြေအနေ ရှိလျက်နှင့် ဒီကရီကို နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာအောင်၊ သို့မဟုတ် ပျက်ပြားစေအောင် တမင်သက်သက် ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်ကြောင်း တရားရုံးမှ ကျေနပ်စွာ တွေ့ရှိရပါက B ကို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သည့် အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်

နိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၄၀)။ အကယ်၍ B က ရုံးသို့ လာရောက်ခြင်း မရှိလျှင် တရားရုံး လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်ရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၃၇)

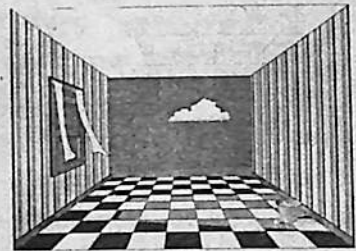
ထိုသို့ ဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်သည့်အခါ တရားရုံး ကိုယ်စား ဆောင်ရွက်ရန် ခန့်ထားသည့် အရာရှိ တစ်ဦးက ဝရမ်းကို အတည်ပြုရမည် (နည်းဥပဒေ-၂၄-၂၅)။ အကယ်၍ ထိုအရာရှိက သွားရောက် အတည်ပြုသည့်အခါ B က ဒီကရီတွင်ပါရှိသည့် ငွေကို ပေးဆပ်၍ လက်ခံရရှိလျှင် ဝရမ်းကို အတည်ပြုရန် မလို (နည်းဥပဒေ-၃၈)။ B က ငွေပေးဆပ်ခြင်းမပြုလျှင် B ကို ဖမ်းဆီး၍ တရားရုံးရှေ့သို့ ချက်ချင်း တင်ပို့ပေးရမည် (ပုဒ်မ-၅၅)။ B ရုံးရှေ့သို့ ရောက်ရှိ၍ မေးမြန်း စုံစမ်းပြီးနောက် မည်သည့်အတွက် တရားမကျဉ်းထောင် မချသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲ တင်ပြစေရမည်။ မေးမြန်း စုံစမ်းပြီးနောက် B သည် ဒီကရီကျငွေကို ပေးဆပ်နိုင်သည့် အခြေအနေ ရှိလျက်နှင့် ဒီကရီကို ပျက်ပြားစေရန် ရည်ရွယ်၍ ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်စေခြင်း၊ နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာစေခြင်းတို့ကို ကျေနပ်စွာ တွေ့ရှိရပါက တရားရုံးသည် တရားမကျဉ်းထောင် ချမှတ်သည့် အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်နိုင်သည်။ အကျဉ်းသားကိုလည်း တရားမကျဉ်းထောင် ချထားရလိမ့်မည် (ပုဒ်မ-၅၅)။ အကယ်၍ ဒီကရီအရ ပေးဆပ်ရမည့် ငွေသည် ကျပ် ၅၀ ထက် ပိုလျှင် ထောင်ဒဏ် ၆-လ၊ ဒီကရီကျငွေသည် ၅၀ ထက် မပိုလျှင် ရက်သတ္တ

၆-ပတ် ကာလအပိုင်းအခြားအထိ ချုပ်နှောင်ထားစေရမည် (ပုဒ်မ-၅၈)။ အကယ်၍ အကျဉ်းကျခံနေစဉ် B က ဒီကရီ၌ ဖော်ပြထားသော ငွေအရေအတွက်ကို ပေးလျှင်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့် ကျေနပ်အောင် ဆောင်ရွက်လျှင်ဖြစ်စေ သူ့ကို ချုပ်နှောင်ထားရာမှ လွှတ်ရမည်။ (ပုဒ်မ-၅၈) ထောင်ကျကာလ မကုန်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် တရားနိုင်က မေတ္တာရပ်ခံသည့်အခါဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် စားစရိတ် ပေးသွင်းရန် ပျက်ကွက်သည့်အခါဖြစ်စေ အချုပ်မှ လွှတ်ရမည်။ အထက်ပါ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ချုပ်နှောင်ထားရာမှ လွှတ်လိုက်သူ တစ်ဦးကို နောက်ထပ်ပြန်၍ မဖမ်းဆီးနိုင်။ (ပုဒ်မ-၅၈ (၂))။ သို့သော်လည်း ဆက်လက်၍ မပေးဘဲ နေပါက ဒီကရီမှာလည်း အသက်ရှင်နေသေးလျှင် A သည် B ၏ ပစ္စည်းများအပေါ် ဒီကရီကို အတည်ပြုနိုင်သည်။ (ပုဒ်မ-၅၈ (၂))

(၂) ငွေဒီကရီမှအပ အခြားဒီကရီများ

ငွေဒီကရီ၌သာမဟုတ် အခြားဒီကရီတွင်လည်း တရားရုံးကို ဖမ်းဆီး ထောင်ချနိုင်သည် (နည်းဥပဒေ-၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃)။ ငွေဒီကရီကို အတည်ပြုသည့်အခါ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ လျှောက်လွှာတွင် သင့်တော်သော အနေအထားများကို ဆောင်ရွက်ထားလျှင် တရားရုံးသည် လူဖမ်းဝရမ်းကို ထုတ်ဆင့်လိမ့်မည် (နည်းဥပဒေ-၂၄)။ တရားရုံးကို ဖမ်းဆီးရမိလျှင် ရုံးသို့ ချက်ချင်း တင်ပို့ရမည် (ပုဒ်မ-၅၅)။ ထို့နောက် တရားရုံးသည် တရားရုံးကို တရားမကျဉ်းထောင်ချမှတ်သည့် အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ရမည်။ အကယ်၍ အကျဉ်းကျခံနေစဉ် ဒီကရီကို အပြည့်အဝ ကျေနပ်စွာ

ဆောင်ရွက်ပြီးပါက တရားရုံးကို အချုပ်မှ လွှတ်ရမည် (ပုဒ်မ-၅၈ (၁))။ ထောင်ချခံထားရသည့်ကာလ မကုန်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် တရားနိုင်က မေတ္တာရပ်ခံလျှင်ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် တရားရုံးအတွက် စားစရိတ် ပေးသွင်းရန် ပျက်ကွက်သည့်အခါဖြစ်စေ တရားရုံးကို ချုပ်နှောင်ထားရာမှ လွှတ်ရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၃၉)

(ဆ) တရားရုံးပိုင် ပစ္စည်းကို

ဒီကရီအတည်ပြုခြင်း

ပစ္စည်းအပေါ် အတည်ပြုရာတွင် အကြောင်းအရာအားဖြင့် (၂) ပိုင်း ပါရှိသည်-

၁။ ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်းနှင့်

၂။ ရောင်းချခြင်း။

ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပထမဦးစွာ ဖော်ပြပြီးနောက် ရောင်းချခြင်းအပိုင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ တရားရုံးမှ ထုတ်ဆင့်သည့် ဝရမ်းအရ ပစ္စည်းပေါ် ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

ဝရမ်းစွဲကပ် ရောင်းချခြင်း မပြုမီ တရားရုံးပိုင် ပစ္စည်းသည် ဝရမ်းစွဲကပ် ရောင်းချနိုင်သောပစ္စည်းဟုတ်၊ မဟုတ် ဆင်ခြင် စဉ်းစားပြီးနောက် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည်များကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထိုအချက်များကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ-၆၀ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားသော ပစ္စည်းများမှအပ တရားရုံးပိုင်ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် တရားရုံးက သူ့အကျိုးအတွက် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသော အမြတ်အစွန်းတို့ကို ဝရမ်းကပ် ရောင်းချနိုင်သည်။ (ပုဒ်မ-၆၀)

၁။ ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်း

တရားရုံးပိုင် ဝရမ်းစွဲကပ်နိုင်သော ပစ္စည်းနှစ်မျိုး ခွဲခြားနိုင်သည်။ (၁) ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများနှင့် (၂) မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများတို့ ဖြစ်သည်။

(၁) ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်း

နည်းဥပဒေ ၄၃ မှ ၅၃ အထိ လိုက်နာရန် ဖြစ်သည်။

(၂) မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်း

တရားရုံးပိုင် မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို လွှဲပြောင်းရန်ဖြစ်စေ၊ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲရန် ဖြစ်စေ အမြတ်အစွန်း တစ်စုံတစ်ရာကို လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲခြင်းကို မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သည့် အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်ကို ထုတ်ဆင့်ရမည်။ ထိုအမိန့်ကို ပစ္စည်းအပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းနှင့် နီးကပ်ရာနေရာ၌ဖြစ်စေ အများမြင်သာသော နေရာတွင် စွဲကပ်ရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၅၄)

ဝရမ်းစွဲကပ်ပြီးနောက် ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်၍ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ တစ်ဦးတစ်ယောက် အား လွှဲပြောင်းပေးလျှင် ယင်းသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည် ပျက်ပြယ်သည်။ (ပုဒ်မ-၆၄)

ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို ဝရမ်းစွဲကပ်၍ထားစဉ် အတွင်း ဒီကရီကို အတည်ပြုလုပ်စဉ် အမှုသည်မှအပ အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်က တောင်းဆို လျှောက်ထားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာလျှင် နည်းဥပဒေ-၅၈ နှင့် ၆၃ အထိ လိုက်နာရမည်။ အကယ်၍ အမှုသည်များ အကြားတွင်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များ အကြားတွင်ဖြစ်စေ အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာလျှင် ပုဒ်မ-၄၇ အရ ဆုံးဖြတ်ရမည်။

အကယ်၍ ဝရမ်းကပ်ထားစဉ်အတွင်း တရားရုံးက ဒီကရီကို ကျေနပ်အောင် ပေးဆပ်နိုင်လျှင် တရားရုံးသည် စွဲကပ်ထားသည့် ဝရမ်းကို ရုပ်သိမ်းရမည်။

(နည်းဥပဒေ-၅၅)။ ဝရမ်းကပ်ထားသည့် ပစ္စည်းကို အခြားနည်းဖြင့်လည်း ရောင်းချရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၆၄)။ ဝရမ်းကပ်ထားသော ပစ္စည်းသည် လက်ရှိ သုံးစွဲနေသော ငွေကြေး၊ သို့မဟုတ် ငွေစက္ကူဖြစ်လျှင် တရားရုံးသည် တရားရုံးအား ဒီကရီကို ပြေကျေအောင်ထိ ပေးအပ်စေရန် ညွှန်ကြားနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၅၆)။ ထိုငွေကြေး၊ သို့မဟုတ် ငွေစက္ကူကို ရောင်းချရန် မလို။

(၂) ဝရမ်းကပ်ထားသည့်ပစ္စည်းကို ရောင်းချခြင်း

ဝရမ်းကပ်ထားသည့် ပစ္စည်းသည် ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းဖြစ်ပြီး သဘာဝအလျောက် လျင်မြန်စွာ ပျက်စီးနိုင်သောပစ္စည်း ဖြစ်ပါက ချက်ချင်း ရောင်းချနိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၄၃)။ ဒီကရီအတည်ပြု ရောင်းချရာတွင် တရားရုံးအရာရှိမှ ရောင်းချ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ရောင်းချရမည့် ပစ္စည်းမှာ လွှဲပြောင်းနိုင်သော စာချုပ်စာတမ်း၊ သို့မဟုတ် ကော်ပိုရေးရှင်း အစုရှယ်ယာ ဖြစ်လျှင် တရားရုံးသည် ပွဲစားတစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ရောင်းချစေရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ (နည်းဥပဒေ-၇၆)။ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းဖြစ်စေ၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းဖြစ်စေ ဝရမ်းစွဲကပ်ပြီးနောက် ရောင်းချရန် အချိန်၊ ရောင်းချမည့် နေရာနှင့် အသေးစိတ် ဖော်ပြချက်များ၊ အကယ်၍ အစိုးရကို အခွန်ဆောင်ရသည့် ပစ္စည်းဖြစ်လျှင်၊ ကြွေးမြီတင်ရှိသည့် ပစ္စည်းဖြစ်လျှင်၊ ပစ္စည်းကို ရောင်းချလျှင် ရရန်ရှိသည့် ငွေပမာဏတို့ကိုပါ ဝယ်ယူသူက သိရှိနိုင်သော ပစ္စည်း၏ သဘာဝနှင့် တန်ဖိုးတို့ကိုပါ သိမြင်သာအောင် ကြေညာရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၆၆)။ တရားရုံးက ရောင်းချရန် သဘောတူကြောင်း စာဖြင့် ရေးသားထားသည့် တင်ပြချက်ကို မရရှိလျှင် တရားရုံးမှ ရောင်းချရန် ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှစ၍ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းဖြစ်ပါက အနည်းဆုံး ရက်ပေါင်း

၃၀။ ရွှေပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း ဖြစ်ပါက အနည်းဆုံး ၁၅-ရက် မကျော်လွန်ဘဲ ရောင်းချခြင်း မပြုရ (နည်းဥပဒေ-၆၈)။ တရားရုံးသည် မိမိ၏ ဆင်ခြင်တုံတရားအရ ရောင်းချခြင်းကို ရွှေ့ဆိုင်းနိုင်သည်။ ယင်းသို့ ရွှေ့ဆိုင်းရာတွင် ၇-ရက်အထိ ရွှေ့ဆိုင်းနိုင်သည်။ ရွှေ့ဆိုင်းသည့်အခါ တရားရုံးက ရောင်းချရန် လက်လွှတ်အရှုံးပေးခြင်း မရှိသေးလျှင် နောက်ထပ်ကြေညာချက်အသစ်တစ်ရပ်ကို ပြုလုပ်ရလိမ့်မည် (နည်းဥပဒေ-၆၉)။ အရေးကြီးသော မှတ်သားရန် အချက်မှာ ဒီကရီအရ အတည်ပြုသည့်ပစ္စည်းကို ရောင်းချရာတွင် တရားရုံး၏ သဘောတူညီ ခွင့်ပြုချက် မရရှိပါက တရားနိုင်သည် ထိုပစ္စည်းကို ဝယ်ယူခွင့် မရှိစေရ။ (နည်းဥပဒေ-၇၂)။

(ခ) ဝရမ်းကပ်သည့် ပစ္စည်းကို ရောင်းချရာတွင် နည်းလမ်းမကျခြင်း

မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ရောင်းချရန် ကြေညာရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သော်လည်းကောင်း နည်းလမ်းမကျမှုကြောင့် မည်မည်ရရ ထိခိုက် နစ်နာမှုရှိကြောင်းကို တရားရုံးက ကျေနပ်အောင်အထိ မပြနိုင်လျှင် ယင်းသို့ နည်းလမ်းမကျမှုကြောင့် ရောင်းချမှုကို မပယ်ဖျက်နိုင် (နည်းဥပဒေ-၉၀)။ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ရောင်းချခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ရောင်းချရန် ကြော်ငြာရာတွင်ဖြစ်စေ၊ ဆောင်ရွက်ရာတွင်ဖြစ်စေ နည်းလမ်းမကျမှုကြောင့် ပျက်ပြယ်မှု မရှိစေရ။ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ရောင်းချရာတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ပြုလုပ်မှုကြောင့် ထိခိုက် နစ်နာမှုရှိကြောင်းကို အကြောင်းပြနိုင်လျှင် နစ်နာကြေး ရလိုကြောင်း တရားစွဲဆိုနိုင်ရန် လမ်းဖွင့်ထားသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသူသည် ကိုယ်တိုင်ဝယ်ယူခြင်းဖြစ်လျှင် သိခြားဖော်ပြထားသည့် ပစ္စည်းကိုလည်း

ပြန်လည်ရလိုကြောင်း တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။ ပျက်ကွက်မှုကြောင့် လျော်ကြေးရလိုမှု တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။

(ဈ) စီမံရောင်းချရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း

ဒီကရီအတည်ပြုရာတွင် ပစ္စည်းရောင်းချခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နည်းဥပဒေ-၇၃ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လည်း လိုက်နာရမည်။

(ည) ပစ္စည်းဝယ်ယူသူအား လက်ရောက်ပေးအပ်ရန် ခုခံခြင်း

ဒီကရီအတည်ပြုရာတွင် မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ရောင်းချရာ၌ ဝယ်ယူသူအား ပစ္စည်းကို လက်ရောက် ပေးအပ်ရာတွင် ခုခံခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပိတ်ပင် တားဆီးခြင်း ပြုလုပ်လျှင် ဝယ်ယူသူသည် ခုခံခြင်း၊ သို့မဟုတ် တားဆီးခြင်းကို တရားရုံးသို့ လျှောက်ထားရမည်။ တရားရုံးသည် နေ့တစ်နေ့ကို သတ်မှတ်ပြီး ထိုကိစ္စကို စုံစမ်းရလိမ့်မည်။ ခုခံတားဆီးသူကိုလည်း တရားရုံးသို့ လာရောက် ဖြေရှင်းရန် ဆင့်ခေါ်ရမည်။ (နည်းဥပဒေ-၉၇ မှ ၁၀၃)ထိ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

အထက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ် (က)မှ (ဈ)အထိ ဖော်ပြထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ အချက်အလက်များကို ဖတ်မိပြီဆိုလျှင် ဒီကရီအတည်ပြုရာတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ စနစ်တကျ လုပ်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

မောင်သင်မောင် (တရားရေး)

ကျမ်းကိုးစာရင်း

1. The Code of Civil Procedure by D.F. MULLA Edition 1941.
2. Burma Code Vol. XII
3. ဦးမြ၊ ဥပဒေ
4. တက်တိုး၊ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်

မှတ်တမ်း

ဦးမြင့်ဦး (မြို့တော်စည်ပင်)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ယခင်က ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည့် ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်ကို ပျက်သိမ်းခဲ့ပြီးနောက် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ကြသည်မှာ ၁၀-နှစ်ကျော်မျှ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ စီးပွားရေး ညနယ်ပယ်တွင် ကျယ်ပြန့်လာသည်နှင့်အမျှ ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုများနှင့် လိမ်လည်မှု များမှာလည်း တရားရုံးများတွင် အရေအတွက် များပြား လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရောင်းကြ ဝယ်ကြ၊ ချေးကြ ငှားကြ၊ ကြိုပိုင်စနစ်ဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ကြရာမှ သစ္စာမရှိ ကတိမတည်သူ ဝိသမလောဘသား အကျင့် ပျက်များကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော အမှုများ ဖြစ်သည်။

မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီတွင်လည်း အဆိုဝါ အမှုများနှင့် ဆက်သွယ်သော ဂရန်အမည်ပြောင်း လျှောက်ထားခြင်းကို ကန့်ကွက်သည့် စာများ၊ မြေပုံ မြေရာဇဝင် ကူးယူခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်းကို ကန့်ကွက်သည့် စာများ၊ အဆောက်အဦသစ်တွင် လူ နေထိုင်ခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်းကို ကန့်ကွက်သည့် စာများ ထုထည်ကြီးမားလျက် ရှိသည်။

“၄၂၀ လူလိမ်ကောက်တော့၊ ၄၀၆ လည်း ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ငါတို့ရှေ့နေ အလျှောက်

ကောင်းတော့၊ တရားမကြောင်းလည်း ပြောင်း လိမ့်မယ်၊ ပြောင်းကွယ်၊ ပြောင်းကွယ်”

ဟာသမြောက်အောင် ပြောဆိုနိုင်သူ သူငယ်ချင်း ဦးစိန်ဝင်း (ယခု စစ်ကိုင်းတိုင်း တရားသူကြီး)က ဥပဒေဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင် အထက်ပါအတိုင်း ရွတ်ဆိုပြခဲ့ဖူးပေသည်။

မှန်ပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲဆိုထားသော အမှုများတွင် တရားခံအပေါ် ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ပြောင်း လဲပြီး အပြစ်ပေးခဲ့ရသည်များ ရှိသကဲ့သို့၊ ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ စွဲဆိုထားသော အမှုများတွင်လည်း တရားခံအပေါ် ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ ပြောင်းလဲပြီး အပြစ်ပေးခဲ့ရသည်များ ရှိပါသည်။ ဇာစ်ခါတစ်ရံ မည်သည့်ပြစ်မှုမျှ မမြောက်၍ တရားမကြောင်းဖြင့် စွဲဆိုရမည့် အမှုဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ တရားခံအား လွတ်ပစ်ခဲ့ရသည်များလည်း ရှိပါသည်။

လွန်ခဲ့သော ၃-နှစ်ခန့်ကဟု ထင်ပါသည်။ “ကိုမြင့်ဦး-ပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ၄၂၀ တို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး တရားရေးဂျာနယ်မှာ ဆောင်းပါးရေးသင့်တယ်”ဟု ဆရာဦးအောင်မြင် (ယခု အငြိမ်းစား တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး)က မိန့်ကြားခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က စာရေးသူမှာ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးတာဝန် များနှင့် လုံးလည်လိုက်နေ၍ ရေးလိုသောဆန္ဒ ရှိသော် လည်း စိတ်သွားရာ ကိုယ်မပါနိုင်ခဲ့ပေ။ ယခု ရေးဖြစ် ခြင်းမှာ အဆိုပါ ဆရာဦးအောင်မြင်၏ တိုက်တွန်း

စေ့ဆော်မှု၊ လမ်းညွှန်ပြသမှု ကျေးဇူးတရားကြောင့် ဖြစ်ပါကြောင်း ဝန်ခံလိုပါသည်။

ပုဒ်မ ၄၀၆ သည် ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုဖြစ်ပြီး ပုဒ်မ ၄၂၀ မှာ ပစ္စည်းကို ပေးအပ်စေရန် လိမ်လည်၍ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောနှင့် သွေးဆောင်မှု ဖြစ်သည်။

တရားလိုများအနေဖြင့် တရားခံအပေါ် ထောင်ဒဏ် ၇-နှစ်အထိ ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ အရေးယူခြင်းထက် ထောင်ဒဏ် ၃-နှစ်သာ ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ အရေးယူခြင်းကို ပိုမို လိုလားသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပုဒ်မ ၄၂၀ မှာ အာမခံပေးရမည့် ပုဒ်မဖြစ်ပြီး ပုဒ်မ ၄၀၆ မှာ အာမခံပေးခွင့် မရသော ပုဒ်မဖြစ်၍ ဖြစ်ပေသည်။ တရားခံထံမှ ရရန်ရှိသည်များကို တရားခံအား အချုပ်နှင့် ခြောက်လှန့်ပြီး တောင်းခံရယူလိုသော သဘောပင် ဖြစ်သည်။

တရားလိုများသည် တံဆိပ်ခေါင်းခွန် အကုန်အကျ များမည်ကို မလိုလား၍တစ်ကြောင်း၊ အမှုကြာမြင့်မည်ကို စိုးရိမ်၍တစ်ကြောင်း တရားခံများအပေါ် တရားမကြောင်းဖြင့် အမှုစွဲဆိုရန်လည်း ဆန္ဒမရှိကြပေ။ စရိတ်အကုန်အကျနည်းပြီး ဆုလွယ်နပ်လွယ်၊ ငြိပြတ်လွယ်သော ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့်သာ စွဲဆိုလိုကြသည်။

တရားလို၏ဆန္ဒ မည်သို့ပင်ရှိစေ ပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ပုဒ်မ ၄၂၀ မှာ ပြစ်မှုအင်္ဂါရပ်ခြင်း တူညီမှု မရှိ၍ ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ အရေးယူရမည့် အမှုကို ပုဒ်မ ၄၂၀ ဖြင့် အရေးယူရန် မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ အရေးယူရမည့် အမှုကို ပုဒ်မ ၄၀၆ ဖြင့် အရေးယူရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ တရားမကြောင်းဖြင့်သာ အရေးယူရမည့် အမှုကိုလည်း ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် အရေးယူရန် ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုမြောက်ရန် တရားခံသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅ ပါ ပြစ်မှုအင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်သည့် အမှုကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင်ရန် လိုအပ်

ပြီး လိမ်လည်မှုမြောက်ရန် တရားခံသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅ ပါ ပြစ်မှုအင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်သည့် အမှုကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင်ရန် လိုအပ်သည်။

ရာဇဝတ်မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု

မည်သူမဆို ပစ္စည်းကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ကို တစ်နည်းနည်းဖြင့် ယုံကြည်အပ်နှံခြင်းခံရသည်တွင် ထိုပစ္စည်းကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားပြုလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် မိမိ၏ ပစ္စည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ခံရသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းကို ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေညွှန်ကြားချက်ကို ကျူးလွန်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ခံရသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အတိအလင်းဖြစ်စေ၊ သဘောသက်ရောက်စေခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ မိမိချုပ်ဆိုသော ဥပဒေနှင့်ညီသည့် ပဋိညာဉ်ကို ကျူးလွန်၍သော်လည်းကောင်း၊ ထိုပစ္စည်းကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သုံးစွဲခြင်းကို၊ သို့တည်းမဟုတ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို ပြုလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြားလူက ထိုသို့ ပြုသည်ကို တမင်ခွင့်ပြုလျှင် ထိုသူသည် ရာဇဝတ်မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်သည် မည်ပေသည်။ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅)

မည်သူမဆို ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်လျှင် ထိုသူကို ၃-နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆)

အောက်ပါ ဥပမာများ၊ စီရင်ထုံးများကို လေ့လာလျှင် မည်သည့်အခါတွင် ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုဖြစ်ပြီး မည်သည့်အခါတွင် တရားမကြောင်းအရသာ စွဲဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်းကို ပိုမို ရှင်းလင်းစွာ သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ပမာများ

- (က) သေသူတစ်ဦး၏ အမွေပစ္စည်းကို ထိန်းသိမ်း စီမံခန့်ခွဲရန် သေတမ်းစာဖြင့် လွှဲအပ်ခြင်း ခံရသူသည် အမွေပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို သေတမ်းစာနှင့်အညီ ခွဲဝေပေးရန် ဖြစ်ပါလျက် ထိုပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို မိမိ၏ပစ္စည်းအဖြစ် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သုံးစွဲလိုက်၏။ ထိုသူ၏ အပြုအမူမှာ ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု မြောက်ပေသည်။
- (ခ) မောင်မဲသည် ကုန်ရုံမှူး မောင်ဖြူထံ၌ မိမိပြန်ရောက်သည့်အခါ သတ်မှတ်သော ကုန်ရုံအခန်းခကို ပေး၍ ပစ္စည်းပြန်ယူမည်ဟူသော ပဋိညာဉ်ကို ပြုပြီးလျှင် မိမိ၏ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများကို အပ်နှံထား၏။ မောင်ဖြူသည် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် ထိုပစ္စည်းကို ရောင်းချလိုက်၏။ မောင်ဖြူ၏ အပြုအမူမှာ ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေးဖောက်ဖျက်မှု မြောက်ပေသည်။
- (ဂ) မန္တလေးမြို့နေ မောင်မဲသည် အစိုးရငွေလက်မှတ်များကို ဝယ်ယူရန် ညွှန်ကြား၍ ရန်ကုန်မြို့နေ ၎င်း၏ကိုယ်စားလှယ် မောင်ဖြူထံသို့ ငွေတစ်သိန်း ပို့လိုက်၏။ မောင်ဖြူသည် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် မောင်မဲ ညွှန်ကြားချက်ကို ဖိဆန်၍ ထိုငွေများကို မိမိကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်း၌ သုံးစွဲ၏။ မောင်ဖြူ၏ အပြုအမူသည် ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု မြောက်ပေသည်။

- (ဃ) သို့သော်လည်း အထက်ပါ ဥပမာ (ဂ)၌ မောင်ဖြူသည် အစုစပ်ဘဏ်၌ ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် မောင်မဲမှာ ပိုမိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်၍ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောနှင့် မဟုတ်ဘဲ မောင်မဲ၏ညွှန်ကြားချက်ကို ဖိဆန်လျက် အစုစပ်ဘဏ်၌ ရှယ်ယာများကို မောင်မဲအတွက် ဝယ်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါက မောင်မဲသည် ၎င်း၏ ဆုံးရှုံးမှုအတွက် မောင်ဖြူအပေါ်၌ တရားမကြောင်း အရသာ တရားစွဲဆိုခွင့်ရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။ မောင်ဖြူသည် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောနှင့် ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် ၎င်း၏ အပြုအမူမှာ ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု မမြောက်ပေ။
- (င) အခွန်တော်အရာရှိ ဦးဖြူသည် မိမိထံ အပ်နှံထားသော အစိုးရပိုင် အခွန်တော်ငွေများကို အစိုးရငွေတိုက်သို့ ပေးသွင်းရန် တာဝန်ရှိပါလျက် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သုံးစွဲလိုက်၏။ ဦးဖြူ၏ အပြုအမူသည် ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု မြောက်ပေသည်။
- (စ) သယ်ဆောင်သူ မောင်ဖြူသည် ကုန်းကြောင်းခရီးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရေကြောင်းခရီးဖြင့်သော်လည်းကောင်း သယ်ဆောင်ပေးရန်အတွက် မိမိထံ အပ်နှံထားသော မောင်မဲ၏ ပစ္စည်းများကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားပြု၏။ မောင်ဖြူ၏အပြုအမူသည် ရာဇဝတ် မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု မြောက်ပေသည်။

စီရင်ထုံးများ

(က) ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀၊ သို့မဟုတ် ၄၀၆ အစရှိသော ပြစ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ လိမ်လည်မှု၊ သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားမှု ကျူးလွန်ရန် စွပ်စွဲခံရသူသည် ငွေ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်း ရယူသော အချိန်တွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်လိုသော ဆန္ဒရှိရမည် ဖြစ်ပေသည်။ နှစ်ဦးသဘောတူ ချုပ်ဆိုထားသည့် စာချုပ်ကို ဖောက်ဖျက်သော ကိစ္စရပ်များတွင် တရားမကြောင်းအရသာ အရေးယူနိုင်ခွင့် ရှိပေလိမ့်မည်။ (ဦးထွန်းရွှေ ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ် သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် (ဦးစိုးမောင်)အမှု)⁹

(ခ) အမွေမခွဲဝေရသေးသော ပစ္စည်းများကိစ္စအတွက် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ တရားစွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ဟူသော ယူဆချက်ကို အမှုတိုင်းတွင် တရားသေကျင့်သုံးရန် မဖြစ်ပေ။ တရားခံသည် တရားလိုနှင့်အတူ ပူးတွဲ ပိုင်ဆိုင်သော နွားတစ်ရှဉ်းကို တရားလိုသို့ စပါးတင်း (၁၀၀) နှစ်စဉ် ထောက်ပံ့ရန် သဘောတူညီချက်ဖြင့် လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုခွင့် ရရှိထားသည့် အခြေအနေ၌ နွားတစ်ကောင်ကို ရောင်းစားပစ်ခဲ့ခြင်းမှာ ပစ္စည်းထိန်းသိမ်း စီမံခန့်ခွဲရန် နှစ်ဦးသဘောတူညီချက်ကို ဆန့်ကျင်ပြီး မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် သုံးစွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ

စွဲချက်တင်ခဲ့သည့် အမိန့်ကို အတည်ပြုလိုက်သည်။

(ဒေါ်သန်းဝင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ-၂ အမှု)¹

(ဂ) ယခုအခါ ကန်ထရိုက်တိုက် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရာ၌ ကုန်ကျမည့် ငွေကြေး ရရှိရန် ကြိုတင်၍ ရောင်းချကြသည့် အလေ့အထ ရှိနေသည်။ အခန်းမဖြစ်ပေါ်သေးသော်လည်း ငွေကို ယူထားပြီးကာမှ အခြားသူသို့ ရောင်းခြင်းတွင် ပြစ်မှုမမြောက်ဟူ၍ ယခုအချိန်၌ ကြိုတင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ သင့်မည်မဟုတ်ပေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ စွဲဆိုထားသည့် အမှုအား ချေဖျက်ပေးရန် လျှောက်လွှာကို ပယ်သည်။ (ဦးကျော်ရွှေနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ-၂ အမှု)²

(ဃ) တရားခံက ဂျပန်ပြည်မှ မှာယူထားသည့် အထည်အလိပ်များ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာပါက ရောင်းပါမည်ဟု ပြောဆိုပြီး ငွေကို တောင်းခဲ့ရာ တရားလိုက ယုံကြည်၍ ထိုငွေကို ပေးအပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တရားခံသည် ပစ္စည်းများ ရောက်လာသည့်အခါ မိမိ၏ နှုတ်ပဋိညာဉ်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန်သာ ဖြစ်ပါလျက် အဆိုပါ အထည်အလိပ်များကို ကိုယ်ကျိုးအတွက် အခြားသူများသို့ ရောင်းစားခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင်ပေ

(၁) ၁၉၇၆-ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ စာ-၅၁

(၂) ၁၉၆၄-ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ စာ-၁၈၅

(၃) ၁၉၉၅-ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ စာ-၁

သည်။ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ စွဲချက်တင်ထားခြင်းမှာ မှားယွင်းသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။
(ဦးသိန်းဇံနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ဦးသန်းမောင်)အမှု)^၄

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅ တွင် ရည်ညွှန်းသော ပစ္စည်းတွင် အကျုံးဝင်မည် မဟုတ်ပေ။
(ဦးပေါက်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အမှု)^၅

- (င) တရားခံသည် မိမိမှတစ်ဆင့် တရားလိုထံ လူကြံ့ပါးလိုက်သည့် ငွေကို တရားလိုသို့ မပေးဘဲ တရားလိုထံမှ မိမိရရှိရှိသည့် ရှေ့နေနှင့် ခုနှိမ်ရန် ယူထားခဲ့ရာ တရားလိုက တရားခံအပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ တရားစွဲဆိုသည်။ တရားခံသည် ထိုငွေကို ရသင့်ရထိုက်သည်ဟု ထင်မြင် ယူဆပြီး ယူထားခဲ့ခြင်းသာဖြစ်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု သံသယ ကင်းရှင်းစွာဖြင့် မဆိုသာပေ။ ဤအမှုမျိုးကို တရားမရုံးကသာ ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။
(ဦးကျော်ထူးနှင့် ဦးအလီအမှု)^၆

- (စ) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅ တွင် “မည်သူမဆို ပစ္စည်းကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲခွင့်ကို တစ်နည်းနည်းဖြင့် ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ခံရသည်တွင်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားရာ ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲခွင့်ကို ယုံကြည်အပ်နှံခြင်းဖြစ်ရန် လိုသည်။ အကောင်အထည် မရှိသော အရာဝတ္ထုလည်း မဟုတ်သော ခရီးသည် ပို့ဆောင်ရေးကို တရားဝင် ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးသည့် အခွင့်အရေးသည်

လိမ်လည်မှု

အရပ်ထဲတွင် လူလိမ်လူညာများကို ဖိုးတွမ်တီးဟု ခေါ်ဆိုကြသည်ကို မကြာခဏ ကြားခဲ့ရဖူးပေသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ မှာ ပြည်သူများနှင့် အတော်အတန် ရင်းနှီးမှု ရှိနေပြီဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် လိမ်လည်မှုမြောက်ရန် မည်သည့်ပြစ်မှုအင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်ရမည်ကို ဂယနဏ သိရှိသူ ရှားပါသည်။

မည်သူမဆို တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူအား လှည့်ဖြားခြင်းဖြင့် ထိုသို့ လှည့်ဖြားခြင်း ခံရသောသူက သူတစ်ပါးအား ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ပေးအပ်စေရန်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးထံတွင် ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ဆက်လက်ထားရှိသည်ကို သဘောတူရန်ဖြစ်စေ၊ ထိုသို့ လှည့်ဖြားခြင်း ခံရသောသူအား လိမ်လည်လှည့်ဖြားလိုသော သဘောဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မရိုးမမြောင့်သော သဘောဖြင့်သော်လည်းကောင်း သွေးဆောင်လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူအား လှည့်ဖြားခြင်းဖြင့် ထိုသို့ လှည့်ဖြားခြင်း ခံရသောသူက အကယ်၍ လှည့်ဖြားခြင်း မခံခဲ့ရသော် မိမိပြုမည် မဟုတ်သော၊ သို့တည်းမဟုတ် မိမိပျက်ကွက်မည် မဟုတ်သော အရာကို ပြုစေရန်သော်လည်းကောင်း၊ မပြုဘဲ ပျက်ကွက်စေရန်သော်လည်းကောင်း ထိုသို့ လှည့်ဖြားခြင်း ခံရသောသူအား တမင်သွေးဆောင်လျှင်၊ ထို့ပြင် ထိုပြုလုပ်မှုက၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုပျက်ကွက်မှုက

(၄) ၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ မတေ၊ ၈-၁၁၀၆

(၅) ၁၉၆၃-ခုနှစ်၊ မတေ၊ ၈-၆၄၁

(၆) ၁၉၉၈-ခုနှစ်၊ မတေ၊ ၈-၈၂

ထိုသူ၏ ကိုယ်ကိုဖြစ်စေ၊ စိတ်ကိုဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်သရေကို ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ ပျက်စီး နစ်နာစေခြင်းသော် လည်းကောင်း၊ အန္တရာယ်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်စေ လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသို့ ဖြစ်စေတန်ရာလျှင် ထိုသူသည် လိမ်လည်သည် မည်ပေသည်။ (ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၅)

မည်သူမဆို လှည့်ဖြားခြင်း ခံရသောသူအား တစ်ခုခုသော ပစ္စည်းကို သူတစ်ဦးတစ်ယောက်သို့ ပေးအပ်စေရန်သော်လည်းကောင်း၊ အဖိုးတန်စာတမ်း အမှတ်အသားအားလုံးကို၊ သို့တည်းမဟုတ် တစ်စိတ် တစ်ဒေသကိုဖြစ်စေ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းသော် လည်းကောင်း၊ တံဆိပ်ခတ်နှိပ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း ရှိသည်လည်းဖြစ်၍ အဖိုးတန်စာတမ်း အမှတ်အသား အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်သည်လည်းဖြစ်သော အရာ အားလုံးကို၊ သို့တည်းမဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ဖြစ်စေ ပြုစေရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြင်ဆင်စေရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဖျက်ဆီးစေရန်သော်လည်းကောင်း ထိုလှည့်ဖြားခြင်း ခံရသူအား လိမ်လည်၍ မရိုးမဖြောင့် သော သဘောနှင့် သွေးဆောင်လျှင် ထိုသူကို ခုနစ်နှစ် အထိ ထောင်ဒဏ်တစ်မျိုးမျိုး ချမှတ်ရမည်ဖြစ်၍ ငွေဒဏ် လည်း ချမှတ်နိုင်သည်။ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀)

အောက်ပါ ဥပမာများ၊ စီရင်ထုံးများကို လေ့လာ လျှင် မည်သည့်အခါတွင် လိမ်လည်မှုမြောက်ပြီး မည်သည့်အခါတွင် တရားမကြောင်းအရသာ စွဲဆို နိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်းကို ပိုမို ရှင်းလင်းစွာ သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ဥပမာများ

- (က) မောင်ဖြူသည် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းယောင် ဆောင်လျက် မောင်မဲကို တမင်လှည့်ဖြား ပြီး ကုန်ဖိုးငွေကို ပေးချေရန် မရည် ရွယ်ဘဲ မိမိအား ကုန်အကြွေးပေးစေရန်

မောင်မဲကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည် သည် မည်၏။

- (ခ) မောင်ဖြူသည် တံဆိပ်အတူကို ပစ္စည်း တစ်ခုပေါ်တွင် ရိုက်၍ ထိုပစ္စည်းကို ထင်ရှားသော ကုန်ထုတ်လုပ်သူက ပြုလုပ်ကြောင်း ယုံကြည်အောင် တမင် လှည့်ဖြားကာ မောင်မဲအား မရိုးမဖြောင့် သော သဘောနှင့် သွေးဆောင်ပြီး ဝယ်ယူစေ၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည် သည် မည်၏။

- (ဂ) မောင်ဖြူသည် ၎င်းရောင်းချမည့် ပစ္စည်း နှင့် မတူသော နမူနာကို ပြ၍ ၎င်းရောင်း မည့် ပစ္စည်းသည် နမူနာအတိုင်း ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်အောင် တမင် လှည့်ဖြား ပြောဆိုကာ မောင်မဲအား မရိုး မဖြောင့်သော သဘောနှင့် သွေးဆောင်ပြီး ဝယ်ယူစေ၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည် သည် မည်၏။

- (ဃ) မောင်ဖြူသည် အစုစပ်လုပ်ငန်းတွင် ငွေအပ်နှံထားခြင်း မရှိ၍ ထိုလုပ်ငန်းက မိမိ၏ ငွေလွှဲလက်မှတ်ကို ပယ်မည် ဖြစ်ကြောင်း သိထား၏။ ထိုသို့ သိထား ပါလျက်နှင့် အဆိုပါ အစုစပ်လုပ်ငန်း၌ ငွေထုတ်ယူရမည့် ငွေလွှဲလက်မှတ်ကို မောင်မဲအား ပေးခြင်းဖြင့် မောင်မဲကို တမင်လှည့်ဖြားပြီး မိမိအား ပစ္စည်းတစ်ခု ကို ပေးအပ်စေရန် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၏။ မောင်ဖြူ သည် လိမ်လည်သည် မည်၏။

(င) မောင်ဖြူသည် ပစ္စည်းတစ်ခုကို စိန်မဟုတ်ကြောင်း သိလျက်နှင့် ထိုပစ္စည်းကို စိန်ထည်အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်နံ့ကာ မောင်မဲအား တမင်လှည့်ဖြားပြီး မိမိအား ငွေချေးရန် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည်သည် မည်၏။

(စ) မောင်ဖြူသည် ချေးယူသည့် ငွေကို ပြန်ဆပ်ရန် ကြံရွယ်ခြင်း မရှိဘဲ ပြန်ဆပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်အောင်ပြု၍ မောင်မဲကို တမင်လှည့်ဖြားပြီး မိမိအား ငွေချေးရန် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည်သည် မည်၏။

(ဆ) မောင်ဖြူသည် စပါးများ ပေးအပ်ရန် ကြံရွယ်ခြင်း မရှိဘဲ စပါးများ ပေးအပ်ပါမည်ဟု ယုံကြည်အောင် တမင်လှည့်ဖြားပြောဆိုကာ မိမိအား ငွေထုတ်ပေးရန် မောင်မဲကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည်သည် မည်၏။ သို့ရာတွင် မောင်ဖြူသည် ငွေရရှိစဉ်က စပါးများကို ပေးအပ်ရန် ကြံရွယ်ခြင်းရှိ၍ နောင်အခါမှာမှ ပဋိညာဉ်ကို ဖောက်ဖျက်ကာ မပေးအပ်ဘဲနေခြင်း ဖြစ်လျှင် မောင်ဖြူသည် လိမ်လည်ရာ မရောက်။ ပဋိညာဉ် ဖောက်ဖျက်သည့်အတွက် တရားမကြောင်း စွဲဆိုခြင်းကိုသာ ခံထိုက်သည်။

(ဇ) မောင်ဖြူသည် မောင်မဲနှင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ပဋိညာဉ်အရ မိမိဆောင်ရွက်ရန်

ဖြစ်သော အမှုကိစ္စကို မဆောင်ရွက်ရသေးဘဲလျက် ဆောင်ရွက်ပြီးစီးပြီဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်အောင် တမင်လှည့်ဖြား၍ မိမိအား ငွေပေးစေရန် မောင်မဲကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်လည်သည် မည်၏။

(ဈ) မောင်ဖြူသည် မြေတစ်ကွက်ကို မောင်နီအား ရောင်းချ၍ လွှဲပြောင်းပေးပြီးဖြစ်သဖြင့် မိမိ၌ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိတော့ကြောင်း သိပါလျက်နှင့် ထိုအကြောင်းကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်း မပြုဘဲ ထိုမြေကွက်ကို မောင်မဲသို့ ရောင်းချခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပေါင်နံ့ခြင်းသော်လည်းကောင်းပြု၍ မောင်မဲထံမှ မြေဖိုးငွေကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ချေးငွေကို လက်ခံ၏။ မောင်ဖြူသည် လိမ်မည်သည် မည်၏။

စီရင်ထုံးများ

(က) ယခုအမှုတွင် ငွေချေးခြင်းမှာ လိမ်လည်လှည့်ဖြား၍ ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မယူဆနိုင်သဖြင့် ရာဇသတ်ပုဒ်မ ၄၂၀ နှင့် အကျုံးမဝင်။ သာမန်ငွေချေးသည့် တရားမမှုဖြစ်ကြောင်းသာ ထင်ရှားနေသည်။ ထိုပုဒ်မအရ စွဲချက်တင်၍ ဆက်လက် စစ်ဆေးပါက ရုံး၏ အခွင့်အာဏာကို အလွဲအသုံးပြုခြင်းသာ ဖြစ်မည်။

(ကိုဘာဘူနှင့် ကိုကျင်သိန်းအမှု)⁹

(ခ) ဆိုင်ခန်းမရှိ၊ ပစ္စည်းမရှိဘဲနှင့် မရှိသော ဆိုင်ခန်းနှင့် မရှိသော ပစ္စည်းများကို လွှဲအပ်ပေးပါမည်ဟု လိမ်လည်လှည့်ဖြား၍ ငွေတောင်းခံခြင်းမဟုတ်။ ငွေရပြီး သည့်နောက်မှ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ဆိုင်ခန်းနှင့် ပစ္စည်းများကို ပြန်လည်မအပ်ခြင်းမှာ ချုပ်ဆိုထားသော ကတိကဝတ်ကို ဖောက်ဖျက်ရာ ကျပေမည်။ သို့ဖြစ်၍ အမှု၏ အင်္ဂါရပ်လက္ခဏာတို့သည် တရားမကြောင်းနှင့်သာ ဆိုင်သည်။ မူလရုံးမှ ရာဇသတ်ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲချက်တင်ထားခြင်းမှာ မှားယွင်းနေကြောင်း တွေ့ရသည်။

(မစိန်ရင် ပါ-၃ နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်) (ဦးဘသောင်း)အမှု⁹

(ဂ) ကြိုတင်နေ့စွဲပါသော ချက်လက်မှတ်များကို အချိန်ကျရောက်သည့်အခါ ငွေထုတ်၍ မရရှိမျှဖြင့် ထိုချက်လက်မှတ်များကို

ထုတ်ပေးသူသည် ထိုကဲ့သို့ ထုတ်ပေးစဉ် အခါက လိမ်လည်လှည့်ဖြားရန် ကြံရွယ်ချက် ရှိသည်ဟု မယူဆနိုင်။ ချက်လက်မှတ်ကို ရေးသား ထုတ်ပေးလိုက်စဉ်က လှည့်ဖြား လိုစိတ်ရှိသည်ဟူသော အချက်နှင့် ပတ်သက်၍ သက်သေထူထောင်ရန် တာဝန်မှာ တရားလိုဘက်၌ ကျရောက်သည်။

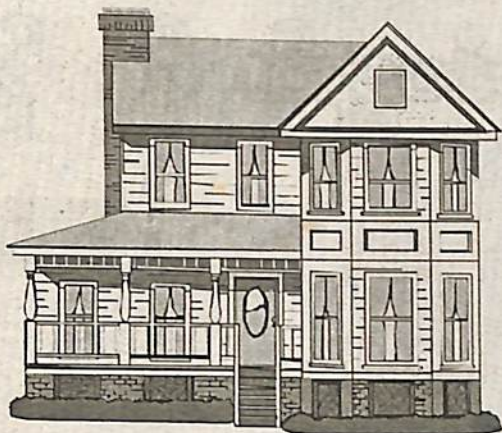
(ချောင်အီထုံး (ခ) ဦးအေးထွန်းနှင့် ပြည်စောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ချူလူးပိတ်)အမှု)⁹

(ဃ) လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား ၎င်း၏ ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ငွေကို ပေးအပ်စေရန် လိမ်လည်၍ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောနှင့် သွေးဆောင်မှသာ ရာဇသတ်ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ အကျုံးဝင်မည် ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ငွေကို ပေးအပ်စေရန်

(၇) ၁၉၆၄-ခုနှစ်၊ မတေ၊ စာ-၄၇၆

(၈) ၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ မတေ၊ စာ-၃၈၁

(၉) ၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ မတေ၊ စာ-၁၁၅၉

သွေးဆောင်ခြင်း ပြုလုပ်ချိန်၌ တရားခံသည် လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း မရှိပါ။ ၎င်းအပေါ် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တရားမစွဲဆိုနိုင်။ (ဦးမောင်မောင်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အမှု)။^{၁၀}

- (င) တရားမမှုများတွင် ပဋိညာဉ်ဥပဒေအရ အလောင်းအစားနှင့် ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်သော သဘောတူညီချက် ပဋိညာဉ်မှာ ပျက်ပြယ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းချက်ရှိသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများနှင့် မသက်ဆိုင်။ နွားလည်းပြိုင်ပွဲအတွက် လောင်းကြေးငွေများဖြစ်၍ ပြစ်မှုမထိုက်ဟု မဆိုနိုင်။ (ဦးထိ ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် (ဦးအောင်ရှိန်)အမှု)။^{၁၁}

- (စ) သတ်မှတ်ထားသော ကာလအတွင်း တရားခံများက အထည်ဖိုး အကြွေးများကို လုံးဝ မပေးဆပ်ခြင်း မဟုတ်၍

တရားခံများအနေဖြင့် အထည်များကို ရယူစဉ်အခါက အထည်ဖိုးငွေများကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် ရည်ရွယ်ချက် မရှိဟု မဆိုသာပေ။ တရားမကြောင်းအရ အရေးယူသင့်သော အမှုမျိုးသာဖြစ်သည်။ (ဦးလှရီ ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ-၂ အမှု)။^{၁၂}

ယခုလောက်ဆိုလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ၄၂၀ တို့အကြောင်းကို တစေ့တစောင်း မြင်တတ်ကြပြီဟု ယူဆပါသည်။ ယင်းဥပဒေဗဟုသုတကို ရရှိကြပြီးသည့်နောက်ကာလ ရှေ့ဆက်ရမည့် ဘဝခရီး၌ အဆိုပါ ပုဒ်မများအရ စွဲဆိုသည့် အမှုများတွင် တရားလို၊ တရားခံများအဖြစ် ပါဝင်ပတ်သက်ပြီး ကာယဒုက္ခ၊ စိတ္တဒုက္ခ မရောက်ကြရလေအောင် ရှောင်နိုင် တိမ်းနိုင်၊ သတိပြု ဆင်ခြင်နိုင်ကြစေကြောင်း ဆန္ဒပြု ဆုတောင်းလိုက်ရပေသတည်း။

ဦးမြင့်ဦး (မြို့တော်စီမံခန့်ခွဲရေး)

(၁၀) ၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ စာ-၇၃၂

(၁၁) ၁၉၇၅-ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ စာ-၄၈

(၁၂) ၁၉၉၆-ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ စာ-၁၉၉

သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း

ရေချမ်း (တရားရေး)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများတွင် သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် သာမန်အားဖြင့် ခက်ခဲသည်ဟု မထင်ရသော်လည်း တိမ်မယောင်နှင့် နက်ပြီး လွယ် မယောင်နှင့် ခက်ခဲကြောင်းကို စီရင်ထုံးများ တစ်ချို့ တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင် ပေသည်။ ပုံသေကားချ၍ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည် မဟုတ်ဘဲ အမှု၏ ထူးခြားသော အခြေအနေများကို လိုက်၍ တရားမျှတ မှန်ကန်စေရန် ချင့်ချိန် ဆုံးဖြတ်ရပေသည်။ ပစ္စည်းပိုင်ရှင် မည်သူဖြစ်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်ထက် ပစ္စည်းကို မည်သူလက်ရှိထားခွင့်ရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။ ပိုင်ရှင် ဖြစ်၊ မဖြစ် ကိစ္စမှာ တရားမအားဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်ပါသည်။ သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲရာတွင်-

- (က) အမှုကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း မပြုမီ စီမံ ခန့်ခွဲခြင်း
- (ခ) အမှုကို တရားရုံးတွင် စစ်ဆေးဆဲ အတွင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း
- (ဂ) အမှုစစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် စီမံ ခန့်ခွဲခြင်းဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။

သက်သေခံပစ္စည်းကို ပျက်စီးစေခြင်း (Destruc- tion)၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းဆည်းစေခြင်း (Confiscation)၊ လက်ရှိထားခွင့်ရှိသူသို့ ပေးအပ် စေခြင်း (Delivery)နှင့် အခြားနည်း ဆောင်ရွက်ခြင်း နည်းလမ်းများဖြင့် စီမံခန့်ခွဲရန် ဖြစ်သည်။ သက်သေခံ

ပစ္စည်းကို အပြီးအပိုင် ပေးအပ်ရန် အမိန့်ချမှတ်ခွင့် မရှိ။ တရားမ တရားစီရင်ရေး အာဏာကို စွက်ဖက်ရာ ရောက်သည်။ (ဒေါ်တင်ရွှေနှင့် ပတစ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ စာ-၂၃)

(က) အမှုကို တရားစွဲဆို တင်ပို့ ခြင်း မပြုမီ စီမံခန့်ခွဲခြင်း။ ။ အမှုကို စုံစမ်း ထောက်လှမ်းဆဲ (Investigation) အဆင့်၌ ခိုးရာပါ ပစ္စည်းဟု စွပ်စွဲထားသော၊ သို့မဟုတ် သင်္ကာမကင်းသော ပစ္စည်း ကိုဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာ ကျူးလွန်ကြောင်း သင်္ကာမကင်းသည့် ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ ရဲက သိမ်းဆည်း လျှင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးတစ်ဦးထံသို့ ချက်ချင်း အစီရင်ခံရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုတရားသူကြီးက အဆိုပါ ပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲရန်၊ သို့မဟုတ် လက်ရှိထားခွင့် ရှိသူသို့ ပေးအပ်ရန် သင့်သည် ထင်မြင်သည့် အမိန့်ကို ချမှတ်ရပေမည်။ (ကျင့်-၅၂၃/၁) တရားသူကြီးက ထိုသို့ အမိန့်မချမီ ကျွဲ၊ နွား၊ စပါး၊ ဆန်၊ လှေ၊ ဂျုံမဟုတ် အခြားဝန်လေးသည့်ပစ္စည်း (Bulky article)တို့ကို မူလလက်ရှိထားခွင့်ရှိပေါ်သူသို့ ရဲက ခံဝန်ဖြင့် ပြန်ပေးထားနိုင်ပေသည်။ (ကျင့်- ၅၂၃/၁ ခြွင်းချက်) သဘာဝအလျောက် ပျက်စီးလွယ်သော (Speedy or Natural Decay)ပစ္စည်းများကို တရားရုံးသို့ မတင်ပို့မီ မည်သို့ စီမံခန့်ခွဲရမည်ကို အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ကျင့်-၅၂၃ (၁) (ခြွင်းချက်)၌ ဖော်ပြထားသည့် ဝန်လေးသည့်ပစ္စည်း

တွင် ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ယူ၍ ရဲက လက်ရှိထားသင့်သူအပေါ် ခံဝန်ဖြင့် ပေးထားခြင်းကသာ သင့်လျော်မည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်စဉ် (during any inquiry) တရားရုံးရှေ့ တင်ပြလာသည့်အခါ သင့်လျော်သော အမိန့် ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ကျင့်-၅၁၆ (က)တွင်လည်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သက်သေခံပစ္စည်းကို ရုံးရှေ့ တင်ပို့လျှင် ကျင့်-၅၁၆ (က) အရ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပြီး ရုံးရှေ့ မတင်ပို့ဘဲ သိမ်းဆည်းကြောင်း အစီရင်ခံစာသာ ရဲက တင်ပြလာလျှင် ကျင့်-၅၂၃ (၁) အရ ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပေသည်။

(ခ) အမှုဆုံးဖြတ်မပြီးမီအတွင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း။ အမှုကို စစ်ဆေး စီရင်မှု ပြုလုပ်စဉ် (during any trial) သက်သေခံပစ္စည်းကို တရားရုံးရှေ့ တင်ပို့လာသည့် အခါ ကျင့်-၅၁၆ (က)အရ စီမံခန့်ခွဲရန် ဖြစ်သည်။ ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းထားစေရန်အတွက် မိမိ သင့်လျော်မည်ထင်သောအမိန့် ချမှတ်နိုင်သည်။ သဘာဝ အလျောက် ပျက်စီးလွယ်သော ပစ္စည်းမျိုး ဖြစ်လျှင် သင့်လျော်မည့် သက်သေခံချက်များ ရေးမှတ်ပြီးနောက် ရောင်းချရန်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်း စီမံခန့်ခွဲရန် ဖြစ်စေ အမိန့်ချနိုင်သည်။ အမှုဆုံးဖြတ်မပြီးမီအတွင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် သက်သေခံပစ္စည်း မပျောက်ပျက်စေရန်သာ ရည်ရွယ်သည်။ လက်ရှိ ထားမြဲထားပိုင်ခွင့် ရှိသူသို့ ပေးအပ်ရန်၊ သို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာသိမ်းရန် စသည့် အမိန့်များကို အမှုပြီးလျှင် အမိန့်ထပ်ချရမည်။

(ဂ) အမှုစစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း။ ။ တရားရုံးတွင် စုံစမ်း စစ်ဆေးမှု၊ သို့မဟုတ် စစ်ဆေး စီရင်မှု တစ်ခုလုံး ဆုံးခန်းရောက်သောအခါ တရားရုံးသို့ တင်ပြထားသော (produced before it) သို့မဟုတ် တရားရုံးက ထိန်းသိမ်းထားသော (in its custody) ပစ္စည်းကို ကျင့်-၅၁၇ (၁)အရ စီမံခန့်ခွဲရန် ဖြစ်သည်။ သက်ရှိနှင့် သဘာဝ အလျောက် လျင်မြန်စွာ ပျက်စီးလွယ်သည့် ပစ္စည်းများမှ

တစ်ပါး တစ်လအတွင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း မပြုလုပ်ရန်နှင့် အယူခံဝင်လျှင် အယူခံမှု စီရင်ဆုံးဖြတ်၍ မပြီးမီ အတည်ပြု မဆောင်ရွက်ရန် ကျင့်-၅၁၇ (၃) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပစ္စည်းဆိုသည်တွင် တိုက်ရိုက် ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ ၎င်းပစ္စည်းနှင့် လုပ်ကိုင် ထားသော၊ သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲထားသော၊ သို့မဟုတ် လဲလှယ်ထားသော ပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်သည်ဟု ကျင့်-၅၁၇ ရှင်းလင်းချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲရာတွင် သတိထား လိုက်နာသင့်သည့် စီရင်ထုံးအချို့ကို အောက်ပါအတိုင်း စုစည်း ခွဲခြားလျက် ဖော်ပြအပ်ပါသည်-

- (၁) တရားရုံးသို့ သက်သေခံပစ္စည်း မတင်ပို့လျှင် စီမံ ခန့်ခွဲရန် တာဝန်မရှိခြင်း။
- (၂) တရားရုံးသို့ မတင်ပို့သော်လည်း မည်သည့်အခါ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခြင်း။
- (၃) စွပ်စွဲခံရသူကို အပြစ်မှလွတ်လျှင် သိမ်းဆည်းခြင်း ခံရသူ (တရားခံ)ကို ပြန်ပေးခြင်း။
- (၄) အကြောင်းထူးရှိလျှင် အသိမ်းခံရသူကို မပေးဘဲ လက်ဝယ်ရှိထိုက်သူသို့သာ ပေးရခြင်း။
- (၅) အမှုအတွင်း စွပ်စွဲခံရသူသို့ မည်သည့်အခါ ခံဝန်ဖြင့် ပြန်ပေးထားခြင်း။
- (၆) သက်သေခံပစ္စည်းပိုင်ရှင်သည် ပြစ်မှုတွင် တာဝန်မရှိလျှင် ပြန်ရထိုက်ခြင်း။
- (၇) ပစ္စည်းပိုင်ရှင်သည် မည်သည့်အခါ တာဝန်ရှိခြင်း။
- (၈) ခိုးရာပါပစ္စည်း ဝယ်ယူသူသည် သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူခြင်း မဟုတ်လျှင် ပြန်မရထိုက်ခြင်း။

- (၉) သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူသူ၏ အခွင့်အရေး၊
- (၁၀) သက်သေခံပစ္စည်း ခံဝန်ဖောက်ဖျက်ခြင်း၊
- (၁၁) ခိုးရာပါပစ္စည်း မဟုတ်ဘဲ ရဲထံ မတရား အသိမ်းခံရလျှင်၊
- (၁၂) အလှမ်းဝေးသော သက်သေခံပစ္စည်း၊
- (၁၃) တရားခံပြေးမှုမှ သက်သေခံပစ္စည်း၊
- (၁၄) ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို အသုံးပြု၍ သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊
- (၁၅) သက်ဆိုင်သော အထူးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊
- (၁၆) ဘာသာရေး ယဉ်ကျေးမှုအရ အမြတ်တနိုးထားသော သက်သေခံပစ္စည်းများ။

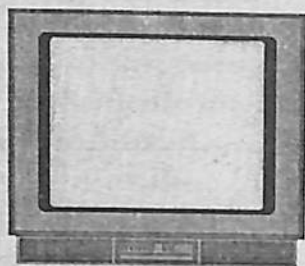
(၁) တရားရုံးသို့ သက်သေခံပစ္စည်း မတင်ပို့လျှင် စီမံခန့်ခွဲရန် တာဝန်မရှိခြင်း။ တရားရုံးသို့ တင်ပြခြင်း မရှိသော သက်သေခံပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးက ထည့်သွင်း စဉ်းစား၍ ဆုံးဖြတ်ပေးရန် အကြောင်းမရှိ၊ အမိန့်ချပေးရန် တာဝန်လည်း မရှိပေ (ဦးကေဆင်ဘားနက်စ်နှင့် ပထမ၊ ၁၉၉၀ စာ-၁)။ စီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်း (မြို့နယ်ကောင်စီ၏ အမိန့်ဖြင့်) အရ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ တရားစီရင်ရေး လမ်းကြောင်း အရ ဆုံးဖြတ်ရန် မလိုတော့ပေ (ဦးသိန်းလွင်နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၀ စာ-၇၉)။ အကောက်ခွန်ဌာနမှ ဖမ်းဆီးပစ္စည်း စာရင်းသွင်းချက်သာ ပါပြီး ဥပဒေနှင့် အညီ သိမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ကျင့်-၅၁၇ အရ စီမံ ခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် မရှိပေ (ဦးမြင့်သန်းနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ စာ-၁၁၈)။

(၂) တရားရုံးသို့ မတင်ပို့သော်လည်း မည်သည့်အခါ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခြင်း။ ။ ကားများကို ရုံးရှေ့ ယူမလာသော်လည်း အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ဌာနမှ ရှာဖွေပုံစံနှင့် သိမ်းဆည်းခဲ့ပြီး ဓာတ်ပုံရိုက်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် သုံးသော ပစ္စည်းအဖြစ် တင်ပြထား၍ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည် (ဦးပိတ်တောင်းနှင့် ပထမ ၁၉၈၁ စာ-၈၆)။ ရှာဖွေပုံစံနှင့် သိမ်းဆည်းထားပြီး စီမံခန့်ခွဲခြင်းလည်း မပြုရသေးသဖြင့် ရုံးရှေ့ မတင်ပို့သော်လည်း အမှုပြီးဆုံးသည့်အခါ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည် (ဦးသိန်းလွင်နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၀ စာ-၇၉)။

(၃) စွပ်စွပ်ခံရသူကို အပြစ် မလွှတ်လျှင် သိမ်းဆည်းခြင်း ခံရသူ (တရားခံ)ကို ပြန်ပေးခြင်း။ အမှုမှ လွှတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ တရားခံထံမှ ဖမ်းထားသော ရဲကို မူရင်းလက်စာရင်းရှိသူ တရားခံကိုသာ ပြန်ပေးရန် ဖြစ်ခြင်း (မောင်ပေါက်စနှင့် ပထမ ၁၉၇၆ စာ-၆၇)။ တရားခံကို လွှတ်လျှင် ပစ္စည်းအသိမ်းခံရသူသို့သာ ပြန်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်အရ အရေး ဆိုရန်ရှိလျှင် တရားမလမ်းကြောင်းအရသာ တရားစွဲရန် ဖြစ်သည် (ကိုတင်ရွှေနှင့် ၁။ ပထမ ၂။ ဒေါ်အမာ ၁၉၈၁၊ စာ-၄၉)။ စွပ်စွဲသော ပုဒ်မကို မကျူးလွန်ကြောင်း အမိန့်အတည်ဖြစ်နေ၍ ခိုးရာပါပစ္စည်း မဟုတ်ပေ။ တရားခံတွင် လက်ရှိထားမြဲထားခွင့် ရှိသည်။ အမွေရသူသည် ပိုင်ဆိုင်သူအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်သော်လည်း လက်ရှိ ရထိုက်သည်ဟု မကောက်ယူနိုင် (ဦးကံသာနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၈၃ စာ-၇၉)။ တရားခံ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း မရှိဟု သုံးသပ်၍ အပြီးအပြတ် လွှတ်လျှင် သက်သေခံပစ္စည်းသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း နှင့် စပ်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဟု ကောက်ယူ သုံးသပ်ရန် အကြောင်းမရှိတော့ပေ။ ကျင့်-၅၁၇ ရှင်းလင်းချက်ပါ မူရင်းမှ ပြောင်းလဲထားသော (Converted)ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် လဲလှယ်ထားသော (Exchanged)ပစ္စည်း ဟုတ်၊ မဟုတ် စစ်ဆေးရန် အကြောင်းမရှိတော့ပေ။ ကျင့် ၅၁၇ ရှင်းလင်းချက်ပါပစ္စည်း (Property)တွင်

မပါဝင်တော့ပေ။ အပြီးအပြတ်လွှတ်လျှင် အသိမ်းခံရသူ သို့သာ ပြန်ပေးရန် တရားရုံးများက အစဉ်တစိုက် ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ပြစ်မှုပုဒ်မ-၄၁၀ ပါ ခိုးရာပါပစ္စည်း မဟုတ်သဖြင့် လက်ဝယ်ရှိသူသို့သာ ဆက်လက်ထားခွင့် ရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်သည် (ဒေါ်တင်တင်လှနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၈ စာ-၅၉)။

၄။ အကြောင်းထူးရှိလျှင် အသိမ်းခံရသူသို့ မပေးဘဲ လက်ဝယ်ရှိထိုက်သူသို့သာ ပေးရခြင်း။ ပြစ်မှုတွင် သက်သေခံပစ္စည်း လက်ရှိ ထားခွင့်ရှိသူ ဟုတ် မဟုတ်သာ ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို တရားမကြောင်းအရ ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။ (ဒေါ်ရှုမဝ ပါ-၃ နှင့် ပထမ ၁၉၈၄ စာ-၉၀) ဗလီပိုင် ငွေစာအုပ်ကို အသိမ်းခံရသူမှာ ဗလီဂေါပကအဖွဲ့ဝင် မဟုတ်တော့သဖြင့် ၎င်းကို အမှုမှ လွှတ်ခဲ့သော်လည်း ဗလီပိုင် ငွေစာအုပ်ကို ဗလီဂေါပကအဖွဲ့သို့သာ ပြန်ပေးရန် ဖြစ်သည် (ဦးစိန်ဝင်းနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ စာ-၁၅)။ သက်သေခံ ဆင်ကို ဖခင်ဖြစ်သူက သားအကြီးအား တရားဝင် လွှဲပြောင်းပေးထားပြီး ဆင်ကို သစ်လုပ်ငန်းက ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်နေစဉ် သား အငယ်က ဆင်ကို ဆေးကုရန် ယူသွားရာတွင် အဖမ်း ခံရခြင်းဖြစ်၍ ဆင်ကို သားအကြီးကိုသာ ပြန်ပေးရန် ဖြစ်သည် (ဦးသန်းရွှေနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၃ စာ-၂၁၅)။

(၅) အမှုအတွင်း စွပ်စွဲခံရသူသို့ မည်သည့် အခါ ခံဝန်ဖြင့် ပြန်ပေးထားခြင်း။ စွပ်စွဲခံရ ခြင်းနှင့် အပြစ်ရခြင်း မတူညီ။ စွပ်စွဲခံရရုံဖြင့် ပြစ်မှု ကျူးလွန်သည်ဟု မဆိုနိုင်။ တိုင်တန်းချိန်တွင် သက်သေခံ တွင်ခဲ့မှာ စွပ်စွဲခံရသူများ လက်ရှိဖြစ်၍ လုံလောက်သော ခံဝန်ဖြင့် ပြန်ပေးထားခြင်းမှာ တရား မျှတမှု မရှိဟု မဆိုနိုင် (ဦးတင်မြင့်နှင့် ပထမ ၁၉၇၆ စာ-၄၂)။ ပစ္စည်းပိုင်ရှင် မည်သူဖြစ်ကြောင်း သေချာ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် အခြေအနေ မဟုတ်သည့်အပြင်

ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစားခြင်း ရှိ၊ မရှိ မဆုံးဖြတ်နိုင်သေး သော အခြေအနေတွင် ပစ္စည်းအသိမ်းခံရသော တရားခံ သို့ အာမခံဖြင့် ပြန်ပေးထားခြင်းမှာ သင့်လျော်သည် (ဒေါ်စန်းရင်နှင့် ပထမ ၁၉၇၇ စာ-၃)။ အမှုစစ်ဆေးဆဲ ကာလတွင် ထိန်းသိမ်းရန် အမိန့်သည် သက်သေခံ ပစ္စည်း မပျောက်မပျက်ရန်သာ ဖြစ်သည်။ ပေးအပ်သူ ကို အာမခံဖြင့် ထိန်းသိမ်းစေခြင်းသည် သာမန်အားဖြင့် လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ အကြောင်းထူးရှိမှသာ အခြားနည်း ဆောင်ရွက်သင့် သည် (ဦးစောဖားကဒီးနှင့် ပထမ ၁၉၈၃ စာ-၄၃)။

(၆) သက်သေခံပစ္စည်း ပိုင်ရှင်သည် ပြစ်မှုတွင် တာဝန်မရှိလျှင် ပြန်ရထိုက်ခြင်း။ ယာဉ်ပိုင်ရှင်ကသော် လည်းကောင်း၊ ယာဉ်ကို စီမံ အုပ်ချုပ်သူကသော် လည်းကောင်း ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မသိနိုင်သည့် အခြေအနေတွင် ယာဉ်ကို ဘဏ္ဍာမသိမ်း သင့်ပေ (ဦးပါလေးနှင့် ပထမ ၁၉၇၉ စာ-၉၂)။ ရေယာဉ်နှင့် အတူလည်းမရှိ၊ ဆလင်ကို သဘောတူ ခွင့်ပြုကြောင်းလည်း မပေါ်ပေါက်။ အမှုတွင် တရားခံ အဖြစ်လည်း မပါသော ရေယာဉ်ပိုင်ရှင်သည် ရေယာဉ် ကို ပြန်လည်ရထိုက်သည် (ဦးလှစိန်နှင့် ပထမ ၁၉၈၀ စာ-၆၆)။ ပိုင်ရှင်အား အသိမပေးဘဲ မျက်ကွယ်တွင် တားမြစ်သော ပစ္စည်းများကို ယာဉ်မောင်းက မိမိ သဘောအလျောက် လျှို့ဝှက်စွာ တင်ဆောင်လာခြင်း အတွက် ယာဉ်ပိုင်ရှင်တွင် တာဝန်မရှိသဖြင့် ဘဏ္ဍာ သိမ်းရန် မသင့် (ဒေါ်နန်းလှနှင့် ပထမ ၁၉၈၆ စာ-၅၁)။

(၇) ပစ္စည်းပိုင်ရှင်သည် မည်သည့်အခါ တာဝန်ရှိခြင်း။ ။ဆီတိုင်ကိတွင် သံပြားအကန့်များ ဂဟေဆော်၍ ကားကို အသေးစိတ် သေချာစွာ ပြုပြင်၍ ဘိန်းကို သယ်ဆောင်လာခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ဘဏ္ဍာ သိမ်းသင့်သည် (ဦးတိတ်ကြည်နှင့် ပထမ ၁၉၈၁ စာ-၅၇)။ စီရင်ထုံးတမ်းရပ်သည် သက်ဆိုင်ရာအမှုတွင် ပေါ်ပေါက်သော ဖြစ်ရပ်အတွက်သာ အဖြေဖြစ်သည်။ အမှုအားလုံးတွင် တရားသေသုံးရန် မဟုတ်ပေ။ ပိုင်ရှင် မသိသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဘဏ္ဍာမသိမ်းရဟူသော တရားသေ သတ်မှတ်ချက် မရှိပေ။ နယ်စပ်ဒေသသို့ အလွယ်တကူ သွားလာနိုင်သော ဒေသများတွင် ယာဉ် ပိုင်ရှင်တို့သည် ဥပဒေနှင့် ငြိစွန်းသော ကုန်များ မသယ် မိစေရန် ပိုမို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထိုသို့ သယ်ဆောင်ခြင်းကို မသိပါဟူသော အကြောင်း ပြချက် တစ်ရပ်တည်းဖြင့် ခွင့်မလွှတ်နိုင်ပေ။ အုပ်စု ဖွဲ့၍ ကားငါးစီးဖြင့် နွားများသယ်ယူ ကျူးလွန်ခြင်းသည် လူ့အဆောက်အအုံကို ထိပါးစေသည်ဖြစ်၍ နွားရော ကားပါ သိမ်း၍ ဟန့်တားသောပြစ်ဒဏ် ပေးသင့်သည် (ပထမနှင့် စိုးမြင့်နိုင် ၁၉၉၁ စာ-၅၃)။

(၈) ခိုးရာပါပစ္စည်း ဝယ်ယူသူသည် သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူခြင်း မဟုတ်လျှင် ပြန်မရ ထိုက်ခြင်း။ ။ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ-၅၂ တွင် ထိုက်သင့်သော သတိနှင့် အာရုံပြုမှုကင်းသော ပြုလုပ် မှုသည် သဘောရိုး မဟုတ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ တန်ရာတန်ဖိုးထက် များစွာလျော့နည်း ဝယ်ယူသဖြင့် သဘောရိုးဟု မဆိုနိုင်။ ကံအားလျော်စွာ ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း မခံရစေကာမူ သက်သေခံပစ္စည်းကို ပြန်ရခွင့် မရှိတော့ပေ (ဒေါ်အေးသန်း ပါ-၂ နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ စာ-၁၄၉)။ ခိုးရာပါ သွပ်ပြားကို ရောင်းရငွေသည် မူလပစ္စည်း၏ အသွင်ပြောင်းပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ (အစားထိုးမဟုတ်) မူလရိုး တရားလိုသာ ရထိုက်သည်။ မစူးစမ်း မဆင်ခြင်ဘဲ ခိုးရာပါပစ္စည်းကို ဝယ်ယူသူသည် ၎င်းထံမှသိမ်းသော သက်သေခံငွေကို

ပြန်မရထိုက်ပေ (ဦးမောင်မောင်မြင့်နှင့် ပထမ၊ ၁၉၉၂ စာ-၅၈)။ လျော့ချေးဖြင့် အလွယ်တကူ ဝယ်ယူခဲ့ခြင်း၊ လိုအပ်သော သတိ ဝီရိယ မရှိဘဲ အလွယ်တကူ ဝယ်ယူသူသည် သဘောရိုးဟု မဆိုနိုင်၍ ပြန်ရခွင့် မရှိပေ။ ခိုးရာပါပစ္စည်း ဟုတ် မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ပစ္စည်းလက်ခံရရှိသူ၏ စိတ်သဘောထားမှာ ရိုးသား ဖြောင့်မတ်မှု ရှိ၊ မရှိ လေ့လာ စိစစ်ရန် လိုသည် (ဦးမောင်သိန်းနှင့် ပထမ ပါ-၃၊ ၁၉၉၂ စာ-၆၃)။ ပစ္စည်းပိုင်ရှင်သည် အခိုးခံရသော ပစ္စည်းများကို အပြည့် အဝ ပြန်လည်ရရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ခိုးရာပါပစ္စည်း ကို ဝယ်ယူသူနှင့် ထုခွဲရောင်းချရာတွင် ကူညီသူတို့သည် မရိုးမသား လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသဖြင့် ခိုးရာပါပစ္စည်း ရောင်းရငွေဖြင့် ဝယ်ယူထားသော ရွှေထည်များကို ဝယ်ယူသူအား ပြန်ပေးရန် မသင့်ပေ။ ဘဏ္ဍာသိမ်းရန် သာ ဖြစ်သည် (ဦးသိန်းတန် ပါ-၂ နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၆ စာ-၂၂၉)။

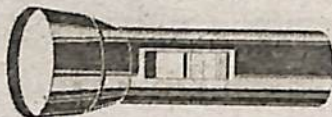
(၉) သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူသူ၏ အခွင့် အရေး။ ပိုင်ရှင်က ရောင်းခိုင်း၍ ရောင်းသူက ရောင်းပြီး ငွေပြန်မပေးခြင်းသည် ပြစ်မှုမမြောက်စေကာမူ ရောင်းသော ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူသူ ရသင့်သည်။ သဘောတူရောင်းရန် ပေးခဲ့သော ရေစုပ်စက်ကို မူလ ပိုင်ရှင် ပြန်ရရန် အကြောင်းမရှိပေ။ ငွေပြန်မပေးခြင်း သာ ရှိပြီး ရောင်းဝယ်ခြင်း အထမြောက်သဖြင့် ဝယ်ယူ သာ ရထိုက်သည် (ဦးကျော်ခင်နှင့် ပထမ (ဦးတက် ထွန်း) ၁၉၇၆ စာ-၃)။ တရားလိုက မိမိပစ္စည်း ပြန်ရပြီး ဖြစ်၍ သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူသူသည် တရားခံထံမှ

သိမ်းဆည်းထားသော ငွေကို ကျင့်-၅၁၉ အရ ပြန်ရထိုက်သည် (ဦးမောင်ကြီး ပါ-၂ နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၈၅ စာ-၁၁)။ သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်လျှင် ခိုးရာပါပစ္စည်း လက်ခံမှုဖြင့် အရေးယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနိုင်သော်လည်း ပစ္စည်းပြန်ရရန် အရေးမဆိုနိုင်။ ပိုင်ရှင်က ရောင်းခိုင်းသော်လည်း မိမိပစ္စည်းဖြစ်ဟန် ဆောင်၍ အလွဲသုံးစားခဲ့သော ပစ္စည်းဖြစ်သဖြင့် ပိုင်ရှင်သာ ပြန်ရထိုက်သည် (ဒေါ်ခင်လှဝင်းနှင့် ပထမ ၁၉၉၂ စာ-၁)။ သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့သူသည် တစ်ဆင့်ပြန် ရောင်းပြီးဖြစ်၍ မိမိထံမှ အစားထိုး ပေးအပ်ခဲ့သော ပစ္စည်းသည် ကျင့်-၅၁၇ ရှင်းလင်းချက်အရ ခိုးရာပါပစ္စည်း မဟုတ်သဖြင့် ဝယ်ယူသူသာ ပြန်ရထိုက်သည် (ဦးခင်မောင် ပါ-၂ နှင့် ၁။ ပထမ ၂။ ဦးညိမ်း ၁၉၈၂ စာ-၁၃)။ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရသည့် အခြေအနေတွင် ခိုးရာပါပစ္စည်းကို သဘောရိုးဖြင့် လဲလှယ် ရရှိထားသူမှာ ယင်းသို့ လဲလှယ်ခွင့်၊ ရောင်းချခွင့် မရှိသူထံမှ ရယူထားခြင်းဖြစ်၍ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရနိုင်ပေ (ဦးငယ်နှင့် ပထမ (ဦးဘိုးစော) ၁၉၇၅ စာ-၂၆)။ ခိုးရာပါပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားထားသော ပစ္စည်းကို တစ်နည်းနည်းဖြင့် ရယူထားသူတွင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရနိုင်။ သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူ/ရယူခြင်း ထင်ရှားသည့်တိုင်အောင် ခိုးရာပါပစ္စည်း လက်ခံမှုနှင့် အရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း ပစ္စည်းကို ပြန်ရခွင့် မရှိပေ။ လိမ်လည်ခံရ၍ ရဲတိုင်ပြီးမှ ရပ်ရွာလူကြီးများ ညှိနှိုင်းပေး၍ တရားလိုက လက်ခံခဲ့သော ပစ္စည်းများကို ပြန်ရလိုလျှင် ရပ်ရွာလူကြီးများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအရဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းပြန်ရလိုကြောင်း စွဲဆို၍ ဖြစ်စေ ရပိုင်ခွင့်ရှိသူက ပြန်တောင်းရန်သာ ရှိသည် (ကိုထွန်းသန်းနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၇ စာ-၃၇)။ ပစ္စည်းကို လက်ရှိထားခွင့်ရှိသူသို့ ပြန်ပေးပြီး တရားခံကို ဒဏ်ငွေတပ်ရိုက်၍ ရရှိသော ငွေအားလုံး၊ သို့မဟုတ် အချို့ကို သဘောရိုးဖြင့် ဝယ်ယူသူသို့ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးရသည့်အတွက် လျော်ကြေးပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည် (ကျင့်-၅၄၅/၁-၈)။

(၁၀) သက်သေခံပစ္စည်း ခံဝန် ဖောက်ဖျက်ခြင်း။ သက်သေခံပစ္စည်း ခံဝန်ဖြင့် အပ်နှံထားခြင်းကို ဖောက်ဖျက်၍ ကိုယ်ကျိုးအတွက် အလွဲသုံးစားလုပ်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၈၆ အရ အရေးမယူနိုင်။ ကျင့် ၅၁၄ အရသာ ခံဝန်ချုပ်ပါ ငွေကို ပေးလျှော်စေနိုင်သည်။ မူလရုံးကသာ အရေးယူရမည်။ ခံဝန်ချုပ်ပါငွေဖြင့် မလုံလောက်လျှင် တရားမကြောင်း အရ စွဲရန်ဖြစ်သည် (ဒေါ်ကျင်ရှိန်နှင့် ဒေါ်အေးမှင် ၁၉၇၁ စာ-၄၄)။

(၁၁) ခိုးရာပါပစ္စည်း မဟုတ်ဘဲ ရဲထံ အသိမ်းခံရလျှင်။ ရဲက ခြိမ်းခြောက်၍ ကြောက်သဖြင့် အမှန်မဝယ်ယူဘဲ ပစ္စည်းပေးအပ်ခဲ့ရလျှင် ထိုစဉ်ကပင် မမှန်မကန် အသိမ်းခံရသည်ကို သက်ဆိုင်ရာသို့ တင်ပြ အရေးဆိုသင့်သည်။ တရားရုံးက လုပ်ထုံးနှင့်အညီ ပြန်ပေးသောအခါမှ မိမိပစ္စည်းပါဟု အရေးဆိုလာခြင်းသည် နည်းလမ်းမကျပေ (ဒေါ်သန်းစိန်နှင့် ပထမ ပါ-၂ ၁၉၉၁ စာ-၁၃၀)။

(၁၂) အလှမ်း ဝေးသော သက်သေခံပစ္စည်း။ လောင်းကစားပိုင်းတွင် သုံးသော ငွေနှင့် ပစ္စည်းကိုသာ သိမ်းရန် ဖြစ်သည်။ အထပ်ခိုးပေါ်မှ ငွေများကို သက်သေခံအဖြစ် သိမ်းရန် အလှမ်းဝေးသည်။ ပိုင်ရှင် ပြန်ပေးရမည် (ဦးတင်အောင်နှင့် ပထမ ၁၉၇၉ စာ-၇၀)။ ခိုးရာပါပစ္စည်းကို ဝယ်ပြီး ၄-၅ လ ကြာမှ ပစ္စည်းကို ပြန်လည်ရောင်းချ၍ ရသော ငွေကို အစားထိုးလား၊ အသွင်ပြောင်းလား စဉ်းစားရန် မလို။ ခိုးရာပါပစ္စည်း/ကျင့်-၅၁၇ ရှင်းလင်းချက်ပါ ပစ္စည်းမဟုတ်ပေ (ဦးသန်းထွန်းနှင့် ပထမ ပါ-၃၊ ၁၉၉၂ စာ-၈၁)။

(၁၃) တရားခံပြေးမှုမှ သက်သေခံပစ္စည်း။

ကျင့်-၅၁၂ အရ ဆောင်ရွက်သော တရားခံပြေးမှုမှ သက်သေခံပစ္စည်းကို ကျင့်-၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲခွင့်မရှိ။ ကျင့်-၅၁၇ တွင် ရည်ညွှန်းသော စုံစမ်းမှု၊ သို့မဟုတ် စစ်ဆေးမှု မဟုတ်သဖြင့် ကျင့်-၅၂၃ အရသာ စီမံခန့်ခွဲခွင့် ရှိသည် (ဦးဘိုကြီးနှင့် ၁။ ပထမ ၂။ ဦးစိုးမြင့် ၁၉၈၁ စာ-၈၉)။ တရားခံပြေးမှုဖြစ်၍ အမှုပြီးဆုံးခြင်း မရောက်သေးဘဲ စစ်ဆေးဆဲဟူသာ ကောက်ယူရမည်။ သက်သေခံငွေကို တရားလိုအား ပြန်ပေးခြင်းသည် ကျင့်-၅၁၇ အရ ဆုံးဖြတ်ရာ ရောက် သဖြင့် ဥပဒေအရ မမှန်ကန်ပေ။ ကျင့်-၅၁၆ နှင့်အညီ ဘဏ်တွင် အပ်နှံသင့်သည် (ဦးထွန်းလှိုင်နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁ စာ-၃၃)။ တရားခံပြေးမှုသည် ကျင့်-၅၁၂ အရ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၍ စီရင်ချက် ချမှတ်ရန် မလိုသဖြင့် အယူခံခွင့်မရှိ။ ၎င်းအမှုတွင် ချမှတ်သော သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲသည့်အမိန့်တို့ လည်း အယူခံခွင့်မရှိ။ ကျင့်-၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲရန် မဟုတ်။ ကျင့်-၅၂၃ အရသာ စီမံခန့်ခွဲရန် ဖြစ်သည် (ဦးတစ်တူးနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၅ စာ-၅၅)။

(၁၄) ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို အသုံးပြု၍

စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခြင်း။ ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို တရားခံ အပြစ်ရှိ မရှိ မသုံးနိုင်သော်လည်း ကျင့်-၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် သုံးနိုင်သည်။ ကျင့်-၁၆၂ (၁)က ပိတ်ပင်သည်ဟု ကောက်ယူရန် မသင့် (မောင်တင့်ဆွေ နှင့် ပထမ ၁၉၈၀ စာ-၂၀)။ တရားခံများထံမှ ရသော ရွှေထည်များကို အရည်ကျို၍ ရသည့်ရွှေချောင်းများကို ပေးအပ်ခဲ့ကြောင်း ရှာဖွေပုံစံပေါ်တွင် ဖော်ပြချက်သည် ရဲထံ ပြောကြားချက် ဖြစ်သော်လည်း ကျင့်-၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် လက်ခံ စဉ်းစားနိုင်သည် (ဦးခင်ဟန်နှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၂ စာ-၈)။

(၁၅) သက်ဆိုင်သော ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် များ။ အရေးကြီးသော ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေပုဒ်မ-၈ (၂) တွင် "Shall be liable to Confiscation" ဆိုသည့် စကားရပ်မှာ သက်သေခံပစ္စည်းကို မသိမ်းမနေရဟု မဆိုလို။ တရား ရုံး၏ ဆင်ခြင်တုံတရားအရ ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။ ဘဏ္ဍာသိမ်းခြင်း ခံထိုက်စေရမည်ဟူသာ အဓိပ္ပာယ် ရှိသည်။ ဘဏ္ဍာသိမ်းရမည်ဟု အဓိပ္ပာယ် မဟုတ်ပေ (ဦးသောင်းရွှေနှင့် ပထမ ၁၉၉၁ စာ-၁၂၅)။ ပင်လယ် အကောက်ခွန် ဥပဒေပုဒ်မ-၁၈၂ အရ အကောက်ခွန် ဌာနမှ စက်လှေကို ဥပဒေနှင့်အညီ သိမ်းဆည်းပြီး ဖြစ်၍ ကျင့်-၅၁၇ အရ စီမံခန့်ခွဲရန် မလိုတော့ပေ။ (ဦးမြင့်သန်းနှင့် ပထမ ပါ-၂၊ ၁၉၉၁၊ စာ-၁၁၈)။ အထူးဥပဒေနှင့် ဒေသန္တရ ဥပဒေတွင် သီးခြားပြဋ္ဌာန်း ချက် မပါလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လိုက်နာရမည် (ကိုလှမြင့်နှင့် ပထမ ၁၉၈၂ စာ-၆၄)။

(၁၆) ဘာသာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ အမြတ်

တန်းထားသော သက်သေခံပစ္စည်းများ။ ၎င်းပစ္စည်း များကို ရောင်းချခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊ လှူဒါန်းခြင်း၊ ဆက်သိမ်းထားခြင်းများ မပြုလုပ်သင့်ကြောင်း၊ အမှန် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူသို့ ပေးအပ်ခြင်း မပြုနိုင်ပါက ပြည်နယ် / တိုင်း သာသနာရေး ဦးစီးမှူးသို့ လွှဲအပ် ကြောင်း အမိန့်ချရန်နှင့် အမိန့်ချကြောင်းကို ပစ္စည်း စာရင်းနှင့်တကွ ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာနသို့ အကြောင်းကြားရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရှေးဟောင်း / သမိုင်းဝင် / ယဉ်ကျေးမှုအရ ထိန်းသိမ်းရန် ပစ္စည်းများ ကို ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာနမှ လိုအပ်လျှင် သက်ဆိုင်ရာ သာသနာရေး ဦးစီးဌာနမှ လွှဲပြောင်း ရယူလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၈) (၂၇-၇-၇၅) အရ လိုက်နာ ကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

ရေချမ်း (တရားရေး)

ဗဟိုဘဏ်ကတစ်မျိုးနှင့် အပေါင်း

မောင်တင်မင်း (ရှေ့နေ)

နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်သော စီးပွားရေး မူဝါဒအသစ်အရ ၁၉၈၈-ခုနှစ်မှ စ၍ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေးမူဝါဒကို ကျင့်သုံးလိုက်သည့်အခါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဘဏ်ငွေကြေးလုပ်ငန်းတို့မှာလည်း ခေတ်နှင့်အညီ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာကြပါသည်။ ယခင်က နိုင်ငံတော်ကသာ လျှင် ဘဏ်ငွေကြေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာမှ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းတို့က ဘဏ်ငွေကြေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို ရရှိလာကြပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုချက်များအရ ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းများက ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များကို ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ယခုအခါတွင် ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများပိုင်သော ဘဏ်ပေါင်း ၂၁-ဘဏ်အထိ ရှိလာခဲ့သည်သာမက ဘဏ်ခွဲပေါင်း ၁၅၀-ဘဏ်ခန့်အထိပင် တိုးတက်ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်လာသည်ကို ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ တွေ့ရပါသည်။

ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များအနေဖြင့် မိမိတို့ဘဏ်များ ရေရှည်ရပ်တည်နိုင်စေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ဘဏ်များမှ ငွေထုတ်ချေးခြင်း လုပ်ငန်းသည်

အဓိက အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဘဏ်မှ ငွေထုတ်ချေးရာတွင် တည်တံ့ခိုင်မာသော အာမခံပစ္စည်းအဖြစ် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ကြားခံထား၍ ပေါင်နှံခြင်းစနစ်ကို ပြုလုပ်လာကြပါသည်။ မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းကို ဘဏ်များက အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ်ထား၍ ပေါင်နှံခြင်းကို ပြုလုပ်ရာ၌ များသောအားဖြင့် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း ဥပဒေ^(၁)၊ ပဋိညာဉ်ဥပဒေ^(၂)နှင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် (၃၄)^(၃)တို့အရ ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိပါသည်။ ဘဏ်မှ ငွေကြေးချေးငှားရန်အတွက် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းဖြစ်သည့် မြေနှင့်အဆောက်အအုံကို အလေးပေး အရေးထားကြပါသည်။ ဤနေရာတွင် ဦးစွာ 'အပေါင်'^(၄)ကို လေ့လာကြည့်ရာ ချေးငွေ၊ သို့မဟုတ် ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန်အတွက် ငွေကြေးတာဝန်အရ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း၏ အကျိုးသက်ဆိုင်မှုကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည်ပင်လျှင် 'အပေါင်'ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ချေးငွေရယူသူ၊ သို့မဟုတ် ကြွေးမြီတင်ရှိသူ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်း၏ အကျိုးသက်ဆိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးသူကို 'ပေါင်နှံသူ'^(၅)ဟု ခေါ်ဆိုပြီး

၁။ The Transfer of Property Act.
 ၂။ The Contract Act.
 ၃။ The Civil Procedure Code, Order (34)
 ၄။ Mortgage (The Transfer of Property Act. s. (58)
 ၅။ Mortgagor

ချေးငွေထုတ်ပေးသူ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်း၏ အကျိုး သက်ဆိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်း လက်ခံသူကို 'အပေါင်ခံသူ'^(၆) ဟု မှတ်ယူရပါသည်။ ပေးဆပ်ရန် အာမခံထားရှိသည့် ချေးငွေကို 'အပေါင်ချေးငွေ'^(၇) ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အပေါင်ပြုလုပ်ရာ၌၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းပေး ရာ၌ မှတ်ပုံတင်စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးပါက ပြုလုပ်ချုပ်ဆိုသော စာချုပ်ကို 'အပေါင်စာချုပ်'^(၈) ဟူ၍သော်လည်းကောင်း သတ်မှတ် ခေါ်ဆိုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

'မရွှေမပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း'^(၉)ကို လေ့လာ ကြည့်ရာတွင် မြေ၊ မြေမှ ဖြစ်ထွန်းသော အကျိုးခံစား ခွင့်များ၊ မြေ၌ စိုက်ထားသော အရာဝတ္ထုများအပြင် ယင်းအရာဝတ္ထုတွင် တပ်ဆင်ထားသော အရာဝတ္ထုများ လည်း ပါဝင်သည်။^(၁၀) ထို့အပြင် မြေ၊ အဆောက်အအုံ၊ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် ချီးမြှင့်ငွေ၊ သွားလာပိုင်ခွင့်၊ အလင်း ရောင်၊ ကူးတိုငါးဖမ်းခွင့်၊ မြေမှ ဖြစ်ထွန်းသော အကျိုး ခံစားခွင့်၊ မြေ၌ စွဲကပ်ထားသည့် အရာဝတ္ထု၊ ယင်း တို့တွင် အမြဲတမ်း တပ်ဆင်ထားသော အရာဝတ္ထုများ လည်း ပါဝင်သည်။^(၁၁) သို့သော် ပင်ထောင်သစ်၊ မရိတ် သိမ်းရသေးသည့် ကောက်ပဲသီးနှံ၊ သို့မဟုတ် မြက် ပါဝင်ခြင်း မရှိပေ။^(၁၂) အလွယ်တကူ အထင်အရှား ဖော်ပြရလျှင် မြေနှင့် ယင်းမြေပေါ်တွင် ရှိသော အဆောက်အအုံတို့မှာ မရွှေမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြ၍ ယင်းတို့ကို အပေါင်ခံသည့်ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် အာမခံပစ္စည်းများအဖြစ် အများဆုံး အသုံးပြုတတ် ကြပါသည်။

'အပေါင်'ကို လေ့လာသောအခါတွင် ယေဘုယျ အားဖြင့် အပေါင် (၆) မျိုးကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (က) လက်မဲ့အပေါင်^(၁၃)
- (ခ) စည်းကမ်းချက်ထား၍ ရောင်းချသော အပေါင်^(၁၄)
- (ဂ) အမြတ်အစွန်း အကျိုးခံစားခွင့်ပြုသည့် အပေါင်^(၁၅)
- (ဃ) အင်္ဂလိပ်နည်းအပေါင်^(၁၆)
- (င) ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံသည့် အပေါင်^(၁၇)နှင့်
- (စ) ထူးခြားသည့်အပေါင်... တို့ ဖြစ်ကြ

ပါသည်။

အဆိုပါ အပေါင်အမျိုးအစားများအနက် ဘဏ် များက လက်ခံ ဆောင်ရွက်ပေးသော အပေါင်နည်းမှာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံသည့် အပေါင်မျိုးနှင့် သက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင် ရုံးများတွင် တရားဝင် မှတ်ပုံတင် အပေါင်စာချုပ်များ ပြုလုပ် ချုပ်ဆို၍ ပေါင်နှံသည့် အပေါင်မျိုးတို့ ဖြစ် ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

- ၆။ Mortgagor
- ၇။ Mortgage-Money.
- ၈။ Mortgage-Deed.
- ၉။ Immoveable Property.
- ၁၀။ ၁၉၇၃-ခုနှစ်၊ စကားရပ်များ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရေး ဥပဒေပုဒ်မ ၅ (က) (၂)
- ၁၁။ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၂ (၆)

- ၁၂။ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၃)
- ၁၃။ Simple Mortgage
- ၁၄။ Mortgage by conditional sale
- ၁၅။ Usefructuary Mortgage
- ၁၆။ English Mortgage
- ၁၇။ Equitable Mortgage

ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းတွင် အပေါင်ပစ္စည်းကို ပေါင်နှံသူက အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)သို့ လက်ရောက် ပေးအပ်ခြင်း မရှိဘဲ အဆိုပါ အပေါင်ပစ္စည်း ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသော စာချုပ်စာတမ်းများကိုသာ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်) သို့ ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပေးအပ်ရန် လိုပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ပေါင်နှံရာတွင် မှတ်ပုံတင် အပေါင်စာချုပ် ချုပ်ဆိုရန် မလိုအပ်သည့်အပြင် ယင်းသို့ ပေါင်နှံခြင်း သည် နောက်ပိုင်း မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် ပေါင်နှံခြင်းထက် ဦးစားပေး အခွင့်အရေးရှိသည်ကို လည်း တွေ့ရပါသည်။^(၁၂) ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ် စာတမ်းများ၊ သို့မဟုတ် 'ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ် စာတမ်းများ'^(၁၃) ဟု ဆိုရာ၌ အပေါင်ပစ္စည်းအား ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို သတ်မှတ်ပေးသည့် စာချုပ်စာတမ်း များသာ ဖြစ်ပြီး ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ညွှန်ပြ သက်သေခံ အထောက်အထားပြုသည့် စာချုပ် စာတမ်းများ'^(၁၄) ပါဝင်ခြင်း မရှိပေ။ 'ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ'တွင် နှစ်ကာလ (နှစ် ၃၀၊ နှစ် ၆၀၊ နှစ် ၉၀ စသည်ဖြင့်) အကန့်အသတ်ဖြင့် ထုတ်ပေးထားသော မြေငှားစာချုပ်များ (မြေဂရန်များ)၊ တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသော အရောင်းအဝယ်စာချုပ် များ၊ အပေးစာချုပ်များ၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် တရားဝင် လွှဲပြောင်းပေးသော စာချုပ်များ၊ ဦးပိုင်ရာဇဝင်မှတ်တမ်း များ ပါဝင်ကြပါသည်။ 'ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ညွှန်ပြ သက်သေအထောက်အထားပြုသည့် စာချုပ်စာတမ်းများ' တွင် မြေခွန်ပြေစာများ၊ အခွန်အခ ကောက်ခံသည့် ပြေစာများ၊ ကျမ်းကျိန် ကတိသစ္စာပြုလွှာများ၊ ရန်ကုန် မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၊ မြေယာဌာန၊

သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာ မြေစာရင်းဌာနတို့က တရားဝင် ထုတ်ပေးသော မြေပုံများ ပါဝင်ကြပါသည်။ အဆိုပါ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ညွှန်ပြသက်သေခံ အထောက် အထားပြုသည့် စာချုပ်စာတမ်းများဖြင့် ဘဏ်တွင် အပေါင်ပစ္စည်းကို ပေါင်နှံ၍ရမည် မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းမြောက်စေရန်အတွက် အဓိက လိုအပ်သော သက်သေထင်ရှား ပြသရမည့် အချက် (၃) ချက်မှာ-

- (၁) ကြွေးမြီရှိခြင်း၊
- (၂) ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်းများ ကို လက်ထိလက်ရောက် အပ်နှံခြင်း၊^(၁၅)
- (၃) အဆိုပါ စာချုပ်စာတမ်းများကို အပ်နှံရ ခြင်းမှာလည်း မကြာမီ ရရှိလာမည့် အပေါင်ချေးငွေ လုံခြုံမှု၊ (သို့မဟုတ်) အာမခံအတွက် ရည်ရွယ်ရင်းဖြစ်ခြင်း တို့ပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ် စာတမ်းများကို ပေါင်နှံသူက အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)သို့ ပေးအပ်ရာတွင်လည်း အပေါင်ပစ္စည်းကို ပေါင်နှံရန်

- ၁၉။ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၈ ခြွင်းချက်။
- ၂၀။ Document creating a title. ဦးဘတင်နှင့် ဦးလှဖေ ပါ-၆ စီရင်ထုံး၊ ၁၉၆၅-ခုနှစ်၊ မတစ၊ ရုံးချုပ်၊ စာ (၁၁၃၁)
- ၂၁။ Document evidencing title.
- ၂၂။ Debt.
- ၂၃။ Deposit of title deeds.

ရည်ရွယ်၍ ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပေးအပ်ရပါသည်။ ထိုသို့ ပေါင်နှံသူက အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်) သို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်းများကို ပေး ပ်ထားကြောင်း အထောက်အထား မရှိလျှင်လည်း အခြားအပေါင်အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံနေသည့်တိုင်အောင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းမြောက်မည် မဟုတ်သည်ကို သတိထားရပါသည်။^{၂၄} သို့ရာတွင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်းများ ပေးအပ်ထားကြောင်း အထောက်အထားဟု ဆိုရာ၌ ယင်းအထောက်အထားသည် ပေါင်နှံခြင်းအထမမြောက်မီ ငွေချေးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိကလိုအပ်ချက်အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ရန်မှာ အထူးပင် အရေးပါလှပါသည်။ ပေါင်နှံခြင်းအထမမြောက်မီ ငွေချေးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိကလိုအပ်ချက်အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်ပါက ယင်းမှတ်တမ်းကို တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ပေါင်နှံခြင်းအထမမြောက်ပြီးနောက် သာမန် ရေးသားထားသည့် မှတ်တမ်းဖြစ်လျှင်မူကား မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်မည် မဟုတ်ကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။^{၂၅}

ဤကဲ့သို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်းများကို အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် မှတ်ပုံတင်

ရန် မလိုဘဲ ခွင့်ပြုထားခြင်းမှာ ကုန်သည်စီးပွားရေးလောက^(၂၆)၌ ကုန်စည်များ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ပြုလုပ်သောအခါ၌ လတ်တလော လိုအပ်လာသော ငွေကြေးများကို တိုတောင်းသော အချိန်ကာလအတွင်း လွယ်လင့်တကူ အခက်အခဲမရှိ ပေါင်နှံပြီး ငွေကြေးချေးငှား ရယူသုံးစွဲနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ရင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကဘဏ် တစ်ခုတွင် (လတ်တလော လိုအပ်ချက်အရ ငွေချေးယူလိုနေသည့် အချိန်တွင်) ထိုပေါင်နှံမှုအတွက် မှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် မှတ်ပုံတင် အပေါင်စာချုပ်ကို မဖြစ်မနေ မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ချုပ် ပြုလုပ်နေရမည် ဆိုပါက (ထိုကြာလင့်သော အချိန်ကာလအတွင်း) ကုန်စည်ရောင်းဝယ်ရေး ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ငွေကြေးနှစ်နာဆုံးရှုံးမှု၊ အရောင်းအဝယ် တန်ဖိုး ကွာခြားသွားမှု၊ ပစ္စည်းတန်ဖိုး ပြောင်းလဲသွားမှု မရှိစေရန် ကာကွယ်စေလိုသည့် သဘောပင် ဖြစ်ပါသည်။ အပေါင်စာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်နေခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု မရှိစေရန် ဖြစ်သော်လည်း နေရာဒေသအနှံ့၊ အကန့်အသတ်မရှိ ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုထားခြင်း မရှိဘဲ ရန်ကုန်၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်နှင့် စစ်တွေ မြို့ကြီးများတွင်သာ ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိပါသည်။ ယင်းမြို့များမှအပ အခြားမြို့များတွင် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများကို ပေါင်နှံလိုသောအခါ အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်းများကို တင်ပြလျက် သက်ဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်ရုံးများတွင် တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ပြီး အပေါင်စာချုပ်များ ချုပ်ဆို၍ ပေါင်နှံခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ပေါင်နှံသူက သက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် ကျပ်တစ်ရာ၊ သို့မဟုတ် ကျပ်တစ်ရာထက် ပိုသော အပေါင်ချေးငွေအငွေကို အပေါင်ချေးငွေ၏ ၁-ရာခိုင်နှုန်း

၂၄။ မဆုံးကြည်နှင့် ဒေါ်နန်းနွယ် စီရင်ထုံး၊ ၁၉၅၃-ခုနှစ်၊ မတစ (လွတ်တော်) စာ (၃၂၂)

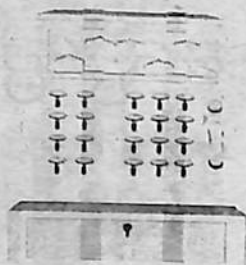
၂၅။ ဒေါ်ရင်ရီနှင့် ဒေါ်သိန်းလှ စီရင်ထုံး၊ ၁၉၇၄-ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ-(၂၇)

၂၆။ Mercantile Community.

အခွန်တော် တံဆိပ်ခေါင်း ထမ်းဆောင်လျက် တရားဝင် မှတ်ပုံတင် အပေါင်စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ မှတ်ပုံတင် အပေါင်စာချုပ်တွင် ပေါင်နှံသူက လက်မှတ် ရေးထိုးရမည့်အပြင် အနည်းဆုံး အသိသက်သေနှစ်ဦး ကလည်း သိရှိမှန်ကန်ကြောင်း ဝန်ခံလက်မှတ် ရေးထိုး ရန် လိုပါသည်။ အကယ်၍ အပေါင်စာချုပ်တွင် အသိ သက်သေ တစ်ဦးတည်းသာ လက်မှတ်ရေးထိုးထားမိ ပါက အဆိုပါ အပေါင်စာချုပ်ကို အပြည့်အဝ အားထား၍ ရနိုင်မည် မဟုတ်သည်ကို အရေးထားရ ပါသည်။ ထိုသို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသော စာချုပ်စာတမ်း များ အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင် တရားဝင် အပေါင်စာချုပ် ပြုလုပ်သော ပေါင်နှံခြင်းတို့တွင် ပေါင်နှံသောပစ္စည်း (မရွှေမပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း- မြေ၊ အိမ်)ကို လက်ရောက် ပေးအပ်ရန် မလိုပါ။ အပေါင်ပစ္စည်းကို ပေါင်နှံသူ၏ လက်ဝယ်တွင်သာ ထားရှိစေသောကြောင့် အဆိုပါ ပစ္စည်းအား ပျက်စီး စေခြင်း၊ တန်ဖိုးယုတ်လျော့စေခြင်း၊ တစ်နည်းနည်းဖြင့် အခြားသူသို့ လွှဲပြောင်းစေခြင်း စသည်တို့ မပေါ်ပေါက် စေရန်၊ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်မှာ ပေါင်နှံသူအပေါ်တွင် တည်ရှိပါသည်။ အကယ်၍ အဆိုပါကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာ၍ ပေါင်နှံခံသူ (ဘဏ်) တွင် နစ်နာဆုံးရှုံးမှု တစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်ပေါက်လာပါက အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)အနေဖြင့် ဥပဒေနှင့်အညီ ကုစား ပိုင်ခွင့်များ ရှိပေသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါ အပေါင် ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အခွန်အခများ၊ ကနဦး ကြေးမြီများ စသည်တို့ကိုလည်း ပေါင်နှံသူကသာလျှင် ထမ်းဆောင်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။

ပေါင်နှံသူသည် အပေါင်ပစ္စည်းကို တိတိကျကျ ဖော်ပြရန်လည်း အထူးလိုအပ်ပါသည်။ အပေါင်ပစ္စည်း တွင် မြေကြီးပါဝင်ပါက အဆိုပါ မြေကြီး၏ တည်နေရာ နှင့်တကွ မြေတိုင်းရပ်ကွက်အမှတ်၊ လူနေရပ်ကွက် အမှတ်၊ မြေကွက်အမှတ်၊ မြေအမျိုးအစား၊ မြေအကျယ် ဧရိယာ စသည်တို့ကို ဖော်ပြရန် လိုပါသည်။ ထို့အပြင်

အဆိုပါ မြေကြီးပေါ်တွင် အဆောက်အအုံရှိပါကလည်း အဆောက်အအုံအမျိုးအစား၊ အကျယ်အဝန်းတို့ကိုပါ ဖော်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။ အပေါင်ပစ္စည်းနှင့် ပတ် သက်၍ တိကျ မှန်ကန်မှုသည် ပေါင်နှံသူအတွက် အကျိုးရှိစေသကဲ့သို့ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)များအတွက် လည်း ငွေကြေးဆုံးရှုံး နစ်နာရမှု၊ စွန့်စားရမှု၊ အပေါင် ပစ္စည်းအပေါ် အငြင်းပွားမှုများအတွက် များစွာ အကာ အကွယ်ပေးနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

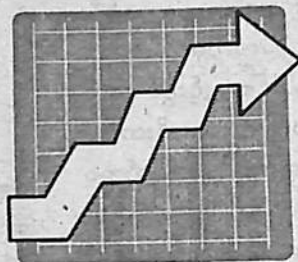
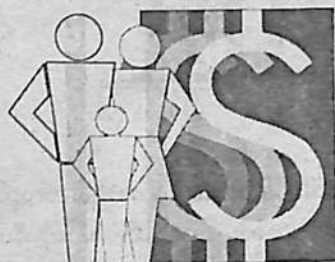
မည်သို့ဆိုစေ ယခုကဲ့သို့ ပေါင်နှံသူနှင့် အပေါင် ခံသူ (ဘဏ်)များ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြင့် ကုန်သည် စီးပွားရေးလောကတွင်သော်လည်းကောင်း၊ လူမှုရေး နယ်ပယ်တွင်သော်လည်းကောင်း တစ်စုံတစ်ခုသော အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ အကျိုးကျေးဇူးများ ပေါ်လာ သည်မှာတော့ အမှန်တကယ်ပင် ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြ လိုက်ရပါတော့သည်။

မောင်တင်မင်း (ဂျေ.နေ)

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ ဦးသက်ဖေ၏ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းဥပဒေ၏ သိကောင်းစရာများစာအုပ်
- ၂။ ဘီ၊ ဘီ၊ မစ်ထရာ၏ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း ဥပဒေစာအုပ် (အင်္ဂလိပ်ဘာသာ)

အားလုံးတွင် ဆက်တိုက်ကြီးပြင်းမှု

မောင်ညွန့်မိန်

တရားရုံးချုပ်သည် အခါအားလျော်စွာ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများနှင့် ပြည်နယ် / တိုင်း / ခရိုင် တရားသူကြီးများ၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးများကို ကျင်းပလေ့ ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် တစ်နှစ်တွင် နှစ်ကြိမ်ခန့် ကျင်းပလေ့ ရှိပါသည်။ ယင်းသို့ အစည်းအဝေး ကျင်းပသည့် အချိန်များတွင် အခါအားလျော်စွာ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁)၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်သည် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်အဖြစ် ဩဝါဒစကားများ ပြောကြားလေ့ ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ပြောကြားသည့် အခမ်းအနားသို့ ရှေ့နေချုပ်ရုံးမှ တာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဥပဒေရုံးအသီးသီးမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီမှ အဖွဲ့ဝင်များကိုပါ ဖိတ်ကြားလေ့ ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ပြောကြားခဲ့သော ဩဝါဒစကားများအနက် ၁၉၉၆-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃-ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းရှိ သူနာပြုတက္ကသိုလ်ခန်းမ၌ ပြောကြားခဲ့သော မိန့်ခွန်းမှာ ကျွန်တော်၏ အသည်းနှလုံးတွင် ယနေ့တိုင် စွဲကျန်လျက် ရှိပေသည်။

“တရားစီရင်ရေး”ဟု ဆိုလိုက်သည်နှင့် လူအများအနေဖြင့် တရားရုံးများ၊ တရားသူကြီးများကိုသာ ပြေး၍ မြင်လေ့ ရှိပါသည်။ အမှန်စင်စစ် တရားစီရင်ရေး

လုပ်ငန်းမှာ တရားသူကြီးများသက်သက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နိုင်သော လုပ်ငန်းမျိုး၊ တာဝန်မျိုး မဟုတ်ချေ။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှ အောင်မြင်သောလုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း အောင်မြင်ရန်အတွက် တရားသူကြီးများသာမက ဆက်နွယ်သော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံးအောက်ရှိ ဥပဒေအရာရှိအဆင့်ဆင့်၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ စသည်တို့သည် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း အောင်မြင်ရန်အတွက် အားလုံးတာဝန်ရှိကြသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ယင်းသို့ တာဝန်ရှိကြောင်းကို ကြေးမုံပြင်ဝယ် အရိပ်ထင်သကဲ့သို့ အတွင်းရေးမှူး (၁) ၏ မိန့်ခွန်းတွင် အပြည့်အစုံဖော်ပြ၍ လမ်းညွှန်အမှာစကား ပြောကြားခဲ့ရာ မှတ်သားဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။

ရှေးဦးစွာ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က “နိုင်ငံတော်၌ တရားမျှတခြင်း၊ လွတ်လပ်ခြင်းနှင့် ညီမျှခြင်းတည်းဟူသော လောကပါလတရားများ ပိုမို ထွန်းကားရေးသည်-တရားသူကြီးများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများက ထမ်းဆောင်ရမည့် ‘အမျိုးသားရေးတာဝန်’ဖြစ်ကြောင်း” မှာကြားသွားသည်။

ဆက်လက်ပြီး တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် မတိမ်းစောင်းရေးမှာ တရားသူကြီးများသာမက တရားရုံးကို

အထောက်အကူပြုရသည့် တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့အရာရှိများ၊ အထူးစုံစမ်း စစ်ဆေးရေးဌာန အရာရှိများ၊ ဓာတုဗေဒ ကျွမ်းကျင်သူ များ၊ မူခင်းဆရာဝန်များမှလည်း သူ့ကဏ္ဍနှင့်သူ တာဝန်ကျေအောင် ဆောင်ရွက်ကြဖို့ လိုအပ်နေသေး ကြောင်းကို ထောက်ပြသွားပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ တာဝန်နှင့် ပတ် သက်၍လည်း “အမှုကို တရားစွဲ တင်ပို့နိုင်ရင် တာဝန် ကျေပြီလို့ သဘောမထားဘဲ အမှုကို ခိုင်ခိုင်မာမာ တည်ဆောက်ဖို့၊ တရားခံ အစစ်အမှန်ကို ဖော်ထုတ် နိုင်ဖို့၊ တရားရုံးက ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်နိုင်အောင် လိုအပ်နေတဲ့ သက်သေခံချက်တွေကို ဖော်ထုတ်စုစည်း တင်ပြနိုင်ဖို့ လိုအပ်နေသေးတယ် ဆိုတာကို အလေး အနက် ပြောကြားလိုပါတယ်ဟု မိန့်ကြားရင်း တရား စီရင်ရေး အောင်မြင်ရေးအတွက် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့၏ တာဝန်ကို ဖော်ထုတ် ပြသခဲ့ပေသည်။

တရားစီရင်ရေးတွင် တရားသူကြီးများကဲ့သို့ပင် ထပ်တူထပ်မျှ တာဝန်ရှိသောသူများမှာ ဥပဒေအရာရှိ များ (အခိုးရရှေ့နေများ) ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းတို့၏ တက်ကြွသော ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု မရှိဘဲ တရားစီရင်ရေး သည် အောင်မြင်မှု မရှိနိုင်ကြောင်းမှာ သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိပေ။ မည်သည့်တိုင်းပြည်တွင်မဆို ဥပဒေအရာရှိ များ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးပါလှပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်တွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်နေကြသော ဥပဒေအရာရှိများနှင့် ပတ်သက် ၍လည်း အတွင်းရေးမှူး (၁) က “ဥပဒေအရာရှိများ အနေနဲ့လည်း တရားစွဲဆိုခြင်းမပြုမီ ဥပဒေအကြံဉာဏ် ပေးရာမှာဖြစ်စေ၊ တရားရုံးကို တင်ပို့တဲ့ အမှုမှာ ပြည့်စုံ ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စိစစ်ရာမှာဖြစ်စေ၊ တရားရုံးမှာ အမှု လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရာမှာဖြစ်စေ တာဝန်သိသိ သစ္စာ ရှိရှိနဲ့ တရားရုံးအပေါ် ကူညီပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ပေး ကြဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အမှုတည်ဆောက်ရေးမှာ ပြည့်စုံ ခိုင်မာမှုရှိအောင် အမှုကို စုံစမ်းထောက်လှမ်းတဲ့ ရဲအရာရှိတွေသာမကဘဲ ဥပဒေအရာရှိများမှာပါ တာဝန်

ရှိကြပါတယ်။ အမှုကို ခိုင်ခိုင်မာမာ တည်ဆောက်ရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ တရားရုံးကို တရားစွဲ တင်ပို့လာပေမယ့် အမှုမှာ အမှန်တကယ် အရေးကြီးတဲ့ တရားလိုပြ သက်သေ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မပါတာ၊ စွဲဆိုရမယ့် ဥပဒေနဲ့ ညီညွတ်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စိစစ်မှု မရှိတာ၊ လိုရင် လိုသလို၊ မလိုရင် မလိုသလို ပုဒ်မအကြီးအသေး ပြောင်းတပ်တာ၊ အမှုကို လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ ကြိုးကြိုး စားစားနဲ့ ဆောင်ရွက်မှု မရှိတာ၊ အမှုစစ်ဆေးရမယ့် အချိန်မှာ ဥပဒေအရာရှိ မရှိလို့ မစစ်ဆေးနိုင်တာတွေ ဟာ မဖြစ်သင့်တဲ့ အခြေအနေတွေပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောကြားလိုပါတယ်”ဟု မိန့်ကြားသွားပေရာ အလွန်ပင် လက်တွေ့ကျလှသော လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ပင် ဖြစ်တော့ သည်။

တရားရုံးတွင် တရားခံဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင် ရွက်ကြရသော ရှေ့နေရှေ့ရပ်များမှာလည်း သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် များ မဟုတ်ကြပေ။ ဥပဒေစာမေးပွဲများ၊ ဘွဲ့များရပြီး တရားရုံးချုပ်မှပင် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ထုတ်ပေး ထားသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ရှေ့နေ ရှေ့ရပ်များ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများ၊ တာဝန်များကို လိုက်နာရန် လိုအပ်လှပေသည်။ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများ ကောင်စီမှ ထုတ်ပြန် ဖြန့်ချိထားသည့် “ရှေ့နေရှေ့ရပ် များ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများ၊ တာဝန်များနှင့် အခွင့် အရေးများ” စာအုပ်တွင် “အမှုအရှုံးပေး ဆုံးဖြတ်သည့် အတွက် တရားသူကြီးများအား အမှုသည်တို့က ဝေဖန်

ပြောဆိုခြင်းပြုက ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် အားပေးခြင်း မပြုအပ်ပါ။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း တရားသူကြီးများအား ဝေဖန် ပြောဆိုခြင်း မပြုအပ်ပါ”ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည် ကို တွေ့ရပေသည်။ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများကို လိုက်နာ ခြင်း၊ စောင့်စည်းခြင်းသည် ကောင်းမြတ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားကို စောင့်ထိန်းခြင်းပင်ဖြစ်၍ အမှား အမှန် ဝေဖန် ပိုင်းခြားနိုင်မှုနှင့် စာနာတတ်မှု ရင်တွင်း အသိစိတ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

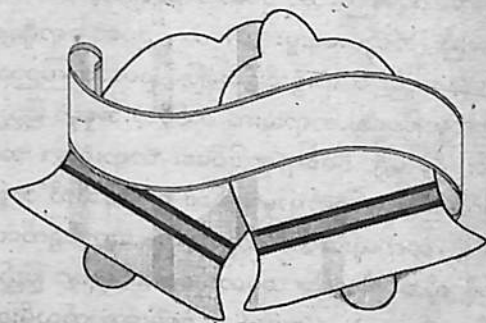
ထို့ပြင် အထက်ဖော်ပြပါ စာအုပ်ငယ်၏ စာမျက်နှာ (၁၆)၊ စာပိုဒ်အမှတ် (၉၃) တွင် “ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် တရားရုံးအရာရှိများဖြစ်သည်နှင့်အညီ တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းတွင် သစ္စာရှိရှိ၊ သမာဓိတည်တည် ရိုးသား ဖြောင့်မတ်စွာ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်”ဟု ဖော်ပြ ပြဋ္ဌာန်းထားပေးရာ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များမှာ သာမည ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြောင်း တရားစီရင်ရေးတွင် များစွာ ‘တာဝန်ရှိကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း အတွင်းရေးမှူး (၁)က အထက် ဖော်ပြပါ အစည်းအဝေးတွင် “ရှေ့နေရှေ့ရပ်တွေဟာ အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်တဲ့နေရာမှာ တရားရုံးကို ကူညီ ပံ့ပိုးပေးရတဲ့ တရားရုံးအရာရှိများဖြစ်တာနဲ့အညီ တရားစီရင်ရေး အောင်မြင်အောင် ဥပဒေပညာရပ်နဲ့ ကူညီ ပံ့ပိုးပေးကြဖို့ တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် မိမိအမှု အနိုင်ရရေးကိုသာ ဦးတည်ပြီး မဟုတ်တာကို အဟုတ်လုပ် တင်ပြတာမျိုး၊ အမှန်ကို အမှားလို့ မျက်စိ မှိတ်ပြီး ငြင်းနေတာမျိုး၊ သက်သေတွေကို လမ်းလွှဲပြီး

ရုံးရှေ့မှာ အစစ်ခံအောင် ဆောင်ရွက်နေတာမျိုးတွေကို အထူးရှောင်ကြဉ်ကြဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားရုံးရှေ့မှာ ပြောဆိုတင်ပြ လျှောက်လဲတဲ့ ကိစ္စရပ် အားလုံးဟာ ဥပဒေနဲ့ ညီညွတ်ရမယ့်အပြင် ရှေ့နေများ လိုက်နာရမယ့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို မချိုးဖောက်မိဖို့နဲ့ တရားစီရင်နေတဲ့ တရားရုံးအပေါ် မထိခဲ့မြင်သဘော သက်ရောက်စေတဲ့ အသုံးအနှုန်းကို အထူးရှောင်ကြဉ် ကြဖို့ လိုအပ်ပါတယ်”ဟု ပြောဆို မှာကြားသွားပေ သည်။

ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့ တရားစီရင်နေကြသည်မှာ ၁၉၈၈-ခုနှစ်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် “တရားစီရင်ရေး ဥပဒေ”က တာဝန်ပေးအပ်ချက်အရ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ (၂)၊ ပုဒ်မခွဲ (က)တွင် “ဥပဒေနှင့် အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခြင်း”ဟူသော မူကို တရားစီရင်ရေးမှ (၇)ချက်အနက် ပထမဦးဆုံးသောမူ အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားပေသည်။

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ရုံးကလည်း ပြည်နယ်/တိုင်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့များသို့ (၂၂-၁၁-၉၄) ရက်စွဲဖြင့် အကြောင်းကြားစာတစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ ယင်း အကြောင်းကြားစာတွင် “တစ်မှုချင်းအလိုက် မည်သို့ မည်ပုံ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့များက ညွှန်ကြား ဆောင်ရွက်

နေပါက တရားစီရင်ရေးလမ်းကြောင်း၌ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သည့်သဘော၊ ဝင်ရောက် ဆုံးဖြတ် သည့်သဘော သက်ရောက်လျက် ရှိပါသည်။ လွတ်လပ် စွာ တရားစီရင်ရေး၏ ရည်ရွယ်ချက်ပါ ပျောက်သွားနိုင် ပါသည်”ဟုလည်းကောင်း၊ “မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပြီးပြတ် အောင် စစ်ဆေး စီရင်ရေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းပေးခြင်း၊ လိုအပ်သည်များကို ကြပ်မတ် ပံ့ပိုး ကူညီခြင်း”တို့ကိုသာ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဟု လည်းကောင်း ညွှန်ကြားထားပေးသည်။

ယင်းအချက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း အတွင်း ရေးမှူး (၁)၏ မိန့်ခွန်းတွင် “ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများအနေနဲ့လည်း တရားနည်းလမ်း အမှန် အတိုင်း ဥပဒေနှင့်အညီ ဖြစ်စေရေးအတွက် တရားရုံး များကို ပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ပြီး အခြားဌာနဆိုင်ရာများနဲ့ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ် ကြပ်မတ်ပေးဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမှုကိစ္စ တစ်ခုချင်းအလိုက် ဥပဒေနဲ့ မညီညွတ်တဲ့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်တာမျိုး၊ မလျော်ဩဇာ အသုံးပြုတာမျိုးကိုတော့ ရှောင်ကြဉ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါ တယ်”ဟု လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်အဖြစ် မီးမောင်းထိုးပြသွား ခဲ့ပေးသည်။

အထက်ပါ အချက်များကို မှာကြားပြီးနောက် “တရားသူကြီးများအနေနဲ့လည်း တရားစီရင်ရာမှာ ဥပဒေနဲ့အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ရေးမှုကို ကိုင်တွယ် ကျင့်သုံးဖို့ လိုအပ်သလို နိုင်ငံတော်အတွင်း ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ပြည်သူလူထုရဲ့ အသက်အိုးအိမ်၊ စည်းစိမ် ဥစ္စာကို ထိပါးစေတဲ့ ပြစ်မှုတွေ၊ နိုင်ငံတော်ရဲ့ လုံခြုံရေး၊ စီးပွားရေးကို ထိခိုက်စေတဲ့ ပြစ်မှုတွေကို ကိုင်တွယ် ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူတွေကို နောင်ကြဉ် ဟန့်တားလောက်တဲ့ ပြစ်ဒဏ်တွေ ချမှတ်ဖို့ လိုအပ် ကြောင်း သတိပေးလိုပါတယ်”ဟု ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်က မှာကြားသွားပေးသည်။

ပြည်သူအများ ယုံကြည်ကိုးစားသော တရား စီရင်ရေး ဖြစ်ရန်အတွက် တာဝန်အရှိဆုံးမှာကား တရားသူကြီးများပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

ထို့ကြောင့် တရားသူကြီးများအနေဖြင့် ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ ဘယာ၊ မောဟဟူသော အဂတိတရားလေးပါး ကင်းရှင်းရန် အရေးကြီးလှပေသည်။ မျက်နှာတံစိုး၊ ဥစ္စာတံစိုး၊ မေတ္တာတံစိုးဟူသော တံစိုးသုံးပါးကို ရှောင် ရှားပြီး အမှန်တရားကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဖော်ထုတ်ရန်၊ မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် တရားစီရင်ရန် လိုအပ်လှသည်။

အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့် ၏ အထက်ပါ မှာကြားချက်၊ လမ်းညွှန်ချက်၊ ဩဝါဒ စကားများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း၊ ခံယူခြင်းအားဖြင့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း ဟူသည်မှာ တစ်ဦးကောင်း၊ တစ်ယောက်ကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုကောင်းဖြင့် အောင်မြင်နိုင်သော လုပ်ငန်းမဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပေ သည်။ တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း အောင်မြင်ရေးအတွက် တရားရုံးသာမက ဆက်နွယ်သည့် ဌာနများအားလုံးတွင် တာဝန်ရှိကြပါကြောင်း ရေးသား တင်ပြအပ်ပါသည်။

ပြည်သူအများ ယုံကြည်ကိုးစားသည့် တရား စီရင်ရေး ဖြစ်စေရန် မျှော်မှန်းလျက်။

မောင်ဉာဏ်စိန်

ကလေးစား

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ဖြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုနေသည့် ပြဿနာများ

အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၇)မှ အဆက်

သို့ပါ၍ လိမ်လည်မှုမြောက်ရန်အတွက် ပထမဦးစွာ လှည့်ပတ်ခြင်း ရှိရပေမည်။ ထို့နောက် သွေးဆောင်ခြင်း ရှိရပေမည်။ ထိုအင်္ဂါရပ် နှစ်ရပ်အနက် လှည့်ပတ်ခြင်းသည် သွေးဆောင်ခြင်းထက် အရင်ကျရမည် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ပစ္စည်း(သို့မဟုတ်) ငွေကို ပေးအပ်ခြင်း မပြုမီ တရားခံက တရားလိုအား လှည့်ပတ်ခြင်းသည်ဆိုသောအချက် ရှိရန် လိုပေသည်။

သွေးဆောင်ခြင်း ဆိုရာ၌ ပုဒ်မ ၄၁၅ ပထမပိုင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ သွေးဆောင်မှုသည် လိမ်လည် လှည့်ပတ်ခြင်းလိုသော သဘောဖြင့်လည်းကောင်း၊ မရိုးဖြောင့်သော သဘောဖြင့်လည်းကောင်း သွေးဆောင်ခြင်း ဖြစ်ရမည်။

၈။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများအပေါ် ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ၄၂၀ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီရင်ထုံးများ၏ ဖွင့်ဆို ရှင်းပြချက်များ

(က) ဦးဝေလင်းနှင့် အက်ဒိုဟာမက်
၁၉၆၅၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး
(တရားရုံးချုပ်) စာ-၁၀၁၄ တွင်

တရားခံက ၎င်းတွင်ရှိသည့် သစ်တန် ၃၀၀ ရောင်းချရန် အဆင်သင့် ရှိသဖြင့် သစ်ဖိုးငွေ ကျပ်

တစ်သောင်း တရားလိုထံမှ တောင်းယူပြီးနောက် သစ်လည်း မပေး၊ ငွေလည်း ပြန်တောင်းမရသဖြင့် ဖြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုရာ တရားခံသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကုန်သည်လုပ်လာသည့်အလျောက် စရံငွေ လက်ခံသည့် အချိန်၌လည်း မရိုးမဖြောင့်သော အကြံ ရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်သဖြင့် လိမ်လည်မှုမြောက်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ တရားခံက သစ်ဖိုး စရံငွေ အဖြစ် ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ထိုငွေ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုသည် တရားခံငွေအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲ ရောက်ရှိခဲ့သည့် အလျောက် ထိုငွေနှင့် ပတ်သက်ပြီး ယုံကြည်အပ်နှံမှု ရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် တရားခံအပေါ် ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံမှု ဖောက်ဖျက်မှုဖြင့်လည်း အပြစ်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ နှစ်နာသူ တရားလိုအနေဖြင့် ပဋိညာဉ် ဖောက်ဖျက်မှုအတွက် နှစ်နာကြေး ရရှိရန် တရားမကြောင်း စွဲဆိုရန်သာ ရှိပေသည်။

(ခ) ကိုဘာဘူနှင့် ကိုကျင်သိန်း
၁၉၆၄၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး
စာ-၄၇၆ အမှုတွင်

လိမ်လည်လှည့်ပတ်မှုဖြင့် ငွေယူခဲ့ခြင်း မဟုတ်ဘဲ သာမန်ငွေချေးယူသည့်အမှု ဖြစ်လျှင် ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲချက်တင်ထားခြင်း ပယ်ဖျက်ရမည်ဟု ထုံးစံသည်။

ငွေကို လိမ်လည်၍ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် ရယူခြင်းဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြရန် တာဝန်မှာ တရားလိုဘက်၌ ရှိပေသည်ဟု ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

(ဂ) ဦးချစ်မောင်နှင့်ပြည်ထောင်စု

မြန်မာနိုင်ငံတော်

၁၉၈၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊

စာ-၂၁ တွင်-

ဈေးယူသည့်ငွေကို ပြန်ဆပ်ရန် မရည်ရွယ်ဘဲ ပြန်ဆပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်အောင် ပြုမူလျက် တမင်လှည့်ဖျားပြီး ငွေထုတ်ချေးစေရန် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်၍ ငွေကို ရယူလျှင် ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ လိမ်လည်မှု မြောက်နိုင်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

(ဃ) ဦးမောင်မောင်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

၁၉၆၆၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး စာ-၇၃၂

စီရင်ထုံးတွင် လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အား ၎င်း၏ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ငွေကို ပေးအပ်စေရန် လိမ်လည်ရာ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် သွေးဆောင်မှသာ ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ အကျုံးဝင်မည် ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) ငွေကို ပေးအပ်ခြင်း မပြုမီ တရားခံက ထိုသူအား လိမ်လည်လှည့်ဖျားခဲ့သည် ဆိုသောအချက် ရှိရန် လိုပေသည်။ ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) ငွေကို ပေးအပ်စေရန် သွေးဆောင်ခြင်း ပြုလုပ်ချိန်၌ တရားခံသည် လိမ်လည် လှည့်ဖျားခြင်း မရှိပါမူ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုကြောင်း တရားမစွဲနိုင်ဟု အတိအလင်း ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းထားပေသည်။

(င) မစိန်ရင် ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

၁၉၆၆၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး (တရား

ရုံးချုပ်) စာ-၃၈၁ စီရင်ထုံးတွင်-

လျှောက်ထားသူတို့မှာ ထိုစဉ်က အစိုးရသို့ ပေးဆပ်ရန် ငွေများ လိုနေသဖြင့် ငွေရရှိရေးအတွက်

ဦးဘသောင်းထံသို့ ဆည်းကပ်ပြီး ငွေ ၂၅၀၀၀/- ရယူခဲ့သည်။ ထိုငွေအတွက် ဦးဘသောင်းနှင့် သက်သေခံ ကတိစာချုပ်ပြုလုပ်ကြရာ ယူထားသော ငွေများအတွက် လျှောက်ထားသူ ဒေါ်ရန်တို့၏ ဆိုင်ခန်းနှင့် ဆိုင်ရှိ ပစ္စည်းတို့ကို ဦးဘသောင်းအား လွှဲအပ်ပေးမည်ဟု ကတိကဝတ် ရှိကြရသည်။ စာချုပ်ပြုလုပ်စဉ်က လျှောက်ထားသူတို့မှာ ဆိုင်ခန်းနှင့် ပစ္စည်းများလည်း အမှန်ရှိပေသည်။ မရှိသော ဆိုင်ခန်းနှင့် ပစ္စည်းများကို လွှဲအပ်ပေးပါမည်ဟု လိမ်လည်လှည့်ဖျား၍ ငွေတောင်းခံခြင်း မဟုတ်ချေ။ ငွေရပြီးနောက်မှ အကြောင်းကြောင်း ကြောင့် ဦးဘသောင်းအား ဆိုင်ခန်းနှင့် ပစ္စည်းများ မပေးအပ်ခြင်းမှာ ချုပ်ဆိုထားသော ကတိကဝတ် ဖောက်ဖျက်ရာ ရောက်ပေသည်။ အမှုအင်္ဂါရပ်တို့သည် တရားမကြောင်းနှင့်သာ ဆိုင်၍ ပြစ်မှုကြောင်းနှင့် မသက်ဆိုင်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။

(စ) ဦးဘိုးကျင် ပါ-၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ

နိုင်ငံ ၁၉၈၃၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး

စာ-၁၃၂ တွင်-

စရံငွေ ရရှိပြီး အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် အိမ်နှင့် မြေကို ရောင်းချရန် ငြင်းဆိုခဲ့ခြင်းမှာ ချုပ်ဆိုသော ကတိကဝတ်ကို ဖောက်ဖျက်ရာ ရောက်နိုင်သော်လည်း လိမ်လည်လှည့်ဖျား၍ စရံငွေ ရယူကြောင်း မပေါ်ပေါက်သဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ အရ အရေးယူနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းခဲ့ပေသည်။

(ဆ) ဦးညိုကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

၁၉၇၈ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး စာ-၂၇

တွင်-

ပဋိညာဉ် ပျက်ကွက်မှုဖြင့် တရားမကြောင်း အရသာ အရေးယူသင့်သော အမှုကို ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေးယူ အပြစ်ပေးခြင်းမှာ မှားယွင်းသည်ဟု ထုံးဖွဲ့ထားပေသည်။

၉။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ၄၂၀ တို့၏ ခြားနားချက်များအပေါ် လေ့လာ တင်ပြခြင်း

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ယုံကြည် အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုနှင့် ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ လိမ်လည် မှုတို့သည် လှည့်ပတ်မှု ရှိ မရှိ ဆိုသော အချက်တွင် အဓိက ခြားနားမှု ရှိပေသည်။ လှည့်ပတ်မှုခြင်း မရှိပါက လိမ်လည်မှု မမြောက်နိုင်သကဲ့သို့ လှည့်ပတ်မှုခြင်း ရှိသော် လည်း ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု မမြောက်ချေ။

ပြစ်မှုနှစ်ရပ်စလုံးတွင် မရိုးမဖြောင့်သောသဘော ရှိခြင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် မတရား ရယူခြင်း (သို့မဟုတ်) မတရား ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် ပစ္စည်းပေးအပ် စေရန် သွေးဆောင်ခြင်း စသော အင်္ဂါရပ်များ အတူတူပင် ရှိသော်လည်း လိမ်လည်မှုတွင် တရားခံ သည် တရားလိုထံမှ ပစ္စည်းကို လှည့်ပတ် ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက် ဖျက်မှုတွင် တရားခံသည် မိမိအား အပ်နှံထားသော ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်သည်ဟူသော အချက် များ၌ အဓိက ကွာခြားမှု ရှိပေသည်။

ပြစ်မှုနှစ်ရပ်စလုံးတွင် တရားခံ၌ မရိုးမဖြောင့် သော သဘောရှိရန် အဓိကလိုအပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ မရိုးမဖြောင့်သောသဘော ပေါ်လွင်ခြင်း မရှိပါက လိမ်လည်မှုသော်လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကိုသော်လည်းကောင်း ကျူးလွန်ခြင်း မရှိသဖြင့် ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရား စွဲဆိုရန်အကြောင်း မပေါ်ပေါက်ဘဲ ပဋိညာဉ် ပျက်ကွက် မှုအတွက် တရားမကြောင်း စွဲဆိုရန်သာ ပေါ်ပေါက် ပေသည်။

ချေးငွေမပေးသည့် ကိစ္စကို အခြေခံ၍ ပုဒ်မ ၄၀၅ အရ ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက် ဖျက် ကျူးလွန်ခြင်း မရှိနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် တမင် လှည့်ပတ်မှုခြင်း၊ ငွေချေးသူကို ချေးယူသည့်အချိန်က မိမိချေးယူငွေကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် အကြံလုံးဝ မရှိခြင်း စသည့် အင်္ဂါရပ်နှစ်ရပ်နှင့် ပြည့်စုံပါက ချေးငွေ

ပြန်မပေးဆပ်သည့်ကိစ္စကို အခြေခံ၍ လိမ်လည်မှု မြောက်နိုင်ပေသည်။ အဆိုပါ အင်္ဂါရပ် နှစ်ရပ်ဖြင့် မပြည့်စုံသော ချေးငွေ ပြန်လည်မဆပ်သည့် ကိစ္စများ တွင် ငွေများ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် တရားမကြောင်း စွဲဆိုရန်သာ ပေါ်ပေါက်ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအချက်များအရ ကုန်ပစ္စည်းအရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ကြရာတွင် ရောင်း သူက ဝယ်သူ၏ လက်သို့ ပစ္စည်းပေးအပ်လိုက်ခြင်း သည် ဤပုဒ်မအရ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း မဟုတ်၍ ရောင်းချလိုက်သော ပစ္စည်းဖိုး ကြွေးငွေပေးရန် တရားခံက ပျက်ကွက်ခြင်းသည် ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေးကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ တရားခံထံမှ ဝယ်ယူ သောပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) မှာယူသော ပစ္စည်းအတွက် စရံငွေပေးခြင်းသည် ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ယုံကြည်အပ်နှံ ခြင်း မဟုတ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုငွေသည် တရားခံပိုင်ငွေအဖြစ် ရောက်ရှိသွားသည်။ ထိုငွေနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု စွဲဆိုနိုင်ခြင်း မရှိချေ။ ကုန်ပစ္စည်း အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ကြရာတွင် သဘောတူထား သော ကတိအတိုင်းသာ ဆုံးရှုံး နစ်နာသူက တရားမ ကြောင်းဖြင့် တရားစွဲဆို တောင်းခံသင့်ပေသည်။

၁၀။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်း အရ စွဲဆိုကြသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် ရလဒ်များ

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းက ဦးတိုက် လျှောက်ထားခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများက တရားစွဲခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုလာကြပါသည်။

ယင်းသို့ ငွေကြေးပစ္စည်း ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုများ အတွက် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုရမည်ကို သိလျက် နှင့် ယင်းအမှုများကို ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် တရားစွဲခြင်းမျိုး ရှိပါသည်။ တချို့ကမူ ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် စွဲဆိုရမည်

လား။ (သို့မဟုတ်) တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုရမည်လားဆိုသည်ကို ရိုးသားစွာ မသိကြသဖြင့် တရားရုံးသို့ တိုင်တန်း စွဲဆိုလာသည်များလည်း တွေ့ရပါသည်။ မည်သည့်အတွက် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုရမည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အမှုများကို ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုရကြောင်း လေ့လာရာ အောက်ပါအချက် ၃-ချက်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (က) တရားမမှုသည် အမှုပြီးပြတ်ရန် အချိန်ကြာသည်ဟု ပြည်သူများအကြားတွင် အစွဲအလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း၊
- (ခ) တရားမမှု စွဲဆိုလျှင် အမှုတန်ဖိုးအလိုက် ရုံးခွန် ထမ်းဆောင်ကြရမည် ဖြစ်ရာ လိုအပ်သည့် ရုံးခွန်အတွက် ကုန်ကျမည့် ငွေကြေး သက်သာစေရန်၊
- (ဂ) ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် စွဲဆိုပြီး မမှန်မကန် နည်းလမ်းများ အသုံးပြုလျက် မိမိဆုံးရှုံးသော ငွေကြေးအတွက် အချိန်တိုအတွင်း ပြန်လည် ရရှိစေရန်တို့ ဖြစ်ပေသည်။

တွေ့ကြုံရသည့် ရလဒ်များ

ငွေကြေးဆုံးရှုံး နစ်နာသူတို့က ငွေကြေးများ ပြန်လည်ရရှိရန် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ ဖြင့် အကျူးဝင်စေမည့် အချက်တို့ကို ဆွဲယူ ဖော်ပြပြီး တိုင်တန်းလေ့ ရှိကြသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ တရားခံအပေါ် အရေးယူထားပြီး တရားခံအချုပ်အတွင်း နေရသည့် အချိန်တွင် ဆုံးရှုံးသော ငွေအတွက် ပြန်လည်ရရှိရန် ကြိုးစား ဆောင်ရွက်ကြသည်။ တရားရုံးများကလည်း ဥပဒေနှင့်အညီ အချုပ်လွှတ် ထုချေရန် အာမခံ ပေးသင့်၊ မပေးသင့် မစဉ်းစားကြဘဲ တိုင်တန်းသော ငွေကြေးပမာဏ အတိုင်းအတာအပေါ် ကြည့်ကာ အာမခံပေးလေ့ မရှိကြချေ။ အာမခံပေးလျှင်လည်း ထိုတရားသူကြီးကို တိုင်လေ့ရှိသဖြင့်

တရားသူကြီးများက အာမခံပေးရေး လက်တွန်းတတ်ကြပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ တိုင်တန်း တရားစွဲခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ထွက်ပြေးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြောင်း ယုံကြည်နိုင်ပြီး ဂုဏ်သရေရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြလျက် အာမခံ မရဘဲ အချုပ်ဖြင့် အမှုရင်ဆိုင်ကြရသည်။ ထိုသူတို့မှာ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ပင်ပန်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်ရပေသည်။ မိသားစုအားလုံး လူမှုဒုက္ခ ရောက်ကြရပေသည်။

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုသူ တရားလိုတွင် ငွေကြေးကုန်ကျ သက်သာစေသည့် တရားမမှု စွဲလျှင် ထမ်းဆောင်ရမည့် ရုံးခွန်တန်ဖိုး သက်သာစေမည့်အပြင် အချိန်ကြာကြာ အမှုရင်ဆိုင်ရသည့် ကာလအတွင်း ကုန်ကျစရိတ်တို့ အတွက်ပါ သက်သာစေသည်။ ယင်းသို့ တရားလိုအတွက် ငွေကုန်ကြေးကျ သက်သာစေသော်လည်း နိုင်ငံတော်အတွက်မူ ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းဖိုး မရသည့်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေ နစ်နာရပါသည်။

၁၁။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုမှုနှင့် ပြစ်မှုကြောင်းအရ တိုင်တန်းစွဲဆိုမှုကို တစ်ပြိုင်တည်း စွဲဆိုနိုင်ခြင်း ရှိ မရှိ

ငွေကြေး ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုများအတွက် တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုမှုနှင့် ပြစ်မှုကြောင်းအရ တိုင်တန်း စွဲဆိုမှုတို့ကို တစ်ပြိုင်တည်း မပြုလုပ်ရဟု ပိတ်ပင် တားမြစ်သော ဥပဒေ တစ်စုံတစ်ရာ မရှိချေ။

တရားခံ၏ ပြုမူချက်သည် တရားမကြောင်းအရ အရေးယူနိုင်သည့် အကြောင်းကြောင့် တရားလို၏ တိုင်တန်းချက်ကို ပယ်ရန် မဟုတ်ဘဲ ပြစ်မှုအင်္ဂါရပ်များ ပေါ်ပေါက်နေပါက တရားရုံးသည် လက်ခံ စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း "ဦးသိန်းမောင်နှင့် ဒေါ်အေးကြည်၊ ၁၉၈၆၊ မတစ၊ ၈၁-၆၃" စီရင်ထုံးတွင် ထုံးပြုထားသည်။

ထို့ကြောင့် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုထားပြီး ဖြစ်၍ ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုထားသည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုကို လက်မခံထိုက်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရ ပေသည်။

၁၂။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်း အရ စွဲဆိုခြင်းကြောင့် ကြုံတွေ့ရသည့် ပြဿနာများ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ပြစ်မှု မြောက်ရန် တရားခံသည် ယုံမှတ် အပ်နှံသည့်ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစားပြုသည် ဆိုရုံဖြင့် မလုံလောက်ကြောင်း၊ မရိုးမမြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားမှု ပြုမှသာ ပြစ်မှုမြောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း အထက်တွင် ဥပမာများ၊ စီရင်ထုံးများဖြင့် ရှင်းလင်းပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယနေ့ တရားရုံးများတွင် ချေးငွေတောင်းခံသည့် ကိစ္စများ၊ ကုန်ပစ္စည်း အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ရာတွင် စရံပေးပြီးနောက် ကုန်ပစ္စည်း မရသည့်အခါ စွဲဆိုမှုများ၊ အစုစပ် လုပ်ငန်းများ၌ ငွေကြေးထည့်ဝင်မှုများတို့မှ ပေါ်ပေါက်သည့် ငွေကြေးမှုခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်း အရ တိုင်တန်းလာကြသည့်အခါ အရေးယူပြီး အပြစ် ပေးနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့အတူ လိမ်လည်မှု မမြောက်သော ငွေချေးယူမှုများ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကိုလည်း ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုရာတွင် တရားရုံးများက လက်ခံစစ်ဆေး အပြစ်ပေးနေကြပေ သည်။

ယင်းသို့ နည်းမှန်လမ်းမှန် စွဲဆိုမှု မရှိသည်ကို တရားရုံးများက ပေါ့ပေါ့လွယ်လွယ် လက်ခံကာ အရေးယူ အပြစ်ပေးကြသဖြင့် ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက် ရကြောင်း တွေ့ရပေသည်။

တရားရုံးများသည် မတော်မတရား လုပ်လိုသူ များ၏ အသုံးချခံကာ ပြစ်မှုကြောင်းအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အလွဲသုံးစားပြုပြီး တရားခံများကို အာမခံ မပေးသဖြင့် တရားသူကြီးများကို နစ်နာသူများက တိုင်တန်းမှုများ

ရှိလာသည်။ တရားရုံးချုပ်နှင့် အထက်ရုံး အဆင့်ဆင့်က တိုင်တန်းခံရသူ တရားသူကြီးအပေါ် နှစ်စမ်းစစ်ဆေး မှုများ ပြုလုပ်ရသည်။ မမှန်မကန် အရေးယူမှုများ ကြောင့် မမှန်မကန် ဆောင်ရွက်သူ တရားသူကြီးတည်း မဟုတ်ဘဲ အထက်တာဝန်ရှိသူတို့ပါ အချိန်ကုန် လုပ်န်း ဖြစ်ရပေသည်။

တရားရုံးက အာမခံ မပေးနိုင်သော ပြစ်မှုဖြင့် အမှုသည်တို့က တမင် စွဲဆိုကြသည်။ တရားရုံးက အာမခံပေးလိုက်လျှင် တရားလိုက အဆင့်မြင့်ရုံးသို့ ပြင်ဆင်မှု တက်ကြသည်။ အာမခံ မပေးလျှင် တရားခံက အဆင့်မြင့်ရုံးတွင် အာမခံ ထပ်လျှောက်လေ့ ရှိကြသည်။ ထို့ပြင် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုသင့်လျက် တရားလိုက ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် တရားစွဲဆိုရာ တရားခံ ကို အရေးယူခြင်းကြောင့် တရားခံက ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၆၁ (က) အရ အမှုချေဖျက် ပေးရန် တရားရုံးချုပ်သို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေ လျှောက်ထားခြင်းများသည် အများအပြား ရှိသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။ ထိုသို့ အထွေထွေလျှောက် ထားမှုများ ပြင်ဆင်မှုများကြောင့် မူလရုံး အမှုတွဲမှာ အဆင့်မြင့်ရုံး အသီးသီးတွင် ရောက်ရှိနေပြီး အမှုမှာ ကြန့်ကြာနေပေသည်။ တရားရုံးများ၏ အမှုလက်ကျန် စာရင်းတွင် လက်ကျန်မှု များပြားနေတတ်ကြောင်း ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။

တရားမကြောင်းအရ သက်သာခွင့် တောင်းခံ ရမည့် ချေးငွေ ရလိုမှုများကို အလွဲသုံးစားမှု ဆိုပြီး ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် တိုင်တန်း စွဲဆိုကြသည်။ တရားခံကို အချုပ်တွင် ရှိစေပြီး တရားခံ အချုပ်လွတ် ထုချေခွင့် (အာမခံ) မရနိုင်ရန် ရည်ရွယ်လျက် တရားလိုက တရား ရုံးသို့ သက်သေခံ အချိန်ကြာကြာ မလာခြင်းကြောင့် အမှုများ ကြန့်ကြာနေသည့် ပြဿနာလည်း တွေ့ရှိရ သည်။

ထို့ပြင် တရားရုံးများကို ငွေများ တရားနိုင်ဟု စွပ်စွဲလာကြသည်။ ငွေအမြောက်အမြား လိမ်လည်သွား သည်ကို စတိ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း၊ တရားမကြောင်းအရ

စွဲဆိုရမည့် ချေးငွေရလိုကြောင်း အမှုကို ပြစ်မှုကြောင်း ဖြင့် လက်ခံ စစ်ဆေးပြီး ငွေကြေးချမ်းသာသူဘက်မှ လိုက်ကာ ကြီးမားသော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း စသည့် မတော်မတရား ပြုလုပ်မှုများ ပြုခဲ့ကြသည်။ တရားရုံး များက ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများတွင် နည်းမှန်လမ်းမှန် မဟုတ်ဘဲ လက်ခံ အရေးယူ စစ်ဆေးခြင်းကြောင့် ပြည်သူများက တရားရုံးများကို ယုံကြည် အားကိုးမှု လျော့နည်းလာခြင်းသည် အဓိကပြဿနာ ဖြစ်ပေသည်။

၁၃။ အကြံပြု သုံးသပ် တင်ပြချက်များ

တရားရုံးများသည် အမှုကို အပေါ်ယံကြောမျှသာ မကြည့်ဘဲ နက်နက်နဲနဲ သုံးသပ်၍ အငြင်းပွားခြင်း၏ အရင်းအမြစ်ကို ထုတ်ဖော်ရမည်။ အမှန်တရားကို ရရှိရန် စစ်ဆေး စုံစမ်းရမည်။ ထိုသို့ စုံစမ်းဖော်ထုတ် ရာတွင် တစ်ဖက်ဖက်သို့ တိမ်းစောင်း အသာပေးခြင်းမျိုး မဖြစ်စေဘဲ အမှန်တရား ဖော်ထုတ်ရေးကို မျက်ခြေ မပြတ်ထားလျှင် မျှတ မှန်ကန်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည်ဟု “ဦးခွေးနှင့် ဦးအေး ပါ-၂၊ ၁၉၆၈၊ မတစ (တရား ရုံးချုပ်) စာ-၁၁၆”တွင် ဖွင့်ဆို လမ်းညွှန်ထားပါ သည်။

အကြံပြုချက် (၁)

ို့ကြောင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများတွင် ငွေကြေး နစ်နာဆုံးရှုံးသူက တရားရုံးသို့ ဦးတိုက် လျှောက်ထားလာလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၀ အရ တိုင်တန်းသူကို ဦးစွာ စစ်ဆေးပြီး တရားမ ကြောင်းအရ အရေးယူရန်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရလျှင် ပုဒ်မ ၂၀၃ အရ ပလပ်သင့်ပေသည်။ အချို့တရားရုံးများတွင် ယင်းသို့ ပလပ်ခြင်း မပြုဘဲ တရားလို တစ်ဦးတည်း သက်သေအဖြစ် စစ်ဆေးပြီးမှ ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုရန်အကြောင်း မပေါ်ပေါက်ကြောင်း၊ တရားမ ကြောင်းဖြင့်သာ စွဲဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း အကြောင်း ပြကာ စွဲချက်မတင်မီ လွှတ်သည့် အခြေအနေများလည်း

တွေ့ရပေသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၅၂ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လိုက်နာမှု မရှိသဖြင့် ဥပဒေအရ မှားယွင်းနေကြောင်း တွေ့ရပေ သည်။ တရားသူကြီးများသည် အထက်စီရင်ထုံးတွင် ဖွင့်ဆို လမ်းညွှန်သည့်အတိုင်း တိုင်တန်းချက်များ လက်ခံ ရရှိသည့်အခါ သေချာစွာ စိစစ်ပြီး တိုင်တန်း မှုများကို နည်းမှန်လမ်းမှန် အရေးယူသင့်ကြောင်း သုံးသပ် တွေ့ရှိရပေသည်။ တရားရုံးသို့ အမှုရောက် လာသဖြင့် အမှုစစ်ရလျှင်ပြီးရောဟု သဘောထားကာ ဦးတိုက်မှုများကို ပေါ့ပေါ့လွယ်လွယ် အရေးမယူသင့် ချေ။ တရားသူကြီးများသည် တိုင်တန်းချက် မှန် မမှန် သိသာရန်အလိုငှာ ရဲအရာရှိ တစ်ဦးဦးကို ပြစ်မှုကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ စုံစမ်းမှုပြုရမည်ဟု ညွှန်ကြား သင့်ပါသည်။ ယင်းသို့ စုံစမ်းတွေ့ရှိချက် ရရှိပြီးမှ တိုင်ကြားခံရသူကို အရေးယူသင့် မသင့် ဆုံးဖြတ်သင့် ပါကြောင်း အကြံပြုပါသည်။ ထိုအဆင့်မှသာ မှန်မှန် ကန်ကန် အရေးယူသင့် မသင့် စိစစ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့လျှင် တရားရုံးများ၌ အမှုလက်ကျန် များများရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

အကြံပြုချက် (၂)

တရားရုံးများသည် ငွေကြေးဆုံးရှုံး နစ်နာသူများ ကို နည်းမှန်လမ်းမှန် တရားစွဲပြီး သက်သာခွင့် တောင်းဆို တိုင်တန်းတတ်စေရန် ညွှန်ပြသင့်ကြသည်။ ယင်းအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၉၈-ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉-ရက်နေ့တွင် တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း၊ ခရိုင်တရားသူကြီးများ၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်း၊ ခရိုင် ဥပဒေအရာရှိများအား ပြောကြားသည့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ဩဝါဒ အမှာစကား တွင် “တရားရုံးတွေမှာ မတော်မတရားတွေ လျော့နည်း လာအောင်၊ နောက်ဆုံး ပပျောက်သွားအောင် လုပ်ဖို့ ကတော့ အထူးဂရုစိုက် ဆောင်ရွက်ကြရဦးမှာ ဖြစ်ပါ

တယ်။ တရားသူကြီးတွေဟာ မိမိကိုယ်တိုင် မတော် မတရားပြုမှု ကင်းရှင်းဖို့ လိုတဲ့အပြင် မတော်မတရား လုပ်လိုသူများရဲ့ အသုံးချမှု မခံရအောင်လည်း သတိ ရှိကြဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ ပြောရမယ် ဆိုရင် လူပုဂ္ဂိုလ်အချင်းချင်း ဆက်ဆံကြတဲ့အခါမှာ အမှားအယွင်း အတိမ်းအစောင်း ရှိကြလို့ နစ်နာရတဲ့ အမှုကိစ္စများမှာ တရားမလမ်းကြောင်းနှင့် စွဲဆိုပြီး သက်သာ တောင်းရမယ့်အစား အလွဲသုံးစားမှု၊ လိမ်လည်မှုဆိုပြီး ရာဇဝတ်ကြောင်းနှင့် တရားစွဲဆို ကြတာကို မကြာမကြာ တွေ့နေရပါတယ်။ တကယ် ရာဇဝတ်ကြောင်းနဲ့ မဆိုင်ဘဲ ရာဇဝတ်ကြောင်းဖြစ်အောင် ဆွဲယူပြီး စွဲဆိုနေကြတာကို တရားရုံးတွေက လက်ခံ စစ်ဆေးနေကြတာဟာ မတရား လုပ်ကိုင်သူများရဲ့ အသုံးချမှု ခံရခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စမျိုးကို တရား ရုံးတွေက လက်ခံခြင်း မပြုကြဖို့၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များကလည်း လက်ခံ ဆောင်ရွက်မပေးကြဖို့ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရှေ့နေ ရှေ့ရပ်များကလည်း အားပေးအားမြှောက် မပြုကြဖို့ အထူးမှာကြားလိုကြောင်း" လမ်းညွှန် မှာကြားခဲ့ပေ သည်။

အဆိုပါ လမ်းညွှန်ချက်မှာ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး တရားသူကြီးများသည် လေးလေးနက်နက် တိတိကျကျ လိုက်နာ ဆောင်ရွက် ရမည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ဖြစ်ကြောင်း အကြံပြု ဆွေးနွေး တင်ပြအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက် (၃)

ထို့ပြင် တရားရုံးချုပ်မှလည်း ၁၉၉၆-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁-ရက် နေ့စွဲပါ စာအမှတ် ၁၂၁၆/၆၅ (ပြစ်မှု) ၁၂/၉၆ ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နေချိန်၌ (Myanmar Companies Act)အရလည်းကောင်း၊ စာချုပ်ဖောက်ဖျက်မှုများအတွက် (Contract Act) အရလည်းကောင်း ငွေကြေးပစ္စည်း ဆုံးရှုံး နစ်နာမှု အတွက် တရားမကြောင်းအရလည်းကောင်း စွဲဆိုရမည်။

တရားမကြောင်းဆိုင်ရာ အမှုများကို လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ချင်းက ဦးတိုက် လျှောက်ထားခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများက တရားစွဲဆိုခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပြစ်မှု ကြောင်းအရ တရားစွဲနိုင်သဖြင့် တရားမမှု ဖြစ်သည်၊ (သို့မဟုတ်) ပြစ်မှုဖြစ်သည်ကို တိတိကျကျ စိစစ်ပြီး တရားရုံးများက ဥပဒေနှင့်အညီ စစ်ဆေးကြရန်၊ တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုမည့် အမှုများကို ပြစ်မှုအဖြစ် အသွင်သဏ္ဌာန်ပြောင်း စွဲဆိုခြင်း၊ စစ်ဆေး စီရင် ခြင်းသည် တရားစီရင်ရေး ယန္တရားကို အလွဲသုံးစား ပြုရာရောက်ခြင်း (Miscarriage of Justice) ဖြစ်သည်ကိုလည်း အထူးသတိပြုရန် ညွှန်ကြားထား သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။

အထက်တွင် တင်ပြသည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ် ၄၀၆၊ ၄၂၀ တို့ဖြင့် အရေးယူရန် လိုအပ်သည့် အင်္ဂါရပ်များ၊ ဥပမာ-ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စီရင်ထုံး များတို့အရ တရားသူကြီးများသည် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ စွဲဆို တိုင်တန်းလာပါက တရားမမှု ဖြစ်သည်၊ ပြစ်မှုဖြစ်သည်တို့ကို မှန်ကန်စွာ စိစစ်နိုင် မည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ တရားစီရင်ရေး ယန္တရားကို မသမာ သူများက အလွဲသုံးစားပြုရာရောက်ခြင်း မဖြစ်ရအောင် ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ စီရင်ထုံး ဖွင့်ဆိုချက်များ နှင့် တရားရုံးချုပ် ညွှန်ကြားချက်တို့ကို တိတိကျကျ လိုက်နာသင့်ကြောင်း အကြံပြု ဆွေးနွေးပါသည်။

အကြံပြုချက် (၄)

ငွေကြေးနစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုအတွက် နည်းမှန် လမ်းမှန် မတိုင်ကြသည့်အပေါ် အချို့တရားရုံးများက အလွယ်တကူ လက်ခံ စစ်ဆေးခြင်းများ ရှိသကဲ့သို့ အလွယ်တကူ အရေးယူခြင်း မပြုဘဲ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ ရဲစခန်းသို့ စုံစမ်း စစ်ဆေးပေးရန် ညွှန်ကြားပြီးမှ အရေးယူသင့် မသင့် ဆုံးဖြတ်သည့် တရားသူကြီးများလည်း ရှိပါသည်။

ယင်းသို့ ရဲစခန်း အသီးသီးသို့ တရားရုံးများမှ စုံစမ်းရန် ညွှန်ကြားသည့်အခါ စုံစမ်း စစ်ဆေးသူ ရဲအရာရှိအချို့တို့သည် စုံစမ်း တွေ့ရှိချက် ပြန်ကြားစာကို အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာ ကြာသည့်တိုင် တရားရုံးသို့ ပေးပို့ခြင်း မရှိကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြင့် တရားရုံးများတွင် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ လက်ကျန်မှု လျော့နည်းသင့်လျက် မလျော့နည်းသော အခြေအနေများ တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းသို့ ငွေကြေး ဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို တိုင်တန်းသူများက မမှန်မကန် တိုင်ကြားခြင်းမျိုးကို ယင်းစုံစမ်း စစ်ဆေး တွေ့ရှိချက်ပါ အချက်များဖြင့် အရေးယူရန် မသင့်ကြောင်း တရားရုံးက ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်ဖြစ်၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးချက် ပြန်ကြား လွှာများ အလျင်အမြန် ရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်း ကိစ္စအတွက် ရဲစခန်းအသီးသီးသို့ ညွှန်ကြားချက်များ ပေးပို့ရန် လိုအပ်ပါသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူ အကြီးအကဲတို့ဖြင့် ဆက်သွယ် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အကြံပြုအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက် (၅)

အချို့ငွေကြေးဆိုင်ရာ အမှုများကို တရားမ ကြောင်းအရ စွဲဆိုသင့်လျက် တရားမမှု စွဲဆိုခြင်း မပြု ကြသဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွက် ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်းဖိုးငွေ များ မရရှိနိုင်တော့ချေ။ အချို့အမှုသည်များသည် ရုံးခွန် တံဆိပ်ခေါင်းဖိုး ကုန်ကျစရိတ်ကို သက်သာစေခြင်း အကြောင်းထက် တရားမမှု စွဲဆိုလျှင် သက်သာခွင့်များ မြန်မြန်ဆန်ဆန် မရနိုင်သည့်အကြောင်းကြောင့် ပြစ်မှု ကြောင်းဖြင့် စွဲဆိုခြင်းက အဓိက ဖြစ်နေပေသည်။

ပြည်သူများအကြားဝယ် အစွဲအလမ်းတစ်ရပ်နှယ် ဖြစ်နေသော တရားမမှု စွဲဆိုလျှင် အချိန်ကြာသည်။ လူဆွေးဆွေး၊ အမှုဆွေးဆွေး ဖြစ်ရသည်ဆိုသော ပြောကြားချက်များ ပပျောက်စေရန်နှင့် တရားမမှု စွဲဆို ခြင်းဖြင့် နစ်နာမှုများအတွက် သက်သာခွင့် အမြန်ဆုံး ရရှိနိုင်ရန် တရားမမှုများ မကြန့်ကြာစေရေး တရားမ

ကျင့်ထုံးဥပဒေပါ သင့်လျော်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့ကို ပြင်ဆင်ရန် သင့်၊ မသင့် စဉ်းစားသင့်ပါကြောင်း အကြံပြု တင်ပြအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက် (၆)

တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုရမည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အမှုများကို မတော်မတရား ပြုသူတို့က ပြစ်မှုကြောင်း ဖြင့် တိုင်တန်းကြပြီး တရားခံကို အာမခံ မပေးနိုင်သည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ ဖြင့် အရေးယူစေရန် မမှန်မကန် ဆောင်ရွက်ကြသည့် တရားရုံးများကလည်း တိုင်တန်းခံရမည် စိုးရိမ်၍လည်းကောင်း၊ အာမခံပေးရေး တွင် စဉ်းစားရမည့် “မူ”များကို မျက်ကွယ်ပြုပြီး တရားခံကို အာမခံပေးလေ့ မရှိကြပေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ပြစ်မှုသည် အာမခံ မပေးနိုင် သော ပြစ်မှုအဖြစ်ဖြင့် ပြင်ဆင် သတ်မှတ်မည် ဆိုပါက တရားလိုအနေဖြင့် မမှန်မကန် ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် တိုင်တန်းမည် မဟုတ်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။ တရားခံ ကို အချုပ်ဖြင့် ထားပြီးမှ ၎င်း၏ငွေကြေးကို ပြန်လည် ရရှိနိုင်မည်ဟု ပြည်သူတို့၏ လွဲမှားသော အတွေးအခေါ် ဖြင့် ပုဒ်မ ၄၀၆ ကို လက်နက်သဖွယ် အသုံးပြုနေ ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဒ်မ ၄၀၆ ကို “အာမခံ ပေးနိုင်သော ပြစ်မှုအဖြစ် ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်ရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပြင်ဆင်သင့်ပါကြောင်း အကြံပြု တင်ပြအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက် (၇)

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို နည်းမှန်လမ်းမှန် ဖြင့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသဖြင့် တရားရုံးများ အပေါ် ပြည်သူများက ယုံကြည် အားကိုးမှု နည်းလာ ခြင်းများ တွေ့ရပါသည်။ ယင်းအချက် ပပျောက်ရန် အတွက် တရားရေးကဏ္ဍတွင် တာဝန်ယူရသည့် တရား သူကြီးများသည် နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲများ၏ လမ်းညွှန်ချက်များ၊ နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ်၏ လမ်းညွှန် မှာကြားချက်များကို လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်အဖြစ်

ခံယူချက် အမှုအခင်းများ စစ်ဆေး စီရင်ရာတွင် ဥပဒေ ဖြင့်အညီ မဟာပဒေသတရား ၄-ပါး ဖြစ်သော ကာလံ၊ ဒေသံ၊ အဂ္ဂံ၊ ဓနံတို့ဖြင့် သုံးသပ် ဆင်ခြင် စီရင်သင့်ကြောင်း အကြံပြု တင်ပြ ဆွေးနွေးအပ်ပါသည်။

နိဂုံး

နိုင်ငံတော်အတွင်း မှီတင်း နေထိုင်ကြသော ပြည်သူများသည် နိုင်ငံတော်၏ အင်္ဂါရပ်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။ နိုင်ငံတော်နှင့် ယင်းပြည်သူများကို နိုင်ငံတော်၏ အာဏာကြီး သုံးရပ်တွင် တစ်ရပ်အပါအဝင် ဖြစ်သည့် တရားစီရင်ရေး အာဏာပါ လုပ်ပိုင်ခွင့် ဥပဒေများဖြင့် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရပေမည်။ နိုင်ငံတော်ကြီး အေးချမ်းသာယာပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက နိုးကြားသော အသိစိတ်ဖြင့် ပါဝင်ကြရပါမည်။ ထို့အတူ တရားရေးကဏ္ဍတွင် တာဝန်ယူကြသော တရားသူကြီးများသည်လည်း နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေးတွင် အုတ်တစ်ချပ် သဲတစ်ပွင့်အဖြစ် ပါဝင်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတရားသူကြီးများသည် ဗဟိုဝန်ထမ်း တက္ကသိုလ်တွင် အထူးမွမ်းမံသင်တန်း တက်ရောက်စဉ် တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ စာတမ်းဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဤသင်တန်းသည် ယခင်က သင်တန်းများနှင့် မတူချေ။ အဆင့်မြင့် အတွေးအခေါ်များ ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပေသည်။

ဤသို့ ရည်ရွယ်ချက် ကြီးမားလှသည့် သင်တန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့ (၁) အနေဖြင့် သင်တန်းကာလ အချိန်တိုအတွင်း ရှာဖွေ စုဆောင်း၍ ကြိုးစား တင်ပြထားပါသည်။ တရားရုံးများသည် ပြည်သူတို့ ယုံကြည်အားကိုးသော တရားရုံးများ ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်မှန်ဖြင့် ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

ဤစာတမ်း ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အစစအရာရာ ညွှန်ပြသည့် ဆရာများအားလုံး၊ ဗဟိုဝန်ထမ်း

တက္ကသိုလ်မှ အရာရှိများနှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများအား အထူးကျေးဇူးတင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

အစုအဖွဲ့ (၁)

ဤစာအုပ်အတွက် ကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများစာရင်း

- ၁။ နိုင်ငံတော် အေးချမ်း သာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ၊ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်၏ ၁၉၉၈-ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၉-ရက်နေ့တွင် တရားရုံးချုပ်၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်း၊ ခရိုင်တရားသူကြီးများ၊ ပြည်နယ်/တိုင်း၊ ခရိုင် ဥပဒေအရာရှိများအား ပြောကြားသည့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ဩဝါဒ အမှာစကား စာအုပ်။
- ၂။ ရာဇသတ်ကြီး။
- ၃။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး၊ ကဝိလက္ခဏ ဥပဒေ ရေးရာအဖွဲ့။
- ၄။ ဦးသက်ပေ၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏ သိကောင်းစရာများ။
- ၅။ တရားသူကြီး ဦးသိန်းဟန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးပေါင်းချုပ်။
- ၆။ ဦးမြင့်နိုင်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးပေါင်းချုပ်။

(ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁)မှ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် အဖွဲ့ (၁) မှ တင်သွင်းသော စာတမ်း)

တရားရေး

မြန်မာ့လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right) နှင့် မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ့လူမှုဘဝ ပြဿနာများ

အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၇)မှ အဆက်

(ဂ) ဖတူ မိကွဲ၊ မိတူ ဖကွဲ ညီအစ်ကို မောင်နှမများအနေနှင့် သွေးရင်းတူ တူမများနှင့် အညီအမျှ အမွေဆက်ခံနိုင်သည်။ သွေးရင်း တူ၊ တူမများအား အဖော်အဖြစ် ခေါ်ယူထားလေ့ ရှိကြသည်။ တူ၊ တူမများကလည်း ညီအစ်ကို မောင်နှမများထက်ပင် သံယောဇဉ်တွယ်ကာ ပြုစုစောင့်ရှောက်တတ်ကြသည်။ အတူနေအမွေရှင်၏ တူ၊ တူမများကို ဖတူ မိကွဲ၊ မိတူ ဖကွဲ ညီအစ်ကို မောင်နှမများနှင့် အညီအမျှ အမွေဆက်ခံနိုင်ခွင့် ရရှိစေသည်မှာ မဖြစ်သင့်ပါ။ အတူနေ တူ၊ တူမများသာ အမွေဆက်ခံစေသင့်ပါသည်။

(ဃ) သေသူ၏ အမွေရှင်ထက် ငယ်သူက ကြီးသူများကို အမွေမှ ပယ်ထုတ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် သေသူနှင့်အတူ နေထိုင်ကာ သေသူအား ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးခဲ့သည့် အစ်ကို၊ အစ်မများ အမွေမှ ပယ်ထုတ်ခံရခြင်းကို ပြန်လည် ချင့်ချိန်သင့်ပါသည်။

(င) မိဘနှစ်ပါး သေဆုံးပြီး အမွေမခွဲရသေးမီ အိမ်ထောင်မပြုသေးသည့် ညီအစ်ကို မောင်နှမတစ်ဦး သေဆုံးသွားလျှင် သေသူ၏ အမွေဝေစုကို အားလုံးအညီအမျှ ခွဲဝေယူကြရမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ သေသူနှင့် အတူနေပြီး ပြုစုစောင့်ရှောက်ခဲ့သော ညီအစ်ကို မောင်နှမတို့သည် အခြား ညီအစ်ကို မောင်နှမများနည်းတူ အမွေဝေစု အညီအမျှ ရရှိစေခြင်းကို ပြန်လည် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

(၂) သူစိမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုံးသပ်ခြင်း

အမွေစား အမွေခံများက အမွေရှင် မကျန်းမမာ ဖြစ်နေစဉ် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိဘဲ သေဆုံးသည့် အခါမှသာ သင်္ဂြိုဟ်ပေးသည်။ ၎င်းတို့က အမွေရှင်နှင့် အတူနေ အမွေရှင်အား ပြုစုစောင့်ရှောက်ခဲ့သော သူစိမ်းကို အမွေဆက်ခံခွင့် မပေးသင့်ကြောင်း ငြင်းဆိုမှုများ တွေ့ရှိနေရပါသည်။ ထိုသို့ အမွေရှင်၏ အမွေစား အမွေခံ မဟုတ်သော်လည်း အမွေရှင်အား ဆွေမျိုး ရင်းချာပမာ ပြုစုစောင့်ရှောက်သူ သူစိမ်းအား အမွေရှင်၏ အမွေကို ခွဲဝေခံစားစေသင့်ကြောင်း သုံးသပ် တင်ပြ အပ်ပါသည်။

အခန်း (၆)

သေတမ်းစာနှင့် မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ သားချင်းတစ်စု စီမံမှုတို့၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ နှိုင်းယှဉ် တင်ပြခြင်း

(က) သေတမ်းစာ

မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေ၌ အမွေဆက်ခံရေး အခြေခံမူများ သတ်မှတ်ရာတွင် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် နှင့် မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေကို လိုက်နာရသူ များသည် သေတမ်းစာ ရေးသားခွင့် မရှိကြောင်း အခြေခံမူတစ်ရပ်အဖြစ် ချမှတ်ထားပေးသည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ အမွေဆက်ခံရေးတွင် အရွယ်ရောက်ပြီး၍ စိတ်ပေါ့သွပ်သူ မဟုတ်ပါက သေတမ်းစာ ရေးသား စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည်ဟု အမွေ ဆက်ခံရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၉ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထား သည်။ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များနှင့် မဟာမေဒင် ဘာသာဝင် များအနေဖြင့်လည်း သေတမ်းစာ ရေးသားရာ၌ ကန့်သတ်ချက်များ ရှိပေသည်။

(ခ) သားချင်းတစ်စု စီမံမှု

မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေတွင် သေတမ်းစာ ရေးသားခွင့် မရှိသော်လည်း မိသားစု စီမံမှုဖြင့် အမွေပုံ စီမံမှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အမွေရှင် မသေဆုံးမီ အမွေရှင်နှင့် သားချင်းတစ်စု သဘော တူညီမှု ပြုထားပြီး အမွေရှင် ကွယ်လွန်ခဲ့လျှင် အမွေ ပစ္စည်းများ မည်သို့ ခွဲဝေယူကြရမည်ဟု သဘောတူ စီမံသည်ကို သားချင်းတစ်စု စီမံမှုဟု ခေါ်သည်။

သားချင်းတစ်စု စီမံမှုတွင် ပါဝင်သူများသည် အမွေပစ္စည်းအပေါ် အခွင့်အရေးရှိသူ ဖြစ်ရမည်။

ထို့အပြင် စီမံမှုတွင် တာဝန်ရှိစေရန် အချင်းချင်း သဘောတူညီမှုရှိရန် လိုအပ်ပေသည်ဟု ကောင်းမင်း နှင့် ရမ်ကူမာရန်^(၁) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ စီမံမှု ကို အကြောင်းပြုပြီး အမွေစား အမွေခံများက အမွေရှင် မသေမီ ပစ္စည်းရရန် တရားစွဲခွင့် မရှိပေဟု မသစ်နှင့် မောင်တိုးအောင်^(၂) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ သားချင်းတစ်စု စီမံမှုသည် မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း အမွေခန်း ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သော်လည်း တရားရုံး များသည် ယင်းအကြောင်းအရာ တစ်ခုတည်းဖြင့် ပယ်ဖျက်ခွင့် မရှိပေ။ အမွေစား အမွေခံများ သဘော တူညီချက် ဆန္ဒဖြင့် စီမံပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည့် အတွက် အမွေရှင် သေဆုံးသောအခါတွင် ယင်းစီမံမှုကို ပယ်ဖျက်ခွင့် မရှိကြောင်း မအေးမြနှင့် မထွန်း^(၃) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ “သားချင်းတစ်စု စီမံမှုကို အမွေခံများ သဘောတူညီချက်ဖြင့် စီမံသည့်အတိုင်း ပစ္စည်းခွဲဝေပြီးခဲ့လျှင် ဤစီမံမှုကို ဖောက်ဖျက်ခွင့်မရှိပေ။ ထို့အပြင် ဤစီမံမှုသည် တရားဥပဒေအရ တည်တံ့ ခိုင်မြဲခြင်း မရှိဟုလည်း ငြင်းဆိုခွင့် မရှိပေ”ဟု မပန်းစိ နှင့် မလှရီ^(၄) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

မိသားစု စီမံမှု ပြုလုပ်ပြီး အမွေပုံပစ္စည်း ထုခွဲဝေ ပေးခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အတောမသတ် နိုင်သည့် အရှုပ်အထွေးများ ပေါ်ပေါက်ခြင်းမှ ကင်းဝေး ရန်နှင့် သားချင်းတစ်စု အမွေကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိတ်ဝမ်းကွဲပြားကာ မသင့်မတင့် ဖြစ်ခြင်းမှ ကာကွယ် ရန် ဖြစ်သည်။

(၁) ကောင်းမင်းနှင့် ရမ်ကူမာရန် အေအိုင်အာ ၁၉၃၄ ရန်ကုန် ၁၇၆

(၂) မသစ်နှင့် မောင်တိုးအောင် အက်စ်ဂျေ ၁၉၇

(၃) မအေးမြနှင့် မထွန်း ၂ ယူဘီအာ (၁၈၉၂-၉၆) ၁၀၂

(၄) မပန်းစိနှင့် မလှရီ ၁၉၆၃ မတစ (၈၀၀-၈၀၈)

(ဂ) သားချင်းတစ်စု စီမံမှု၊ သို့မဟုတ် မိသားစု စီမံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မျက်မှောက်ကာလ လူမှုပြဿနာများအပေါ် သုံးသပ် တင်ပြချက်

သေတမ်းစာနှင့် ပတ်သက်၍ ခရစ်ယာန်ဘာသာ ဝင်များအနေဖြင့် ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်မှု မရှိသော်လည်း ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များနှင့် မဟာမေဒင် ဘာသာဝင်များ အတွက်မူ ကန့်သတ်ထားမှုများ ရှိပေသည်။ အမွေရှင် ၏ သဘောအတိုင်း ပြုလုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိပေ။

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနေဖြင့် သေတမ်းစာ ရေးသားခွင့် မရှိသော်လည်း သားချင်းတစ်စု စီမံမှု ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေး ရှိသည်။ သို့သော် အမွေ ရှင်နှင့် အမွေခံ၊ အမွေစားများ အားလုံးတို့၏ သဘော တူညီမှုအရသာလျှင် ပြုလုပ်ခွင့် ရှိပေသည်။ ယနေ့ မျက်မှောက်ကာလတွင် သားချင်းတစ်စု စီမံမှု ပြုလုပ် ခဲ့ကြသော်လည်း အမွေမှုများတွင် ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ် သက်၍ ပြဿနာများ ကြုံတွေ့နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ စီမံမှု ပြုရာတွင် အမွေခံ အမွေစားများ မစုံလင်ခြင်း၊ စီမံမှု ပြုစဉ်က ပါဝင်ပြီး သဘောတူခဲ့သော်လည်း အမွေရှင် သေဆုံးသည့်အခါမှ သဘောတူခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်း ဖြင့် တင်ပြခြင်း စသည့် ပြဿနာများ တွေ့ရှိရပေသည်။

ထိုသို့သော ပြဿနာများ ဖြစ်ပွားရခြင်းမှာ သားချင်းတစ်စု စီမံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားသည့် ပုံစံမရှိခြင်း၊ သဘောပေါက်အောင် ရေးသားထားမှုများ မရှိခြင်း၊ ပေါ့ပေါ့လွယ်လွယ် ဆောင်ရွက်ထားခြင်းမျိုးများကြောင့် သားချင်းတစ်စု စီမံမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းများ အချည်းအနှီး ဖြစ်ခဲ့ ရမှုများကိုလည်း ကြုံတွေ့နေရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေတစ်ရပ်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပြီး သားချင်းတစ်စု စီမံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ တိကျသော ပုံစံတစ်ရပ် ချမှတ် သင့်ကြောင်း အကြံပြုလိုပေသည်။ လောလောဆယ် အားဖြင့် ကြုံတွေ့ရသည့် အခက်အခဲများအနက် သားချင်းတစ်စု စီမံမှု ပြုလုပ်ရာတွင် အမွေစား အမွေခံ

များ မစုံလင်သည့်အခါ မည်သို့မည်ပုံ ဆောင်ရွက်သင့် သည်ကို တင်ပြလိုပါသည်။

မိဘများအနေဖြင့် မိမိတို့ ကွယ်လွန်ချိန်တွင် ကျန်ရစ်မည့် အမွေပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ သားသမီးများ အညီအမျှ ရစေရန်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှု မရှိကြစေရန်လည်းကောင်း သားချင်း တစ်စု စီမံမှုခေါ် မိသားစု စီမံမှုကို ပြုလုပ်ထားသင့် သည်။ မိဘက ထိုသို့ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက် ရာတွင် အချို့သော သားသမီးများက မလေးမခန့်ပြုပြီး အကြောင်းမဲ့ လာရောက်ခြင်း မရှိကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် မိဘများက စီမံမှုပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ အမွေစား အမွေခံ မစုံလင်ဟူသော အားနည်း ချက်အပေါ် ခုတ်ပြုလုပ်၍ မိသားစု စီမံမှုပြုစဉ်က မလာရောက်သည့် သားသမီးက အခွင့်အရေးတစ်ရပ် အနေဖြင့် အသုံးပြုပြီး မိသားစု စီမံမှုသည် ပျက်ပြယ် သည်ဟု တင်ပြလေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ တင်ပြချက် များကိုလည်း တရားရုံးက ထည့်သွင်း စဉ်းစားရသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိဘများ၏ စီမံမှုအရ မိသားစုစီမံမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်က အကြောင်းမဲ့ သက်သက်ဖြင့် မလာရောက်ခဲ့သည့် အမွေခံ အမွေစား တို့အနေဖြင့် အမွေစေ့စေ့ကိုသာ ခံစားခွင့်ပြုရန်နှင့် မိသားစု စီမံမှု ပျက်ပြယ်သည်ဟု ငြင်းဆိုခွင့် မရှိဟု ပိတ်ပင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းသင့် ပေသည်။

သားချင်းတစ်စု စီမံမှု၊ သို့မဟုတ် မိသားစု စီမံမှုကို သေတမ်းစာနည်းတူ ခိုင်မာသည့် အထောက်အထားတစ်ရပ်ဖြစ်ရန် တိတိကျကျ ပုံစံသတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းသင့်ပေသည်။ ယင်းသို့ ပြဋ္ဌာန်းရာ၌ ခက်ခဲ နစ်နာမှု မရှိသည့် နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နည်းလမ်းများကို ကြံဆသင့်ကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။ သို့မှသာလျှင် အမွေရှင်တစ်ဦး ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ကျန်ရစ်သည့် အမွေပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အမွေခံ အမွေစားများ အချင်းချင်း အငြင်းပွားမှု နည်းပါးသွား မည်ဟု ယူဆပါကြောင်း သုံးသပ် တင်ပြအပ်ပါသည်။

နိဂုံး

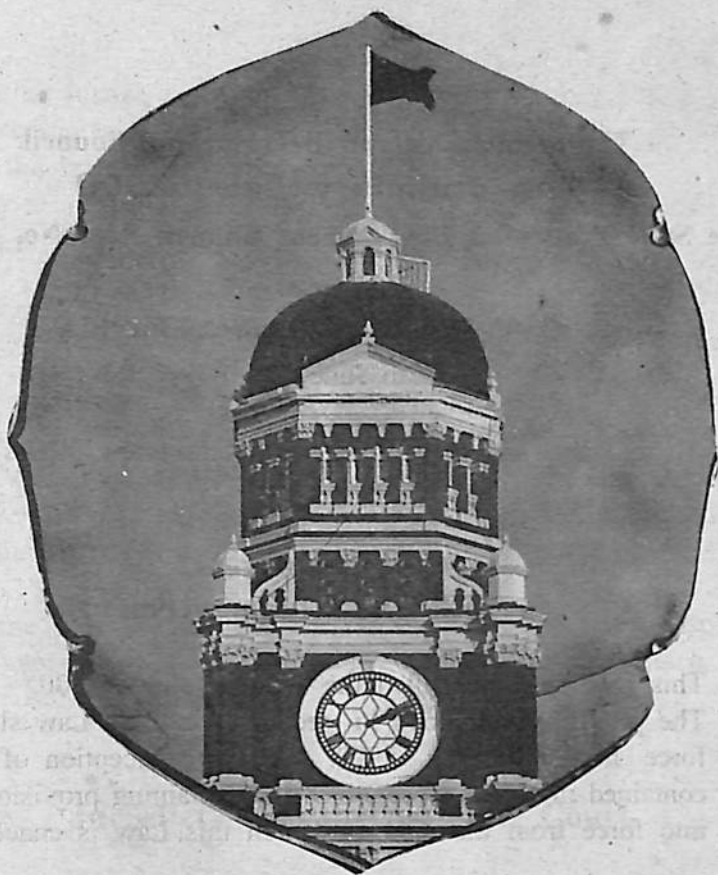
ဤအဖွဲ့အနေဖြင့် မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right) နှင့် ပတ်သက်သော လက်တွေ့ကျနေရသည့် လူမှုဘဝ ပြဿနာများကို အခန်း (၆) ခန်း ခွဲ၍ သုံးသပ် အကြံပြု တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ ပြုစု တင်ပြရာတွင် တိုတောင်းလှသော အချိန်ကာလအတွင်း ပြုစုရသည်က တစ်ကြောင်း၊ အထောက်အထား စာအုပ်စာတမ်းများ မပြည့်စုံမှု အခက်အခဲတို့ကြောင့်တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် လိုအပ်ချက်များ၊ အားနည်း ချွတ်ယွင်းချက်များ ရှိနေ မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ မိမိတို့အဖွဲ့အနေဖြင့် ကိုယ်စွမ်း ဉာဏ်စွမ်း ရှိသမျှ ကြိုးစားပြုစု တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

ဤစာတမ်း၌ အခန်း (၁) တွင် အမွေဆက်ခံရေး သမိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံမူသဘောတရားမှအစ အမွေခံတို့အချင်းချင်း အမွေဆက်ခံခွင့် အခွင့်အရေး များနှင့် မျက်မှောက်ကာလ လူမှုပြဿနာများကို သုံးသပ်

တင်ပြထားပါသည်။ အခန်း (၂) တွင် လင်မယားနှင့် ပတ်သက်သည့် တရားဝင် ရပ်တည်မှု အခြေအနေများ၊ အမွေခန်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို သုံးသပ် တင်ပြ ထားပါသည်။ အခန်း (၃) ၌ သားသမီးများနှင့် ပတ် သက်၍ ဩရသ သားသမီး၏ အရည်အချင်းနှင့် အခွင့် အရေးများ၊ အကြီးဆုံး သားသမီးများနှင့် ကန်ဌ သားသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများ၊ ကိတ္တိမ သားသမီး များ၏ အခွင့်အရေးများကိုလည်းကောင်း၊ အခန်း (၄) တွင် အမွေမမီ မြေးများ၏ အခွင့်အရေးများ၊ ဩရသမှ မွေးသော အမွေမမီမြေး၊ ကန်ဌသားသမီးမှ မွေးသော အမွေမမီ မြေးများနှင့် အခွင့်အရေးများကိုလည်းကောင်း၊ အခန်း (၅) တွင် ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် သူစိမ်းများ အမွေဆက်ခံရေးကိုလည်းကောင်း၊ အခန်း (၆) တွင် သားချင်းတစ်စု စီမံမှု၊ သေတမ်းစာတို့နှင့် ပတ်သက် သည့် မြန်မာ့လူမှုဘဝတွင် ကြုံတွေ့နေရသည့် ပြဿနာ များကိုလည်းကောင်း သုံးသပ် တင်ပြထားပါသည်။

အထက်ပါ သုံးသပ် တင်ပြချက်များသည် မျက်မှောက်ဘဝတွင် တွေ့ကြုံနေရသော အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right) နှင့် ပတ်သက် သည့် လူမှုဘဝ ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ဖြေရှင်းရာတွင် တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ အထောက်အကူ ပြုနိုင်စိန် သောငှာ ကြိုးစားပြုစု တင်ပြလိုက်ရသည့်အတွက် ဝမ်းမြောက် ဂုဏ်ယူမိပါသည်။ ဤအဖွဲ့၏ တင်ပြချက် ကြောင့် မျက်မှောက်ဘဝ လူမှုပြဿနာများကို ဖြေရှင်း နိုင်ရန် အထောက်အပံ့ပြုခြင်းဖြင့် မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေ၏ အနှစ်သာရသည် တာရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ မိသားစု၏ အကျိုးငှာ ထာဝစဉ် သယ်ပိုး ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ဆန္ဒပြုလျက် နိဂုံးချုပ် အပ်ပါသည်။

(ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးစွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁)မှ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် အဖွဲ့ (၁) မှ တင်သွင်းသော စာတမ်း)

JUDICIAL JOURNAL
ENGLISH SECTION

The State Peace and Development Council
The Judiciary Law, 2000
(The State Peace and Development Council Law No. 5/2000)

The 11th Waning of Nayone, 1362 M.E.
(27th June, 2000)

The State Peace and Development Council hereby enacts the following Law:—

Chapter I
Title and Commencement

1. (a) This Law shall be called the Judiciary Law, 2000.
- (b) The provision contained in section 3 of this Law shall come into force from 8th July, 1999. With the exception of the provision contained in the said section 3, the remaining provisions shall come into force from the date on which this Law is enacted.

Chapter II
Judicial Principles

2. The administration of justice shall be based upon the following principles:—
 - (a) administering justice independently according to law;
 - (b) protecting and safeguarding the interests of the people and aiding in the restoration of law and order and regional peace and tranquillity;
 - (c) educating the people to understand and abide by the law and cultivating in the people the habit of abiding by the law;
 - (d) working within the framework of law for the settlement of cases;

- (e) dispensing justice in open court unless otherwise prohibited by law;
- (f) guaranteeing in all cases the right of defence and the right of appeal under the law;
- (g) aiming at reforming moral character in meting out punishment to offenders.

Chapter III

Formation and Seat of the Supreme Court

3. The State Peace and Development Council shall constitute the Supreme Court with 1 Chief Justice, 2 Deputy Chief Justices and from a minimum of 7 Judges to a maximum of 12 Judges.
4. The Supreme Court shall sit in Yangon and Mandalay respectively. Provided that, if necessary, it may sit at any other appropriate place.

Chapter IV

Jurisdiction of the Supreme Court

5. The jurisdiction of the Supreme Court shall be as follows:—
 - (a) adjudicating on original criminal and civil cases;
 - (b) adjudicating on a case transferred to it by its own decision;
 - (c) adjudicating on transfer of a case from any Court to any other Court;
 - (d) adjudicating on an appeal case against any judgment, order and decision passed by the State or Divisional Court;
 - (e) adjudicating on a revision case against any judgment, order and decision passed by any Court;
 - (f) confirming death sentence passed by the State or Divisional Court or the District Court and adjudicating on an appeal case against the death sentence;

- (g) examining any judgment, order and decision of any Court, which is not in conformity with the law and altering or setting aside as may be necessary;
- (h) examining any order and decision which is not in conformity with the law relating to the legal rights of a citizen and altering or setting aside as may be necessary;
- (i) adjudicating on an admiralty case;
- (j) adjudicating on cases within its jurisdiction under any existing law.

Chapter V

Powers of the Supreme Court

6. The Supreme Court shall supervise the respective Courts.

7. A case finally and conclusively adjudicated by the Supreme Court exercising its original jurisdiction or a case finally and conclusively adjudicated by the Supreme Court on the final and conclusive decision of any Court may, on being admitted for special appeal by the Special Bench in accordance with the procedures, be heard and adjudicated again by the Special Appellate Bench consisting a total of 3 Judges including the Chief Justice, the Deputy Chief Justice and a Judge of the Supreme Court or a total of 3 Judges including the Chief Justice and 2 Judges of the Supreme Court or a total of 3 Judges including the Deputy Chief Justice and 2 Judges of the Supreme Court.

8. With the exception of a case adjudicated by the Special Appellate Bench, in any case adjudicated by the Supreme Court if the Chief Justice is of the opinion that any substantial question has arisen in the interest of the public he may cause such question to be heard and adjudicated again by the Special Appellate Bench.

9. The Supreme Court may, in exercising its jurisdiction, hear and adjudicate on cases by a single Judge or by a bench consisting of more than one Judge as determined by the Chief Justice.

10. The Supreme Court may direct that cases in the State or Divisional Courts, the District Courts and the Township Courts be heard and adjudicated by a bench consisting of more than one Judge.

11. The Supreme Court shall prescribe as may be appropriate the jurisdiction of the State or Divisional Courts, the District Courts and the Township Courts for enabling adjudication on criminal and civil cases.

Chapter VI

Formation of the State or Divisional Courts, the District Courts and the Township Courts

12. The Supreme Court shall form the State or Divisional Courts, the District Courts and the Township Courts.

13. The Supreme Court shall appoint Judicial Officers and confer upon them appropriate judicial powers to act as Judges at the State or Divisional Courts, the District Courts and the Township Courts and prescribe their functions and duties.

Chapter VII

Jurisdiction and Powers of Courts

14. The jurisdiction of the State or Divisional Courts, the District Courts and the Township Courts are as follows:—

- (a) adjudicating on original civil cases;
- (b) adjudicating on original criminal cases;
- (c) adjudicating under any law.

15. The State or Divisional Court may adjudicate on appeal or revision case against any judgment, order and decision passed by the District Court.

16. The State or Divisional Court may:—
- within its State or Division, adjudicate on a case transferred to it by its own decision;
 - within its State or Division, adjudicate on the transfer of case from any Court to any other Court.
17. The State or Divisional Court may, in exercising its jurisdiction, adjudicate on cases by a single Judge or by a bench consisting of more than one Judge as determined by the State or Divisional Judge in accordance with the directive of the Supreme Court.
18. The District Court may adjudicate on appeal or revision case against any judgement, order and decision passed by the Township Court.
19. The District Court may:—
- within its District, adjudicate on a case transferred to it by its own decision;
 - within its District, adjudicate on the transfer of case from any Court to any other Court.
20. The District Court may, in exercising its jurisdiction, adjudicate on cases by a single Judge or by a bench consisting of more than one Judge as determined by the District Judge in accordance with the directive of the Supreme Court.
21. The Township Court may, in exercising its jurisdiction, adjudicate on cases by a single Judge or by a bench consisting of more than one Judge as determined by the Township Judge in accordance with the directive of the Supreme Court.

Chapter VIII Miscellaneous

22. The Special Appellate Bench constituted under section 7 of this Law shall proceed to hear and adjudicate on cases admitted for special appeal by the Special Bench of the Supreme Court.
23. After coming into force of this Law, the original case, appeal case, revision case and applications shall be adjudicated by the Courts having jurisdiction in accordance with the provisions of this Law.
24. The Judges shall proceed to hear and adjudicate on cases pending in the respective Courts.
25. The Chief Justice, the Deputy Chief Justices, the Judges of the Supreme Court, the Judges of the State or Divisional Court and the Judges of the District Court may, if necessary, inspect prisons, *yebel* camps and police lock-ups for enabling convicted persons and those under detention to enjoy rights to which they are entitled to in accordance with law and relating to the proceedings and for preventing undue delay in the trial of cases.
26. The Supreme Court may form service personnel as may be necessary for the Supreme Court and the respective Courts.
27. The Supreme Court may issue such rules, procedures, orders, notifications, directives and manuals as may be necessary.
28. The Judiciary Law (The State Law and Order Restoration Council Law No. 2/88) is hereby repealed.

Sd /- Than Shwe

Senior General

Chairman

The State Peace and Development Council

The State Peace and Development Council
The Law Amending the Code of Civil Procedure
(The State Peace and Development Council Law No. 6 / 2000)

The 12th Waxing Day of Waso 1362 M.E.
(12th July, 2000)

The State Peace and Development Council hereby enacts the following Law:—

1. This Law shall be called the Law Amending the Code of Civil Procedure.
2. After the expression "The High Court" contained in sub-section (1) of section 24 of the Code of Civil Procedure the expression "or the State or Divisional Court" shall be inserted.
3. The expression "one thousand kyats" contained in sub-section (2) of section 35 A of the Code of Civil Procedure shall be substituted by the expression "kyats 100,000."
4. Section 56 of the Code of Civil Procedure shall be deleted.
5. In sub-section (1) of section 100 of the Code of Civil Procedure:—
 - (a) the expression "any Court subordinate to the High Court" shall be substituted by the expression "the State or Divisional Court."

(b) the expression "in a suit relating to immoveable property or to any right or interest in immoveable property, and in any other suit where the amount or value of the subject-matter of the original suit exceeds kyats 500," shall be substituted by the expression "in a suit where the amount or value of the subject-matter of the original suit exceeds kyats 2,000,000."

6. Section 102 of the Code of Civil Procedure shall be substituted as follows:—

"102. No second appeal shall lie from the decree passed in appeal where the amount or value of the subject-matter of the original suit does not exceed kyats 2,000,000."

7. The expression "where such order is made by a Court (not being the High Court) in the exercise of appellate jurisdiction, then to the High Court" contained in section 106 of the Code of Civil Procedure shall be substituted by the expression "where such order is made by the District Court or the State or Divisional Court in the exercise of appellate jurisdiction, then to the immediate higher Court."

8. (a) After every expression "the High Court" contained in section 115 of the Code of Civil Procedure the expression "or the State or Divisional Court or the District Court" shall be inserted.

(b) In section 115 of the Code of Civil Procedure the following proviso shall be inserted:—

"Provided that this provision shall not apply to the record of any case which has been decided by any Court in the exercise of its revisional jurisdiction or its appellate jurisdiction."

9. After the expression "The evidence of the witnesses in attendance" contained in Order XVIII, Rule 4 of the Code of Civil Procedure the expression "which the Judge thinks necessary" shall be inserted.

10. The expression "The Judge shall, if necessary, correct the deposition and sign it." contained in Order XVIII, Rule 5 of the Code of Civil Procedure shall be substituted by the expression "The evidence so taken shall be read over to the witness, and, if he admits it to be correct, shall be signed by him on every page, and the Judge shall, if necessary, correct the same and sign it."

11. The expression "may proceed" contained in Order XVIII, Rule 15 (1) of the Code of Civil Procedure shall be substituted by the expression "shall proceed."

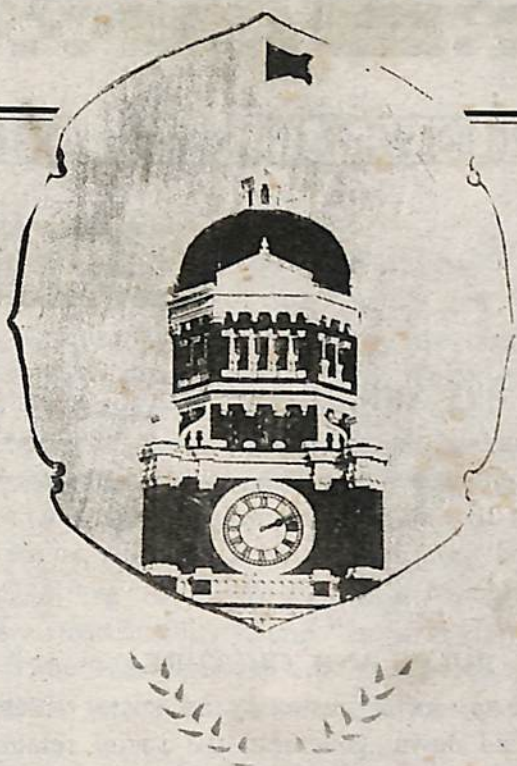
12. Every expression "kyats 100" contained in Order XXXIII, Rule 1 of the Code of Civil Procedure shall be substituted by the expression "kyats 50,000."

Sd /- Than Shwe

Senior General

Chairman

The State Peace and Development Council

**MYANMAR CUSTOMARY LAW
AND
CULTURE**

BY

**PROF. DR. TIN AUNG AYE
JUSTICE OF THE SUPREME COURT**

Date. August 2000.

Yangon

MYANMAR CUSTOMARY LAW AND CULTURE

Prof. Dr. Tin Aung Aye
Justice of the Supreme Court

FAMILY, COMMUNITY AND STATE

1. Since primeval times, MAN is living in groups, clans or races in association with his fellowmen. According to Greek Philosophy, **"Man is social animal. Man cannot live alone."** Naturally, man and woman live together as husband and wife and formed a family. The family is the origin of a village community or the origin of a State.

SOCIETY, SOCIAL RULES AND CULTURE

2. In a society, social customs and social rules i.e. the Rules of Conduct are to be laid down, governing the social relationship between the members. The individual members have to learn and obey those rules and adjust themselves to that social environment. Amidst that social environment MAN has created both material and non-material things. Those social rules or rules of conduct and those things material and non-material, knowledge and technique of doing things are handed down from generation to generation. That total sum of human creations and the organised result of group experience up to the present time means **"CULTURE."**

3. Culture is a social heritage by which a new generation lives and maintains. Culture, in fact, is co-extensive with human life—and is both cause and effect of the qualities of life. Therefore, culture reflects and signifies the value of social life of a community or a NATION. In other words, the national culture is the chief corner-stone of the LAND or the LAND MARK among the Nations. And it solely represents the national character and national identity. It also arouses the national spirit. We, Myanmar people, should always bear in mind the classic **"SAYING"** of Myanmar, i.e. **"A State cannot stand without LAW. So also, a Nation, no longer can stand without their own culture."** We have to preserve our culture. It is a great shield to defend our State Sovereignty and to protect our Nation, in the time of facing the Current

International Problems, i.e. **GLOBALIZATION** etc. We firmly believe that **"Time will bear out the TRUTH."**

CULTURE AND CIVILIZATION

4. According to the interpretation of the world famous sociologist, **CULTURE** consists of two aspects — the material and the non-material. By **material** it is meant concrete objects, such as dwelling places, articles of clothing, utensils, tools and devices, and concrete presentations of ideas such as books and paintings. **Non-material** things include ideas, concepts, techniques behind those objects, modes of thinking and acting, values and emotional reactions, and in general, the abstract creation of **MAN** such as **language and literature, science, law and religion.**

5. Sociologists use the term **"culture"** to denote the ideas and techniques behind the concrete objects, and **"cultural equipment"** to mean the objects themselves. Some authorities distinguish between **"culture"** and **"civilization"**, the former as concrete objects and techniques, and the latter as abstract achievements.

6. According to Websters New World Dictionary, the term **"culture"** and **"civilization"** are defined as follows:—

"Culture" : (a) the ideas, customs, skills, arts etc. of a people or group, that are transferred, communicated, or passing along, as in or to succeeding generation;

(b) such ideas, customs, etc., of a particular people or group in particular period; Civilization;

"Civilization" : the total culture of a particular people, nation, period, etc.

CLASSIFICATION OF CULTURE

7. The world sociologists, anthropologists, including historians and geologists studied about **CULTURE**, i.e. human culture. One of the authorities classified **"culture"** and divided it into nine categories. They are as follows:—

- (1) **Speech** - languages, writing system.
- (2) **Material Traits** - food habits, shelter, transportation and travel, dress, utensils, tools, weapons, occupations and industries.
- (3) **Art** - carving, painting, drawing, music, etc.
- (4) **Mythology and Scientific Knowledge.**
- (5) **Religious Practices** - ritualistic forms, treatment of the sick, treatment of the dead.
- (6) **Family and Social System** - the forms of marriage, methods of reckoning relationship, inheritance, social control, sports and games.
- (7) **Property** - real and personal. standards of value and exchange, trade.
- (8) **Government** - political forms. judicial and legal procedure.
- (9) **War.**

8. By studying the subject—**Philosophy** and **Art**, we will find another way of classification. An authoritative author from that specialised field divides "**culture**" into three categories, namely, the **inductive**, the **aesthetic** and the **control**.

- (1) **INDUCTIVE** - all bodies of knowledge that are inductively derived and all devices that are tested by practice or experience, including such material objects as tools, machines, and various utilitarian objects, and such non-material things as crafts, skills, techniques, logic and scientific knowledge and method.
- (2) **AESTHETIC** - material objects as works of art and the symbols and vestments of ritual, and such non-material things

as forms of creation, conventions of social intercourse and aesthetic aspects of fine arts.

- (3) **CONTROL** - things that exercise a control or influence over the group members, including such material things as patriotic emblems, the insignia of authority, and other coercive objects or symbols, and such non-material things as wages, moral standards, religious sanctions and the laws.

9. This short presentation is the collections or extractions from the world-wide University Social Science Subject-texts. As indeed, we can call this as **"Integrated Cultural Studies."** Such studies are now very popular at the foreign Universities and research centres. It shows the value of **CULTURE** and the important role of **CULTURE AND LAW** in the social life of a **NATION** or **NATIONS**. Taking this opportunity, my view is that **"Family and Culture"**, **"Culture and Law"**, **"Law and State"** are interdependent, indispensable, and integrated solid force of the social life of a Nation, which resembles the **"body and mind"** of a human being.

TRADITION, CUSTOM AND MYANMAR CUSTOMARY LAW

10. In the primitive village community or society, folk-ways and mores play an important role, and govern the relations between the individuals. In civilised States, those mores are translated into laws. To be effective, laws must be in conformity with the prevailing mores (popular habits and traditions) or else they are deemed to fail. However, passing of laws against certain practices can be effective, when the mores underlying those practices are in the process of disintegration, that is to say, when considerable number of people no longer hold them or are ambivalent about them. Thus, the reluctant ones are compelled to accept a new legal way.

11. As aforesaid, every nation has its own social, cultural and customary characters. Countries draw up their laws in accordance with the customs, culture, religion etc. Ever since the olden days of the Myanmar Kings, from the Bagan period to that of the *Konebaung* Dynasty, the Courts at different levels were constituted to administer justice, both civil and criminal, and the legal framework was established in the light of existing social norms and standards.

12. Burmese Customary Law, i.e. Myanmar Customary Law, i.e. Myanmar Personal Law, i.e. Native Law or Own Law of Myanmar were composed of three components:

- (1) **DHAMMATHATS** : *Corpus jurist* of Myanmar Customary traditions and conventions and *ratio decidendi* of eminent judges and learned personnel in their decisions or writings, collected and consolidated over the past centuries.
 - (a) The *Dhammathats* are composed of Legal Rules and Legal Principles relating to **Marriage, Divorce, Partition, Succession, Inheritance and Adoption** etc. Those Legal Rules and Principles are founded on "**egalitarian Family Rights**" relating to **equality under law**. Concerning with the **Property Rights, Successional Rights and Parental Rights and Duties**, there is no discrimination between husband and wife or between sons and daughters, which are solely based on **natural justice and humanitarian legal principles** of Myanmar.
 - (b) In respect of the *Dhammathats*, there are a total of 175 documents including 57 *Pittakas*, 16 *Dhammathats Lingars*, 82 *Rulings*, 10 *Dhammathats precedents* and 10 *Dhammathats branches* in the "**History of Pittaka Taw**", written by authoritative author, Minister U Yan, who is an expert and great scholar in Buddhist and classic literature. During the reigns of King Mindon (1853-1878), Chief Minister of Justice, H.E. Kinwon-Mingyi U Kaung's 34 and 36 volumes of consolidated *Dhammathats* are very popular and the said *Dhammathat* principles are still being applied by the present day Courts of the Union of Myanmar, without interruption.
- (2) **YAZATHATS** : The King's Royal Edicts and Ordinances. The *Yazathats* are composed of the King's commands and Criminal Laws for prevalence of law and order, security and peace. In the olden days especially, Criminal Law includes High Treason, Murder, Dacoity, Robbery and Theft etc.
- (3) **PHYATTONS** : Judicial precedent passed by Courts, Benches and the King's *Hluttaw*.

THE ROLE OF MYANMAR CUSTOMARY LAW IN THE FAMILY OF NATIONS

13. Since thousand of years, Myanmar Customary Law i.e. Family Law or Personal Law of Myanmar was written and codified, not like British COMMON LAW; it took part in the CODE LAW FAMILY by standing on it's own legal system. By studying the world ancient legal history, the *Dhammathats* i.e. the Family Law of Myanmar was contemporary with the Roman Law of Roman Empire. If so, the enforcement of law followed by *Dhammathats* in Myanmar judicial system was earlier than the enforcement of law followed by the French Code or the German Code or the Italian Code in the respective States of the judicial system of Europe.

14. During the reigns of King *Mindon* (1853-78) and King *Thibaw* (1878-85), the last two kings of *Konebaung* Dynasty, the Criminal Department and the Legislative Department were formed. And thence, the Laws, Rules and Orders including over 130 Laws were enacted and enforced, in accord with the modern jurisprudence, which were necessary instruments, to build a modern Constitutional Monarchy.

15. During the reigns of the last two Myanmar kings, before the annexation of Upper Myanmar by the British, the then Myanmar Judicial System was pervasively and thoroughly overhauled and reformed to suit the conditions of the 19th century. The Penal Code (India Act XLV, 1860), the Evidence Act (India Act I, 1872), the Code of Criminal Procedure (India Act V, 1898) and the Code of Civil Procedure (India Act V, 1908) etc. were introduced and enforced in Myanmar Judiciary. Before the enactment of the Government of Burma Act, 1935, Burma (Myanmar) was a part of India.

16. The operation of '*Yazathat*' and statute laws of Myanmar kings faded gradually after the first Anglo-Burmese War (1824-26) and the second Anglo-Burmese War (1852-53) and ceased totally after the third Anglo-Burmese War (1885-86). However, the Myanmar Customary Law i.e. the soul of the Family Law of the land, including the said *Dhammathats* were applied by the courts of the colonial period. Even the British Judges of the High Court and Justices of the Privy Council (Full Bench) never made a decision against the Rules of *Dammathats*, concerning with the Partition & Succession Cases, among the Myanmar Buddhist families.

17. In the year 1914, the first world war broke-out and ended in the year 1918. **The League of Nations** and its International Institutions were formed. When the second world war (1942-45) broke-out, the functions and the organization of the League of Nations was defunct, and the new International Organization i.e. **the United Nations** was formed, by adopting **the Charter of the United Nations** and **the Universal Declaration of Human Rights**. On 4th January 1948, Myanmar regained her Independence and soon after became the member of the U.N. Organization.

18. **The Economic and Social Council** is one of the principal Organs of the United Nations. Under that Council, the **Social Committee** and the **Commission on Status of Women** were formed by the second general meeting of U.N., which was held in January 1948. The tasks and functions of the said committee and commission are as follows:—

- (1) to study the status of women in **Private Law** i.e. **Family Law** of the Questionnaire on the Legal Status and Treatment of Women in the World;
- (2) to study the Property Rights, Parental Rights and Duties, and the Rights on Domicile and Residence of married women;
- (3) to study the effect of Inheritance Laws on the status of women i.e. inheritance rights or successional rights among the family of Nations;
- (4) to put a report to the principle organ of the U.N., by taking a decision in the meeting with the draft resolutions.

19. After studying the statutory matrimonial regimes, which were enforced in many countries, the Economic and Social Council adopted the Resolution 547 I (XVIII), dated 12-7-54. [We can find in the yearbook of the U.N. 1954.] It is as follows:—

- "The Economic and Social Council,
- Considering that the equality of rights of spouses during marriage and at its dissolution has been proclaimed in the Universal Declaration of Human Rights,

- Believing that the statutory matrimonial regimes in many countries are incompatible with this principle, some of them depriving the wife during marriage of her at the dissolution of marriage of her share in property in the acquisition of which she has participated either directly or indirectly,
- Recommends that member States should take all necessary steps to eliminate such discriminatory provisions from their legislation, and draws their attention to the desirability of separation of the property belonging to the spouses at the time of marriage and either for the separation of property acquired during marriage or for common ownership of property acquired by both spouses during marriage, such community property to be administered jointly by the spouses; and in either case, on dissolution of marriage **property acquired during marriage would be divided equally between them or their heirs."**

20. According to Myanmar Customary Law i.e. the Family Law of Myanmar, the property (movable or immovable) concerning with the family, is owned equally between the spouses or their heirs. Successive accepted legal Rules of Myanmar *Dhammathats* relating to property of a Myanmar Buddhist family, the husband and wife are **"TENANTS-IN-COMMON"** not **"JOINT-TENANTS"**. **Egalitarian Family Rights** can be seen only in Myanmar Customary Law.

21. In Myanmar, divorce cannot be obtained easily. But, both spouse have the right to claim for judicial separation at the court by showing sufficient cause. On a divorce taking place between a Myanmar Buddhist couple, the children of the marriage are bound by the arrangements the parents choose to make. The parents i.e. husband and wife have an unfettered discretion to decide how their property shall be divided and with whom the children shall live.

22. In Myanmar, the inherent right to life of the children has been ensured and enforced by Law since 1860. The sections 312 to 318 of the Penal Code prohibit illegal abortion, miscarriage and prevent the child being born alive (or) to cause it to die after birth. Because, we believe that the **Embryo or Neonate** is also an alive child of the parent, who is still living in the mother's womb. In our

traditional and social system, the mother is solely responsible for giving birth to a child and to ensure it is safe and sound.

23. In Myanmar Customary Law and Myanmar Society adoption also plays an important role. The Myanmar Buddhist can adopt a child according to the **KITTIMA** adoption Act. Adoption is an institution of Myanmar Customary Law and is known as:—**the Kittima is the full adoption of a son or daughter with the intention that the child shall inherit.**" Such kind of legal standard can be seen only in Myanmar Customary Law.

24. Concerning with the **Equality of the Parental Authority**, Resolution 1207 (XLII), as recommended by Social Committee, E / 4365, adopted unanimously by the U.N. Economic and Social Council on 29 May 1967. (See yearbook of the U.N. 1967). It is as follows:—

- 📖 The Economic and Social Council,
- 📖 Considering that the principle of equality of rights for men and women is solemnly proclaimed in the **Charter of the United Nations** and in the **Universal Declaration of Human Rights**, and in the International Covenants on Human Rights,
- 📖 Calling section II of its resolution 587 D (XX) of 3 August 1955 on equality as between parents in the exercise of rights and duties with respect to their children,
- 📖 Welcoming the generally discernible trend in many legal systems towards a sharing on a basis of equality of the parental authority,
 1. Recommends that Governments of Member States take all possible measures to ensure equality between men and women in the exercise of parental rights and duties;
 2. Recommends the following principles for ensuring such equality, taking account of the special characteristics of legislation in different countries and bearing in mind that in all cases the interest of the children shall be paramount:
 - (a) Women shall have equal rights and duties with men in respect to guardianship of their minor children and the

exercise of parental authority over them, including care, custody, education and maintenance;

- (b) Both spouses shall have equal rights and duties with regard to the administration of property of their minor children, with the legal limitations necessary to ensure as far as possible that it is administered in the interest of the children;
- (c) The interest of the children shall be the paramount consideration in proceedings regarding custody of children in the event of divorce, annulment of marriage or judicial separation;
- (d) No discrimination shall be made between men and women with regard to decisions regarding custody of children and guardianship or other parental rights in the event of divorce, annulment of marriage or judicial separation."

25. In Myanmar, according to *Dhammathats* principles and the Child Law, 1993, parents are equally responsible for care, custody, education and maintenance of their children. We firmly believe that physical, intellectual and moral development of children depend on their being brought up by the parents. Parent means both mother and father, and they are equally responsible in their family matters. In our religion, Buddhism, the "*Mingala Sutta*" points out the reciprocal duties of the parents and children:

*"Matapitu Upatthanum, Puttadarassa Sangaho,
a Nakula Ca Kammanta, Etan Mingala Mutta Man."*

It means, to maintain father and mother, to support wife and children and earn One's livelihood peacefully. It is the highest blessing. ("*Mingala*" can be destroyed or abolished all sort of evildeeds.)

In Myanmar social life, the reciprocal duties of father and mother, husband and wife, parents and children are also pointed out in the "*Singalovada*

Sutta". You can study more, to get a clearer and broader vision by studying the Buddhist literature which will enlighten you for the moral, social and legal values in the desirable family life of Myanmar.

26. Although in a divorce the general Rule of *Dhammathat* is that the daughter lives with the mother and the son with the father, the custody of the child depends on the decision of the present day **Court** according to the best interest of the child. As regards the father's liability to maintain his children, whether legitimate or illegitimate, so long as they are unable to maintain themselves, such a right to maintenance can be attained by civil as well as criminal action against the father. (See the judicial decisions of Supreme Courts of Union of Myanmar).

27. Concerning with the **Inheritance Rights of Women**, Resolution 884 DI (XXXIV), as recommended by Social Committee, E/3672, adopted by the U.N. Economic and Social Council on 16 July 1962. (See yearbook of the U.N. 1962). It is as follows:—

- "The Economic and Social Council,
- Considering that the principle of equality of rights for men and women is solemnly proclaimed in the Charter of the United Nations,
- Recalling its resolution 504 D (XVI) of 23 July 1953 concerning the application of this principle to the status of Women in private Law,
- Nothing that, in the legal systems of many countries, inheritance rights of women, in intestate as well as in testamentary succession, are not equal to those of men,
- Nothing that, in some systems, the law deprives women of all inheritance rights, while in other systems the share of a women is

a fraction of the share of a male heir in the same degree of relationship,

Nothing also that, in some systems, the male heir is always preferred to the female in the order of succession, and that in some countries the inheritance rights and the capacity of women to make a will, to accept or refuse an inheritance or to be administrators or executors of estates, are affected by marriage in a manner incompatible with the principle of equality of spouse,

Nothing further that, in some legal systems, the interest of the widow in the estate either smaller than that of the widower, or is affected by special restrictions,

Recommends that Governments of State Members of the United Nations and members of the specialized agencies take all possible measures **to ensure equality of inheritance rights of men and women** by providing that men and women, in the same degree of relationship to the deceased, shall be entitled to equal shares in the estate and shall have equal rank in the order of succession, and by providing further that the inheritance rights and the capacity of women to make a will, to accept or refuse an inheritance and to be administrators or executors of estates shall not be affected by marriage and that the interest of the widow in the estate shall be equal to that of the widower."

28. In Myanmar, as mentioned in 12 (1) (a), the Legal Rules of *Dhammathats* are founded on **"egalitarian Family Rights"** relating to equality under law. So, concerning with the **Succession and Inheritance Rights**, there is no discrimination between husband and wife or between sons and daughters or between heirs who are in the same degree of relationship to the deceased. They are entitled to equal shares in

the estate, as prescribed in the order of succession. The equality of inheritance rights of men and women of the Buddhist family were established and those Rules and Legal Customs have existed since Myanmar emerged as a Nation i.e. thousand of years ago.

29. Furthermore, concerning with the Succession and Inheritance, according to Myanmar *Dhammathats* in Myanmar society, **inheritance** of the children is also a **VESTED RIGHT** and no one can undermine or abolish it. No one of the Myanmar Buddhist couple can dispose of his/her property by making a "WILL", not like Succession Act or Inheritance Laws of western world or Family Laws of other religions of the world. So, when Myanmar Buddhist parents die, their ancestral property descends to their heirs automatically. So also, when the husband dies, all the movable and immovable property descend to his wife and vice versa. Because, the property of Myanmar Buddhist Family is Tenants-in-common. Those are the special, significant characteristics of Myanmar Customary Law i.e. Family Law of Myanmar among the Family of Nations.

CONCLUSION

30. In conclusion, Myanmar took part in active and leading role to achieve the equality of partition, succession and inheritance rights of men and women by adopting the above mentioned Resolutions by the U.N. and its Institutions. Besides, it can be said that the principle and legal norms of the Myanmar Customary Law played the vital role to conclude those Resolutions. So, those who love the egalitarian Family Rights should preserve the Myanmar Customary Law based on Myanmar culture and endeavour to implement it widely and broadly among the family of Nations.

Prof. Dr. Tin Aung Aye
Justice of the Supreme Court

REFERENCE

1. What is culture ☞ by Aung Than Tun,
M.A (Hons.), B.L., B.C.S. (1)
Attorney & Consultant
2. History of State & Law
(Vol. I & II) ☞ by Dr. Tin Aung Aye,
University of Yangon.
Universities Press. (1978)
3. Myanmar Customary Law
(One Volume) ☞ by Dr. Tin Aung Aye,
Universities Press. (1990)
4. Comparative Public Law
(Vol. I & II)
(Study of World Legal System) ☞ by Dr. Tin Aung Aye,
Universities Press. (1980)
5. Yearbook of the United Nations
(New York) ☞ 1954, 1962, 1967.
6. Websters New World Dictionary ☞ Third College Edition
1988, N.Y.
7. Collins Dictionary of Law ☞ Glasgow, Great Britain
First Published 1996.
8. ကဝိလက္ခဏာ ဥပဒေရေးရာအဖွင့် ☞ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး
စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက် (၁၉၈၉-ခုနှစ်)
9. သုတဥပဒေ မိတ်လင်စုံ ☞ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး
ပါမောက္ခချုပ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်-ဂျီအီးစီ (ပညာရေး)
သမဝါယမ လီမိတက် (၁၉၉၇-ခုနှစ်)

The Union of Myanmar

The Supreme Court

Programme for Paper Reading, First Session

June 2nd, 2000. (Friday)

In the Chair

U Hang Za Thawn

Deputy Director

International Affairs Unit

1400 hrs

Inauguration Speech by Director General,
The Supreme Court

1405 hrs

Opening Speech by the Chairperson

1410 hrs

"Intellectual Property Problems and International Law" presented by Daw Thi Thi Oo, LL.M Staff Officer, International Affairs Unit, The Supreme Court.

1430 hrs

Discussion

1450

Closing Speech by Chairperson

Inauguration Speech

by U Tin Aye
Director General
Supreme Court.

Good afternoon,

My senior officials, Colleagues and Ladies and Gentlemen.

Thank you to allow me for addressing speech in this reading session. We all are here to participate in the first reading session on **"Intellectual Property Problems and International Law"**.

I want to express my sole aim and object for this reading session in English Language. The aim and object is to get more experiences to our young judicial officers. As you know, Myanmar being a member country of ASEAN and market - oriented economy policy, it has more wider relations with other countries abroad in political, economical and social affairs and also in judicial affairs with the norms of International wise.

We, as the Supreme Court personnel, have more dealings with ASEAN member countries in our Myanmar and also in foreign countries in the matters such as below : -

- affairs in relation to the I.L.O
- affairs in relation to the Law of Narcotic and Psychotropic Substances
- affairs in relation to the Transnational Crimes

So, we are now preparing to get experiences how to handle the Seminars, Conferences and Workshops in internal level as a host country or how to participate in these in foreign countries.

Today, we make the very first session of paper reading on **Intellectual Property Problems and International Law"** as the first step to get in the field that I have mentioned above.

I invite you all to participate in discussing on the paper and I hope we shall meet our destiny what we want. In this case, I do hope the fruitful discussions from my Senior Officials U Soe Myint, U Ba Han, U Ba Than and U Ba Than Aung. Then I hope also from my colleagues Director U Tin Win and Deputy Divisional Judge U Kyaw Linn who have recently went to Manila as Myanmar delegation members on this subject matters.

And also U Htin Zaw, Divisional Judge had visited to Brunei Darusalem on the same matters.

Thank you all again for gathering here and participating in this reading session.

Chairperson's Opening Speech

by U Hang Za Thawn
Deputy Director
International Affairs Unit

It is a happy occasion, a proud moment for all of us and also a great honour and privilege for me to be given the opportunity to chair this session.

With the implementation of the new set up of the Supreme Court, a new unit called the International Affairs Unit was added and presently it is functioning with 12 officers including me as the head. And we given the task of organizing this session.

As we enter the new millennium, the Y2K, we are faced with problems, conflicts, contests and discords which are more complex and confusing than ever before. And some of these are born together with new discoveries and advances in technologies, which all come from the human mind, the human intellect. And these creations of the human mind is called intellectual property. This property also need protection like other properties. And the infringement of this properties causes litigations which ended up in Courts of Law.

So for this occasion we choose the subject which we hope is a most suitable one for the present challenges that we face today. The topic is **"Intellectual Property Problems and International Law"**.

The speaker for this afternoon is **Daw Thi Thi Oo**. She graduated from the University of Yangon with a Master of Law degree in 1997 and began her service here a few months ago with nine other colleagues. She will be presenting a summary of her thesis on the same topic.

After her presentation, I urge the participants to take part in the discussion.

Thank you.

The Supreme Court of The Union of Myanmar

**"Intellectual Property Problems and
International Law"**

**A paper submitted to the
First Paper Reading Session of Supreme Court**

by

Thi Thi Oo (LL.M)

Staff Officer

International Affairs Unit

Intellectual Property Problems and International Law is to promote the protection of intellectual property throughout the world through cooperation among states and where appropriate in collaboration with any other international organization and to ensure administrative cooperation among the intellectual property Unions.

Intellectual property comprises of two main branches :

Industrial Property, Chiefly in Inventions Trademarks, Industrial Designs, and Appellations of Origin, and ;

Copyright, chiefly in literary, musical artistic, photographic and audiovisual works.

Countries have laws to protect intellectual property for two main reasons, related to each other, one is to give statutory expression to the moral and economic rights of creators in their creations and of the public in access to those creations, in accordance with the Universal Declaration of Human Rights. The other is to promote as a deliberate act of government policy, creativity and the dissemination and application of its results and to encourage fair trading. This contributes to economic and social development.

The laws of a country relating to industrial property are generally concerned only with acts accomplished or committed in the country itself. Consequently, a patent, a trademark registration, or the registration of an industrial design, is effective only in the country where the government office affected the grant or the registration. It is not effective in other countries. Therefore, if the owner of a patent, a trademark or a design desires protection in several countries, such protection must be obtained in each of them separately.

The subject matter of copy right is usually described as "literary and artistic works" that is original creation in the fields of literature and arts. The form in which such works are expressed may be words, symbols, music, picture, three dimensional objects, or combinations there of as in the case of an opera or a motion picture.

A copyright is an exclusive right to reproduce an original work of authorship fixed in any tangible medium of expression; to prepare derivative works based upon the original work, and to perform or display the work in the case of musical, dramatic, choreographic and sculptural works.

Copyright protection does not extend to any idea, procedure, process, system, method of operation, concept, principle or discovery, regardless of the form in which it is described, explained or embodied. A copyright protects the form of the expression, rather than the subject matter. For example, you might copyright your written description of how an automobile works, this copyright would prevent others from copying your description without your permission. But it would not prevent others from writing their own descriptions of how an automobile works. In general, it may be said there is no copyright in news itself, but only in its presentation.

Copyright is based on the premise that no property is more peculiarly the individual's than the products of his or her mind. Copyright is an assertion in law that writers and artists have the right to ownership in their works. They are entitled to protection against unauthorized use of their work as well as a share in any earnings from its use by the public.

Copyright, and in some countries other laws, also provide protection for another set of interests, which have come to be called the moral rights of authors, these involve such questions as the right to claim authorship and respect for the essential character or integrity of the work.

But more than that, the rewards that copyright assures the individual creator of artistic, scientific and literary works provides a stimulus to creativity from which all society benefits. In promulgating copyright laws, legislators have recognized the needs of society for access to knowledge. They have therefore attempted to find a balance between the essentially conflicting needs of society for knowledge and learning and the rights of the individual creator.

The subject matter of copyright is usually described as "literary and artistic works" that is original creations in the fields of literature and arts. The form in which such works are expressed may be by words, symbols, music, pictures, three-dimensional objects, or combinations thereof (as in the case of an opera or a motion picture) practically all national copyright laws provide for the protection of the following types of works, artistic works, photographic works, audiovisual works (formerly mainly called "motion pictures" or "cinematographic work."

Many copyright laws also protect "computer programs" and "works of applied art" (artistic jewellerys, Lamps, wallpaper, furniture, etc.)

In certain countries, mainly in countries with common law legal traditions, the notion "copyright" has a wider meaning and, in addition to literary and artistic works, also extends to "sound recordings" (phonograms, whether disks or tapes). "broadcasts" and typographical arrangements of publications.

As regards the number of literary and artistic works created world wide, it is difficult to make a precise estimate. However, the information available indicates that at present around 10,000,000 books/ titles are published and some 5,000 feature films are produced in a year, and the number of copies of phonograms sold per year presently is more than 2,500 million.

It is important to note that the laws of many countries do not limit the type or form of work because authors are continuing to invent new ways of expressing themselves.

The test for the originality of a work is usually two-pronged. First, the work of authorship must originate from the author, in the sense that it must have actually been independently created by the author and not copied from other works. Secondly, the work must contain a sufficient amount of originality. So as to be more than trivial variation over pre-existing works.

To be copyrightable, a work must be fixed in a tangible medium of expression. A work is "fixed" when its embodiment in a tangible medium is sufficiently permanent or stable as to permit it to be perceived, reproduce or otherwise communicated for a period of time that is not transitory. The means, manner or medium of fixation is irrelevant.

As with all business related activities, economic play a large role in the determination of whether to protect intellectual property. Companies must weigh the potential value of an intellectual property right against both the probability of realizing that value and the costs of securing, enforcing and maintaining that right.

There are no hard and fast rules that determine the potential value of a given intellectual property right. What is valuable to one individual or company may be worthless to another. There are certain obvious factors that contribute to the potential value of the intellectual property, including the potential value of exclusive or other rights, assignments or licenses, crosslicenses, enforcement against infringers, and as collateral for securing financing.

There is very little international law governing intellectual property. However, there is a remarkable amount of transnational uniformity, which results from treaties and international conventions. These treaties and conventions usually oblige member countries to provide and to extend the protection for the benefit of foreign nationals.

In the field of Intellectual Property or neighboring rights, WIPO administers the following Union, or Conventions.

- (1) The Berne Union,
- (2) the Rome Convention, of October 26, 1961 for the protection of performers, producers of phonograms and broadcasting organizations.
- (3) the Geneva Convention of October 29, 1971, for the protection of producers of phonograms against unauthorized duplication of their phonograms.
- (4) the Brussels Convention, of May 21, 1979, relating to the distribution of programme carrying signals transmitted by satellite.

World Intellectual Property Organization is responsible, jointly with UNESCO, for the administration of the Madrid Multilateral Convention, of December 13, 1979, for the avoidance of double taxation of copyright royalties.

The Universal Copyright Convention of 1952, revised in 1971, contains provisions concerning its coexistence with the Berne Convention.

Under the Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) agreement, member countries are obliged to rewrite national laws to make them conform to internationally agreed norms for the protection of patents, trademarks, copyrights, industrial designs, trade secrets, and integrated circuits.

Our country, the Union of Myanmar gained her independence in 1948 and became a member of the United Nations in 1948. Before her independence, and under the British rule, we could say that she followed the system of practices of the British. But since independence she has her own government and laws.

As a free and independent Nation, and encouraging market-oriented economic system under the State Law and Order Restoration Council Govern-

ment it would be advisable that she become a member of the World Intellectual Property Organization (WIPO) so as to enjoy the benefits of the protection of the WIPO as all other Nations.

The inscription on the cupola in the WIPO Headquarters Building in Geneva which states -

- * Human genius is the source of all works of art and inventions.
- * These works are the guarantee of a life worthy of men.

And I am very sure that the Myanmar people have all the ability of creativity. And very soon would need the protection of the WIPO for the inventions and creations that would surely be achieved by our people.

The World Trade Organization (WTO) Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) recognizes that widely varying standards in the protection and enforcement of intellectual property rights and the lack of multilateral disciplines dealing with international trade in counterfeit goods have been a growing source of tension in international economic relations.

Therefore, it seeks to ensure that adequate standards of intellectual property protection exist in all member countries, taking as a starting point the substantive obligations of the main pre-existing conventions of the WIPO namely, the Paris Convention and the Berne Convention. It adds a significant number of new or higher standards where the existing conventions, were silent or thought inadequate.

With respect to copyright, the agreement ensures that computer programmes will be protected as literary works under the Berne Convention and outlines how data bases should be protected.

To conclude with, we may fairly say that the development of international trade can be adversely affected if the standards adopted by countries to protect intellectual property rights vary widely from country to country. Furthermore, the ineffective enforcement of such right can encourage trade in counterfeit and pirated goods. The WTO Agreement on TRIPS, therefore, lays down minimum standards for the protection of intellectual property rights as well as the remedies for their enforcement. It is hoped that states fully comply with these standards for the protection of literary and artistic property.

Discussion

by U Soe Nyunt,
Director, Civil Justice Department,
Supreme Court.

**Mr. Chairman, Director General of Supreme Court,
Distinguished guests and Participants,**

It is a great pleasure and an honour for me to discuss, offer supplements and suggestions on 'Intellectual Property Problems and International Law' presented by Daw Thi Thi Oo, staff officer, international affairs unit of the Supreme Court.

Mr. Chairman,

The paper has been presented in two parts by the presenter. The first part deals with the definition and meaning of intellectual property. In the second part, the presenter focussed on international law governing intellectual property.

The first part mentions two main branches of intellectual property, that is industrial property and copyright. Although the presenter describes briefly about industrial property, copyright is stated in detail.

Concerning the second part of the paper I concur absolutely with the statement 'There is very little international law governing intellectual property'.

However, I'd like to add some points in the blank the presenter has left. The presenter believe that the Myanmar people have all the ability of creativity and very soon need the protection of the WIPO for the inventions and creations. But she fails to mention the existing Laws of Myanmar that provide for the protection of the intellectual property.

Mr. Chairman,

Reflecting on the paper presented by Daw Thi Thi Oo, I take the opportunity to explore the Myanmar Laws concerning with the protection and enforcement of intellectual property rights.

As a matter of fact, there are existing relevant Laws in Myanmar that can be enforceable on Intellectual Property Rights. These laws are-

- (a) The Myanmar Copyright Act.
- (b) The Myanmar Merchandise Marks Act.
- (c) The Myanmar Patents and Designs (Emergency Provisions Act)

I don't think these laws are complete and in tune with the changing situation and development in the market - oriented economy. But doubtless to say that infringements on the intellectual property rights in Myanmar can be remedied under these existing laws.

However, I'd like to add up in my discussion that Myanmar Laws should be studied in comparison with those of other countries and then modified as necessary. Nevertheless, since the Union of Myanmar has been striving for proper evolution of the market-oriented economic system, specific law regarding the intellectual property right is really necessary.

For ensuring the investment in the country and its overall development, the protection of intellectual property rights has been given attention by the State Authorities.

Mr. Chairman,

To sum up the discussion, the paper is quite compact and concise with the exception of the points I've just stated above.

Thank you

Discussion

by U Kyaw Win, Director,
Criminal Justice Department,
The Supreme Court.

Question I. Is there any intellectual property problem in Myanmar?

Answer : There may be a lot of problems concerning intellectual properties, in Myanmar. But as cases were not filed at the courts we cannot give exact figures. It may be that the organization or asiayones concerned, such as the music asiayones etc. solved the problems. For example, a few years ago, there was a dispute concerning the authorship of the well known song "Hmone Shwe Yi", between the person who represented the estate of the late Win Oo and another composer.

Question II. Myanmar is not a member country of WIPO, What benefits will it gained by becoming a member country?

Answer : It is time that Myanmar is not a member country of WIPO, yet. All our neighbouring countries have already become one. But Myanmar is a founding member country of WTO, (World Trade Organization). So it is a signatory to the TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) Agreement. So we are obliged to honor the agreement.

WIPO, unlike other intergovernmental organizations or specialized agencies of the UN, is largely self-financed. It has an annual budget of over 35 million Swiss Francs. Most of the income is derived from registration of patents, trademarks etc., and so it is not a burden to its members, rich or poor. By becoming a member country with a nominal fee Myanmar can and will get assistance from WIPO for revision of our national legislation, for education and training programs for officials, i.e., for human and material resources.

Another notable benefit is when multinational corporations look for countries to make investments, the protection of intellectual property is one of the most important criteria that influenced their choice.

Discussion

**By U Kyaw Lin,
Additional Divisional Judge,
Yangon Division**

Your esteem and honourable Chairman, Director General, Directors, Deputy Directors, Divisional Judge and Additional Divisional Judges and observers;—

After becoming a member of ASEAN and World Trade Organization (WTO), Union of Myanmar has the rights and obligations prescribed for its members. Under the agreement between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization concluded in Geneva in 1995, Myanmar as other members of the (WTO), has been obliged to abide by and implement the provisions of the agreements or Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (ie, TRIPS Agreement).

Therefore although Myanmar is not yet a member to the (WIPO) organization, and also in order to get the rights and to carry out the obligations laid down by that organization, we have to study thoroughly and make ourselves acquainted with all the agreements, conventions and treaties which have been made between the member countries and the said organization.

According to (TRIPS) Agreement executed in 1995, as a member country of ASEAN, we have to carry out the implementation of the aims and obligations of the said Agreement by the end of December, 2005. Therefore in the mean time we may have to draft the required laws and procedures for the protection of (IPRS) in line with the provisions of the TRIPS Agreement. We may also have to erect specific (IP) courts as in other member states, and to train the Judges, technicians and departmental officials to get experienced hands in connection with this subject.

During the last WIPO ASEAN SUB-REGIONAL COLLOQUIUM on the enforcement of (IPRS) in the context of the (TRIPS) Agreement, held in Manila between October 27 to 29 in 1999, we failed to mention some outstanding cases in our country report, actually litigated and adjudicated in the various levels of the courts, because we had not enough time to collect these datas. It also consisted of a discussion on some case studies in that colloquium. So I also like to suggest to your honourable Chairman that in spite of mentioning and explaining the theories and our Country's Laws only, we also ought to express some of our interesting and outstanding cases in order to form a good report. And that's all which I like to suggest to your honourable Chairman.

Thank you.

Discussion

by U Htin Zaw,
Additional Divisional Judge,
Yangon Division

Mr. Chairman,

I'm U Htin Zaw, Additional Divisional Judge from Yangon Divisional Court.

Here, may I add to the discussion a little bit about the intellectual property system and its enforcement.

In Myanmar, there is no specific law in intellectual property. But there are some existing laws on or relating intellectual property. They are:—

- (a) The Penal Code;
- (b) The Myanmar Merchandise Marks Act;
- (c) The Registration Act;
- (d) The Specific Relief Act;
- (e) The Myanmar Patents and Designs (Emergency Provisions) Act;
- (f) The Myanmar Copyright Act;
- (g) The Sea Customs Act;
- (h) The Television and Video Law; and
- (i) The Computer Science Development Law.

The then State Law and Order Restoration Council assigned duty to the office of the Attorney-General to draft new law on intellectual property. Accordingly, the Attorney General's office has finished drafting new laws on Patents, Industrial Designs, Trademarks and copy rights. But up till now, they are not promulgated yet.

As you all know, we have no special I.P. Court. In spite of the lack of Special Court for intellectual property, the plaintiff may seek two remedies in the case of infringement of trademarks or copyright; instituting criminal proceeding; and bringing a civil action for damages and an injunction against the infringer at the relevant State or Divisional Courts, District Courts, Township Courts, which are subordinate to the Supreme Court, subject to their precuniary and local jurisdiction.

Dispite the vacuum created by the lack of modern intellectual property laws; it is obvious that responsibilities shouldered by our judges, who undertake

the main duty of adjudicating on original criminal and civil cases have become important for the task of enforcement of intellectual property rights.

Since we have no specific IP. procedural law, we have to follow the procedure provided in the existing general laws, such as Criminal Procedure Code, Civil Procedure Code and Evidence Act.

But in other countries, mostly in Europe, England, Germany and in Eastern Countries, like Thailand and Singapore, they have established special I.P. Courts and enacted special I.P. procedural laws. I've learned from them that their practice in trying I.P. cases, special I.P. Judge are appointed and they are experts in the domain of intellectual property, mostly scientists, apart from ordinary legal professionals. But in some countries the judges are of legal professionals and the court appoints a court I.P. expert for obtaining expert opinion on I.P. matters.

Expert's opinions are especially useful in cases in which the subject matter or issue before the court is beyond the range of common experience or common knowledge or when special study of a subject or special training or special knowledge therein is necessary e.g. where the subject matter involves intellectual property in general and patent, copyright and industrial designs in particular. Experts give evidence about experiments which they have carried out for the purpose of giving evidence in a particular case. Expert witnesses have the advantage of a particular skill or training. This enables them not only to form opinions and to draw inferences from observed facts, but also to identify facts which may be obscure or invisible to a lay witness. The expert must, as a preliminary issue give evidence of his qualification to enable the court to consider his opinion evidence. The expert must give reasons for his opinion. He may rely on extrinsic materials to support his opinion. Experts should not give conclusions on matters which are eminently matters for the court to decide.

There are very few I.P. case which have been brought before our courts. The main reason for scarcity of cases is that the persons concerned with such dispute are settled amicably by negotiations or conciliations; sometimes with the intervention of certain influential persons or bodies such as literacy and Journalist Organization, Motion Picture Organization, Music Organization, Thabin (Arts Performing) Organization and Artist and Artisans Organization. Forgiveness is a distinctive personal trait of most of our Myanmar people.

Thank you.

Chairperson's Closing Speech

by U Hang Za Thawn

Thank you Daw Thi Thi Oo for your presentation and answers to the questions. I know first hand that you had only two days to type, proof-read, copied, stapled, distribute, and to rehearse. And I also know the differences between reading at your own desk or reading before an audience, or reading in your native language or using a foreign one. All in all it is a very commendable performance.

Before concluding, I want to express my thanks to the Honourable Director General for his vision, guidance, encouragement and support and to all the esteemed Directors, Advisors and participants for their interests, comments and questions which all make this program a success.

I would also like to express my thanks to my colleagues for supporting me in every way.

In conclusion, I would like to assure you that this is only a test run and when we become more experienced we will go before bigger audiences.

Now in my capacity as the chairperson of this Paper Reading Session, I pronounced that this session has come to a successful conclusion.

Thank you everyone.

The doctrine of Res-Judicata

U Ba Kyaing
Director (Retired)
Attorney General Office

(a) The doctrine of res-judicata which is embodied in S.11 of C.P.C is aimed at superfluous and is really one of convenience and not of absolute justice. Stated in simple form the doctrine states where there has been an executable judgement between the parties, the rule of res-judicata will prevent a fresh suit between them for the same relief. The rule is based partly on the maxim of Roman Jurisprudence 'interest reipublicae ut sit finis litium'-it concerns the state that there should be end to law suite and partly on the maxim 'nemo de 1 bis vexari pro unact eadem causa'-no man should be vexed twice over the same cause of action. These two principles on which the whole doctrine is based are very important. But for this rule there would be no end to litigation and no security for any person: the rights of the persons would be involved to endless confusion and great injustice done under the cover of the law. In the same way if there is no such rule a person shall be vexed over so many times for the same cause of action. That is how, it has been observed by Sir Lawrence Jenkins in **Sheoparsad Singh v. Ramandar Prasad Singh** A.I.R. 1916 P.C. 78 "the rule while founded on ancient precedent, is dictated by a wisdom which is for all time."

(b) The rule of **res judicata** as enanciated in S.11 of the Code of Civil Procedure reads thus-

"No court shall try any suit or issue in which the matter directly and substantially in issue has been directly and substantially in issue in a former suit between the same parties, or between parties under whom they or any of them claim, litigating under the same title, in a court competent to try such subsequent suit or the suit or the suit in which such issue has been subsequently raised, and has been heard and finally decided by such court."

The expression "former suit" means a previous decided suit.

In order that S.11 may apply to any particular case the following conditions are necessary -

1. **The matter directly and substantially in issue in the subsequent suit must have been directly and substantially in issue in the former suit.**

In order to constitute a matter as res-judicata it is not enough that the matter was in issue in the former suit. It is further necessary that it must have been in issue directly and substantially. A matter is not said to be in issue directly and substantially unless it is alleged by one party and denied or admitted either expressly or by implication by other. (Expl III S.11)

The matter directly and substantially in issued may either be **actually as issue or constructively in issue**, and both the matters constitute **res-judicata** if the same were in issue in the former suit and is also in issue in subsequent suit.

2. The former suit must have been between the same parties or between parties under whom they or any of them claim.

The condition is based on the principle that judgment and decrees bind only parties and privies.

3. The parties must have been litigating under the same title in the former suit.

The expression "same title" means the same capacity. Thus a suit brought by a person to recover possession from a stranger of math property claiming it has heir of the deceased Mahant is no bad to a suit by him as manager of the math if the first suit is dismissed on his failure to produce a certificate of succession to establish his heirship, as the two suits arise under different capacities.

4. The court trying the former suit must have been a court competent to try the subsequent suits on the suits in which such issue is subsequently raised.

It should be noted that the competency as used in this condition relates both to the pecuniary jurisdiction and subject matter, which must be concurrent. Again in deciding the competency of former court regard must be had to the jurisdiction of that court at the date of former suit and not to its jurisdiction at the date of subsequent suit.

5. The matter in issue in the subsequent suit must have been heard and finally decided in the first suit.

The condition requires that there should be final decision in the former suit. Further the decision must have been on merits and so the matter cannot be heard and finally decided when the former suit was dismissed for want of jurisdiction or on a technical mistake.

Essentials of Res-judicata:- The essentials for the applicability of the general principles of **res-judicata** are well brought out in the following observations of Sir William De Grey in the leading case of the **Duchese of Kingstone**:

"From the variety of cases relative to the judgment being given in evidence in civil suits, these two deductions seem to follow as generally true. First that judgment of a court of concurrent jurisdiction, directly speaking on the point, is as a plea, a bar, or as evidence, conclusive between the same parties, upon the same matter, directly in question in another court ..."

This it is clear that it is essential that the former judgment must be:-

- (1) that of a court of **competent jurisdiction**,
- (2) **directly speaking upon** the matter in question in the subsequent suit, and
- (3) between the **same parties**. A.I.R. 1942 Nag.107 (108). in order that section 11 may apply to any particular case the following conditions are necessary:-
 - (1) The matter directly and substantially in issue in the subsequent suit must have been directly and substantially in issue in the former suit.
 - (2) The former suit must have been between the **same parties** or between parties under whom they or any of them claim.
 - (3) Such parties must have been litigating under the same title in the former suit.
 - (4) The court trying the former suit must have been a court **competent to try the subsequent suit** or the suit in which such issue is subsequently raised.
 - (5) Such matter in issue in the subsequent suit must have been **heard and finally decided** in the first suit.

Illustration

A sues B for maintenance for certain years on the basis of a maintenance deed in his favour. The suit is dismissed on the ground that the document is ineffectual as between the parties and did not bind the estate in dispute. A again sues B for maintenance for other years based on the **same document**. The suit is barred as the issue to the binding nature of the document as between the parties was directly as well substantially in issue in the previous suit.

Res-judicata operates as bar to the trial of a subsequent suit. The bar of **res-judicata** is not more confined to the decision itself, but extends to all facts involved in it as necessary steps or ground work for the decision. S.11 not only bars the trial of an issue but also the trial of a suit in which the matter directly and substantially in issue had already been agitated upon in a previous suit. The law of **res-judicata** does not compel the court trying the later suit to hold the previous decision to be correct. It merely estops the parties from providing that it is incorrect.

Where the right claimed in the subsequent suit is different from that in the former suit, and is claimed under a different title, the subsequent suit is not barred as **res-judicata**.

The question whether any matter might and ought to have been made a ground of defence or attack in a previous suit must depend upon the fact of each case, and one important test, whether the matters in the two suits are so dissimilar that their union might lead to confusion. The matter involved in a suit for ejectment is essentially different from that involved in a suit for redemption. In the first place, where a person sues to eject, and the defendant as the mortgage is sued as holding the property as security for the debt. Secondly in a suit for redemption he sues as an owner of the property, where he sues to redeem, he sues as an owner of an interest in it, namely, the equity of redemption, no question of title to the property is necessarily involved, because if the mortgage set up by the plaintiff is proved and alive, the mortgagee cannot deny the mortgagor's title but must allow him to redeem and sue him separately on the question of title. Nor can the mortgagor dispute his own right to mortgage. If the mortgage is not proved, the suit fails independently of the question of title. Therefore A's suit is maintainable, **Mahomed Ibrahim v. Seikh Hanifa**, 35 Bombay 507.

Decree against minor:- A decree passed against a minor properly represented is binding upon him; but a decree against a minor not properly represented in the suit is a nullity and the rule of **res-judicata** does not apply. A minor has substantive right to file suit for setting aside decree on ground of guardian's gross negligence. (1940) All.456. A decree against a minor can, however, be attacked in a separate suit on the ground of the gross negligence of the guardian or if the defence which might and ought to have been taken by guardian is not taken.

The existence of International Law

Tha-Byai-U Leigh Maung.

It is no exaggeration to say that international law has been derided or disregarded by many of the world's foremost jurists and legal commentators. However, rules of international law as a system of law exist. The most strong and persuasive argument for the existence of the rules of international law is that members of the international community commonly recognize that there exists a body of rules of international law which they must obey. When a state invaded another state, the great inafority of states regarded such action unlawful or illegal, not merely immoral or unacceptable. It does reflect accurately the practical realities of international life.

What other evidences are there of this law habit?

- (a) International law is practised in the offices almost every day. Foreign offices have legal departments whose duties are to advise on international law questions and to assist in the drafting of international agreements and so on and so forth.
- (b) National law courts are frequently concerned with substansive questions of international law as in case of marriage between a native woman and a foreigner.
- (c) The states when they do something of whatsoever which is against the rules of international law do not **claim** that the rules of international law do not bind them. Rather, they would some how say their actions are justifiable under the rules of international law, giving one reason or another to support their claims.
- (d) The overwhelming majority of international rules are obeyed by states. That is not to say there exists no **occassions**, when the rules of international law are ignored or flouted. The **occassions** when states disregarded their obligations are but a small fraction of the **occassions** on which they are obeyed.
- (e) It is a function of all legal systems to resolve disputed questions of fact and law. International law has to do this. However, it some-

times failed. That is no reason to doubt its existence as a system of law. Rather, it suggests development of it.

What is international law ?

International law comprises a system of rules and principles that govern the international relations between sovereign states. The rules of international law are created primarily by states for states. Rules of international law cover almost every facet of international activities. There are rules regulating the use of the sea, outer space and Antarctica. There are rules governing communications, postal services, the carriage of goods and passengers by air and the transfer of money.

International law is a primary tool for the conduct of international trade. It is also concerned with nationality, extradition and the use of armed force. In short, there is very little that is done in the international arena that is not regulated by international law. It is the vital mechanism without which an increasingly interdependent world could not function.

It is one of the factors which a state or government consider before deciding whether to embark on a particular course of action. In fact, in most cases, legal consideration will prevail, but it is perfectly possible that a state may decide to forfeit legality in favour of self-interest or expediency. There is nothing surprising in this, and it is a feature of the behaviour of every legal person in every legal system. If it were not so, there would be, for example, no theft and no murder in the world.

The sources of International Law

Every legal system must have some criteria by which laws are recognised. It must, in other words, have reasonably clear sources of law. Generally, speaking, these sources of law are either 'law creating' or 'law identifying'. Law creating process is generally known as 'formal source' and 'law identifying process' 'material source'.

In national law, the passage of a law through parliament is the primary mean by which a law is created. In this sense, parliament is the formal source of national laws. Even though international law does not possess formal institution like parliament (world parliament), there are recognized and accepted process by which international laws are created. This is the principle that the general consent of states create international legal rules of international law of general application.

Material sources, on the other hand, are not concerned with the formal act of law creation. Material source of international law is concerned with the substance and content of legal obligations. They are law identifying. In other words, the function of formal source is to create law and the function of material source is to identify the substance and content of the obligations, which become law. In this sense, state practices, judicial decisions, the writings of jurists and resolutions of the United Nations General Assembly are all material sources, for they indicate what states' obligations actually are.

The sources of international law are reflected in Article 38 of the statute of the International Court of Justice. This provides that:

The court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply,

- (a) international conventions ...
- (b) international custom ...
- (c) the general principles of law ...
- (d) judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of various nations ...

Although Art.38 is expressed in terms of the functions of the International Court of Justice and does not refer to sources of international law, it is generally regarded as a complete statement of the sources of international law.

The effectiveness of international law

The great majority of the rules of international law are followed by almost all the states. It is normal to obey international law. International law is based on common self-interest and necessity. Today, the international society is more inter-dependant than ever. The volume of inter-state activities is at its highest. International law is needed in order to ensure a stable and orderly society. It is in every state's interest to abide by the rules of international law for they lay down orderly and predictable principles for the conduct of international relations. For example, the allocation of the scarce resources of the high seas and ocean floor is achieved smoothly and equitably through rules of international law of the sea. Thus, a major reason why international law is effective is that it provides a stable and authoritative regime for the conduct of international relations.

The second reason for its effectiveness is human psychology. The principles governing the activities of a society become a law-an obligation to

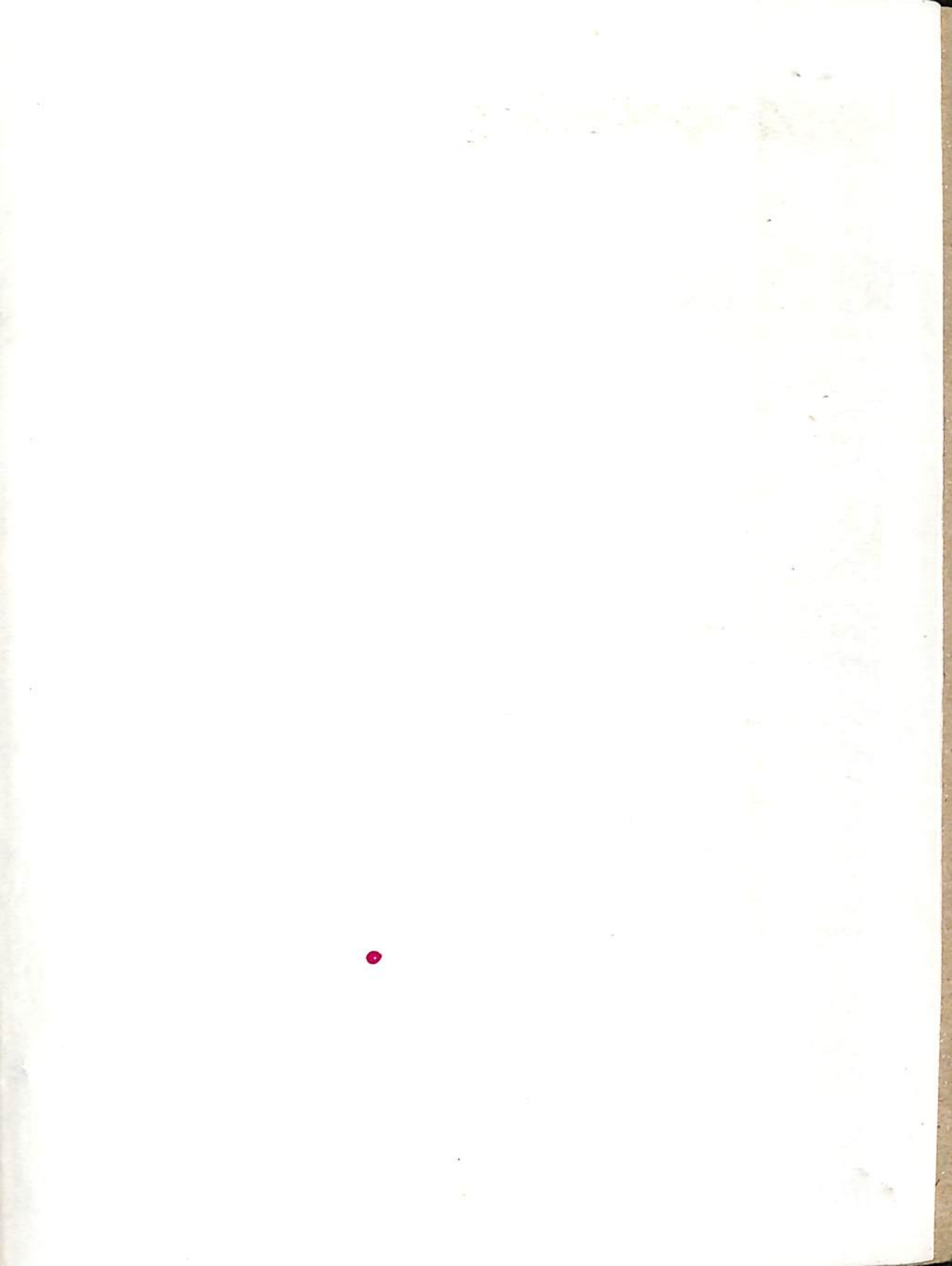
obey, when they are accepted by its members. It is the case with international law as in national law. The law takes the place of truth all of its own. For example, if a state is presented with a choice of action, one which is legal and one which is illegal, it is a very hard task for the state to act in violation of the international law. There is a psychological barrier against breaking international law. If it does embark upon breaking international law, this action will be branded as unlawful or illegal by the international community. These words are more powerful and harsh criticism than the words 'immoral' or unacceptable. The psychological force of international rules as a system of law is a reason in itself why international law is effective.

The weakness of international law

It is a mistake to think that international law is perfect. There are still rooms to reform and enhance. This can be achieved only by states themselves. The development of international law depends much on the political will of the sovereign states. The United Nations and other international organizations, especially, International Law Commission, may propose changes in international law or its procedures.

The chief weakness of international law is its lack of corrective institutions present in ordinary law. Unlike ordinary law, there is no formal legislative body, no compulsory court and no police force. The International Law does not operate in the systematic manner we know. This is not a serious defect. The International Law still works. However, there will always still be some difficulties, if some states are perceived to be able to violate the law with impunity. Again, the absence of a central organization responsible for law creation may be a disadvantage when there is a need to formulate new rules, as in law of sea, when there is a rapid change as in international communication, when delay means detriment of all concerned as in territorial disputes.

Another weakness is its lack of certainty. International Law is not an 'adversarial' system of law. Many of its rules have evolved from the practice of states and often these do not stipulate rigid obligations. Flexible and open-ended rules create lack of certainty. It seems that many of the disputes between states occur because the rules of International Law governing their conduct is not clear, rather than that one state is deliberately behaving illegally. For example, the lack of certainty of the deep sea bed is likely to cause dispute well into the twenty first century.

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။

မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။

လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။

လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။

ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။